

Wimmer Anzelm O.S.M.

A KESKENY ÖSVÉNY

KERESZTES NÖVÉREK KIADÁSA

WIMMER ANZELM O. S. M.:

A KESKENY ÖSVÉNY

GYAKORLATI ÉS ELMÉLETI ÚTMUTATÁS
SZERZETESÉK SZÁMÁRA

ZSÁMBÉK, 1942

A SZENT-KERESZTRŐL NEVEZETT IRGALMASNŐVÉREK
KIADÁSA

Ex parte Ordinis nihil obstat; quominus opus, cui titulus:
„A keskeny ösvény”. Imprimatur. Budapestini, die festo Om-
nium Sanctorum 1941. Fr. Ladislaus M. Héder Rect. Provincialis
Ord. Servorum Mariae. — Nihil obstat. P. Franciscus Zsiros S. J.
censor dioecesanus. Nr. 8084/1941. Imprimatur. Strigonii, die 13.
Novembris 1941. Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Bp., VIII., Csepregy-u. 2.

A KESKENY ÖSVÉNY

A keskeny ösvényen

azok járnak elsősorban, akik Krisztust az evangéliumi tanácsok hivatásszerű betartása alapján követik: a szerzetesek.

Mondanunk sem kell, hogy ez az út mennyire tövises és meredek. Sok kegyelem és acélos lelki erő kell hozzá, hogy ingadozás nélkül végigjárjuk és célt érjünk. A tapasztalat igazolta az isteni Mester mondását: „Multi sunt vocati,” — hivatva ugyan sokan vannak, — „pauci autem electi” — a kiválasztottak száma azonban csekély.

E könyv társ akar lenni a keskeny ösvény hosszú útján. A hivatottakat akarja megerősíteni, megsegíteni, és ha ellankadtak, újból útnak indítani, hogy ne csak hivatottak, hanem kiválasztottak is legyenek, akik miután elindultak, kitartanak a végső célig és biztosítják örök megdicsőülésüket.

Útitárs tehát ez a könyv és jóbarát az élet nehéz óráiban. Nem tankönyv és nem nyújt rendszerbe foglalt — hogy úgy mondjuk, katekizmusszerű tanítást. Megelégszik azzal, hogy buzdít és bátorít, főleg amikor megértő jó szóra, szeretetteljes útbaigazításra van szükség.

Ha megvizsgáljuk tarsolyát, feltűnik, hogy egy és más hiányzik belőle. Nem feledékenységből, felületességből van ez így, hanem megtöleltségből. A szerzetes „útravalójából” főleg azt hozza magával, ami annyira mindennapi kenyér, hogy egyesek feltételezése szerint mindenkinek bővelkednie kell benne. Lehet, hogy így van. Másrészt azonban tapasztalatból tudjuk, mennyire jól esik, — néha szükséges is — ha akad valaki, aki szeg és ad ebből a házikenyérből. Szükséges, mert vagy nagyon fogytán van, vagy teljesen kifogyott tarisznyánkból. Könyvünk ilyenfajta házikenyeret nyújt. Az elméletben csak arra

szorítkozik, ami a felbuzduláshoz és a tisztánlátáshoz feltétlenül szükséges. A többiekben a gyakorlatra, a szürke mindennapra fekteti a fősúlyt, abban a reményben, hogy sikerül azt teleragyognia a krisztusi életművészet fényességével.

A gyakorlatot illetőleg a mai nehéz életviszonyokra van tekintettel. Arra törekszik, hogy — hosszú tapasztalatra támaszkodva — megteremtse a reális kapcsolatot a mai zavaros élet, a nagyon is megnehezített munka és az ősrégi, soha nem változó, önmagához hű maradó szerzetesi életeszmény között. A mai kor küzdő és példásan helytálló szerzetesének, nézetünk szerint, erre is nagy szüksége van.

Könyvünk teljes általánosságban mindenkihez szól és nincs — mert nem is lehet — tekintettel egyes meghatározott szerzetes-testületekre. Buzdító, életszentségre serkentő szavait férfiakhoz és nőkhez egyaránt intézi. — Tanácsai alapját — ennyi megszorítás mégis van benne — az úgynevezett „vita mixta” (kevert életforma) és a „vita activa” (tevékeny életforma) képezi. Ezekre a szerzetekre van elsősorban tekintettel. A csak szemlélődő szerzetek igényeit ennél fogva nagyobbbrészt nem elégíti ki.

A Függelékben kizárólag a szerzetes-elöljárókhoz fordul és nekik szolgál tanáccsal. Nézetünk szerint a szerzetes-elöljárók az aszkétikus irodalom mostohagyermekai. A lelki és a szerzetesi élettel foglalkozó szerzőknek bőségesen van kenyerük a tömeg, vagy mondjuk inkább, az alárendeltek, a vezetettek számára. A vezetőknél, akiket oly súlyos felelősség terhel, alig jut belőle egy-két karéj. (A szerzetes-elöljárók részére írt könyvek száma még világirodalmi viszonylatban is elenyésző.) Segíteni és e nyilvánvaló hiányt akarjuk pótolni. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy — legalább is egyelőre — csak szerény kísérletről van szó. A válságos gazdasági helyzet, sajnos, nem engedi meg, hogy többet nyujtsunk. A tisztelendő elöljárókat még csak arra kérjük, fogadják jóindulattal gyakorlati tanácsainkat. Két évtizedes tapasztalat leszűrődését találják benne. Az isteni Gondviselés

ugyanis jónak látta a szerzőnek mély bepillantást nyújtani az előljárók gondterhes és küzdelmes életébe. A Függelékben található tanácsok — ami egyébként a többi részre is vonatkozik — nem tanulmányi asztalnál születtek. A küzdelmes és gondterhelt élet termelje ki őket. Reméljük, hogy mindenkinek hasznára válnak.

*

E helyen külön meg kell emlékeznem a kiadóról, akit a mai nehéz viszonyok sem ijesztettek vissza attól, hogy vállalja a nem csekély anyagi megterhelést és útnak indítsa e szerény könyvet. A Szent Keresztről nevezett Irgalmas Nővérek magyar tartományának buzgó és tevékeny előjárósága szólította fel a szerzőt e munkára és támogatta minden ebbeli törekvésében. Adja az isteni Mester, hogy az oly előnyösen ismert Keresztes Nővérek nemes kezdeményezése mindannyiunk javára váljék és a hazánkban működő és a szentistváni eszmét buzgón szolgáló szerzetes-testületeket megerősítse hivatásukban, az egyeseket pedig hűséges útítársként végigkísérje a keskeny, de magasbaívelő ösvényen.

*

Mint szervita, mint az Istenanya szolgálja, arra kérem Hazánk Nagyasszonyát, áldja meg e könyvet és termékenyítse meg a talajt azokban, akikhez küldetésben jár, hogy az általa hintett vetőmag gyökeret verjen, kifejlődjék és százszoros gyümölcsöt hozzon szentséges Fia, az isteni Mester nagyobb dicsőségére.

Budapest, 1941. Avilai Szent Terézia ünnepén

a SZERZŐ

I.

A SZERZETES ÉLETSZEMLÉLETE

TERMÉSZETFELETTI ÉLETSZEMLÉLET

1. A hajnali derengés tanítása

A hajnal szürke derengése voltaképpen csodaszámba megy. Ezt érezzük, valahányszor a jótevő és erőnket megújító, utánpótló álomból a valóság, a mindennapi élet eleven tudatára ébredünk.

Reggeli imádságunk, melyben az Úrnak szenteljük a pirkadó munkanapot — életünkben vajjon hanyadszor már? — ennek jegyében áll.

Mit teszünk, mikor a reggeli imát végezzük?

Megállapítjuk hálás lelkülettel, hogy élünk, és hogy ez az élet minden hozzájárulásunk nélkül szerzett tőke, amelyet kamatoztatni kell Annak dicsőségére, aki adta. Ez pedig Isten.

„Ut vitam habeant, hogy életünk legyen, et abundantius habeant, és ez bőséges legyen!” Ime, Isten szándéka az élet adományával megajándékozott emberi teremtménnyel szemben.

Isten gondoskodik róla, hogy bőséges életünk legyen, de megkívánja, hogy megértsük, értékeljük eljárását és részünkről is hozzájáruljunk a bennünk lüktető élet bőséges voltaához.

Másszóval megkívánja, — erre tanít a kinyilatkoztatás félreérthetetlen szava is — hogy megértsük az életben rejlő lehetőségeket és beleéljük magunkat abba a remek valóságba, hogy az élet Isten alkotta nagy és — emberileg szólva — kifogyhatatlan alkalom.

Ezt a megismerést és igazságot azzal a gyakorlatiakra vonatkozó megállapítással kell kiegészítenünk, hogy a legfensőbb és legtökéletesebb életművészet az alkalom felhasználásában, szó szerint vett kihasználásában áll.

Aki ezt megérti és e szerint cselekszik, Isten meg-

ítélése szerint is nagy és tökéletes életművész, aki megérdemli az örök elismerés, vagyis a végső megdicsőülés ragyogó koronáját.

2. A nagy alkalom

Az élet — mondtuk — nagy alkalom.

De mire?

Főleg arra, hogy a léleknek megadjuk, ami a léleké, vagyis végigvezessük Isten akarta kibontakozása útján.

A szó gyakorlati értelmében ez mindenre kiterjedő életprogramot jelent. Tengelye a lélek és az őt megillető, általunk teljesítendő szolgálat, amely nélkül Istennek sem szolgálunk s ennél fogva nem üdvözülünk.

Ahhoz, hogy ezt megértsük, ismernünk kell legalább is hozzávetőleg — az emberi lelket.

Isten az arcmására teremtetett emberi lélekbe kezdetől fogva beleültette minden jó és nemes tulajdonság csiráját, vagyis megadta neki a lehetőséget, hogy a fejlődés törvényének alávetetten kidolgozza magában az Istenhez való hasonlatosság alapvető vonásait. Krisztus kimondottan utal erre, mikor felszólít, hogy „legyünk tökéletesek, miként a mi mennyei Atyánk is tökéletes”. A lélek célja ebben áll. Ez életének tartalma és megindokolása. Ha ezt a kötelességet nem vállalja, hiába élt, elfecsérelte gazdag adományait és teljes mértékben viseli érette a felelősséget, ami azonos az örök kárhozattal.

Az élet ennél fogva alkalom a lélek értékének tökéletes kibontakozására.

Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy ebben nekünk is szerepünk van. Isten annyiban vesz részt e munkában, hogy az említett, a csíra formájában megadott képességekkel megveti az alapot, kegyelmi ajándékai által bekapcsol a természetfeletti világrendbe és ennek megfelelő természetfeletti életre, munkára és érdemszerzésre képesít, továbbá hogy — főleg a Szentlélek jellemet faragó működése által — együtt dolgozik velünk a lelki kibontakozás csodaszép világának felépítésén. De — az adott alapon — dolgozni, építeni, a ki-

bontakozást a keresztyén kegyelem erejére alapozott életművészet alkalmazásával elősegíteni, az kizárólag a mi feladatunk.

Az élet e feladat teljesítésére nyújt alkalmat, azáltal, hogy időt ad, erőt fejleszt és feladatok elé állít.

Időt ad erre, amennyiben Isten által előre meghatározott mértékben állítja rendelkezésünkre mind az évtizedeket, mind a másodperceket. Ezáltal alkalmat ad és lehetővé teszi a lelki élet kibontakozását. Tudjuk, hogy a kibontakozás fejlődés, és a fejlődéshez idő kell. Ezért nyújtja nekünk az élet a szükséges időt. (Arról, hogy az időt hogyan kell ügyesen felhasználni és az mennyire bővíthető, egy másik fejezetben lesz szó.) Mekkora lehetőség van ebben az adományban! De mekkora felelősség is! Bárcsak mindig tudatában volnánk s szerinte cselekednénk!

Az élet erőt is ad. Természetes és — mint már említettük — természetfeletti vonatkozásban. Az utóbbi a kegyelmi megerősödést jelenti, ami a természetfeletti élet adománya. Az előbbi csupán a természetes erőforrásokat állítja rendelkezésünkre, a természetes világrendhez tartozó adottságainkat fokozza és újítja fel szükség esetén. A kettős vonatkozásban adott erő szintén alkalom. Éspedig arra, hogy segítségével előmozdítsuk a lelki kibontakozás gyönyörű beteljesülését, megfeleljünk kitűzött célunknak és minden: földi és földöntúli értelemben boldoguljunk, vagyis biztosítsuk örök üdvösségünket. Valóban nagy és páratlan alkalom, de jaj annak, aki nem akarja megérteni jelentőségét, elszalasztja és nem használja fel!

Az élet feladatok elé állít. Ezek nem csekélyek, számosak és mind megoldásra várnak. A feladatok egyenként és összességükben véve szintén nagy alkalom. Arról van ugyanis szó, hogy éljünk képességeinkkel, felhasználjuk az erőt, legyőzzük az akadályokat, megküzdjünk a nehézségekkel és munkálkodjunk kitartóan a megoldás tökéletes beteljesüléséig. Természetes, hogy erről is volt már szó — Isten velünk működik és segítségével támaszkodunk. Nélküle nem is érnénk el semmit.

Krisztus is mondja, hogy nélküle semmire, még a legcsekélyebb teljesítményre sem vagyunk képesek. De azért komoly munkát végzünk. Lelkiismeretes erőfeszítésünknek köszönjük adottságaink csiszolódását, jótulajdonságaink továbbfejlődését, a bennünk lappangó rossz további háttérbeszorulását és lelki elmélyülésünket. Az arcunk verejtékében kiküzdött megoldás megerősíti öntudatunkat, főleg Isten segítségébe vetett bizalmunkat, és továbbküzdésre képesít. Győztünk, és e győzelem éretté tesz arra, hogy bátran nézzünk a jövőbe és az újonnan felmerülő és soha meg nem szűnő feladatok elé álljunk. Hálások lehetünk, hogy az élet voltaképpen ily megoldásra váró feladatok színes és változatos összessége. Mennyi alkalom és mennyi lehetőség! Boldog, aki megérti és lelkiismeretesen felhasználja. Valóban nem élt hiába. Élete gazdag. Gazdagságát nem veheti el tőle senki.

Az élet tehát minden szempontból alkalom.

Alkalom arra, hogy lelkünkkel törődjünk, kibontakozását elősegítsük és végigkísérjük diadalittas fejlődése útján.

Istenadta alkalom.

Mert az élet ragyogó ajándékát Istennek köszönjük.

Ne csodálkozzunk tehát, ha legalább annyit elvár tőlünk, hogy élünk az adott alkalommal és ezáltal tökéletes életművészetre teszünk szert.

3. A messze látható, kimagasló pont

A nagy alkalomnak, az életnek van egy mindenünnen látható, kimagasló pontja.

Csúcspont ez.

Golgotamagaslatnak nevezzük. Misztikus Kálváriának.

Az élet mint nagy alkalom, e nélkül el sem képzelhető. Beteljesülése a Golgota magaslatán megy végbe. Ennek sokféle oka van.

Az egyik a Golgota és a rajta végbemenő nagy áldozat természete.

Az áldozatot az eredeti bűn tette szükségessé. Őszüleink szerencsétlen és végzetes lépése hozta a szenvedést a világba. Mert a bűn feltétlen következménye a szenvedés. Vagy mint megérdemelt büntetés, vagy mint szükségessé vált engesztelés (áldozat). A büntetés terhe alatt roskadozott az emberiség évezredekken keresztül. Élete tengelyszerű törvénye a szenvedés lett. Az engesztelés keresztje alatt háromszor roskadt össze a kiszemelt áldozat, Isten Egyszülöttje, Krisztus, míg azután a Golgota magaslatán betelt a szenvedés kelyhe, s kereszt-halálával beteljesült a megváltó engesztelés. A szenvedés ezzel nem szűnt meg élettörvény lenni. Csak átváltozott. Büntetés volt, engesztelés lett. Krisztus golgotaáldozata alapján. A Megváltó, akit a Szentírás legelső és legidősebb testvérünknek nevez, kiterjesztette mindnyájunkra engesztelő áldozatát, amennyiben érettünk és helyettünk szenvedett és vértanúságába mindannyiunkat belevonatkoztatott, hogy mindannyiunknak része legyen az üdvösségben. A lelki kibontakozás útja — amit a ki nyilatkoztatás sohasem szűnik meg hangoztatni — ennél fogva előbb a golgotamagaslatra vezet és csak az élet-áldozat beteljesülése után kanyarodik új irányba és jut el a megdicsőülés fényességéhez. Másszóval: a szenvedés mint élettörvény szükségessé teszi, hogy a lelki kibontakozást, a természetfeletti világba való belefejlődést és az örök üdvösséget, a szükségessé vált engesztelés alapján a szenvedés könnyes árával fizessük meg. Ezért beszél Krisztus arról, hogy követőinek keresztet kell magukra venni, mégpedig mindennap, mert csak így járhatják az ő útjait. Ezért említi, hogy a tanítvány sem több mesterénél és ha a Mesternek iszonyatosan meg kellett szenvednie azért, hogy szabaddá tegye az üdvösség útját, akkor a tanítvány sem veheti ki magát ezen általános érvényességű törvény alól.

A fájdalmas Istenanya, aki Krisztus első követője, a legklasszikusabb példa arra, hogy a szenvedés mily kiterjedt szerepet játszik a lélek életében és az üdvösségért folyó küzdelemben.

Assiszi Szent Ferenc és a többi kiváltságosak

stigmái, Avilai Szent Teréz szívsebzése és hasonló jelenségek sem a véletlen játéka, vagy csupán feltűnő megjutalmazása a rendkívüli érdemeknek. Egyáltalán nem, hanem szimbolikus, külső kifejezése és dokumentuma a lélekben végbement nagy, a hősiesség mértékét megütő szenvedésnek, amelyből annyi üdv fakadt a világra.

Az élet pazar értékét főleg abban kell tehát látnunk, hogy alkalmat ad a szenvedésre, a keresztútra terel és a Golgota magaslatára vezet. Krisztus közvetlen közelébe állít, bekapcsol szenvedésteljes életébe, megtanít a Fájdalmas Istenanya lelkeségének megértésére és kialakítja bennünk a szenvedés véresen komoly és mégis szelíden ragyogó világát, tehát azt a csodálatraméltó lelkeséget, amely már annyi embert tett nagygyá és emelt az emberiség örök eszményképeinek magas oszlopára.

A Krisztus által megváltott ember élete a szenvedés golgotás fényességében válik megérthetővé. E ragyogásban, amelyben benne dereng az örök szeretet, a Szentlélek tüze, értjük meg voltaképpen mi az élet és mily remek dolog. Krisztus engesztelő, egyetemes áldozatába belevonatkoztatva, a szenvedés törvénye alatt élni, a szenvedés áldozati tűzében égni a krisztusi tökéletesség és a természetfeletti életalakítás aranyává.

4. Eszményi termékenység

Az életnek, e nagy alkalomnak van egy mindenre kiterjedő, döntő szerepet játszó tulajdonsága.

Az, hogy felettébb termékeny.

Nem sikerre, korszakalkotó munkára és fölényes, lármás győzelemre gondolunk itt. Legalább is nem első sorban.

Hanem az érdemre.

Ez a legfontosabb termékenység, mert ez az örök boldogság, a végső megdicsőülés gyökere.

Érdemben gazdag ez az élet, mert a kegyelem világára van felépítve és természetfeletti alapon mozog. Cselekedetei, teljesítményei ennél fogva az örökkévalóság szempontjából érdemszerzők, ha egyébként megfelelnek

a többi feltételeknek, vagyis lényegüknél fogva megérdemlik, hogy jócselekedeteknek nevezzük őket.

Érdemben gazdag ez az élet, mert — mint tudjuk — nemcsak és nagymértékben nyújt alkalmat a jócselekedetekre, hanem azáltal, hogy sürgősen megoldandó feladatok elé állít, szinte kényszerít, hogy ezeket valóban megoldjuk és ezáltal bővelkedjünk a jócselekedetéből fakadó érdemekben.

A legfőbb eszményre, Krisztusra mutat, követésére készíttet, életébe olvaszt bele és közvetlen közelébe visz. Másszóval istenes életalakításra nevel, ami érdemszerzés szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír és jelentékeny lelki meggazdagodáshoz vezet.

Mi szerzetesek, Isten szolgálatának szentelt lelkek, valóban előnyös helyzetben vagyunk. Lemondunk e világról és mindenről, amit a világ nyújthat. Fogadalommal kötelezzük magunkat a nincstelenségre és eleve elvágjuk a lehetőségét annak, hogy vagyont szerezzünk és földi javakban bővelkedjünk. A szegénység önkéntesei vagyunk és mégis meggazdagodunk. Szent Pállal mondhatjuk, hogy semmink sincs és mégis megvan mindenünk, sőt annál is több, mert életünk felettébb érdemszerző és minél inkább megfosztjuk magunkat (anyagi javaktól), annál bőségebb lelki, természetfeletti, tehát maradandó gazdagságban és értékben részesülünk.

Csodálatosan termékeny ez az élet, ha megértjük Isten jóságos szándékát és nem keresszük terveit. Oly javakkal ajándékoz meg, amelyek tényleg a miénk. Senki sem veheti el őket: „Moly meg nem rágja, rozsda meg nem emészt, tolvaj el nem lopja”, mondja rájuk vonatkozólag Krisztus. Örök értékek. S ezek képezik majdan, „midőn már elmúlt e világ képe”, soha meg nem szűnő dicsőségünket.

5. Az „egy-szükséges”

Krisztus világosan megmondotta, alkalmat erre a Mária és Márta között lejátszódott jelent adott, hogy csak egy szükséges.

Ez az, ami valóban szükséges.

A természetfeletti életszemlélet.

Alaptörvénye a „nagy alkalomról” szóló tanítás. És a Golgota magaslatán végbemenő életáldozat valósága, a szenvedés törvényének beteljesülése és ezen az alapon a lélek megszentelődése. Gyümölcse mindennek a nagymértékű érdemszerzés, a benső, a lelki meggazdagodás, az a páratlan lelki termékenység, ami előkészíti és biztosítja az örök megdicsőülést.

Mi szerzetesek megértettük — mert a kegyelem megsegített — Krisztus szavát és életünket úgy irányítottuk, hogy megfeleljen a természetfeletti életszemléletnek, természetfeletti gyümölcsöt hozzon és érvényesítse azt, amit Krisztus az „egy szükségesnek” nevezett.

A SZERZETES ÉLETSEZMLÉLETE

6. Az örökkévalóság bércei felé

Az élet, a nagy alkalom, mindig szent és fölséges. Mert a szó teljes értelmében istenszolgálat.

Csakhogy az istenszolgálatban is vannak fokozatok, különbségek. Itt is van több és kevesebb, tökéletes és kevésbé az, teljes odaadás és fenntartások, kompromisszumok, amelyek a különböző életkörülményekre való tekintettel néha elkerülhetetlenné válnak.

E különbségek differenciálják, határozzák meg az életnek mint istenszolgálatnak benső értékét és az értékek mércéjén az egyes fokozatokat.

A mi életünk, a szerzetes teljes kizárólagossággal Istennek szentelt élete az említett értékmérce legfelsőbb fokán áll. Messze kimagasló, tündéri szépségben ragyogó csúcspont. Merész ívelésű, az égbolt kékségében elvesző szirt, melynek gránitkemény falait a szinte elérhetetlen magaslatok tiszta szellője becézgeti. Mont-Blanc az Alpesek szikrázóan fehér világában.

Nem mindennapi, rendkívüli élet ez. „Qui potest capere”, mondta az Udvözítő, „capiat”, aki megtudja érteni, értse meg. És erre nem mindenki képes, mert tele

van misztériummal, felfoghatatlannal. Látszólag gyémántkemény törvényekre van felépítve, s mindentől elzárkózik, ami az embert kielégítheti s boldoggá teheti. Másrészt oly dolgokat követel, amelyek az emberi természet és egyéniség legelemibb jogait tagadják meg. Ki tud itt eligazodni? Qui potest capere, capiat! — visszhangzik lelkünkben és már sejtjük, miért nem értik meg a legtöbben a szerzetes életében rejlő páratlan szépségeket.

Miért? Mert az evangéliumi tanácsok követése — ezen nyugszik a szerzetesi élet monumentális épülete — merészen magasbaívelő életút. Magasságok felé, az örökkévalóság bércei felé vezet. Ivelését, magasbátörését csak azok értik meg és követik, akiknek pillantását megtisztította, meglátását elmélyítette a természetfeletti hit és a belőle fakadó lelket és életet megszentelő, áttisztító kegyelem.

A mi életünk a világ szemében örökké „stultitia crucis” — a kereszt felfoghatatlan örülete lesz, mint a kinyilatkoztatás mondja. Folytonos botránykő, melybe boldog-boldogtalan belebotlik. És mi érezni fogjuk a világ, a meg nem értők, a szánakozók, az ellenséges indulatúak többé-kevésbbé finom támadásainak élét. Ha akarjuk, ha nem, a világ szelleme szinte láthatatlanul körüluggi életünket és még az öles kolostorfalakon is keresztülszivárog. „Circuit”, körülöttünk settenkedik és „quaerens quem devoret”, áldozataira leselkedik.

Résen kell lennünk!

„Vigilate” — ébren legyetek, mondja az isteni Mester. Kell tehát, hogy megerősödjünk a szerzetesi élet-szemléletben, világosan lássunk és a látásból fakadó, általa táplált tüzes meggyőződésünket beváltsuk a mindennapi gyakorlat aprópénzére.

7. Holocaustum orationis

Ha életünkben körültekintünk, azt látjuk, — és ez a szerzetesi életszemlélet első alappillére — hogy az áldozati oltár bűvkörébe jutottunk.

Jómagunk vagyunk az oltárkő.

Melyről szünet nélkül az imaszolgálat áldozati füstje száll az égnek.

„Holocaustum orationis” — imaáldozat.

Ez a mi életünk.

Imádságos élet, imádságos lelkület, az imádság soha meg nem szűnő áldozata.

Vonatkozik ez mindenre.

A benső lelkületre, a külső cselekedetre, a küzdelemre, a szenvedésre, a végső győzelemre.

A „holocaustum orationis”, az imaáldozat elsősorban a benső lelkület tengelye.

A szerzetesi élet eszmevilága, szelleme, természetfeletti kegyelemforrásai, mindennapi étetalakítása és kötelességteljesítése, egyszóval minden, ami velejár, rendkívüli lelki mélységekhez vezet és a legfensőbb kifinomulást, a legtökéletesebb csiszoltságot szolgálja. Ezen csodálatos élet mindennapi, évtizedeket felölelő gyakorlata a leggazdagabb, legszínesebb, legmozgalmasabb és legtermékenyebb lelki világot alakítja ki. Benne megvan minden, amit Krisztus megkíván, amit az Evangélium hirdet és ami a tökéletes istenszolgálatához szükséges. Lényege a természetfeletti világrend feltétlen érvényesülése, az Evangélium szellemének tökéletes kibontakozása és a krisztusi lelkiség minden egyebet háttérbe szorító túlsúlya. Emberi lelkület ez, azonban a kultúra legmagasabb fokán, mert a csupán emberi tulajdonságok és értékek teljesen átalakultak, tökéletesültek, a saját nivójuk fölé fejlődtek a szerzetesi istenszolgálat tüzeiben. Ebben a lelkületben minden Istenre vonatkozik, körülöle fordul meg, dicsőségét hirdeti, szeretetét keresi és abszolút hatalmától függ. Ez a lelkület magában véve folytonos imaszolgálat. Azáltal, hogy van és olyan, amilyen, szünet nélkül dicsóíti az Urat, ami pedig nem egyéb, mint az imaáldozat legnemesebb beteljesülése.

A külső, kifelé ható cselekedettel, a munkával, a teljesítménnyel, vagy mint egyesek mondják, az akcióval kapcsolatban ugyanezt mondhatjuk.

A szerzetes munkája, akciója, vonatkozzék ez a sokszoros munkalehetőség bármely területére, folytonos

imádság, tökéletes imaáldozat. A könyilatkoztatás fel-szólítása: „sine intermissione orate” — szünet nélkül imádkozzatok, itt teljesül be tökéletesen. A tevékeny-kedő szerzetes, aki a reá bízott kötelességet a külön-böző munkatereken teljesíti, nem jómagát keresi és nem érdekből vagy csupán természetes indítóokból dolgozik. Nem. Őt magasabb és nemesebb szándék vezeti. Akciójá-nak tengelye, célpontja és lendületben tartó, kitartásra buzdító ereje Isten. Munkájában is csak Istent keresi és semmi mást. Ez a tudat áttüzesíti lelkét, megsokszorozza munkaerejét, felfokozza teljesítőképességét és szünet nélkül fűti ambícióját. Az eredmény természetesen nem marad el. Munkája a tökéletesség magas fokát éri el, valóban Isten dicsőségére válik és — a történelem eléggé bizonyítja — rendkívül nagy hasznot hajt az emberi-ségnek. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a fáradságos munkáját végző szerzetes voltaképen imádkozik, mert az ekként végzett munka nem egyéb, mint az imaáldozat egy másik, az előzőtől eltérő beteljesülése.

A szerzetes számos küzdelme is az imaáldozathoz tartozik. Felesleges hangsúlyozni, hogy a küzdelem mily nagy szerepet játszik a szerzetesi életben. Elég a lelki élet kibontakozásával, az apostoli célok elérésével, a világ részéről tapasztalt ellentmondással és hasonló egyebekkel kapcsolatosan felmerülő nehézségekre gondolni, azoknak súlyát, jelentőségét mérlegelni, hogy megértsük, mennyit és miért kell a szerzetesnek küz-denie. És éppen ez teszi, hogy a szerzetes soha meg nem szűnő küzdelme imádság, imaáldozat. Mert nem érdekből, elvakultságból, fanatizmusból, kényszerből, gyűlöl-etből, szűkkeblűségből vagy egyéb hasonló okból küzd, hanem mert szeret. Küzdelmei rúgója a szeretet. A töké-letes istenszeretet. A fogadalom ünnepélyes és fennkölt pillanatában Krisztus, az isteni Mester zászlóját vette kezébe és ezt akarja az élet egész vonalán győzelemre vinni. Küzd, de Istenért, az ő dicsőségéért. Küzd, amíg a csatatéren össze nem roskad. A zászlót, Krisztus zászla-ját még ekkor sem ejti ki elernyedt kezéből. Vár, míg fiatal, életerős és izmos kezek át nem veszik, hogy

tovább vigyék, újabb győzelmek felé. Csak ekkor zárja le megtörő szemeit. Még utolsó pillantása is a diadalmasan lobogó zászlónak szól. Ez valóban imádság. A meg nem szakított folytonosság értelmében. A hosszú és küzdelemteljes élet imádságos, Istent dicsőítő nemes áldozata.

Küzdelem sohasem járhat szenvedés nélkül.

A szerzetes élete ennél fogva a titokban elviselt szenvedés, a misztikus Golgota jegyében áll, amit egyébként a történelem mindennél világosabban bizonyít. S erről a szenvedésről is elmondhatjuk, hogy imádság, imaáldozat. Imaáldozat, mert a szerzetes szenvedéseiben is Istent keresi. A Megfeszítetthez akar hasonlónvá válni. Szenvédése által Istent kívánja dicsőíteni. Fő indítóoka a szenvedés által bizonyítani önzetlenségét, áldozatkészségét, mélységes szeretetének valódiságát. A misztika története gazdag az effajta megnyilvánulásokban és bizonyítja, hogy a szerzetesi lélekben, ha elmerül a szenvedés golygótás világában, az áldozat tökéletesen beteljesül és százszoros gyümölcsöt hoz. Ez az áldozat pedig főleg az imaáldozat, mert a lélek legjobban szenvedései által imádkozik és dicsőíti Istent.

A küzdelem és a szenvedés győzelemben csendül ki.

A végső megdicsőülésben.

Ez az egész életet megszentelő imaáldozat legfensőbb beteljesülése. Az örök boldogságban részesülő lélek szeretetből és hálából dicsőíti Istent. Színről-színre látja az Urat és végtelenségének kifogyhatatlan gazdagságából mindig újabb és újabb meglátásokat merít. Ezek viszont ismét újabb motívumai a soha meg nem szűnő Isten dicséretének. Az örök boldogság tehát az imaáldozat tökéletes beteljesülése, ragyogó, örök koronája.

A szerzetes élete valóban nem mindennapi.

Messze kimagasló csúcspont a különböző életformák között.

Nem mindennapi, mert „holocaustum orationis” — imaáldozat, melynek lobogó tüze Isten nagyobb dicsőségét hirdeti.

És ez a tűz annyira termékeny, hogy izzásában a

lelkek átalakulnak, a természetfeletti világrend szédítő magasságába fejlődnek és minden csupán emberi vonatkozás fölé fejlődnek.

Qui potest capere, capiat!

Boldog, aki ezt Isten kegyelmének segítségével megérti és szerinte cselekszik.

8. Holocaustum contemplationis

A szerzetes élete nemcsak imaáldozat.

Holocaustum contemplationis — a szemlélődés, az elmélyülés áldozata is.

A kontemplációhoz, a szemlélődéshez az imaáldozat beteljesülése által jut el, mert a szemlélődés felfokozott, Istenben nyugvó, tökéletességét szemlélő imádság.

A szerzetes naponta — a szabályok által meghatározott módon — huzamosabb időt szentel ennek a munkának.

Elmélkedéseiben — ezeket a szerzet hagyományainak és szellemének megfelelő módszer szerint végzi — bőségesen foglalkozik Isten tökéletességével, az örök igazságokkal, Krisztus életalakításával, szellemével, törvényeivel. Mélységes csendben és összeszedettségben szemléli az örökszép Krisztus-arcot. Elmerül a természetfeletti világrend ragyogó fényességében.

Nagy és üdvös munka ez! Az Istennek szentelt lélek, a szerzetes lelki kibontakozása és tökéletessége függ tőle!

Mert a szemlélődő és elmélkedő munka megtermékenyíti a lelket, átizzítja a cselekedetet, acélossá teszi az akaratot és felvilágosítja az értelmet.

Az elmélkedő szerzetes Isten közvetlen közelében tartózkodik és az örök igazság fényességében megismeri az életet, annak célkitűzését és feladatait, meglátja a kapcsolatot a természetes és természetfeletti világrend között. Ezen az alapon mozog tovább. Elmélyíti a lelkiiséget tápláló és irányító szellemet, pontos életprogramot dolgoz ki, megtanulja alkalmazni a lelki életet elő-

segítő eszközöket és tökéletességre tesz szert a szerzetesi önnevelés páratlan művészetében.

Munkája rendkívüli eredménnyel jár, mert az elmélkedés és a szemlélődés keretén belül lelke és élethalakítása minden ügyes-bajos dolgát Istennel, főleg az elmélkedés tüzeit szító isteni Lélekkel beszéli meg. Benne keresi és tőle kapja a szükséges világosságot, erőt, ellenállóképességet és alakító tehetséget. Az eredmény, a lélek diadalmas kibontakozása tehát nem maradhat el.

Azért sem, mert az elmélkedés, a szemlélődés munkáját voltaképpen ketten végzik csodálatos összefogásban: a Szentlélek és a kontempláló szerzetes. Amire az emberi lélek teljesítőképessége korlátoltságánál fogva nem képes, azt az isteni Lélek végzi el helyette. Bámulatos egység, melyben az elmélkedve imádkozó lélek Istennel, főleg a Szentlélekkel forr egybe, hogy a misztikus egyesülés izzásában találja megszentelődését és tökéletességét.

Az előírt eredmény kettős: a krisztusi jellemkép kialakulása és az élet megszentelése.

A krisztusi jellemkép hamarosan kialakul az elmélkedő lélekben, mert a kontempláció — mint egy későbbi fejezetben látni fogjuk, megtanít Krisztus tökéletes követésére, jellemképének utánképzésére és életművészetének a mindennapi életre való alkalmazására. Ezenkívül megadja — mert az elmélkedés mint imádság kegyelmet közvetít — a megvalósításhoz, a keresztyulvitelhez szükséges erőt és biztosítja az eredményt.

Az élet megszentelése is beteljesül ezáltal. Mert ez főképen a kegyelemben való bővelkedésben, a krisztusi életmód megvalósításában, másszóval Krisztus őszinte követésében áll.

Az elmélkedés, mint láttuk, kihat az egész életre. Tüze nemcsak a szabályok által a kontempláció számára fenntartott időre szorítkozik, hanem elárasztja a minden napot, átizzítja minden percét, irányítja, tökéletesíti minden teljesítményét és alakítását.

Az elmélkedés, amely a szerzetesi életben tengelyszerepet játszik, ennél fogva tűzforrás. A belőle kiáradó

meleg megakadályozza, hogy a szerzetesi lélek a közömbösség, a felelőtlenség, a lelki kialakulásra vonatkozó tétlenség és nemtörődomség hideg légkörében megdermedjen és elveszítse Isten-akarta termékenységét.

Az elmélkedés ennél fogva oly fontos szerepet játszik a szerzetesi életben, hogy sohasem nélkülözhetjük. Szükségünk van tüzére, a belőle fakadó világosságra, arra a sok jó gondolatra, kezdeményezésre, meglátásra, buzdításra és vigaszra, ami a jól végzett elmélkedés után napközben, a munkaidő alatt is gyakran felelevenedik, megerősít a jóban és újabb lendülettel gazdagítja életünket. Ne feledjük, hogy a jól végzett elmélkedés néha — szükség esetén — nemcsak napokra, hetekre és hónapokra, hanem még évekre is kihat és éppen olyankor elevenedik fel lelkünkben, amikor különös körülményekre való tekintettel, nagy szükségünk van üdvös intelmeire vagy felvilágosító tanácsára.

A fontos szerepet játszó elmélkedés, kontempláció lényegesen hozzátartozik a szerzetes életáldozatához, annyira, hogy jogosan beszélünk „holocaustum contemplationis” — a szemlélődés áldozatáról.

A szerzetes életáldozata keretében Istennek szenteli magát és neki áldozza fel mindazt, ami és amiye van. Arra, hogy az egész és hosszú életre kiterjedő áldozatot hogyan fogatosítsa minél tökéletesebben, az elmélkedés, a kontempláció nevelőmunkája tanítja meg. Ahhoz, hogy ezt mindennap nagyobb és izzóbb meggyőződéssel megtegye, az elmélkedő ima közvetíti a tüzes erőt. Arra, hogy fele úton el ne lankadjon, haladásában, magasbatortetésében meg ne álljon, az elmélkedésből fakadó lelki erő képesíti. A szerzetesi élet célját, az Istennek hozott életáldozat beteljesülését csak az éri el, aki komolyan veszi az elmélkedés munkáját és egy napot sem mulaszt el kontempláció nélkül.

Aki hasonlóképen cselekszik, az megértette a szerzetesi élet lényegét és elmondhatja magáról, hogy életáldozatát a Szentléleknek az elmélkedés izzásában lángallobbant tüze emészti meg.

Ebben az esetben a szerzetes élete valóban holocaust-

tum — áldozat, melyben a szemlélődés tüze játssza a főszerepet.

9. *Holocaustum laboris*

Az imádság és a szemlélődés áldozata a „holocaustum laboris” — a munka életáldozatához vezet.

Ez is hozzátartozik a szerzetesi élet áldozatához.

Mert a szerzetes arra van hivatva, hogy termékeny legyen és termékenysége gyümölcseit azok élvezzék, akik leginkább reá szorulnak.

A szerzetesnek ennélfogva dolgoznia, munkálkodnia kell.

Teszi ezt annyiban, amennyiben az imént vázolt szemlélődő élet iniciatíváit, elindításait és egyéb értékeit a mindennapi élet és gyakorlat aprópénzére beváltja.

Ez szakadatlan munkát, lelkiismeretes tevékenységet jelent.

A szerzetes ugyanis a szerzet alapítója szándékának, a testület szellemének, a szabály követelményének megfelelően nemcsak önmagának, önmegszentelődésének, hanem másoknak is él. Azoknak, akikhez szent és kiváltáságos hivatása alapján küldetése van. Ezek a halhatatlan, Krisztus által megváltott lelkek. Munkálkodnia, dolgoznia kell tehát, mégpedig a szó legsúlyosabb értelmében, amennyiben a megváltás útjait egyengeti és apostoli tevékenysége által saját méreteinek és lehetőségeinek megfelelően hozzájárul, hogy a lelkek tényleg részesüljenek a megváltás kegyelmében és eljussanak Krisztushoz.

Tevékenysége ennélfogva az Egyház, a misztikus Krisztus-test nagy apostoli küldetésébe olvad bele. Lényeges részét képezi. Értéke is csak annyiban van, amennyiben tényleg beleolvad az Egyház apostoli munkájába, vele egy ütemben halad előre és a misztikus Krisztus-test, tehát az Egyház életéből meríti a munka végzéséhez szükséges adottságot és erőt.

A szerzetes munkáját ezen a rendkívül tág kereten

belül a szerzet és törvénykönyve, a szent szabály határozza meg. A munkalehetőségek közül a szerzet választja ki, szellemének és küldetésének megfelelően, a munkateret és bízza meg a szerzetest annak betöltésével. A munka, a tevékenység különböző módozatait a szent szabály szabja meg. Ez tanít meg a munkát a szerzet irányzatának, szellemének és hagyományainak megfelelően végezni. A szerzetes munkája tehát mindig a szerzet életének keretein belül mozog és csak addig jelent áldást és vezet a megkívánt eredményhez, amíg erről meg nem feledkezik. Az Egyház apostoli küldetésébe a szerzet által kapcsolódik bele, mert ez mint az egyházi hatóság által elismert testület tag a misztikus Krisztus-testen és részesül éltető vérkeringésében.

A szerzetes munkáját ezenkívül még a személyes és jogosult kezdeményezés is meghatározza. Az egyéni iniciatíva nemcsak megengedett, de megkívánt dolog a szerzetes munkájában, de csak amennyiben nem lépi túl az előbb említett kettős keretet és bírja az engedelmes-ség szankcióját, vagyis a törvényes szerzeteselőjáró hozzájárulását.

A munkalehetőségek színes különbözőségével itt, sajnos, nem foglalkozhatunk. Minden szerzetnek megvan a maga speciális küldetése. Ez szabja meg a munkateret. A tovarohanó idők is mindig új és újabb életkörülményeket alkotnak. Ezekből fejlődnek ki a különböző lelki szükségletek, amelyekre mind az Egyház, mind a kebelében működő apostoli szerzetek szünet nélkül tekintettel vannak. E szükségletek természetesen mindig új és újabb munkalehetőséget teremtenek, amelyek elől mi szerzetesek, akikre a jó Isten annyit bízott, nem zárkózhatunk el. A munkatér tehát változatos, a munkaélet színes és mozgalmas és a munkalehetőség kiapadhatatlan.

Ennél a megállapításnál meg kell állanunk egy pillanatra, hogy mélyen lelkünkbe vessük súlyos jelentőségét.

Az apostoli munka, az Egyház lelket mentő tevékenységében való részesedés kiapadhatatlan. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy nekünk szerze-

teseknek, férfiaknak és nőknek egyaránt meggondolás és fenntartás nélkül bele kell vetnünk magunkat az áradatba. Onkéntelenül arra kell gondolnunk, amit Krisztus a napsugár tűzében fürdő aranyárga búzatáblák beláthatatlanságáról és az aratók aránylag csekély, ijesztően kicsi számáról mondott.

Nagy munka vár tehát reánk! Csak győzzük végezni!

A szerzetes életáldozatának lényege ebben rejlik. Hogy győzi a munkát. Vállalja az apostoli élet idő előtt felörlő fáradalmait és kitart a munkatéren a perzselő nap hevében, amíg ereje utolsó atomját feláldozva össze nem roskad, ki nem leheli lelkét, hogy a túlvilág fényes tornácán felébredve, elvegye a fáradhatatlanul munkás élet dicső koronáját.

Az imádság áldozata, a holocaustum orationis erre a célra gyűjti a természetfeletti erőt, a kegyelem éltető és munkára képesítő gazdagságát.

A szemlélődés áldozata, a holocaustum contemplationi erre a célra gyűjti a világosságot, az élesszemű meglátást, a tapasztalatot.

A kettő, az imádság és a szemlélődés egybeforrva alakítja a munkás, az apostoli, az önfeláldozó, a fáradhatatlan, a lelkeket megmentő és megszentelő tevékenységhez szükséges izzó lelkületet.

Ezt a lelkületet keresi, akarja, áldja és erősíti meg Krisztus. Ilyenekre van szüksége. Ezeket küldi a legveszedelmesebb munkaterekre, rájuk bizza a legnehezebb feladatokat és nekik tartja fenn a leggazdagabb jutalmat.

A szerzetes életáldozatához tehát az önfeláldozó munka is hozzátartozik.

Boldog, aki megérti a munka áldozatában izzó tüzet.

Azt a tüzet, amely önzetlen, áldozatkész szívekből pattan ki és amelynek perzselő izzásában annyi veszélyeztetett lélek találta meg az örök üdvösséget eszközölő termékenységet.

10. Királyi út

A szerzetes életszemlélete világos és napsugaras.

Fényességében éles körvonalakban ragyog a nagy cél: a hármias áldozat beteljesülése.

Fenséges célpont, mert örök megdicsőüléshez vezet.

Királyi út, mert Krisztus követésére készítet.

Tökéletes művészet, mert a legnemesebb életalakításra serkent és az isteni Mester nyomába vezet.

Osztatlan boldogság, mert az önzetlen szeretet beteljesülése egy, a legmagasabb célért feláldozott emberéletben.

Hézag nélkül betöltött, gazdag élet, melynek túlárado feleslege mások javát eszközli és a halhatatlan lelkek üdvösségét szolgálja.

Istenes, magasbatoró, merész vállalkozás. A földi lét talajából sarjad ki, a természetfeletti világrend humuszából szívja erejét. Lerázza magáról a föld porát, önmaga fölé emelkedik, Isten életébe kapcsolódik bele s a törekény, teljesítőképességében korlátolt emberi lényből Krisztushoz hasonló egyéniséget farag, akiben megismétlődik az isteni Mester élete és folytatódik halhatatlan műve.

LÉLEKKEL TELITETT ÉLETSZEMLÉLET

11. A lélek szemüvege

Az életet különféle szemüvegen keresztül lehet szemlélni.

Ezek a világ szelleme, a hiúság, a felfuvalkodottság, az érzékiség, a szenvedély és hasonló egyebek.

A szerzetes számára csak egy szemüveg van.

És ez a lélek.

Mert a szerzetes, akit eláraszt a Szentlélek világossága, csakis lelkén keresztül, a lélek szemüvegén át szemléli a világot.

A többiről tudja, mennyire értéktelen és káros,

mennyire nem tárgyilagos. Következőleg nem törődik vele és nem használja.

A lélek szemüvegén keresztül látva, az élet természetesen másként fest. Az effajta meglátás teljesen tárgyilagos és mint ilyen, tökéletesen eltér azoknak az életmagyarázatától, akik más utakon akarnak szert tenni kielégítő életszemléletre.

Kell hogy elüssön a világ felfogásától, mert a lélek tárgyilagosan látja a dolgokat és józanul ítélkezik felettük. A lelket ebben is Isten kegyelme vezeti. Pillantását a Szentlélek tüze teszi élessé. Csak a valóságot látja. A lázas emberi vágyálmok és hiú ábrándozások — egyesek filozófiának merik nevezni ezeket — ködös fátyolán mindig keresztüllát és Isten-adta csálhatatlan intuícijával különbözteti meg a valóságot a merő képzelődéstől.

A szerzetesnek, ezt mondani sem kellene, csak erre a csálhatatlan intuícóra, csak erre a józan és éles meglátásra szabad támaszkodnia.

Más szóval: a lélek szemével kell szemlélnie az életet. Ha ezt teszi, nem kerül tévútra. Hamarosan kifejlődik benne a józan tárgyilagosságon alapuló, a valóságnak megfelelő és szerzetesi mivoltát magas fokban jellemző, lélekkel telített életszemlélet.

12. A lélek törvénye

A lélek szemüvegén keresztül látva a dolgokat, arra a megállapításra jutunk, hogy az élet voltaképpen a lélek élete. Minden egyéb másodrendű kérdés és feladat, és csak annyiban jogosult, amennyiben a tulajdonképeni létkérdésnek, a lélek életének és ezen élet sokoldalú, sokrétegű érdekeinek van alárendelve.

A szerzetesnek azt is világosan kell látnia, hogy ez miért van így.

Azért, mert Isten, a Teremtő törvénye szerint az élet a lélekhez van kötve, a lélekben játszódik le. Az Úr saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert. Élete ennélfogva az Úr életének hűséges visszfénye, kicsinyített, emberi méretekre lefokozott képmása. Isten csak

lélek. Életének visszfénye, az emberi élet is csak oly élet lehet, amely csupa lélek és amelyben a lélek játssza a főszerepet és minden más csak neki szolgál és általa él. A lélek tehát ebben a vonatkozásban Isten-fakasztotta életforrás. A test csak általa él és csak addig, amíg az eredeti bűn utáni állapot keserű törvénye szerint a halál el nem szakítja tőle.

Ebből világosan következik, hogy csak azon élet valódi és Isten elgondolásának megfelelő, amelyben a lélek tényleg főszerepet játszik és érdekeinek előmozdítása minden megoldandó feladat között első helyen áll.

Az életszemléletben a szerzetesnek ehhez kell alkalmazkodnia. Ami a szó gyakorlati értelmében annyit tesz, hogy kizárólag a lelkeért, a lelkében és a lélek törvényei szerint él.

E törvény hármas: a kegyelem keresése, a lelki érdekek vezető szerepe és a folytonos fejlődés.

13. A kegyelem keresése

A lélek első törvénye, a kegyelem keresése a lélek első és alapvető szükségletéből fakad.

A lélek természetfeletti feladatok megoldására van hivatva, amennyiben fel kell építenie magában Isten országát, ki kell alakítania Krisztus szellemét és követnie kell Krisztus örökségként reánk hagyott példáját.

Ahhoz, hogy ezt megtehesse, bele kell olvadnia a természetfeletti világrendbe, saját képességei fölé kell emelkednie, részesülnie kell (Krisztus által) Isten életében, ami azáltal történik, hogy részesül a megszentelő kegyelemben s vele együttműködve fokozza, fejleszti gazdagságát, vagyis felépíti és tökéletesíti magában a kegyelem világát. Minél nagyobb mértékben teszi ezt, annál jobban beleolvad a természetfeletti világrendbe és annál tökéletesebben oldja meg a ráváró és fentebb már említett hármas feladatot.

A hangsúly tehát a kegyelmen van.

Aki megérti és szereti lelkét, vagyis — mint a fejezet címe is mondja — lélekkel telíti életszemléletét, ehhez

tartja magát és mindenben a kegyelmet akarja és keresi.

A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy féltékeny éberséggel őrködik, nehogy a kegyelem ereje alácsappanjon. Mindent kerül, amiről tudja, hogy nem egyeztethető össze a kegyelem szellemével és kíváncsalmával. Főleg pedig arra törekszik, hogy minden szántsándékkal elkövetett bűnt, legyen az mégannyira jelentéktelen, elkerüljön és bűntől mentesen őrizze meg életét.

Ezzel még nem elégszik meg. Szentlélek-fakasztotta ambíciója többre vágyik. Törekszik tehát fokozni a kegyelmet, új kegyelemajándéokra szert tenni, amennyiben együttműködik vele és ezzel kapcsolatos érdemei által mindig új és új megerősödést érdemel.

A jó és lelkiismeretes szerzetes minden szempontból a kegyelem embere. Életének, jellemalakításának, apostoli munkájának, szenvedéseinek és sikereinek nyitja és magyarázata Isten benne működő megszentelő, megerősítő és alakító ereje, vagyis a kegyelem.

Igy teljesíti a lélek első és alapvető törvényét és gondoskodik lelkiismeretesen arról, hogy a lélek legfőbb érdekét védje.

Isten elvárásának felel meg ezáltal és nem teszi ki magát a Szent Pál említette veszélynek, hogy „hivatása kegyelmét hiába vette”. Teljesítette kötelességét és lélekkel telítette életét.

14. A lelki érdekek vezető szerepe

Aki komolyan veszi szerzetesi hivatását, az csak a lelkének él.

A keresztény közösség, a hívek tömege is ezen a véleményen van és elvárja, hogy a szerzetes valóban a komoly lelki élet embere legyen.

Mit értünk lelki élet alatt?

Egyszerűen azt, hogy törődünk lelkünkkel, csak lelkünkkel törődünk és ezt tökéletesen tesszük.

A lelki élet kiindulópontja, hogy tényleg és komolyan törődünk lelkünkkel. Ezzel sokat mondottunk, mert e pár szóban minden bennefoglaltatik. Aki komolyan

törődik lelkével, az törekszik kimerítően megismerni hajlamait, vágyait, lehetőségeit, reményeit és feladatait. Miután ezt megtette és többé-kevésbé tökéletesítette önismeretét, azon van, hogy ezen ismeretnek megfelelően cselekedjék, a lélek jogos vágyait kielégítse, nemes hajlamait fejlessze, káros tulajdonságait kibontakozásukban megakadályozza és a kegyelem hathatós erejére felépített életét megalapozza, elmélyítse és tökéletesítse. Ezek az önnevelés alapvető feladatai és aki ezeket komolyan veszi, vagyis tényleg törődik lelkével, annak egész életére van tennivalója, és legyen az bármennyire hosszú, mégis rövidnek és elégtelennek bizonyul, ha arról van szó, hogy ebbeli számtalan feladatait mind megoldja.

Aki, mint a lelkiismeretes szerzetes, komolyan törődik lelkével, az csak azt teszi és minden egyebet csak ezen keresztül végez. A lélek ápolása, érdekének előmozdítása ugyanis az egész embert lekötő és teljes munkát kívánó feladat. Aki erre vállalkozik, annak sem ideje, sem kedve mással foglalkozni. Nem is teheti, mert a lélekkel való törődés minden erejét igénybe veszi. Ne gondoljuk, hogy ezáltal egyoldalúvá válik és képtelen lesz földi kötelességeit teljesíteni. Korántsem! Mert a lélekért és a léleken keresztül mindent megtesz, ami az élet akadály nélkül kibontakozott teljességéhez szükséges. Aki csak lelkével törődik, oly tökéletességre tesz szert, hogy mindent, még a legjelentéktelenebb földi munkát is a lélek érdekében végez. Sőt mindent megtesz, amit az élet teljessége megkíván, mert tökéletes életet akar élni és semmit sem akar elhanyagolni. És ami nem vonatkozik közvetlenül a lélekre, azt is a legnagyobb lelkiismeretességgel, kifinomult lelkiisége minden ruganyos erejével végzi, mert tudja, hogy bár közvetve, ezzel is csak lelke érdekét szolgálja.

Nem. A jó szerzetes sohasem válik egyoldalúvá és pusztán földi vonatkozásban kevésbé értékesé azáltal, hogy csak a lelkével törődik. Ellenkezőleg! Erős és kifejlett lelkiisége — és csak ez — teszi alkalmassá arra, hogy a földi dolgokban helytálljon és az emberi közösség hasznára váljék.

A jó szerzetes, aki csupán a lelkével törődik, ezt tökéletesen teszi. Másszóval minden képességét belefekteti és arra törekszik, hogy mindaz, amit tesz, olyan legyen, hogy jobb ne is lehessen. Képessé erre tüzes meggyőződése, Szentlélek-izzította szeretete és hosszú éven keresztül szerzett gyakorlata teszi. Rég bevált, egyszerűen kitaposott utakon jár. Szeme előtt a nagyok, a hősök, a szentek példája áll. Évezredek gazdag tapasztalata támaszkodik és a hosszú mult, a szerzet hagyománya kristálytisztá forrásából merít. Nem lehet másként. A kegyelem, a hit, a meggyőződés, a tapasztalat, a gyakorlat, a példa, a szellem, a szerzet tradíciója, minden arra készíteti, hogy a legnagyobb tökéletességgel járjon el. Ezért van, hogy a szerzetes életalakítása remekműszámba megy és klasszikus példája a lélekkel telített, a Szentlélek tüzének izzásában ragyogó életnek.

A lélekkel telített életszemlélet tehát megköveteli, hogy törödjünk lelkünkkel és csak lelkünknek éljünk. Ezáltal már megfeleltünk a lélek második törvényének.

15. A fokozatos fejlődés

A lélek harmadik törvénye és jogos követelménye a fokozatos fejlődés.

Ennek mélységés lélektani háttere van.

Tudjuk, hogy a lélek egyik alapvető tulajdonsága az ambíció, a nemes törekvés. Ez abból a megingathatatlan és lefojthatatlan tudatból fakad és meríti alakító, cselekvésre készítő erejét, hogy mint Kosztka Szent Szaniszló hangoztatta, valóban nagyra született. A tényleges, Isten mércéje alá állítható nagyságot csakis a fejlődés, a fokozatos kibontakozás útján lehet elérni. A lélek ennél fogva keresi, akarja és minden erejével előmozdítja a nagysághoz vezető kibontakozást.

Ezen törekvésében még az is megerősíti, hogy érzi a benne lappangó lehetőségeket. A kegyelem éleslátóvá és megértővé, a természetfeletti valóságokban rejlő végtelen lehetőségek iránt fogékonnyá tette. Világosan, éles körvonalakban áll előtte e lehetőségek útja, és mitsem

kíván oly forrón, mint ezen utat végigjárni és az Isten által is elismert nagyság beteljesülését elérni.

Vonzza ezenkívül még mások, a nagyok, a szentek példája. A kereszténység, főleg pedig a szerzetesi intézmény multja, valóban gazdag rendkívüli életalakításokban és merészvágású jellemekben. Ezen egyéniségek példája ragyogó fényességgel világít bele a századok forгатagába és magával ragadó erővel hat a magasabb célokért élő, a szerzetesi eszmények arénájában küzdő, nemes ambíció fűtötte lelkekre. És arra készíti őket, hogy egyéniségük méretének és koruk szükségleteinek megfelelően hasonló életalakításra vállalkozzanak, másszóval komolyan és elszántan küzdjenek a szerzetesi makulátlan lelkiség és tökéletesség megvalósulásáért.

A mai bizonytalan és sokat hányatott korszak keményen küzdő szerzetességének elsősorban erre van szüksége. Tüzes idealizmusra, férfias elszántságra, céltudatos akarásra, hogy a korszellem tévelyeitől függetlenül haladjon a monasztikus, a szerzetesi lelkiség pompás kibontakozásának királyi útján.

Nemcsak a szerzetességnek, magának a korszaknak is szüksége van erre. Vagyis szüksége van a huszadik század számos földindulás-megrázkódtatta talajából kisarjadzó szentekre, akik eléggé erős és kegyelemtüzelte egyéniségek ahhoz, hogy visszavezessék a kor ingadozó gyermekét a legtöbbször oly súlyosan félreismert Istenhez.

Ez a huszadik század szerzetesének speciális küldetése.

Ezért kell, hogy mindannyian véres komolysággal éljünk hivatásunknak és a Szentlélek segítségével biztosítsuk lelki fejlődésünket.

16. A kettős forrás

Nincs szebb és magasztosabb a lélekkel telített életszemléletnél. Annál, ahogy az Istennek szentelt lélek, a szerzetes látja és értékeli az életet.

Kettős forrás ez.

Az élet vizét merítjük belőle.

Elsősorban jómagunk, akiket Isten millió valóságok és még több teremthető lehetőségek közül választott ki, hogy a szerzetesi Isten-szolgálat és életáldozat szédítően magas talapzatára emeljen.

Jómagunk ebből a forrásból, a lélekkel telített életszemléletről merítjük a szerzetesi élethez szükséges eszményi lendületet, ruganyos erőt és művészi tökéletes alakító képességet. Másszóval: e forrásból merítjük annak a lehetőségét, hogy énünkből élő és győzedelmeskedő szentet faragjunk.

Mások is merítenek belőle.

A rákbizottak. Akikhez küldetésünk van. A korszak gyermekei. Ingadozó kortársaink.

Nem közvetlenül, de közvetve.

Általunk!

Amennyiben egész és a legfinomabb részletekig kidolgozott, emberi értelemben véve befejezett egyéniségünk megtisztítóan, felemelően, meggyőzően hat rájuk és közelebb hozza őket Krisztushoz, az élet örök és eleven eszményképehez.

Fejlődnünk kell tehát a lélekkel telített életszemlélet törvényének megfelelően.

Hogy elérjük célunkat, az életszentséget és ezáltal eléggé érettné bizonyuljunk a veszélyeztetett kortársakat istápolva vezetni és hivatásunk szerint megszentelni.

NAPSUGARAS ÉLETSZEMLELET

17. A kolostorok légköre

A zárdafalak komorságáról, a klauzúrarácsok áthatolhatatlan sűrűségéről, a kolostorok levegője, atmoszférája elviselhetetlenségéről már sok holdkóros és egészségtelenül romantikus badarságot mondtak és írtak az emberek.

Ideje, hogy valaki végre kereken megmondja az igazat és erélyesen rámutasson a valóságra.

Meg kell mondanunk az emberiségnek, főleg a kortársaknak, hogy a szerzetesi életről, kriptaszagú, pincészerű kereteiről terjesztett nézetek lelkiismeretlen koholmányok és szemenszedett hazugságok. Azoknak rémes agyszüleménye, akik nemcsak a szerzetesi élettől, de magától a vallásos gondolattól is annyira távol állanak, hogy nem is ismerhetik a kolostorokban folytatott életmódot és ennélfogva nincs joguk felette ítélni.

Mi szerzetesek — és csak mi — ismerjük az evangéliumi tanácsokon alapuló élet belső arcát, minden csínját-bínját, tehát csak mi mondhatjuk meg, mi igaz a világ gyermekes állításából és hogy a valóságban hogyan fest a szerzetesek belső élete.

Csak a pusztá valóságnak felelünk meg és szent kötelességünket teljesítjük, midőn fennhangon hirdetjük és kézzelfogható érvekkel bizonyítjuk, hogy a szerzetes élet-szemlélete, ami egyébként az eddig mondottakból is kitűnik, valóban derűs és napsugaras.

A szerzetesi életalakítás nagyjai és mesterei a legcsattanósabb bizonyítók erre, mert ők — minden számos és súlyos küzdelmük vagy szenvedésük ellenére — mindig — ami a benső beállítást illeti — az élet napos oldalán állottak. Valóban nem lehet rájuk fogni, hogy pincészaguk volt és szerettek sötétben, nyirkos odúban tartózkodni. Ellenkezőleg! Az öröm büszke és boldog filozófiáját hirdették, szerinte éltek és az élet minden megnyilvánulásából derűs, tartós, életképes örömet merítettek.

Elég a naphimnusz éneklő Assisi Szent Ferencre, az ég madarainak hegedülő Szolánusz Szent Péterre, a kedvesen mosolygó, örökké jókedvű Szalézi Szent Ferencre, a szellemesen élcélődő Néri Szent Fülöpre, a növendékeivel gyermekded lelkülettel játszadozó Szent Don Boscóra gondolni, hogy meggyőződünk a fentebbi megállapítás valóságáról és igazságáról.

Jellemző egyébként, hogy egyike a szerzetesi intézmény legerélyesebb és legsikeresebb megújítóinak Avilai Szent Teréz, a kármeliták legmarkánsabb egyénisége, ujoncnőinek ismételten lelkére kötötte a derűs élet-szemléletet. Ismételten hangoztatta, hogy a jó Istennek szol-

gálat közben nem szabad „arcokat vágni”, és irgalmatlanul elbocsátott mindenkit, aki nem tudott vagy nem akart ehhez az életképes szellemhez alkalmazkodni.

Mi szerzetesek — és ezt eléggé bizonyítja a történelem — a napsugaras és derűs életszemlélet apostolai vagyunk.

Minden okunk megvan, hogy azok legyünk és inkább tettben, mint szavakkal bizonyítsuk, mennyire tud örvendeni, boldog lenni az, aki életét fenntartás nélkül az Úr szolgálatának szenteli.

18. Az ősegyház örvendező lelkilete

A szerzetesi élet voltaképen a Krisztus által meghirdetett keresztény élet, a tökéletes beteljesülés és fenntartás nélküli megvalósítás magas fennsíkjára emelve.

Alapeleme ennél fogva az öröm, mert ez a hamisítatlan őskeresztény szellem egyik legjellegzetesebb tulajdonsága.

Az ősegyház, a katakombák kereszténysége, ezt is a történelemből tudjuk, a derűs életszemléletre fektette a hangsúlyt. Minél kegyetlenebbül dült a keresztényüldözés, a cézárokról hatalomféltésének és beteges szenvedélyeinek e nemtelen orgiája, annál inkább tette ezt az őskereszténység, hogy a természetfeletti örömből, Krisztus végső győzelmében gyökerező allelujás lelkiülből mérítse az üldöztetés borzalmait egyensúlyozó lelki erőt.

Ennek így kellett lennie, mert a kereszténység, Krisztus tanítása, az élet minden keserű viszontagságát belevonatkoztatta Isten szolgálatába. Az Úrról és az őt megillető szolgálatról pedig helyes, a valóságot tökéletesen fedő fogalmai voltak. Ennél fogva tudta, hogy Istennek szolgálni még a legmostohább körülmények között is öröm, ez pedig oly erős és mély, hogy elbírja a leg súlyosabb emberélet terhét és kielégíti a legfelfokozottabb igényt.

A szerzetesek is mindig ehhez tartották és tartják magukat. A szerzetesi élet minden áldozatával és kemény fegyelmevel Isten-szolgálat. Aki ismeri Istent (a helyes

Isten-fogalom alapján) és tudja, hogy mit tesz neki szolgálni, — és a szerzetesnek ezt valóban tudnia kell — az az Isten-szolgálatként felfogott életben gazdag és kielégíthatatlan örömforrásra bukkan.

Ezért és csak ezért oly napsugaras és derűs az ősegyház szelleméből merítő, hivatáshű szerzetes életszemlélete.

19. A szerzetes örömének különböző okai

A jó szerzetes mindig éleslátó és finom intuícióval teremti meg az összefüggéseket.

Elég alkalmá van, hogy hivatását szemlélje, állapotát tanulmányozza és benne mindazt meglássa, ami mélységes örömmre készíti.

Világosan látja például a hivatás kegyelmében bennefoglalt kitüntetést. Isten mást és jobbat is választhatott volna nála, aki tökéletesebben felelne meg hivatásának és nagyobb mértékben válna dicsőségére. És mégsem tette. Őt választotta és neki juttatta kegyelmi ajándékai zsemgését. Ki ne örvendene ennél a megállapításnál és kit nem árasztana el maradandó boldogsággal?

Látja továbbá és érzi Istennek a hivatás kegyelme által bebizonyított megingathatatlan bizalmát. Feltétlen megbízik a kiválasztottban, különben nem állítaná oly szédtően magas polcra és nem tisztelné meg oly fontos (apostoli természetű) feladatokkal. Nem engedné meg, hogy gyakran rendkívülien nehéz körülmények között és nagy áldozatok árán teljesítse szolgálatát.

Megbecsüli ezenkívül azt a rendkívül fontos körülményt is, hogy a szerzetben a szó természetfeletti értelmében családra talált. Oly családra, amely valóban a szeretet törvénye szerint él és a szeretet erejével táplálkozik. Érzi és tapasztalja, hogy emberi vonatkozásban sincs egyedül, mert a rendtagok — Isten természetfeletti kapcsolatokon nyugvó családjának tagjai — megértő szeretettel állják körül, kísérik minden lépését és segítik elő tőlük telhetőleg nehéz munkáját. Mennyivel könnyebb Istennek oly körben szolgálni, ahol mindenkit egy

és ugyanazon eszmény fűt, gondolat vezet és kívánság irányít! Ahol mindenki csak az Úr szolgálatát, a lelkek üdvösségét és az Egyház javát tartja legfensőbb törvénynek! Hogy ez a gyakorlatban mit jelent, azt a legjobban azok tudják megmondani, akik mindennap tapasztalják, a hivatáshű szerzetesek.

Ugyanezt kell mondanunk a szent szegénység, Prohászka úgy mondaná, hogy önkéntes nincstelenség nyújtotta előnyökről. Mily boldog, aki Krisztusban és Krisztusért szegény! Nincs gondja a földi javakra, nem remeg a vagyon sorsáért, nem ismeri a pénz hajszájával együttjáró felörlő lázt, nem ismeri a tőke fakasztotta szennyes szenvedélyeket és az általa okozott súlyos és esztelen tragédiákat. Közte és Isten, közte és halhatatlan lelke, közte és embertársa között nem áll az aranyborjú, hogy ledönthetetlen válaszfal legyen és eleve megghiúsítson minden megértő emberi összefogást.

Boldog, — a kinyilatkoztatás nem hiába hangoztatja — aki az Úr házában lakozik és aki mint szerzetes az Úr szolgálatának szenteli életét.

Boldog, mert ez a nemes, krisztusi élet megtanította örvendezni.

Már nem megy el észrevétlenül az öröm forrásai mellett. Éles szemével mindenben meglátja az öröm gazdag lehetőségeit. Megáll és merít belőle, mert tudja, hogy a megváltás kegyelmével járó öröm azért adatott az embereknek, hogy életük legyen és az valóban bőség legyen.

20. Az öröm filozófiája

A napsugaras életszemlélet az a levegő, amely oly duzzadóan egészségesé teszi a hivatáshű szerzetes lelkét.

Az öröm filozófiája és hűséges követése azon életforma, amely termékennyé teszi a szerzetes lelkét és biztosítja apostoli működése sikerét.

A derűs, allelujás, az Úr győzelmében bizakodó lelkület azon erő, amely harcképessé, ellenállóvá, szívóssá,

legyőzhetetlenné teszi a szerzetest klasszikus életalakításában és önzetlen, lelkeket mentő munkájában.

Hatalmas fegyver a napsugaras életszemlélet.

Diadalmasan győzedelmeskedik a rossz felett, mert mint krisztusi, természetfeletti öröm, magában hordja annak az isteni erőnek visszfényét, amely a lelkekért szenvedő Krisztust tette legyőzhetetlenné.

Mi szerzetesek erre az erőre építjük fel napsugaras életünket.

És tudjuk, hogy győzünk, mint a szenvedő Krisztus is győzött a bűn örök szomorúsága felett.

II.

A SZERZETES ÉLETALAKÍTÁSA

AZ ISMERET SZEREPE AZ ÉLETALAKÍTÁSBAN

21. A mellőzhetetlen adottság

A szerzetes feladata, mint egy előző fejezetben megállapítottuk, az élet nagy alkalmát tökéletes jellemalakításra felhasználni.

A szerzetbe azért léptünk be annakidején, hogy váljaljuk ezt a munkát és átgyúrjuk, átfaragjuk lelkünket, jellemképünket, hogy kialakuljon az új embertípus, megvalósuljon az az eszmény, amit Szent Pál oly nagy kifejező erővel „Facies Christi” — Krisztus-arcnak, krisztusi jellemképnek nevez.

Nehéz vállalkozás. Sok időt igényel. Rámegy a hosszú emberélet, míg beteljesül.

És ez is csak akkor valósul meg, ha magunkkal hozzuk a szükséges adottságot, a mellőzhetetlen felkészültséget.

A szükséges adottságot a vállalt feladat, a jellemalakítás munkájának természete szabja meg.

A jellemalakításhoz elsősorban eszményképre van szükségünk és ezt tökéletesen ismernünk kell. A kellő adottság Isten ismeretét, világos és emberileg véve kiemerítő Isten-fogalmat kíván meg.

Az alakító munka tárgya a lélek. Lelkünkben dolgozunk ki az Isten igényeinek megfelelő, az Istenhez való hasonlatosság jegyében álló jellemet. Szükséges tehát, hogy ismerjük lelkünket és kielégítő önismerettel rendelkezünk.

Alakító munkánk a szerzet küldetésének és szellemének megfelelően, az engedelmesség fegyelme által kijelölt téren mozog. Ezt is ismernünk kell, hogy az adott körülményekhez alkalmazkodva, minden lehetőséget felhasználjunk és jellemünk kibontakozását előmozdítsuk.

E hármias ismeretről kell tehát minden rendelkezésünkre álló eszközzel gondoskodnunk, hogy biztosítsuk munkánk sikerét és elérjük az eszményien tökéletes szerzetesi jellem fölényes kibontakozását.

22. A világos Isten-fogalom

„Istent soha senki nem látta” — mondja Szent János evangélista és igaza van, mert Isten — ezt is hangsúlyozza a kinyilatkoztatás — lélek és a lélek láthatatlan.

Ez a tényállás azonban nem akadályoz meg abban, hogy kellő és kielégítő ismeretre tegyünk szert, tehát megismerjük Istent és tisztázzuk a nélkülözhetetlen Isten-fogalmat.

Maga az Úr gondoskodott a kinyilatkoztatás útján, hogy megtehessük. Isten ezáltal tekintetbe vette helyzetünket és lehetővé tette, hogy eleget tegyünk Krisztus parancsának, aki arra szólított fel mindannyiunkat, hogy „legyünk tökéletesek, mint a mi mennyei Atyánk is tökéletes”.

A követendő eszménykép ennél fogva a mennyei Atya tökéletessége. Kell hogy Isten tulajdonságai, természetesen emberi méretre lefokozva és az emberi élet, sajnos, szűk körülményeire alkalmazva, meglegyenek bennünk. Kell, hogy ebben az értelemben Isten visszfénye legyünk, mert Isten hasonlatosságára, képmására teremtett lelkünk csak ezen feltétel mellett éri el az élet teljességét.

Ahhoz tehát, hogy az isteni eszményképet kövessük és tökéletessége utánképzésébe, életünkbe való gyakorlati átvonatkoztatásában összpontosítsuk minden erőnket és ambícióinkat, szükséges, hogy ismerjük Istent és világos fogalmat alkossunk magunknak tulajdonságairól.

Alapvető Isten-ismeretünk forrásai — és ezekből korlátlan mértékben meríthetünk — a következők:

Főforrásként az írásba foglalt kinyilatkoztatás, a Szentírás szerepel. Szerzeteseknek már ebből a szempontból is alapvető kötelességük a Szentírással, főleg pedig az újszövetség könyveivel behatóan foglalkozni s őket tüzetes tanulmány tárgyává tenni. Kell hogy a szerzetes

aszkrétikus életének alapelveit, főleg pedig a minden ebbeli törekvést irányító Isten-fogalmat a kinyilatkoztatásból, a Szentírásból merítse. Mert csakis a kinyilatkoztatásban lényegét és természetét feltáró Isten képes az emberben megalapozni a tiszta Isten-fogalmat. Minden egyéb, még a leghivatottabb, más forrásból származó hozzászólás csak emberi magyarázat. Értéke is csak annyiban van, amennyiben kiegészíti az isteni kinyilatkoztatás által megvetett alapot. Ne múljon el tehát egyetlen nap sem a nélkül, hogy a lelkiismeretes szerzetes kézhez ne vette volna a kinyilatkoztatás szent könyvét és nem törekedett volna ezáltal elmélyíteni és tökéletesíteni Isten ismeretét.

A Szentírás szavait a hivatottak, az egyházatyák, az egyháztanítók és a megbízható, a klasszicitás mértékét megütő, szentéletű és tapasztalt aszkétikus írók munkái és művei egészítik ki. A lelkiismeretes szerzetes szorgalmasan és eleven érdeklődéssel forgatja ezeket a munkákat és komolyan törekszik sokoldalú, mélységes és minden szempontból kielégítő vallásos ismeretre szert tenni, hogy ezáltal is csiszolja Isten-fogalmát, közelebb jusson Isten ismeretéhez és minél jobban megalapozza lelki életét.

A legfontosabb szerepet azonban mégis az imaélet játssza. Még ezen a téren is. Az előbb említett forrásokból merített ismereteket az imádság és az elmélkedés magános csendjében kell — mégpedig Isten szentséges jelenlétében és a Vele való bizalmas beszélgetésben — feldolgozni. Az ismeret az imaélet tüzeiben fokozódik élménnyé, válik lelki tulajdonunkká és oly értékke, amely valóban képes lelki életünket gazdagítani és aszkétikus törekvéseinket megtermékenyíteni. A jó szerzetes, mint a tüzes imádság embere, főleg ehhez tartja magát. Biblikus és aszkétikus olvasmányaiából merített ismereteit az imádság tüzeiben dolgozza fel s így jut el a legszebb eredményhez, amennyiben már nemcsak ismeri (a tisztázott Isten-fogalom alapján), de éli is Istent. Ezzel veti meg voltaképpen lelki élete alapját és építi oly megingathatatlan sziklatömbre, amely az élet minden viharának

ellenáll és biztosítja a lelki kibontakozás további eredményeit.

23. A tárgyilagos önismeret

A világos Isten-fogalmon kívül tárgyilagos önismertetre van szükségünk.

Nemcsak a követendő eszménykép lényegével és tulajdonságaival kell tisztában lennünk, hanem a rendelkezésünkre álló „anyaggal” is. Azzal az „anyaggal”, amelyből az Istenhez való hasonlatosság jegyében álló és remekműszámba menő jellemképet, lelki arculatot faragjuk.

Ez az „anyag” mi vagyunk. Lelkünk, énünk képezi jellemet alkotó, embert faragó törekvésünk és munkánk tárgyát.

Kell tehát, hogy alaposan ismerjük lelkünket, énnünket, vagyis kielégítő önismerettel rendelkezünk.

Az önismeret fontos szerepét és jellemet képző erejét már a görög világ antik kultúrája is felismerte. Azért íratta a görög ember templomainak a nemes márvány ragyogásában tündöklő karcsú oszlopcsarnokai fölé: „Ember, ismerd meg önmagadat!”

Nekünk, szerzeteseknek is ezt kell lelkiismeretünk, monasztikus öntudatunk ajtajára vésnünk, hogy sohasem szűnjünk meg józan és tárgyilagos önismeretünk tökéletesítésén fáradozni.

Ne feledjük: amennyire szükséges önismertetre szert tenni, annyira nehéz!

Tudjuk, hogy az önszeretet, a gyáva, a valóság ismeretétől visszarettenő önámítás mily gyászos szerepet játszik életünkben. Nehéz az önszeretet ügyes csalafintaságán és a büszke önámítás fondorlatos ravaszsággal szőtt fátyolán keresztüllátni és meglátni a valóságot. Erős akarat kell hozzá meg józan tárgyilagosság.

S még akkor is nehéz az önismeret megszerzése, ha ez az adottság nagy küzdelmek árán már kialakult bennünk! Mert — mint a klasszikus római szállóige mondja: „nemo iudex in causa propria” — senki sem képes tisztánlátóan

ítélkezni saját dolgai felett. Ehhez mi emberek még a legtárgyilagosabb józanság és legőszintébb alázatosság esetében is túlságosan rövidlátók vagyunk.

A bajon úgy segíthetünk, hogy elsősorban kérjük a Szentlelket, élesítse pillantásunkat, hogy megismerhessük lelkünket, megállapíthassuk fogyatkozásainkat, tudomást szerezhessünk legelrejtettebb hajlamainkról is és egyáltalán tisztán lássunk lelkünk minden ügyében.

A Szentlélek nem tagadja meg világosságát attól, aki ezt kéri tőle. Erre támaszkodva pontosan végezzük lelkiismeretvizsgálatainkat, melyek alapján éber figyelemmel kísérik lelkünk minden megmozdulását. Pontosán számot adunk magunknak mindenről és nem tűrjük, hogy lelki életünk egy pillanatig is komoly és felelősségteljes ellenőrzés nélkül maradjon. E módszer alkalmazása mellett lehetetlen, hogy valami észrevétlenül történjék lelkünkben. Mihelyt tudomást szerzünk olyfajta lelki megmozdulásokról, amelyek nyilvánvalóan károsak és ártalmasak, rögtön (az askétika bevált módszereivel) elejét vesszük a bajnak, a rosszat már csírájában elfojtjuk és ezáltal biztosítjuk lelki kibontakozásunk további sikerét.

Nagy szerepet játszik az életalakítás e nemes munkájában az úgynevezett „partikulár exámen”, melynek tárgyát az önnevelés szempontjából szükségesnek látott erénygyakorlatok és a domináló, uralkodó hibák ellen folytatott küzdelem képezik. E bevált gyakorlat az évek folyamán rendkívül éleslátóvá, körültekintővé, tapasztalttá tesz és lényegesen megkönnyíti az életalakításhoz szükséges önismeret megszerzését.

A jó szerzetes — ezt nem győzzük eléggé hangsúlyozni — egy alkalmat sem hagy felhasználatlanul és mindent elkövet, hogy kielégítő, józan és célhozvezető önismeretre tegyen szert, mert tudja, hogy ezen fontos adottság nélkül nem vállalhatja az oly súlyos mértékben kötelező életalakítás remek munkáját.

24. A munkakör kellő ismerete

A szerzetes életalakításában — mint egyébként minden életalakításban — nagy szerepet játszik a szerzet szellemének megfelelő, a szabályok által meghatározott és az engedelmesség fegyelme által esetenként kijelölt munkakör és kiszabott tevékenység.

Itt — és ez természetes — nem a különböző munkakörök benső struktúrájáról és a munka elvégzésének — hogy úgy mondjuk — aszkétikus technikájáról van szó, hanem csak arról, hogy mily mértékben fejleszti a kijelölt munkakörben végzett tevékenység a lelki életet és mennyiben befolyásolja az életalakítást.

A hivatásbeli munka — erre külön fejezetben térünk ki — számtalan alkalmat nyújt a lelki kibontakozásra, az eszményi életalakításra, mert acélos akaratot, kitaratást, áldozatkészséget és fegyelmet tételez fel. Másszóval a lélek minden értékét és tulajdonságát igénybe veszi és ezáltal — miután alkalmazza a mindennapi élet feladataira — nagy mértékben fokozza.

És mert ez, a munkaterek és lehetőségek különbözőségének megfelelően változik, ismernünk kell a kijelölt munkakört és tanulmányoznunk kell az általa nyújtott kibontakozási lehetőségeket. Minél lelkiismeretesebben tesszük ezt, annál inkább sikerül a helyzet mélyére hatolni, meglátni a benső összefüggéseket és ennek alapján úgy végezni hivatásbeli munkánkat, hogy általa lelki kibontakozásunkat előmozdítsuk és szerzetesi életalakításunkat tökéletesítsük.

25. A Szentlélek világossága az életalakítás útján

A sikeres és a tökéletesen kifinomult szerzetesi igényeket kielégítő életalakításhoz e hármasság ismeret szükséges.

Mellőzhetetlenül szükséges, mert ahhoz, hogy kövessük eszményképünket, ismernünk kell őt, ahhoz, hogy átgúrjuk lelkünket és életét az eszménykép sugallta ideális formába öntsük, ismernünk kell lelkünket; és

ahhoz, hogy szerzetünk hivatásának megfelelő munkánkból lelkileg, jellemünk alakulására vonatkozólag hasznot húzzunk, ismernünk kell a kijelölt munkakört.

Törekedjünk szert tenni kellő ismeretre, hogy Szentlélek-fakasztotta világosság vezessen szerzetesi nemes életalakításunk meredek útjain.

AZ AKARAT NEVELÉSE

26. Az acélos akarat hőse

A szerzetes nem engedheti meg magának a fényűzést, hogy gyenge akaratú ember legyen.

Nagyra, a legnagyobbra, Krisztus követésére, a tökéletes élet eszményeinek megvalósítására és szerzete küldetésének megfelelően termékeny apostoli munkára van hivatva.

Ehhez azonban acélos, hajlíthatatlan, megterhelőképes és minden nehézség felett győzedelmeskedő akaraterőre van szüksége.

A lelkiismeretes szerzetes ennél fogva nagy gondot fordít az akarat nevelésére és az erre vonatkozó munkát életalakítása egyik legfontosabb feladatának tekinti.

Abból a megfontolásból indul ki, hogy az akarat, ha kellőképpen neveltük, kifogyhatatlan erő (emberi mértékben véve), melynek segítségével a legnehezebb feladatokra is vállalkozhatunk.

Tudja, hogy Isten megszentelő és megerősítő kegyelmével mindig alátámasztja és megsegíti a küzdő emberi akaratot, hogy lehetővé tegye számára a végső, a főlényes győzelmet.

Szeme előtt folyton azoknak a példája lebeg, akiket a krisztusi életalakítás nagy mestereiként és az erélyes akarat hőseiként tisztelünk. E hősök példáját követi, rájuk gondol a küzdelem forró perceiben s hozzájuk, mint Isten barátaihoz és bizalmasaihoz fordul, ha erőközvetítésre, természetfeletti segítségre van szüksége.

Meggyőződését, idealizmusát, tüzes lelkesedését eb-

ben a tudatban összpontosítja és minden erejével azon van, hogy a szerzetesi intézmény nagy és egyedülálló egyéniségei, a szentek példáját követve, jómagya is az acélos akarat mindenben helytálló hőse legyen.

27. Az értelem világosságának alárendelt akarat

Az akarat nevelésének első alapvető követelménye, hogy mindenben alárendeljük az értelem irányításának.

Az akarat önmagában véve vak cselekvő és megvalósító erő. Nem tudja megkülönböztetni a jót a rossztól, csakis ösztöneire hallgat és csak az indítja cselekvésre és készteti megmozdulásra, ami ösztöneire hat és kíváncsúnak látszik. Ennélfogva abban a veszélyben forog, hogy a veszedelmes szenvedélyek, amelyek mindig a jó és a kíváncsú köntösébe burkolva lépnek fel és ígéreteivel csábítanak, tévútra terelik és oly cselekedetekre késztetik, amelyek káros hatásuknál fogva romlásba döntik.

Az akaratot tehát nem szabad szabadjára hagyni, mert önnön erejéből nem képes döntení és az említett okoknál fogva nem tud védekezni a káros befolyások ellen. Vezetésre szorul és megbízható irányításra van szüksége. Az akaratot irányítani, helyes útra terelni és azon megőrizni az értelem van hivatva.

Az értelem a benne rejlő megismerő és megkülönböztetni tudó képesség alapján vezető szerepet tölt be. Feladata az életet irányítani, az életcél beteljesülését biztosítani, a tévutaktól megóvni, a mellékfogásokat kiküszöbölni, a vak ösztönök és az általuk érvényesülő szenvedélyek befolyását hatástalanná tenni és ezáltal a lehetőség egész vonalán előmozdítani az élet kibontakozását. Nemes feladatának főleg azáltal felel meg, hogy az akaratot irányítja és cselekvését szabályozza.

A jó és lelkiismeretes szerzetes ehhez tartja magát és erélyesen gondoskodik róla, hogy akarata mindig az értelem irányítását kövesse és sohasem cselekedjék a jobb belátás ellen és kövessen más, kétes eredetű irányítást.

Ebbeli elhatározásában az a tudat is megerősíti, hogy

az értelem, mint a megismerés szerve, a Szentlélek orgánuma. Az isteni Lélek az értelem közvetítésével juttatja el hozzánk világosságát és sugallataival is az értelmén keresztül hat reánk, hogy megfelelő cselekedetre késztesse. Aki tehát a Szentlélek sugallatát óhajtja követni, — és mit akarhat egyebet a lelkiismeretes szerzetes — annak teljes erejével azon kell lennie, hogy mindenben az értelem szavát kövesse. E célból acélos fegyvellemmel rendeli alá az akaratot az értelemnek és minden eszközzel biztosítja az utóbbi vezető szerepét.

A szó gyakorlati értelmében arra kell törekedni, hogy az akarat sohase maradjon kellő ellenőrzés nélkül. Annyi lélekjelenlétnek kell bennünk lennie, hogy egyetlen cselekedetünk se történjék kellő ellenőrzés nélkül. Így nem fordulhat elő, hogy az akarat függetleníti magát, saját útját járja és a jobb belátás ellen cselekszik.

Az akarat nevelésének művészete főleg abban áll, hogy mindenben és mindenkor alárendeljük az értelem világosságának és ezáltal gondoskodjunk róla, hogy az értelem utasításait követve a Szentlélek nemes és hatásos orgánumává váljék.

28. A gyenge akarat teljesítő és ellenállóképességének felfokozása

Aki alaposan ismeri a szerzetesi életet, tudja, hogy erős és erélyes, nagy és alapos teljesítményekre nevelt akarat nélkül elképzelhetetlen.

Minél erélyesebb akarattal fogunk hozzá a szerzetesi élet alakításához és minél nagyobb súlyt fektetünk az akaraterő acélosítására, teljesítő- és ellenállóképessége felfokozására, annál nagyobb lesz az eredmény és tökéletesebb a szerzetesi életalakítás.

Gyenge akaratú egyének ne csüggedjenek el és ne gondolják, hogy ez elérhetetlen. Nem mindenki hozhat magával a szerzetbe erős és tökéletesen kifejtett akaratot, mert nem mindenkiben egyformák az ebbeli adottságok. De mindenki törekedhetik akaratereje nevelésére, tökéletesítésére és erre vonatkozó képességei felfokozására.

A jó szerzetestől szent hivatása csak ezt kívánja meg: a jóakaratot, mellyel munkához lát. A többit nyugodtan Isten mindenható kegyelmére bízhatja. Szent Pál, aki emberfeletti küzdelmeivel elég tapasztalatot szerzett, is ezt mondja: „Omnia possum in Eo, qui me confortat” — mindenre képes vagyok abban, aki megerősít. Deus dat velle et perficere — az akarat és a keresztyüvitel Istentől jön. Elég, ha követjük sugallatát, elkezdjük az akarat nevelésének munkáját, kitartóan végezzük mindent, ami hozzátartozik és nem csüggedünk el, ha nehézségekbe ütközünk. Törekvésünket majd megáldja az Úr és arról is gondoskodik, hogy kegyelme segítségével célt érjünk: akaratunk megerősödjék és minden szempontból megfeleljen a hozzáfűzött reményeknek.

Ami pedig az emberi eszközök és lehetőségek felhasználását illeti, a jó és lelkiismeretes szerzetesnek azon kell lennie, hogy akarata teljesítő- és ellenállóképességét főleg kisebb dolgokban gyakorolja. Téves felfogás és feltétlen sikertelenséghez vezet, ha felhasználatlanul hagyjuk az életben gyakran előforduló kis dolgokat és folyton csak a nagy alkalmakra várunk. A nagy alkalmak még a kiváltságosan nagyméretű életben is ritkák. Itt is a mindennap kis teljesítményei vannak túlnyomó többségben. Bizonyíték erre az Istenanya élete, aki csak egyszer állott a keresztfá tövében, hogy elszenvedje a világ minden vértanúja kínját. Egyébként a szerény és visszavonult élet rokonszenves árnyékában töltötte minden idejét és a mindennap apró-cseprő kötelességteljesítéseinek szentelte életét. Akarata és elviselőképessége a mindennapi élet kis küzdelmeiben érett meg és növekedett oly nagygyá, hogy a Golgota-magaslaton végbement tragédia terhét is kibírta. Példája számunkra is tanulságos. Mi is hasonlóképen járunk, ha kisebb dolgokban gyakoroljuk akaratunkat. Minden ily gyakorlat erősebbé tesz, fokozza teljesítőképességünket, ruganyosabbá teszi akaratunkat és öregbíti elviselőképességünket. A nagy alkalom sem várat magára soká. Ilyen minden emberéletben adódik. Legalább egyszer. Ha bekövetkezik, felkészülten talál. Akaratunk a szünetnélküli gyakorlat

által eléggé megerősödött, hogy most a viharban megállja helyét, eredményteljes ellenállásra képesítsen és a körülményeknek megfelelő alakításra, teljesítményre készítessen. Erre van szükségünk és ezért törekszünk akaratunkat idejekorán nevelni és hivatására előkészíteni.

Az akarat ilyfajta nevelése különösen a szerzetes szempontjából fontos. A szerzetesi élet követelményei, mint már említettük, rendkívüliek. A nagyobb viharok, megpróbáltatások és küzdelmek tehát nem mennek ritkaságszámba. Ebből világosan következik, hogy a hivatáshoz hű szerzetesnek bárkinél nagyobb és égetőbb szükségé van erőteljes és ellenállóképes akaratra, mely szünet nélkül véd és támad, rombol és épít, hogy kiküszöbölje és távoltartsa a rosszat és felépítse a lélekben Isten országát. Ez a szempont vezessen mindannyiunkat az akarat erőteljes nevelésében, amely lényegében abban áll, hogy a kegyelemmel együttműködve a kis dolgokban tanúsított helytállás által válunk éretté nagy és döntő fontosságú teljesítményekre.

29. Az akarat nevelésének veszélyei

Az élet veszélyeiről nem kell külön megemlékezni.

Minden tapasztalt ember ismeri őket.

És tudja, mit tartson felőlük.

Ez a szerzetes életére is vonatkozik.

Nagyon tévednek és távol állanak a valóságtól azok, akik azt hiszik, hogy a kolostorok klauzurával biztosított békéje megtámadhatatlan menedéket nyújt az élet veszedelemi ellen.

Nem, mert a kolostorok és egyáltalán a szerzetesi intézmény nem menedékhely életképtelenek számára. Kell hogy a szerzetes, az Istennek szentelt egyén is megismerkedjék az élet komoly küzdelmével és izzásában megérjék Isten atlétájává, Krisztus babérkoszorús hőségévé.

A nehézségekkel, az ellentmondásokkal, a küzdelem-

mel, a veszedelmekkel feltétlen számolnunk kell. És úgy kell berendezkednünk, hogy ne találjanak készületlenül.

Kellőképen fel kell tehát vértéznünk lelkünket, hogy amennyire lehetséges, megelőzzük a veszedelmet és előre kivédjük csapásait.

Ezt az elvet elsősorban akaratunk nevelésére alkalmazzuk és törekszünk tőle minden veszélyt távoltartani.

A megelőzendő veszélyek egyike a beszámíthatatlan szeszély és hangulat. Egyeseknek, főleg idegeseknek, kolerikus és szangvinikus természetűeknek különös hajlamuk van erre, ami nagymértékben veszélyezteti az akarat idomításának és nevelésének sikerét. A szeszélyeitől és hangulataitól függő ember roppant gyorsan változtat irányt, tér el eleve megfontolt terveitől és teszi éppen ellenkezőjét annak, amit feltett magában. Munkájából hiányzik az egyenes vonal, a konzekvens, vasakarattal követett logika. Hangulatának megfelelően változtat célt és irányt. Száz dolgot kezdeményez és egyet sem fejez be. Munkái ennélfogva félbemaradt és befejezetlen alakítások. Nagyon emlékeztetnek az újpogány gondolatnak hódoló, kettétört oszlopból álló síremlékekre, a régmúlt liberális korszak ezen ízléstelen maradványára. Az akarat nagyon megsínyli ezt a szeszélyes állhatatlanságot. A folytonos ingadozás, iránytváltoztatás csak gyengíti teljesítőképességét, állhatatlanságra szoktatja, egy célban összpontosított erőfeszítés helyett az erők szétforgácsolására neveli és annyira elgyengíti, hogy idővel képtelenné válik nehezebb feladatok kielégítő megoldására. A mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy ez a betegség manapság mennyire el van terjedve. Szerzetesi vonatkozásban sem tartozik a ritkaságok közé. A jó és eszményi célokért küzdő szerzetesnek kötelessége ezt a veszélyt távoltartani lelkétől. Minden erejével azon van, hogy függetlenítsen magát a hangulat és a szeszély beszámíthatatlan ingadozásaitól, és sohasem engedi meg, hogy cselekedeteit a vak és minden logikus meggondolást nevetségessé tevő hangulat irányítsa. A gyakran elkerülhetetlen és kellemetlen hangulatok ellen azáltal védekezik, hogy nem veszi őket tudomásul,

nem foglalkozik velük és józan belátását követve cselekszik a nélkül, hogy tekintettel volna rájuk. Ezáltal minden bajnak elejét veszi és biztosítja mind az akarat nevelésének eredményét, mind kötelességszerű vállalkozásainak sikerét.

Komoly veszély számba megy a gyakran fellépő és még gyakrabban megindokolt fáradtság. A szerzetes élete minden körülmény között rendkívüli teljesítmény és mint olyan, rendkívüli erőfeszítésbe kerül. Vonatkozik ez a megállapítás különösen a mai viszonyokra. Tudjuk, hogy a modern élet mily komoly és rendkívüli igényeket támaszt a szerzetessel szemben is és mennyit követel tőle. Gondoljunk csak az apostoli munkát végző szerzetesekre. Nem csoda, ha a mai megsokszorozott munka idő előtt felőrli a rendelkezésre álló erőt és kimerüléshez, fáradtsághoz vezet. Ez az álláspont rendszerint fásult elkedvetlenedéssel jár. Ha nem vagyunk résen, befolyásolja akaratunkat, gyengíti elhatározásainkat és a lehetőség egész vonalán ingadozóvá tesz. E veszély ellen úgy küzdünk eredménnyel, hogy függetlenítjük magunkat a fáradtság következtében keletkezett hangulattól, felújítjuk lelkes elhatározásainkat, újból a kitűzött célban összpontosítjuk minden akaratereńket és törekszünk fáradtságunkat megengedett és az engedelmesség fegyelme által megszentelt módon kipihenni.

Minden, még a legtökéletesebb környezetben is akadnak elkényeztetettek és gyenge akaratúak. Ezek magatartása és nem éppen épületes példája szintén veszedelmet jelent a komolyan törekvők számára. Az elkényeztetettek az elpuhultság szellemét terjesztik. „Példás” kényelemszeretetük könnyen követésre ingerel és leterel az akarat acélos fegyelmének nemes útjáról. Ebben az esetben is elejét kell vennünk a veszedelemnek, amennyiben megfontoljuk, mennyire elhibázott az elpuhultak magatartása, mily nagymértékben hátráltatja a lelki kibontakozást és mily rendkívüli fokban árt a magasabb igényű lelki életnek. Erélyesen el kell zárkóznunk e kárhozatos szellem elől és annál fegyelmeltebben kell élnünk, minél több hasonló példát látunk.

A fődolog az, hogy idejekorán felismerjük az akarat nevelését környékező veszedelmeket, megakadályozzuk káros hatásukat és tökéletes példaadásunk által mindenkiket megerősítsünk a jóban és megtanítsunk az akarat nevelésének nemes és hasznos művészetére.

30. Miért lettünk szerzetesek?

Azért lettünk szerzetesek, hogy tökéletesen alakítsuk az életet, Krisztust komolyan kövessük és megszenteljük életünket.

Ehhez acélos, nagy teljesítőképességű akarat kell.

Életalakításunkban nagy súlyt fektetünk erre és egyetlen alkalmat sem mulasztunk el, ha arról van szó, hogy célt érjünk és biztosítsuk az akarat nevelésének eredményeit.

A szentek, a nagyok nyomaiba lépünk és tőlük tanuljuk meg, hogyan kell valóban, erősen és kielégítő eredménnyel akarni!

AZ AMBÍCIÓ SZEREPE AZ ÉLETALAKÍTÁSBAN

31. Kosztka Szent Szaniszló híres mondása

A rokonszenves fiatal jezsuita, Kosztka Szent Szaniszló sokat tudna mondani az ambíció szerepéről a lelki, főleg a szerzetesi életben. Kedves mondása szinte szállóigévé vált szerzetesi körökben és ma mindenki törekszik a benne foglalt életbölcseiséget megvalósítani.

„Ad maiora natus sum!” — nagyobbra születtem, szokta volt mondani, ha kicsiségekkel kinozták, hiú dolgokra akarták rávenni és olyasmit tételeztek fel róla, ami a magasabb lelkiség szempontjából kisméretűsége vall.

Nekünk modern szerzeteseknek hasonló lelkületről kell tanúbizonyságot tenni és úgy kell viselkedni a hiúságokkal és mulandóságokkal szemben, mint Néri Szent Fülöp tette, aki midőn magas méltóságot ajánlottak fel

neki, a levegőbe dobta birétumát, jóízűen nevetett és így kiáltott fel: „Paradiso!” Adjátok nekem inkább a mennyországot, akarta mondani. Ambíciója oly tüzes és nagyigényű volt, hogy őt, Róma ifjúságának apostolát még a bíborosi méltóság sem elégítette ki. A mennyországnál kevesebb nem kellett neki, kora legrokonszenvesebb szentjének.

Benizi Szent Fülöp, a szervita rend nagy apostola és terjesztője neszét vette, hogy a Viterbóban összegyűlt bíborosok pápává akarják választani. A Szent, miután tudni sem akart erről a magas méltóságról, eltűnt, visszavonult a magányba és csak akkor jött elő, mikor már értesült, hogy az új pápa meg van választva és őt nem fenyegette semmi veszély.

A szentek ebbeli viselkedése minden komoly és lelkiismeretes embert magábaszállásra és gondolkozásra kényszerít. Első hallásra talán nem értjük meg a szentek eljárását és kissé túlzottnak tartjuk alázatosságukat. Ha azonban elkezdünk komolyan gondolkozni, rájövünk, hogy Krisztus nagy követőinek, a szenteknek igazuk van. Igazuk van, mert a legmagasabb igényű ambíciót követik és csak a legnagyobb és feltétlen maradandó értékkel elégednek meg. Istent akarják és lelkük tökéletes kibontakozását keresik. Egyéb nem érdekli őket. Minden másról szívesen lemondanak, csak ezt, az egy szükségeseit biztosítják maguknak.

A szentek magatartása komoly magábaszállásra kényszerítsen. Gondolkodjunk, szemlélődjünk egy keveset. Ha a szemlélődés tüzeiben megismerkedtünk az igazi ambícióval, úgy ahogy a szentek értelmezték, belátjuk, hogy ez az ambíció kell nekünk is, mert nélküle nem lehetünk jó és szent szerzetesek.

Mi pedig, ez eltökélt szándékunk, az akarunk lenni!

32. Az egészséges ambíció főbb motívumai

Az ambíció a mi esetünkben tulajdonképpen nem egyéb, mint egészséges, természetfeletti célokban összpontosuló nagyravágás, vagyis életszentségre való komoly törekvés.

E tüzes és elszánt törekvést a legnemesebb motívumok, indítóokok kristálytisztá és éltető forrása táplálja.

Az ambíció közismert — gondoljunk a szentek példájára — tüzes működése és az elért csodálatraméltó eredmény arra enged következtetni, hogy a motívumok, a megindokolások valóban nagyok és ellenállhatatlanul magukkal ragadnak. És ha komoly megfontolás tárgyává tesszük a legfontosabbakat, magunk is meggyőződünk, hogy ennyi komoly és súlyos érvnek valóban hatnia kell a szerzetes lelkére. Aki pedig ezek elől is elzárkózik, abban a hivatás szent tüze veszedelmesen kialvófélben van. Az ilyen viszont — ha egyáltalában akad soraink között — annál inkább rászorul, hogy a nemes szerzetesi ambíció indítóokaival lelkiismeretesen és mélységesen foglalkozzék.

A szerzetes tüzes ambíciójának legfontosabb motívuma Isten szándékának, elvárásának megfelelni és jogos igényeit kielégíteni.

Okkal beszélünk Isten jogos igényeiről. Végső elemzésben meg kell fontolnunk, hogy a szerzetesi hivatás kegyelmében mit kaptunk. Hivatásunk által százezrek és milliók közül választott ki és emelt magához a misztikus eljegyzés szent összeforrásában. Magához emelt, megtett egyszülött Fia jegyesévé. Tüzes szeretetének minden bizonyítékával elhalmozott, a legnagyobb természetfeletti lehetőségeket tárta fel. Nemcsak megengedte, hogy részünk legyen isteni életében, arra is meghívott, sőt kötelességünkké tette, hogy apostoli munkánk által a megváltás beteljesüléséhez is hozzájáruljunk. Munkatársai vagyunk szentséges Fiának, utódai az apostoloknak és a tanítványoknak. Meghívott, — mint egy másik fejezetben látni fogjuk — hogy részesedjünk Krisztus szenvedésében. Isten valóban sokat bízott ránk. Akinek sok adatott, attól sokat követelnek. Így vagyunk mi szerzetesek is. Isten ezen kitüntető ajándékok alapján sokat vár el tőlünk. Sokat adott és ezért jogosan nagyok velünk szemben támasztott igényei. Az egészséges ambíció mindennek tudatában van. Le is vonja az elkerülhetetlen gyakorlati következtetést és minden erejét abban össz-

pontosítja, hogy megfeleljen az Úr elvárásának, kielégítse igényeit. Másszóval: komolyan törekszik életét megszentelni, Krisztushoz hasonlóvá válni, az Evangélium szellemét megvalósítani. Ez a gondolat fűti a lelkiismeretes szerzetes ambícióját és készteti őt a legsikerültebb természetfeletti és a mellett mégis valódi emberi életalakításra.

A szerzetes nemes ambícióját a boldogság utáni jogos vágyakozás is táplálja.

Minden ép és egészséges ember boldogság után vágyódik. Ha nem teszi, csak bizonyítja, hogy lelki élete nem egészséges és nem felel meg az emberi természet törvényeinek. Mert a boldogság vágya velünk született. Természetünk alaptörvénye és boldog emléke az eredeti bűn elkövetése előtti állapotnak. A valódi és tartós boldogság azonban csak akkor lehetséges, ha kibontakozik bennünk az élet teljessége, vagyis tökéletesen érvényesül bennünk mindaz, amit Isten a teremtés pillanatában csirájában belénk fektetett és ami, mint természetünkhöz tartozó lehetőség, kötelez, hogy törődjünk vele, teljesen kifejlesszük és elérjük teljességét. Ez viszont nem egyéb, mint komoly lelki élet, Krisztus példájának követése és az Evangélium tökéletes életre nevelő szellemének megvalósítása. Az egészséges és nemes ambíció erre törekszik, egyedül ezt a szent célt tartja szem előtt, ebben összpontosítja minden erejét. Minél tüzesebb a boldogság vágya, annál sikerültebb lesz életalakításunk, mert e vágyakozás csak szítja és fokozza a nemes ambíciót.

A szerzetes a világ közismert állapota elől sem zárkózhat el. Tapasztalatból tudja, mennyire igazat mond a kinyilatkoztatás, midőn a világ kétségbeejtő helyzetéről beszél. A szerzetes mindennap látja ezt és saját apostoli tapasztalata alapján győződhet meg e mondás valóságáról. Az okokat is ismeri és tudja, hogy a világot csakis a megváltás kegyelmében való részesedés mentheti meg a végromlástól. Másszóval tudja, hogy oly emberekre van sürgősen szükség, akik ennek a célnak szentelik életüket, hogy Szent Pál szerint „adimpleant, quae desunt passionum Christi”, vagyis a megváltás kegyel-

mében azokat a lelkeket is részesítsék, akik még messze távol vannak minden krisztusi gondolattól és életalakítástól. Ehhez azonban nemcsak a lelkek szeretete kívánatik meg. Szükséges, hogy ezek az apostoli szándékú emberek szentek legyenek, mégpedig a javából. Krisztus tökéletes követői, akikben a Megváltó folytatja életét és munkáját, akik Vele szoros szellemi és természetfeletti közösségben élnek és mint szőlővessző, be vannak oltva az élő szőlőtőbe, Krisztusba. E nélkül, s ezt mindenki tudja, gondolni sem lehet eredményes apostoli munkára, vagyis a világ megmentésére és megszentelésére. A jó szerzetes, aki mint apostoli ember tökéletesen ismeri a világ sanyarú helyzetét, ebből a nemes forrásból táplálja ambícióját. Minden erejét abban összpontosítja, hogy elérje az életszentség legmagasabb fokát, mert tudja, hogy a mai világnak különösen és elsősorban szentekre van szüksége. Szent Pállal mondja tehát: „Charitas Christi urget nos” — Krisztus szeretete serkent minket apostoli lelkületen alapuló életszentségre és Krisztus szeretete készítet, hogy a világot saját, tökéletes életáldozaton alapuló életszentségünk által mentsük meg és vezessük vissza az Udvözítőhöz.

Az ambíció különböző motívumai bizonyítják, hogy nagystílusú, nagyméretű élethez csakis a tüzes ambíció meredek útja vezet. Más út nincs és nem is lehet. Erre kell tehát elszánnunk magukat, ha jó és apostoli szerzetesek akarunk lenni, hogy Istennek valóban megháláljuk a hivatás kegyelmét és méltónak mutatkozzunk bizalmára.

A nemes és tüzes ambíció legyen tehát életalakításunk egyik forrása. Ide zárandokoljunk lélekben, valahányszor érezzük, hogy közel vagyunk a kimerüléshez és új erőre, izzóbb tűzre és megújult lelkesedésre van szükségünk.

33. Az ambíció különböző munkaterei

A nemes és tüzes ambíció munkaterei és lehetőségei szinte kimeríthetetlenek. Nincs az életnek oly vonatko-

zása, feladata, kötelessége és lehetősége, amelyre a tüzes és nemes ambíció ki ne terjedne. Lehetetlen minden eshetőséget vizsgálat tárgyává tenni és azért csak a legfontosabbakat vesszük szemügyre. Ezek a következők:

Az ambíció elsősorban az életalakítás terén, a Krisztushoz való hasonlatosság kidomborítására vonatkozólag bizonyul rendkívül hatékony hajtóerőnek. Tapasztalatból tudjuk, hogy nem könnyű feladat a lelki fiziognómiát átalakítani, a rég megszokott torzvonásokat eltávolítani, a Krisztus-arc tökéletességét megközelíteni, a krisztusi jellemkép alapvető vonásait a lélek „nyersanyagába” belevésni és ezáltal megvalósítani a krisztusi arculat összehasonlíthatatlan szépségét. Ez a munka sok áldozattal jár, kemény fegyelmet tételez fel, kitartó munka és állhatatos életalakítás árán éri el nemes célját. A szerzetes minderre csak akkor képes, ha megvan benne a tüzes ambíció, amely ebben összpontosítja minden erejét és addig nem nyugszik, míg programját meg nem valósította. Ehhez izzó tűz és soha nem lankadó lelkesedés kell. Tüzet gyújtani és a lelkesedést a végsőkéig kitartó állhatatosságig fokozni pedig csakis az ambíció képes. Fontos tehát, hogy a lelkiismeretes szerzetes mindig az őszinte és erőteljes ambíció embere legyen, soha, még esetleges kudarcok esetében se veszítse el idealizmusát, munkakedvét és tüzes lendületét.

A szerzetes szent és nemes ambíciója a rend, a szerzet tradícióját, történelmi multját is tekintetbe veszi. Minden szerzetnek — ami az újabbkeletű alapításokra is vonatkozik — szép, tanulságos és gazdag multja van, ami viszont a szóbanforgó szerzettestület hagyományát, tradícióját határozza meg. Ennek nagy lélektani, az életalakítást befolyásoló szerepe és hivatása van. Az egyes testületeket a szabályokon, a konstitúción és az alkotmányon kívül a szerzet tipikusan sajátos és a többi hasonló testületektől eltérő szelleme élteti. A szellem azonban a történelmi mult, az évszázadokra vagy évtizedekre visszanyúló fokozatos fejlődés eredménye. A konstitúciókat kiegészítő és úgyszólván a mindennapi gyakorlatba átültető szellem a történelmi mult hosszú

századai alatt fejlődött ki és érte el jelenlegi magasfokú és az élet gyakorlatában bevált, szenteket nevelő tökéletességét. Aki tehát szerzete igényeinek és speciális szellemének megfelelően akarja életét alakítani, az tüzes ambíciójával elmerül a dicső mult szemléletében, a szerzet nagyjai jellemképének lelkiismeretes tanulmányozásában, a tradíció, a hosszú esztendők megszentelte hagyomány lelkes szeretetében és minden erejét abban az elhatározásban összpontosítja, hogy meg akar felelni a tradíció követelményeinek, a hagyomány íratlan és mégis komolyan kötelező törvényeinek és méltó akar lenni, mégpedig a kötelesség és az életalakítás egész vonalán a mult dicső nagyságához. Ehhez, a mult méltó folytatásához, szinte azt mondanók, a jelenbe való gyakorlati átültetéshez is csak egy kell: tüzes, öntudatos és állhatatos ambíció, amely épül a multon, tanul a hagyományból és megfelelően alakítja a jelent, tehát méltó híd és mint olyan a nagyjelentőségű multat a méltó jelenen keresztül a jövővel kapcsolja össze. Minden szerzetesnemzedék így cselekedett, ezért oly ritka a fejlődés megszakítása a szerzetestestületek történelmében.

A jó szerzetes tüzes ambíciójával a világ lelki érdekeit is szolgálja. Ismeri a világot a nélkül, hogy a világban élne és tudomása van arról, hogy az elvilágiasodott emberek hogyan gondolkoznak az életszentségre és beteljesülésére vonatkozólag. A világ szentül meg van győződve, hogy a szentek korszaka régen és végérvényesen elmúlt, hogy Krisztust senki, még legmeghittebbjei, a papok és a szerzetesek sem követik komolyan. Erre a meggyőződésre támaszkodik, midőn elzárkózik Krisztus erkölcsi követelményei elől, megtagadja az engedelmességet és visszautasítja az evangélium éltető szellemét. A szerzetes tudja, hogy a világot csak az győzi meg a krisztusi törvény elkerülhetetlen szükségességéről, erkölcsi súlyáról és lelket megváltó erejéről, aki bebizonyítja, hogy a szentek és nagyok korszaka korántsem fejeződött be, és aki saját szent és krisztusi életalakítása által tesz tanúbizonyságot az evangélium éltető ereje mellett. A világot — és ezt mindenki tudja — nem a

szép szavak, hanem a tökéletes élet győzi meg Krisztus igazságáról és vezeti vissza az üdvösség rég elhagyott útjára. Az apostoli lelkületű szerzetes mindennek tudatában cselekszik. Ambícióját elszántan abban az elhatározásban összpontosítja, hogy saját ételalakításán mutatja meg a világnak, mily nagy fokban lehet ma is tökéletes életet élni, Krisztust a legkomolyabban és mindenben követni és a szentek példája szerint cselekedni. Magasbatorító ambíciójából az apostoli motívum sem hiányzik. Nem mondhatjuk tehát, hogy önző és csak saját lelkével törődik. Ellenkezőleg! Szíve-lelke oly nagyméretű, hogy a sokat veszélyeztetett világ megmentésének végnélküli gondja is elfér benne.

A szerzetes tüzes ambíciója valóban nem egyoldalú. Mindenre kiterjed és azon van, hogy tűzével lángborítsa lelkét, átizzítsa a tévútra került, sokat vergődő világot, szerzetének dicsőségét nagyobbítsa és mindenben megfeleljen Annak, aki kiválasztotta, hogy „szolgája legyen, benne lelje dicsőségét és a néppel kötött szövetség szolgálatára szentelje”. (Introit. Benizi Szent Fülöp miséjéből.)

34. Az ambíció ígéretel és sikerei

Szent Pál arról beszél egyik levelében, hogy nem úgy küzd, mintha öklével csupán a levegőt verdesné.

A szerzetes, akit tiszta jó szándék vezet és akiben megvan a tüzes ambíció, hasonlóképpen meg lehet győződve róla, hogy nem hiába küzd és életét nem légvárakért áldozza fel. A kinyilatkoztatás, a józan ész és a tapasztalat mind a mellett tanúskodnak, hogy a tüzes ambíció a kegyelemtámogatta komoly törekvés lendületéhez arányított és azt rendszerint messze felülmúló eredményhez vezet. Ez pedig oly nagy és életbevágó, hogy minden elváráson túl kielégít és kárpótol az elkerülhetetlen áldozatokért.

Az elért eredménnyel is úgy vagyunk, hogy rendkívüli sokoldalúsága miatt nem foglalkozhatunk vele részletesen és csak főbb megnyilvánulásaira térhetünk

ki. Ezek közül véleményünk szerint a következők a legfontosabbak:

Első helyen a szerzetes munkaképességét megsokszorozó sokoldalúság áll. A tüzes ambíció sokoldalúvá teszi a szerzetest, mert figyelmét mindenre kiterjeszti és arra készíti, hogy a legnehezebb, legváratlanabb és legszokatlanabb körülmények között is megállja a helyét és a szerzet javára váljék. Az élet nagyon is színes és változatos. Nem egyszer állít meglepetések elé és kívánja meg, hogy rendkívül nehéz helyzetben feltaláljuk magunkat és valóban bonyolult problémákat oldjunk meg. Tekintetbe kell továbbá vennünk, hogy a szerzetesrendekre és kongregációkra bízott munkatér roppant nagy, és ami a lehetőségeket illeti, szinte kimeríthetetlen. Fokozzák ezt a mai bonyolult viszonyok, a társadalmi helyzet számtalan megoldatlan kérdésével, a zajos közélet életbevágó és nem mindennapi feladataival. Mindez, mint a tapasztalat bizonyítja, kétségtelen hatással van a szerzetes életére és munkájára, másszóval a mai igényeknek megfelelő sokoldalú teljesítőképesseget tételez fel. Annál is inkább, mert nem minden szerzettestület van abban a szerencsés helyzetben, hogy egy bizonyos általános mértéken felül minden lehetőséget előrelátva specializáltassa a rendtagokat és mindenhová külön erre a célra képzett embert állítson. A rendtagoknak a nélkül, hogy kontármunkát végeznének, kell annyi sokoldalúsággal rendelkezniök, hogy oly helyeket kivéve, amelyek a speciális kiképzést feltétlen megkívánják, mindenütt megfeleljenek a munkájukhoz fűzött elvárásnak. És kell, hogy meglegyen bennük a készség, szükség esetén eddigi képzettségükön felül oly kiképzést is vállalni, ami az újabb munkaterekre vonatkozólag elkerülhetetlenné vált. Az ambíciófűtötte szerzetesnek ezt nem kell külön magyarázni. Természetesnek tartja, hogy rendje érdekében mindenre vállalkozik és törekszik, még a legnagyobb áldozat árán is rendkívüli fokban sokoldalúnak lenni, hogy annál jobban belekapcsolódjék a szerzet apostoli tevékenységébe.

A nemes ambíció fűtötte törekvés másik nagyfontos-

ságú eredménye és gyümölcse a „szinte lehetetlennek és elérhetetlennek” lehetőségessé és elérhetővé válása. A szerzetesi élet nem mindennapi feladatok elé állít és természetfeletti megvalósításokat követel meg. Emberi szempontból és tekintettel az emberi erők korlátozott teljesítőképességére lehetetlen és elérhetetlen célkitűzésekről van szó. Az ambíció azonban nem ismer lehetetlent és minden akadályt legyőz. A természetfeletti feladatokat úgy oldja meg, hogy a bőven rendelkezésére álló természetfeletti forrásokból merít, amennyire szüksége van. Minden erejével arra törekszik, hogy a természetfeletti erőket bőségesen felhasználja, velük erélyesen együttműködjék és ezáltal elérje azt, ami pusztán emberi erővel elérhetetlen: a természetfeletti feladatok megoldását és a természetfeletti világrend beteljesülését, vagyis Isten országának tökéletes kibontakozását. Igaz, hogy ehhez a rendelkezésünkre állított természetfeletti erő önmagában is elegendő. Az ambíció nagy lendítő és megvalósító ereje itt annyiban érvényesül, amennyiben a kegyelem felhasználására és együttműködésre serkent. Ehhez valóban tüzes ambíció kell, mert az említett együttműködés is kemény és állhatatos munkát tételez fel. A kegyelemmel való eredményes együttműködést is az ambíció soha el nem lankadó tüzeének köszönjük. Ezért oly fontos, hogy az ambíció mindig eleven és hatékony legyen a szerzetes lelkében.

Mondanunk sem kell, hogy a nemes ambíció nagyméretű lelki kibontakozáshoz vezet. Az ambíció a lelki élet minden terén érezteti hatását. Minél tüzesebb, annál nagyobb erővel kényszerít cselekvésre, munkára, életalakításra, a szívet szellemének megfelelő tevékenységre. Szünetet, pihenést, kimerülést, elcsüggedtséget, fáradtságot, elkedvetlenedést nem ismer. Nem tűri, hogy életbevágó munkánkat megszakítsuk, szeszélyeinknek, állhatatlanságunknak engedjünk és lelki életünk eredményeit veszélyeztessük. Ezen és hasonló tulajdonságai rendkívüli hajtóerőnek bizonyulnak. Ennek köszönjük, hogy lelki értékeink, jó tulajdonságaink akadály és gátlás nélkül kifejlődnek, lelki életünk virágzásnak indul

és idejében meghozza az elvárt gyümölcsöt. A nemes ambíció fűtötte szerzetes rövid idő alatt nagy és mara-
dandó előhaladást tesz a lelki életben, pompásan meg-
valósítja szerzete szellemét és irígylésreméltó eredmén-
nyel hámozza ki lelkéből mindazt az értéket, amit Isten
a teremtés pillanatában beléfkettett. Másszóval fokoza-
tosan halad előre Krisztus követése tövises útján.

Érdekünk tehát az ambíciót felkelteni, szünet nélkül
ébren tartani és arra törekedni, hogy nemes tűzével oly
életre késztesen, amely Isten minden jogos igényét a
szó teljes értelmében kielégíti.

Legyünk ebben az értelemben is a tűz emberei és a
főszlyt arra fektessük, hogy e szent tűzet folyton szítsuk,
ápoljuk és sohase engedjük elernyedni, vagy ami még
rosszabb, kialudni. Ez legyen szerzetesi életművészetünk
egyik legfontosabb feladata!

AZ ÉRZELEMVILÁG NEVELÉSE

35. A kétélű kard

Isten az értelem világosságán és az akarat teljesítő-
képességén kívül az érzelmvilág hatalmas lánggal lo-
bogó tűzével is megajándékozott.

Rendkívül értékes ajándék, mert a gyakorlatban
izzó és ellenállhatatlan hajtóerőnek bizonyul. Termékeny
talaj, humusz a szó teljes értelmében, melyből gazdagon
virágzik fel az életszentség és a szerzetesi tökéletesség
Isten megáldotta nemes termőfája.

Felbecsülhetetlen értéket adott kezünkbe Isten, midőn
megtisztelt az érzelmvilág színesen mozgalmas termé-
kenységével. Nagy hasznát vehetjük. De csak akkor, ha
tudunk vele bänni!

Mert az érzelmvilág kétélű kard s csak azok látják
hasznát, akik idejében megtanulták e kardot forgatni s
a benne rejlő erővel élni.

Jaj annak, aki nem bánik elővigyázatosan Isten e

pazar ajándékával! Nagy veszélynek teszi ki magát és örök üdvösségét kockáztatja!

A lelkiismeretes szerzetes ennek is tudatában van és nagy súlyt fektet az érzélemvilág megismerésére, a vele való bánásmódra s a benne szunnyadó erő Isten szándékának megfelelő felhasználására. Másszóval: komoly tanulmány tárgyává teszi az érzélemvilág bonyolult és gyakran áttekinthetetlen életét, behatol titkaiba, megismeri tulajdonságait, lehetőségeit, a benne lappangó veszélyeket és minden eshetőségre felkészülve fog hozzá elkerülhetetlen neveléséhez, irányításához és alakításához.

Tudja, hogy nagy fába vágja fejszójét és nehéz, rendkívül bonyolult feladatra vállalkozik. De azt is tudja, hogy ezt a nehéz és felelősségteljes munkát feltétlenül kell végezni, mert idomítatlan és fegyelmezetlen érzélemvilággal nem lehet elindulni Krisztus követése tövises útján és nem lehet a szerzetesi élettel járó kötelességeknek eleget tenni.

Nem fél a küzdelemteljes megoldásoktól, mert bízik Isten kegyelemteljes segítőerejében, nemes ambíció fűtötte együttműködésében és az elmaradhatatlan végső győzelemben.

Ez a tudat kíséri végig a meredek úton, tartja ébren nevelő- és alakítóerejét és teszi kitartóvá nehéz vállalkozásában.

36. Az érzélemvilág szerepe az életalakításban

Az érzélemvilág már annyi komoly bajt okozott közismert kipattanásaival, forrongásaival, fegyelmezetlenségével, tüzes és esztelen szenvedélyeivel, hogy joggal kérdezzük, minek rótta Isten reánk ezt a terhet? Nem volna sokkal egyszerűbb az élet az érzélemvilág e szélső és soha nem nyugvó, beszámíthatatlan hullámozása nélkül? Nem volna sokkal könnyebb és biztosabb az üdvösséghez vezető út, sokkal egyszerűbb a magasabb lelkiiség kibontakozásáért folytatott küzdelem?

A küzdelem talán egyszerűbb volna és kevésbé

kétes kimenetelű. A kérdés csak az, hogy volna-e egyáltalán kedvünk küzdeni és vállalnók-e mindazt, ami vele jár?

Ahhoz, hogy küzdjünk, belső tűz kell, belső, elfojthatatlanul kirobbanó izzás, belső feszítőerő, mely a benne rejlő dinamika révén kényszerít, hogy küzdjünk és vállaljuk a vele járó kemény áldozatot. Az érzelmvilág vulkanikus tüzére tehát szükség van és Isten nagyon jól tudta, mit csinál, midőn e veszedelmes, de hasznos ajándékkal gazdagította életünket.

Elsősorban azt köszönjük e pazar ajándéknak, hogy életünk végtelenül meggazdagodott, színes és mozgalmas lett. A horizont kitágult, a lehetőségek kibővültek, az erők és képességek megsokszorozódtak és az élet ritmusa sokkal lüktetőbb, tüzeesebb és elevenebb lett. Erre mind értelmünknek, mind akaratunknak sürgősen szüksége volt. Értelmünk kétségen kívül a tiszta világosság forrása. Akaratunk pedig rendkívüli erőforrás. Az értelem világossága azonban hideg, mint a havasok ragyogása a fiatal tavasz napsugarában. Az akarat ereje rendkívüli, építeni és robbantani is tud, de nehézkes és mozgulásaiban lassú. Mindkettő, értelem és akarat kiegészítésre szorulnak: az érzelmvilág a robbanóanyagokhoz hasonlóan veszélyes tüzére. Ez ad eleven színt az értelem világosságának, lendületet a lomha akaratnak, hozza izzásba az életet, tartja feszültségben a képességeket és adja meg az előhaladásnak a szükséges ritmikus lendületet. Mi lett volna szentjeinkből, mivé zsugorodott volna össze bámulatos jellemképünk, ha Isten nem adja meg nekik az érzelmvilág szenvedélyes tüzét és nem tanítja meg őket arra, hogy e tűzzel helyesen bántva, felépítsék Isten országát a lelkekben és lángra lobbantsák a Szentlélek tüzét a világban! A tűz mindig veszedelmes elem volt és sok bajt okozott. De azért, mert az ügyetlenek és elővigyázatlanok nem tudtak vele bánni és ott romboltak vele, ahol építeniök kellett volna, elítéljük a tüzet és elzárkózzunk áldása, termékenysége, sokszoros hasznavehetősége elől? Ugyanígy vagyunk az érzelmvilággal is. Nem az elővigyázatlanság útjára lépünk, hanem a

szentek, a nagyok, az izzó tűz emberei példáját követjük. Megértjük Isten tüzesen szeretetteljes szándékát és az érzelmvilág helyes nevelésével oly tűzforrásra teszünk szert, amely végtelenül gazdaggá teszi életünket és termékenységevel Isten országát segíti felépíteni lelkünkben és a világban.

Az érzelmvilág Isten adta tüze megkönnyíti az élet nehéz és hosszú küzdelmét. Az élet valóban nem könnyű. Csupa gond és küzdelem. Az ember küzdelemre született. A kinyilatkoztatás is erről beszél. Gyönyörűen vázolja ezt Szent Pál apostol, midőn külső küzdelemről és a belső, remegő félelemről beszél. Mindenki, aki komoly életet él és törekszik Isten szándékának megfelelni, mint például a szerzetes, tudja mily ádáz küzdelmet kell folytatni a világ, a sátán, önmaga, szokásai, hajlamai és szenvedélyei ellen. Tudja, hogy ez nem ideig-óráig tart, hanem az egész életre kiterjed és minden percet lefoglal, minden időt és erőt igénybe vesz. Lassú és éppen azért fokozatosan minden erőt felmorzsoló vértanúság. Tűz, izzó, égető, ellenállhatatlan tűz kell e vértelen vértanúság elviseléséhez. Isten azért ajándékozott meg az érzelm csodálatos világával, hogy legyen forrásunk, ahonnan tüzet tudunk meríteni. Ennek lángjánál melengetjük félig megdermedt, kimerült és sokat hányatott lelkünket. Az isteni Lélek tüze ebbe a csodálatos érzelmvilágba csap bele, ezt alakítja át, szenteli meg, ragadja magával és emeli magasba, hogy általa hasson reánk, áttüzesítse életünket és előkészítsen, képesítsen az élet nagy küzdelmére. Megcáfolhatatlan bizonyítéka ennek a vértanúk magatartása és lelkülete. Gondoljunk a jezsuita Páter Pro-ra, a dicsőséges spanyol egyház legújabb hőseire, papokra, szerzetesekre, szerzetesnőkre, akiket a vad kommunista csőcselék kínzott halálra. Mily halált-megvető bátorsággal vállalták a nagy küzdelmet, vívták végig a harcot, mely földi életükbe került és örök megdicsőülésünket eszközölte. Mennyi lelkesedésnek, mélységes szeretetnek, hősies önfeláldozásnak lettünk szemtanúi! Az isteni kegyelem áttüzesítette érzelmvilág bámulatos és eddig nem is sejtett mélységei szakadtak

fel előttünk. Szédület fogott el, midőn az istenszeretet szent örvényébe tekintettünk és ebben a kegyelemteljes percben megértettük, mily nemes szándék vezette Istent, aki e csodálatos érzelmvilágot megteremtette. Most már szívesen vállaljuk a velejáró veszedelmet is, mert tudjuk, hogy Isten, Aki ily ajándékkal gazdagította életünket, megtanít úgy bánni ezen adománnyal, hogy ne veszedelem, hanem végtelen magasságok felé ragadó erő legyen.

Az istenadta tüzes érzelmvilág ezenkívül még lendületben tartja életünket és rendkívüli feszítőerejével a célnak megfelelő tevékenységre, életalakításra készítet. Az élet, már említettük, egyáltalán nem könnyű. Nagy erőfeszítést tételez fel és komoly áldozatba kerül. Nem megy csodaszámba, ha ellankadunk az életúton, kimerülünk, vagyis életünk eleven üteme idő előtt alábbhagy és ennek következtében csak lassan vagy egyáltalán nem haladunk előre. Ezen állapot tarthatatlan és előbb vagy utóbb teljes csődhez vezet. Szükségünk van tehát benső megújulásra, vagy oly erőforrásra, amelyből pótolhatjuk a felhasznált energiát és amelynek segítségével visszaszerezhetjük eredeti frissességünket. A tüzes érzelmvilág ezt a fennkölt és gyakorlati célt szolgálja. Benső tüze, feszítőereje hamarosan új lendület kiindulópontjává válik. Megtermékenyítőleg hat lelkünkre, felújítja életkedvünket, megsokszorozza teljesítőképességünket és átsegít a veszedelmes holtponton. Minél tüzeesebb az érzelmvilág, annál nagyobb hatással van reánk és annál gyorsabban vezet eredményhez.

Az érzelmvilágnak tehát nagy szerepe van a lelki életben. Aki, mint a hivatásához hű szerzetes, súlyt fektet a lelki kibontakozásra és a krisztusi jellemkép tökéletes kialakulására, mindent megtesz, hogy érzelmvilágát kellő gonddal ápolja, a benne izzó tüzet szítsa és ezáltal biztosítsa nemes törekvése sikerét.

37. Az érzelmvilág nevelése

A tüzes érzelmvilág éppúgy nevelésre szorul, mint minden más fontos tényezője az életnek.

E nevelés célja az érzelmek gazdag lehetőségeiből minden értéket kihámozni és a lélek szolgálatába állítani.

Az első, amit tennünk kell, az, hogy érzelmeinket kizárólag Isten szolgálatába állítjuk. A szó gyakorlati értelmében ez annyit tesz, hogy minden érzelmünk Istenből indul ki, Istenhez vezet és Istenben csendül ki. Minden érzelmünkben Istent keressük, Istent akarjuk, Istent dicsőítjük. Vonatkozik ez mindenre, tehát azokra az érzelmi megmozdulásokra is, amelyek a mindennapi élet megszokott jelenségeihez tartoznak és nem játszanak fontosabb szerepet. A jó szerzetes érzelmeiben is teljesen istenes életet él és érzelmvilágát úgy neveli, hogy abban csak olyasminnek van helye és jogosultsága, ami ha nem is közvetlenül, legalább közvetve Istenre vonatkozik és Őt dicsőíti. Ezáltal elérjük, hogy minden érzelmi megmozdulás értékes istenszolgálatná fokozódik, gazdag hullámmozgásával elmélyíti az életet és nagymértékben megszenteli, szinte ünneppé változtatja át a mindennapot. Ezzel a kör bezárul és mindenünket Istennek szenteltük: az értelem és az akarat után a kettőt áttüzesítő érzelmvilágot is. Életünk most már teljesen Istené és életáldozatunk beteljesült.

Az Istennek szentelt érzelmvilág annyira elmerül, Szent Pál azt mondaná, feloldódik Istenben, hogy szinte részt vesz életében, vagyis egy szoros közösségben érez Vele. Másszóval: szereti, amit Isten szeret, gyűlöli, amit Isten gyűlöl, továbbá úgy szeret, ahogy Isten szeret (emberi mértékre lefokozva), ugyanabból az okból és ugyanaddig. Ez már az érzelmeknek teljes közössége, eszményi lelki közösség, az, amit németül „Seelengemeinschaft” néven ismerünk. Azt, hogy ez a közösség a lelki élet szempontjából mily előnyt jelent, alig vagyunk képesek felfogni. Itt már valóban a Szentlélek tüzeréről beszélhetünk! Az isteni érzelmvilág, melybe beleolvadtunk, lángralobbantja bennünk érzelmeink természetes tüzeit,

kiegészíti a végtelen felé és oly izzásba hozza, melyre emberi érzelem önmagától sohasem képes. Az érzelmeinket átizzító természetfeletti tűz rendkívül hatékony hajtóerővé válik, melynek segítségével hamarosan elérjük azt a boldog állapotot, melyről az előző pontban emlékeztünk meg. Irigylésre- és bámulatraméltó az a szerzetes, akinek a lelkében ez a beteljesülés végbement, és akinek érzelmvilága az isteni tűz izzásában fejlődött át, növekedett bele a természetfeletti világrendbe. Micsoda pompás távlatok szakadnak fel bámuló szeme előtt! Mily soha nem sejtett meglátásokban részesül! Szinte pillanatok alatt változik át számára az élet, melynek misztériumát csak most kezdi megérteni! Ezekkel a tényekkel és valóságokkal szemben porba hull, megsemmisül minden, amit eddig értékesnek, fontosnak tartott. A földi vonatkozások elvesztik eredeti színüket és az isteni tűz mesés színpompájában ragyognak! Mennyire más ez, mennyire elüt mindattól, amit eddig láttunk, hallottunk, megismertünk és éltünk! E boldog percekben dereng bennünk annak inkább sejtelme, mint tudata, hogy mi az élet teljessége, az örökkévalóság és az isteni élet nagy, egyetlen szenvedélye, a tökéletes szeretet. Most már megértjük Néri Szent Fülöpöt, aki boldogságában gyermekded gesztussal a levegőbe dobta papi süvegét és felkiáltott: Eternitá, eternitá! — Örökkévalóság, csak örökkévalóság!

Az érzelmvilágot így kell nevelni. A szentek, a nagyok, a szerzetesi életművészet halhatatlan mesterei is hasonlóképen cselekedtek. Hitvallók és szűzek, vértanúk és apostolok mind ezen az úton jutottak el a tökéletes kibontakozás és valóban istenes élet magas fennsíkjára. A nagy misztikusok, az isteni szeretet összehasonlíthatatlan hősei, az apostoli gondolat és munka önfeláldozó egyéniségei mind az isteni érzelmvilág tüzeiből merítettek, hogy legyen erejük hivatásuknak élni és egyéni küldetésüknek megfelelni.

Nekünk, a modern kor szerzeteseinek kötelességünk ebben a szellemben tovább működni és érzelmvilágunk ilyfajta megszentelése, tökéletes nevelése által hal-

hatatlan őseink nyomába lépni és a modern élet káoszán keresztül utat törni azoknak, akik majd utánunk jönnek, s tőlünk, az őket megelőző nemzedéktől akarják megtanulni, hogyan kell Isten elvárásának megfelelően járni Krisztus útjait.

38. Az érzelmvilágot fenyegető veszélyek elhárítása

Minél tüzeesebb az érzelmvilág, ami a kegyelemtől eltekintve temperamentum dolga, annál több és nagyobb veszély fenyegeti.

A lelkiismeretes szerzetes nagy és a dolog komolyságát megillető körültekintéssel tanulmányozza a fenyegető veszélyeket, hogy idejekorán megelőzze a bajt és hatékonyan védekezzék az effajta támadások ellen. Ezáltal egészíti ki és tökéletesíti érzelmvilága nevelését és biztosítja istenes életét.

A fenyegető veszélyeket azzal hárítjuk el legjobban, ha mindenkit és mindent Istenben és Istenen keresztül szeretünk. A legnagyobb veszély a rokonszenv, a vonzódás, a szeretet és a ragaszkodás különböző megnyilvánulásaiban rejlik. A rokonszenv és a ragaszkodás gyorsan elfajulhat, átalakulhat túlságosan emberi érzelmmé, vagy ami még rosszabb, bűnös szenvedéllyé. A szerzetesi életben effajta szenvedélyek és érzelmi viharok nincsenek megengedve és a legnagyobb kárt okozzák, mind az egyén, mind a közösség szempontjából. Ha idejekorán nem vesszük elejét a bajnak és nem védekezünk e veszedelmek ellen, könnyen megtörténhetik, hogy elveszítjük a hivatás kegyelmét, hűtlenné válunk a szerzetesi eszményhez, elveszítjük lábunk alól a biztos talajt, meghasonlunk önmagunkkal és veszélyeztetjük örök üdvösségünket. Szükséges tehát, hogy minden érzelmünket, főleg szeretetünk tüzeit Istenben összpontosítsuk és Őbenne, szeretetén keresztül szeressünk. Érzelmünk ezáltal megtisztulnak, a csupán emberi vonatkozások és szenvedélyek fölé emelkednek, érdemszerzővé válnak és eleve lehetetlenné tesznek minden elfajulást.

A veszedelmek elhárításának másik hathatós esz-

köze a szigorú és fegyelmezett ellenőrzés. Érzelemlá-
gunkat és szeszélyes hullámvását nem szabad magára
hagynunk, különben saját útját járja, szenvedélyeire és
a vak ösztönre hallgat, ami kárhozatos következmények-
kel jár. Szemmel kell tartanunk minden megmozdulását.
A komoly ellenőrzés hamar megállapítja az érzelmek
forrását, irányát, célját és minőségét. Tiszta képet nyer
a helyzetről és azáltal abban a szerencsés helyzetben van,
hogy idejekorán beleszólhat az érzelmek alakulásába,
lefojthatja a veszedelmes gerjedelmeket és nemes irányba
terelheti mindazt, aminek csak az a hibája, hogy túlsá-
gosan kevés benne a természetfeletti érték és irány.
Mindennek nagy hasznát látja, mert a kártékony érzel-
meket eleve elfojtja, a semlegeseket, melyek magukban
véve sem jók, sem rosszak, helyes irányba tereli és ez-
által megszenteli, ami egyébként az érzelemlá világ további
elmélyülését és meggazdagodását jelenti.

Nem szabad elfelednünk, hogy az érzelemlá világ neve-
lése, főleg a szóbanforgó veszélyek távoltartása és ártal-
matlanná tétele erélyes akaratot tételez fel, amely szük-
ség esetén az erőszak alkalmazásától sem riad vissza.
Ne gondoljuk, hogy ezáltal emberi természetünk ellen
cselekszünk. Korántsem, mert a természet nem tökéletes,
ennélfogva nevelésre szorul. Ez pedig üdvös erőszak
nélkül elgondolhatatlan. Krisztus szava erre is vonatko-
zik. Szerinte a mennyek országa az erőszakosoké és csak
az erőszakosok ragadják magukhoz, vagyis azok, akik
magukkal szemben, az önnevelés terén az üdvös erőszak
alkalmazásától sem riadnak vissza.

Érzelemlá világunk nevelésére, irányítására és meg-
szentelésére a lehető legnagyobb gondot kell fordítanunk.
Mert — ezt már tudjuk — az érzelemlá világ nagy és fon-
tos szerepet van hivatva betölteni lelki életünkben. Kellő
fegyelem és nevelés által gondoskodjunk róla, hogy
szerepét betölthesse és izzó tüzével a krisztusi, a monasz-
tikus élet magasívelésű törekvéseinek ellenállhatatlan
hajtóerejévé váljék.

III.

EMBERARC ÉS ISTENARC

AZ EMBERARC ISTENADTA SZÉPSÉGE

39. Isten páratlan alkotása

Az emberarc remekmű.

Rejtéllyel és misztériummal tele.

Isten, az örök alkotó írta bele gondolatait, véste bele örökszép, eltörölhetetlen vonásait.

A művészet ihletettjei, a halhatatlan mesterek kezdettől fogva megsejtették ezt és alkotó tehetségük ki-meríthetetlen, mindig új színekben tündöklő célpontjává tették meg az emberarcot. Szünet nélkül olvastak benne, és azt, amit kiolvastak belőle, művészetük páratlan hozzá-értésével törekedtek utána alkotni, a nyersanyag hajlít-ható formáiba önteni és az emberiség javára kifejezni.

Dolguk éppen elég akadt. Szünet nélkül fáradoztak a különböző korszakok legnagyobbjai, de az örök témát máig sem merítették ki. Mondani, kifejezni, tömören klasszikus formák hullámszó vonalába önteni való még mindig maradt. És lesz, amíg ember van, aki szívesen olvas Isten gondolataiban és művész van, aki maradandó formába önti őket.

A legnagyobb művészet az emberarc szépségét a halhatatlan emberi lélekben megörökíteni, benne kifejezni azt, amit Isten vésett eltörölhetetlen írással emberi teremtménye arcába.

Ezt a művészetet jellemképzésnek, emberfaragásnak nevezzük.

Felülmúlhatatlan isteni Mestere a lelketnevelő, embertfaragó Krisztus.

Tanítványa, a szerzetes az Ő nyomaiba lép és Hozzá hasonlóan a jellemalakítás, az emberfaragás művészetét gyakorolja.

Önmagában, s ezzel megszenteli életét; másokban, s ezzel a Megváltás apostolává válik.

Boldog hivatás, irigylésreméltó küldetés.

Nem embereknek, Istennek, nem az időnek, az örökkévalóságnak dolgozik.

És jutalmát is magában foglalja: az örökkévalóságot!

Ez a szerzetes életének mélységes értelme. Ez teszi boldoggá és emeli mindenki fölé.

Most pedig kövessük a szerzetes életútját és ismerkedjünk meg az emberarc sorsával. Ezáltal megismerkedünk a szerzetesi életalakítás céljával és megtanuljuk a szerzetesi életművészet főfoglalkozását.

40. Az Istenalkotta emberarc multja

Az emberarcnak is van multja.

Viharos, sőt tragikus története.

A gyönyörű elindulás a teremtés őshajnalának ragyogásába nyúl vissza. Az emberarcot Isten teremtette az ősidőben és remek vonásait saját képére és hasonlatosságára alkotta. Minden jóval és értékkel gazdagon megajándékozta. Csírájában beléféktette mindazt, ami Benne, az Alkotóban is megvan. Lehetővé tette, hogy a nemes és értékes csíra gyökeret verjen a lélek talajában és megfelelő feltételek mellett teljesen kifejlődjék. Az emberarc azáltal, hogy benne az isteni arculat alapvető vonásai, vagyis Isten tulajdonságai emberi méretre lefokozva kifejlődtek, az isteni Teremtő visszfényévé vált. Az ember, aki Istenhez hasonló arccal jár-ke-l a világban és uralja a földet, ennek a rendkívüli kitüntetésnek köszöni méltóságát és nem mindennapi jelentőségét. Ez az ősalapot, melyet az emberarc pályafutása kiindulópontjának nevezünk, végtelenül boldoggá tette az emberi teremtményt. A boldogság, sajnos, nem tartott soká. Az ember nagyravágyó lett és beteges hajlamában engedett az ősellenség, a gonoszlélek csábításának. Isten akart lenni, az Úr trónját akarta elfoglalni. Elkövette az ősbűnt, amely mindnyájunkra átered és minden keserű nyomorúságunk okozója. A helyzet ezzel lényegesen meg-

változott. Isten eredeti tervei megghiúsultak. A remek, Istenhez hasonló emberarc eltorzult, groteszk, szánsalomraméltó figurává alacsonyodott le. Isten képmása helyett a romlott ördögarc visszataszító vonásait hordta örök szégyenére magán. A boldogság helyéből önmaga zárta ki magát, mert sátán hívei nem tartózkodhatnak ott, ahol Isten boldogságot osztogat. Az első emberpárt a paradicsomból kiűző angyal csak külső végrehajtója annak az állapotnak, melybe az emberiség saját hibájából került. Ezzel megkezdődött a legkínosabb vergődések hosszú korszaka. Az ószövetség története világosan beszél és meglepő nyíltsággal vázolja az ijesztő helyzetet. Az emberiségnek megadatott ugyan a Megváltóba vetett reménység, de ez nem volt elegendő ahhoz, hogy megnyissa az üdvösség kapuját és megtörje a sátáni befolyást. A bűn, az elvetemültség, az erkölcsi süllyedés lett úrrá a szerencsétlen emberiségen és a súlyos eltévelyedések mély és félreismerhetetlen barázdákat nyomtak megkínzott arcába. Az emberarc az évezredek bűnös tévelygés nyomán még jobban eltorzult. Bizonyítéka ennek a Golgotán felállított keresztet körülörjögő farizeusok és zsoldosok gyűlölettől habzó s szennyes szenvedélyben vonagló arca, amely már nem is nevezhető emberarcnak. Igaz ugyan, hogy nem minden emberarc torzult el egészen. Az ószövetségnek is vannak szentjei, nagyjai és hősei. Ezekben az arcokban a jó már nagyobb mértékben érvényesült. De azért találunk benne oly vonásokat is, melyek nem illenek az Isten-alkotta emberarcba és csak gyengítik szépségét. Hiába, az eredeti bűn nyomát még az ószövetség kiváltságosai arculatában is megtaláljuk. Az emberarc ebben az időben a legjobb esetben csak keveréke az eredeti Istenhez hasonló vonásoknak és az ősbűn nyomainak.

Isten remekművét, a gyönyörű emberarcot az emberi büszkeség tette tönkre. A felfuvalkodott ember megghiúsította Isten szeretetteljes szándékát és a nemes emberarcból sátánképet csinált.

Ez a nagyra hivatott emberac tragédiája, amelyet csak Isten tudott jóvá tenni.

Szomorú mult, melyre mégis jobb jövő virrad!

41. Isten újra teremti az eltorzult emberarcot

Az emberarc szomorú multjának tragédiáját legjobban a Zsoltáros feledhetetlen szava szemlélteti velünk. „Dii estis”, mondja, istenek vagytok, „filii excelsi omnes” és kiváló, nemes nemzedék! Nagy szó, de tökéletesen fedi a valóságot. Az ember valóban kiváló, nemes nemzedék azáltal, hogy Isten hasonlatosságára van teremtvé és Isten szentséges arculatának alapvető vonásait hordja magán. Másszóval remekmű, értéke felbecsülhetetlen. Erről legjobban a szentek tudnak beszélni, akiknek Isten kinyilatkoztatta és akikkel megláttatta az emberi lélek felbecsülhetetlen értékét.

És — kérdezzük joggal — mindez elvesszék? Örökre? Visszavonhatatlanul?

Nem! Ez nem lehet. Isten ezt nem engedheti meg!

Az Úr is hasonlóképen gondolkozott és nem hagyta kárba veszni zseniális alkotását. Közvetlenül az ősbűn elkövetése után megígéri a Megváltót, aki a világ, a bukott emberiség Báránya lesz és azért jön, hogy elvegye bűneit. Az őszövecség hosszú évezredein keresztül, míg az emberiség a romlás és a jobb jövőre való várakozás között bukdácsol, ébren tartja és szítja az emberiségben a Megváltó eljövetelebe vetett reménység szent tüzét. Kiválasztottait, az őszövecség szentjeit, az ósatyákat, a prófétákat küldi, hogy kinyilatkoztassák nevében az örök igazságot, megerősítsék az egy igaz Istenbe vetett hitet és ébren tartsák a Megváltóban összpontosuló reményt. Midőn bekövetkezett az idők teljessége, Betlehemben megszületett az Istengyermek. Az Igéret beteljesült és az Ige testté lőn, hogy miköztünk lakozzék. A Megváltó útnak indult és megkezdte véres pályáját. Befejezte az örök igazság kinyilatkoztatását, megtanított istenes életet élni és azután kínhalált halt a kereszt vérpadján, hogy beteljesüljön az évezredekkel ezelőtt megígért megvál-

tás. És a legnagyobb értéket hagyta örökbe, midőn a Szentlélek eljövetele előtt visszatért mennyei Atyjához. Ez a Krisztus-arc, amelyről Szent Pál, a nemzetek apostola ír oly megindokolt elragadtatással és amely szépsége és felülmúlhatatlan tökéletessége tetőpontját a keresztfán mint a haldokló Istenember szentséges Arca érte el. Ezt az arcot véste lelkünk szerencsés Veronika-kendőjébe és ezáltal a megváltás nagy beteljesülésében újra teremtette az eltorzult emberarcot, vagyis lehetővé tette, hogy a kimondhatatlanul szenvedő Krisztus-arcot természetfeletti életművészetünk által utánaképezzük és segítségével jóvátegyük az ősbűn Isten remekművét szétromboló következményét.

Az emberarc végtelen sokat köszön ennek. A megváltás alapján abban a szerencsés helyzetben van, hogy eltorzult, visszataszító állapotából kiszabadulhat, és a különböző fokozatokon keresztülfejlődve tucatárszámában minden nap közönségességéből kiindulva eljuthat a Krisztushoz való hasonlatosság teljes kibontakozásáig. A rend ezáltal helyreállt. Az emberarc ismét remekmű, méltó Alkotójához és Megváltójához. Méltó főleg arra, hogy Isten felé forduljon. Ebben az állapotban már megteheti. Az örök Atya ráismer benne egyszülött Fia istenemberi vonásaira és szívesen elismeri, hogy gyermeke Krisztusban, aki újra teremtette a keresztfán az ember eltorzult arculatát.

42. Kötelességeink az emberarccal szemben

Isten cselekedetei bizonyítják, hogy mennyire értékeli az emberarcot és mily nagy fontosságot tulajdonít neki.

Tőlünk is elvárja, hogy megértsük szándékát és hasonlóképpen cselekedjünk.

Másszóval megkívánja, hogy érdeklődjünk az emberarc sorsa iránt.

Mi szerzetesek ezt kettős értelemben tehetjük.

Az első az egyéni szempont. Már Aquinói Szent Tamás mondta, hogy „caritas bene ordinata”, jól meg-

szervezett szeretet „incipit ab egone” (természetfeletti dolgokban) önmagunknál kezdődik. Az emberarc sorsa iránti érdeklődésre vonatkoztatva ez annyit jelent, hogy lelkiismeretesen kell törődnünk arculatunkkal, vagyis lelki fiziognómiánkkal, amit akkor teszünk meg, ha a krisztusi életművészet segítségével előmozdítjuk a belé-fektetett értékek teljes kibontakozását és kidomborítjuk benne a Krisztus-arc alapvető vonásait.

A lelkiismeretes szerzetes feltétlen törekszik megérteni Krisztus szándékát és legfontosabb feladatának lelki kultúrájának elmélyítését, a Krisztus-archoz való hasonlatosság kialakítását tekinti. Ennek szenteli minden idejét, erejét és képességét.

Van az emberarc sorsát illető érdeklődésre vonatkozólag még egy másik szempont is. Ez már nem egyéni, hanem apostoli jelentőségű. Célja és ambíciója másokkal törődni és azon lenni, hogy az emberek arculata mindig a szentséges Krisztus-arc törvényei szerint alakuljon. A jó és hivatásához hű szerzetes ebből a szempontból indul ki, midőn apostoli munkát vállal, a lelkekkel törődik és a gondjaira bizottakat Isten útjain vezeti. Szeme előtt az emberarc sorsa lebeg. Isten szándékának megfelelően beleszól a reá bizottak életébe és úgy vezeti őket, hogy eltorzult arcuk átváltozik, szinte átszellemül a krisztusi életművészet iskolájában és lelkük újraszületik a kegyelem erejében.

43. Az emberarc jövője

Az emberarc jövője tőlünk függ.

Isten mindent megtett, hogy biztosítsa sorsát és lehetővé tegye számára a legboldogabb jövőt.

A többi, vagyis a beteljesülés csak tőlünk, jóakarunktól függ.

Attól, hogy mit teszünk az emberarc érdekében, mennyire működünk együtt a megváltásból fakadó kegyelemmel, mily fokban gyakoroljuk a krisztusi életművészetet és megvan-e bennünk a minden áldozatra kész apostoli szellem és lelkiület, amely arra készlet, hogy

érdekkörünk fölé emelkedve másokkal is törődünk és minden általunk megközelíthető emberarcban diadalra juttassuk az örökszép krisztusi arculatot.

AZ ÖRÖKSZÉP KRISZTUS-ARC

44. A hívó génusz

Az örökszép Krisztus-arc rendkívüli szerepet játszik minden emberéletben.

A legnagyobb szerep azonban a szerzetes életében jut neki.

Mert a Krisztus-arc a szerzetes „örökké és ellenállhatatlanul hívó génusza”, felülmúlhatatlan eszményképe.

A szerzetes mindig ezt a képet szemléli, tanulmányozza arcvonásról arcvonásra, hogy mélyen lelkébe vesse, tökéletesen megismerje, szemléletében elmerüljön és mindenkor kövesse fennkölt példáját.

Szemléletét azzal teszi rendkívüli mértékben értékessé, hogy a hangsúlyt a gyakorlatra fekteti és főleg azon van, hogy lelki életét és apostoli munkáját a Krisztus-arc örökszép erkölcsi törvényeinek megfelelően alakítsa. Szemlélete tehát gazdag gyümölcsöt hoz és alapja a legmagasabb életszentségnek.

Kövessük a hívó génusz hangját. Az Énekek Éneke is erről beszél. Hallgassunk szavára és kövessük példáját. Elmélkedéseinkben, lelki olvasmányainkban, szentáldozásainkban, szentséglátogatásainkban és általában imaéletünkben ezt tartjuk szem előtt és arra törekedünk, hogy minden lépés közelebb hozzon a Krisztus-arc ragyogó szépségének beteljesüléséhez.

45. Az imádásra méltó Isten-arc

Szent János evangélista hangoztatja, hogy „Istent soha senki nem látta”. Igazat mond, mert Istent, Aki lélek, testi szemmel látni nem lehet. Színről-színre majd csak az örökkévalóságban szemléljük, miután lehullot-

tak rólunk a test kötelékei és lelki szemeink előtt felragyog az örökkévalóság világossága.

Az Úr azonban végtelen jóságában arról is gondoskodott, hogy módunkban legyen Őt megismerni, szentséges arcát szemlélni és tűzében lánggra lobbantani lelkünkben az isteni szeretetet.

Krisztus emberré lett és felénk fordította szentséges arculatát. Közösségben élt velünk és megengedte, hogy végtelenül közel jussunk hozzá. Elég alkalmunk van Nála tartózkodni, magatartását, életművészetét szemlélni, mélyen arcába nézni és összehasonlíthatatlan szépségét behatóan tanulmányozni. Nemcsak alkalmunk van: kötelességünk ezt tenni és erre alapítani életalakításunkat.

A felénk fordult és közről szemlélt Krisztus-archan Istenre ismerünk. A Krisztus-archan Isten szentséges arcának fényessége ragyog fel előttünk és mi, a boldog szemlélők abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy látjuk Istent, szentséges arcába tekintünk és megismerkedünk mindenegyres vonásával, vagyis az isteni tulajdonságokkal.

A Krisztus-arc első pillantásra csak szép és tökéletes emberarc. Ha azonban huzamosan szemléljük és a felületről leszállunk a mélységbe, a külszínből a belső tartalomba, akkor meglátjuk a benne fényeskedő isteni világosságot, az emberarc mögött rejlő, általa szinte elfátyolozott Istenarcot (Izaiás próféta erre is gondolhatott, midőn arról beszélt, hogy Isten elrejtette előlünk szentséges arculatát).

A Krisztus-archan fényeskedő Istenarchan lassan a főbb vonásokat is felfedezzük. Krisztus szavai, cselekedetei, gesztusai, élete egyes megnyilvánulásai mögött ott izzanak az isteni tulajdonságok. Érezzük és tudjuk, hogy az isteni bölcsesség beszélt, az isteni irgalom cselekedett, az isteni jóság szólalt meg és az isteni gondviselés intézkedett, midőn Krisztus megszólalt, tanított vagy cselekedett.

Minél többet foglalkozunk Krisztussal, minél behatóbban szemléljük életét, minél mélyebben nézünk arcába, annál világosabbá, tisztábbá válik bennünk az

istenfogalom és annál tökéletesebb mértékben ismerjük meg az Atyát, az örök Istent. Krisztus ebben a vonatkozásban is út, amely az Atyához vezet.

A Krisztus-arcban ráismerünk Istenre. És látjuk az Atyát, akit soha senki nem látott.

A Krisztus-arc emberi vonásaival és szerény egyszerűségével (mennyi tökéletesség rejlik ebben!) letompítja az isteni dicsőség vakító ragyogását, mely az apostolokat a Tábor hegyén arra kényszerítette, hogy eltakarják arcukat és lehetővé teszi, hogy lássuk Istent a nélkül, hogy dicsőségének fénye összeroppantana, megfélemlítene és lehetetlenné tenné a tisztánlátást.

A Krisztus-arc ennél fogva emberi méreteinknek és felfogóképeségünknek megfelelő istenfogalmat közvetít és megalapozza bennünk Isten, az örök Atya szeretetét.

Sokat látunk a Krisztus-arcban. Minél tovább szemléljük, annál többet. Mert Istent sohasem lehet eléggé látni és amúgy sem lehet benne mindent meglátni. Hiszen végtelen és kifogyhatatlan! A leghosszabb emberélet sem elegendő, hogy a Krisztus-arcban kimerítően tanulmányozzuk és szemléljük Istent. Bármennyit láttunk is eddig, még mindig marad látni- és felfedezni való. Sőt! Még az örökkévalóság végtelensége sem elegendő, mert Istenben minden pillantással újat fedezünk fel. Ő a Végtelen, akit végiggondolni és kimerítően látni soha nem lehet.

A szerzetes főfoglalkozása a Krisztus-arcban Istent szemlélni, tőle tanulni, belőle meríteni. Ez oly hivatás, amely mindig új, mindig változatos, amelyben nincsenek ismétlések, mert akárhányszor és akármeddig szemléljük is a Krisztus-arcban Istent, mindig új színben látjuk és újat fedezünk fel benne. Ennek köszönjük, hogy a szerzetesi hivatás oly változatos, üde és friss, és hogy a hivatásához hű szerzetes mindig megőrzi lelke érintetlen ifjúságát.

A Krisztus-arcban tehát sokat látunk, mert Istent látjuk benne.

A Krisztus-arcban sokat kapunk. Merítsünk belőle

korlát nélkül, hogy a szemléletén alapuló életünk minél gazdagabb legyen.

Krisztus akkor nem hiába mutatta meg arculatát és mi nem hiába pillantottunk mélységeibe.

46. Az eszményien tökéletes emberarc

Ha eszményien tökéletes emberarcot akarunk látni, Krisztus arcába kell tekintenünk.

Krisztus azért is lett emberré, hogy ezt a tökéletes arcot a valóságban megmutassa és meggyőzzön, hogy nekünk is hasonló arcra kell szert tennünk, mert élet-hívatusunk csakis ezen eszmény megvalósításában áll.

A Krisztus-arc megtanít nemes hivatásunk teljesítésére. Megtaláljuk benne az isteni tökéletességet emberi életformába öntve, az emberi élet keretének és lehetőségeinek megfelelően kifejezve és megvalósítva. Erre pedig azért van szükség, mert Krisztus meghagyta mindannyiunknak, „hogy legyünk tökéletesek, miként a mi mennyei Atyánk is tökéletes”. Erkölcsi ambíciónk célja az eszménykép, vagyis Isten tökéletességének megvalósulása bennünk.

A Krisztus-arc fennkölt irányítása nélkül sohasem lennénk képesek Isten tökéletességének követésére, mert mint már mondtuk, Isten lélek, csak lélek. Élete más síkon mozog, mint a mienk, akik lélek és test vagyunk. Szükséges tehát, hogy a megtestesült Ige, a második isteni Személy az emberi, testből és lélekből álló élet keretén belül megmutassa, hogyan kell az isteni tökéletességet a mindennapi emberi élet aprópézára beváltani. Krisztus ezt tette és szentséges arculata, vagyis jellemképe, élethalakítása erre a művészetre tanít meg. Ezért kell a Krisztus-arcot szemlélni, világába behatolni, szellemét tanulmányozni és lelkiségével eltelni.

Aki a Krisztus-arc törvényére építi fel életét és a Megváltót követi, az isteni tökéletességet fejezi ki emberi formában. Valóban istenes életet él és az emberi életet, minden eddigi keretet túlfeszítve, önmaga fölé

emeli és a szó természetfeletti értelmében szublimálja, nemesíti és örök értékűvé teszi.

Még többet ér el. Az emberi életbe oly értékeket vonatkoztat bele, amelyek nem tartoznak szorosan vett természetéhez. A kegyelem, a természetfeletti élet csodálatos világáról van szó, amely együtt jár Krisztus követésével és annak egyik legpazarabb következménye. Közös nevezőre hozza a természetes emberi életet a természetfeletti világrenddel és ezzel oly tökéletességre tesz szert, amelyet csakis az első emberpár eredeti bűn előtti állapotában találunk meg és amely az ószövetségben teljesen hiányzott.

A Krisztus-arc szemlélete és követése nyomában csodálatos világ alakul. A szentek és a tökéletesek világa. Minden érvényesül ebben, amit Isten örök értéként fektetett az emberi természetbe. A természetes tulajdonságok megtalálják kiegészülésüket a természetfeletti világrendben és ezáltal visszfényévé, hasonmásává válnak az isteni tökéletességnek. Krisztus parancsa beteljesedett: az emberi teremtmény tökéletessé vált, miként a mennyei Atya is tökéletes, vagyis visszfénye, emberi formába öntött megnyilvánulása az isteni életszentségnek.

Mennyire vonzó mindez! Megértjük azokat, akik ennyi vonzóerőnek nem tudnak ellenállni, akik nem tudnak elzárkózni a Krisztus-arc örök szépsége elől és akik e megtermékenyítő hatás tüzeiben elindulnak Krisztus követése útján és a szerzetesi életben keresik és találják meg az élet teljességét.

A szerzetesi intézmény markáns és feledhetetlen egyéniségei, mint a szervita hét szent Alapító, Loyolai Szent Ignác, Assisi Szent Ferenc, Keresztes Szent Pál, Kalazanci Szent József és a többiek mind a Krisztus-arc izzó tüzeiben alakultak át és váltak a magasabbrendű élet, a tökéletes életalakítás, a korszakokat megváltoztató és megváltó apostoli és társadalmi munkásság eszményszerű mesterévé.

Tanuljuk meg tőlük a Krisztus-arc termékeny szemléletének és eredményteljes követésének művészetét és

induljunk el az örök lelki nagysághoz vezető úton, hogy oly szerzetesek legyünk, akik nem vették hiába a hívás szent kegyelmét.

47. Az Istenanya szépséges arculata

Krisztus szentséges arculatát nézve önkénytelenül arra a szent arcra gondolunk, amely Betlehemben az anyaság boldog ragyogásával hajolt a Gyermekek Isten bölcsője fölé.

E két arcot az élet annyira egybeforrasztotta, hogy elválaszthatatlanok lettek: nem lehet az egyikre gondolni a nélkül, hogy a másikat ne látnók. Nem lehet a Krisztus-arcot szemlélni a nélkül, hogy a szentséges Istenanya arcának szeplőtelen fényessége fel ne ragyogna lelki szemeink előtt és nem lehet a Mária-arcot szemlélni a nélkül, hogy mögötte meg ne látnók Krisztus tövissel koronázott, vért verejtékező arculatát.

A kettő kölcsönösen kiegészíti egymást. Aki a Krisztus-arcot teljesen meg akarja érteni és közvetlen közelébe akar férkőzni, jól teszi, ha előbb a szentséges Istenanya arculatát tanulmányozza és a Mária-arcon keresztül kísérli meg a Krisztus-archoz közeledni.

A Krisztus-archoz való hasonlatosság megvalósítására is a szentséges Istenanya tanít meg. Ő volt az első, — történelmi és erkölcsi vonatkozásban — aki Krisztust tökéletesen követte, élettörvényeit megvalósította és szellemében élte életét. A szentséges Szűz kezdettől fogva szemtanúja volt Krisztus életének és a betlehemi bölcsőtől kezdve a legbensőbb lelki közösségben élt isteni Fiával. Kezdetől fogva szívta magába bölcsességét és szellemét, hallotta szavát, melyet mélyen megőrzött szívében és látta tökéletes életét. Bárkinél jobban ismerte szándékát és tudta, hogy az emberiség megváltására és megszentelésére jött e világra.

E páratlan kapcsolat készítette a szentséges Szűzet arra, hogy isteni Fia példáját kövesse és minden más emberi teremtmény előtt megvalósítsa, az élet minden-napi gyakorlatába átültesse az evangélium szellemét.

Életalakítása e művészet jegyében áll. Ő tudja legjobban, hogyan kell és lehet Krisztus szándékát megvalósítani és hogyan lehet Őt a mindennapi élet tekervényes útjain követni. Hozzá kell fordulnunk, ha meg akarjuk tanulni a krisztusi életművészetet. Ő a keresztény élet mestere és tanítója, a szenteket ihlető génusz, aki biztos kézzel vezet az életszentség útján.

Nemcsak vezet. Többet tesz. Kegyelemközvetítése segítségével megerősít az úton és lehetővé teszi, hogy lépést tartsunk vele, aki végigkísér az életen, példájával előljár és örködik felettünk, nehogy eltévesszük az utat és veszélyeztessük a Krisztus-arc beteljesülésének sikerét.

Tanulmányozzuk tehát lelkiismeretesen a Mária-arcot, hogy szépségén és tökéletességén keresztül eljussunk Krisztushoz. És ne feledjük: előbb Máriához, az Istenanyához, Krisztus első követőjéhez kell hasonlóvá válnunk, övele kell megteremtelnünk a bensőséges lelki közösséget, mert csak az ő szeplőtelen egyéniségén keresztül jutunk el biztosan Krisztus követésének magasbaívelő és meredek útjára!

A nagyok, a szerzetesség kimagasló egyéniségei, a szentek is hasonlóképen cselekedtek. Az Istenanyához fordultak ihletért, irányításért és segítségért. Neki szolgáltak lovagias hűséggel és őbenne találtak Krisztusra.

Erről az útról nekünk sem szabad letérnünk! A dicső elődök példája számunkra is kötelező. Ezenkívül, mint a tapasztalat bizonyítja, valóban életút, amely örök beteljesülésünkben és megdicsőülésünkben csendül ki.

48. A Krisztus-arc lényessége

Szent Pál gyönyörűen emlékezik meg a Krisztus-arc fényességéről a korintusiakhoz írt levélben.

Feledhetetlen szavaira gondolunk, valahányszor a Krisztus-arcra foglalkozunk és isteni szépségét szemléljük.

Érezzük, hogy hívó génuszunk, lelkünket előntő hajnalpír, mennyei világosság, melynek fényességében

az emberi lélek hivatásának földöntúli méltóságára is ráébredünk.

Megértjük végre, hogy mi az emberi lélek, mivé válhat, ha elfogadja Krisztus irányítását és szentséges arculatát életalakítása örök és ellenállhatatlan eszményének tekinti.

Mi szerzetesek értjük meg legjobban, mit tett, mit adott Krisztus, midőn emberré lett és felénk fordította szentséges arculatát, hogy benne meglássuk Istent és tökéletességének hűséges visszfényét, a kegyelem gazdagságában bővelkedő és fényességében ragyogó embert.

A megértést tett követi.

Ez a tökéletes szerzetesi életalakítás.

Krisztus feltétlen követése.

Erre határozzuk el magunkat és tudjuk, hogy a hosszú úton a Krisztus-arc természetfeletti ragyogása kísér végig, hogy életalakításunkat ihlető és védelmező génieszünk legyen.

JÉZUS, AZ ISTENEMBER

49. A tökéletes eszménykép

A tökéletesen kifejtett és minden szempontból beteljesült emberi élet felülmúlhatatlan és feltétlen kielégítő eszményképét Krisztus, a megtestesült Logosz, az Ige szent emberségében találjuk meg.

Benne minden megvan, amire az embernek szüksége lehet, ha megoldásról, irányításról, magasba törekvő lendületről és tökéletes életalakításról van szó. Nincs oly helyzet, megoldandó feladat és nehéz küldetés, melynek égető kérdéseire meg ne találúnók Krisztus szent emberségében és csodálatos életalakításában a minden bizonytalanságot száműző feleletet.

A szerzetes ennél fogva tudja, mihez tartsa magát, kihez menjen irányításért és hol tanuljon meg tökéletesen élni. Jézushoz, az Istenemberhez fordul, szent emberségének szemléletében merül el, életalakítását tanulmá-

nyozza és Tőle tanulja meg a tökéletes életalakítás nemes művészetét.

Ennél nem ismer nemesebb foglalkozást. A ragyogó Krisztus-arc szemléletét megteszi élete, magasbatörekvése, imamunkája, elmélkedő életszemlélete tengelyévé. Mindenben Krisztust keresi, Őt látja, Őt követi, szerinte cselekszik. Nem akar más tanítómestert, csak Krisztust. Az Ő iskolájába jár és ott sajátítja el az élet, a gazdagon bőséges, a természetfeletti fenszikon mozgó élet művészetét.

A szerzetes élete ezáltal teljesen átalakul. Az emberi élet megszokott nivója fölé emelkedik és fokozatosan belefejlődik Krisztus életébe.

A tökéletes eszménykép, Krisztus szent embersége, az örök Krisztus-arc fényességének ragyogó visszfényévé válik és lelki fiziognómiáján hordja az eszményképéhez való hasonlatosság jegyét.

Krisztus szent embersége ezáltal bizonyítja e benne rejlő természetfeletti erőt és jellemet képző, embert faragó képességet.

50. Istennel való viszonyunk alakító mestere

Krisztus szent embersége és tökéletes életművészete elsősorban arra tanít meg, hogy helyesen alakítsuk Istennel való viszonyunkat.

Szinte felesleges említeni, hogy ettől függ minden a lelki életben és a szerzetesi tökéletesség kialakulásában. Minden tökéletesség Istentől jön, kegyelmében, megszentelő, a természetfeletti világrendbe beleolvasztó erejében gyökeredzik. Ő minden tökéletesség mértéke és végértényes törvénye. Csak az lehet tökéletes, aki megközeleli, közvetlen közelségében él, ápolja és elmélyíti vele a kapcsolatot és a fősúlyt az életközösségre fekteti.

A megszentelő és megsegítő kegyelem, az éltető, alakító és alakításra készítő erő csak Őbelőle árad ki és árad belénk. Fontos tehát és életbe vágó feladat, hogy kapcsolatunkat Istennel lelkiismeretesen ápoljuk, fokról-fokra tökéletesítsük és minden eszközzel elmélyítsük. Ez azonban oly művészet, amelyet meg kell tanulni. Mert a

teremtőménynek nem adatott meg annyi tökéletesség, hogy önmagától, saját erejéből képes legyen Isten közélébe jutni, az Isten-közelséget megőrizni, az Istenből belénk áradó erővel együttműködni és ezáltal tökéletes életet élni, vagyis az életet Isten elvárásának megfelelően alakítani. Szüksége van tanítómesterre, aki nemcsak megmutatja az utat, hanem ezenfelül megadja az erőt, hogy végig is járjuk és célt érjünk.

A tanítómester Krisztus.

Ő nyilatkoztatta ki, hogy Isten a mennyei Atya, Akinek gyermekei vagyunk. Ő mondotta meg, hogy Istenhez való viszonyunk istengyermekség: Isten atyai szeretetén és a mi gyermekded bizalommal telített viszontszeretetünkön alapszik. Emberi élete keretén belül példát adott nekünk, hogy hogyan kell az istengyermekséget a mindennapi élet gyakorlatára vonatkozólag értelmezni és szeretni élni.

Tőle tanultuk meg, hogy Istenhez való viszonyunknak elsősorban őszintének kell lennie. Ami csak akkor teljesül be, ha a lélek mélyéből fakad, teljes odaadáson alapszik, a korlátlan bizalom jegyében áll, szívünk legfőbb vágyának felel meg és egyike mellőzhetetlen igényeinknek. Kell, hogy ebben a viszonyban, amely minden kapcsolat között a legfontosabb, benne izzék életünk, érzelmünk, akaratunk, magasigényű vágyakozásunk minden tüze és alkotó képessége. Ha ez így van, akkor viszonyunk Istenhez valóban őszinte, mély és megüti a Krisztus tanította és akarta mértéket.

Krisztus nevelt arra is, hogy e viszonynak bensőségesnek, intimnek kell lennie. Isten nem a nagy és félelmetes idegen számunkra, akit távol messzeségben szemlélünk és akihez nem merünk, de nem is akarunk közelíteni. Az őszövétség ideje régen elmúlt. Isten nem a Sinai-hegy megközelíthetetlen fellegeiből szól hozzánk és hajol felénk. Megmutatta szentséges arculatát és a Krisztus-arcban felragyogtatta előttünk isteni tökéletességét. Ebben megláttuk atyai szíve jóságos szeretetét és megértettük, hogy Isten egyszülött Fiában hozzánk hajolt, hozzánk alázkodott és elárasztott bensőséges szeretete

boldogító adományával. Azt is megértettük, hogy viszontszeretetet akar, amely gyermekdeden bizalmassá teszi viszonyunkat vele és alapja e bensőséges kapcsolatnak. Valahányszor Krisztus szentséges arcába tekintünk és a keresztény élet szimbolumához, a feszülethez emeljük fel pillantásunkat, mindig érezzük e szeretet izzó tűzét. Ez az, ami bizalmat fakaszt és bensőségessé teszi viszonyunkat Istenhez. Minél jobban elmerülünk Isten szeretetében, vagyis minél jobban éljük Isten szeretetét, annál nagyobb mértékben fejlődik ki ez a bizalom és annál hamarabb mélyül el és tökéletesül e bensőséges kapcsolat. Nincs ennél szebb az életben. És nincs is ennél erősebb kötelék. Oly összetartozás ez, amelyet másutt hiába keresünk és amelyet e világon semmi sem tud pótolni. A gyermek és az Atya, a teremtmény és a Teremtő bensőséges viszonya. Családi kötelék, melynek ívelése mennyet és földet ölel át, hogy az idő hullámvászából kiindulva az örökkévalóságban csendüljön ki.

Krisztus azt is megkívánta, hogy e viszony termékeny legyen. Az isteni Megváltó, mint tudjuk, mindig a gyakorlatra, az élet valóságára, beteljesülésére és tökéletes alakítására fektette a fösúlyt és ebben a szellemben nevel minket is. Ennek megfelelően arra is megtanított, hogyan kell és lehet Istennel való viszonyunkat termékenyvé tenni. Példát adott és példáját megfelelő törvénnyel egészítette ki, hogy hogyan kell a mennyei Atya iránt táplált szeretetünket tettek, cselekedetek, teljesítmények által bebizonyítani. Világosan megmondotta, hogy nem az felel meg Isten elvárásának és jut be országába, aki csak szép szavakra szorítkozik és az Atya nevét forgatja szájában, hanem az, aki az Atya akarát cselekszi, megfelel elvárásának és megüti az általa meghatározott mértéket. Utalt arra is, hogy tökéletesnek kell lennünk, miként a mennyei Atya is tökéletes. Ez viszont életalakítást, nevelő munkát, csiszolást és átalakulást tételez fel, tehát cselekedeteken alapszik, vagyis a termékenység jegyében áll. Törvényt is adott és ezáltal utat mutatott és megtanított termékeny életet élni. Ez az, amire szükség van és ami a tökéletes élet, a krisztusi lelkiség

és életalakítás lényegét képezi. Életünknek e nélkül sem értelme, sem tartalma nincs és így nem is beszélhetünk Istenhez való viszonyunk teljes kialakulásáról.

Krisztus azt is megmutatta, hogy a viszonyt hogyan kell az élet minden feladatára vonatkozólag és minden területén érvényesíteni. Krisztus egységes életre nevel és nem tűri a hasadásokat. Nincs különbség a vallásos élet és a mindennapi kötelességteljesítés között. Nincs külön vallásos és külön polgári élet. Az élet egy és osztatlan. A vallásos motívum, vagyis viszonyunk Istenhez, mindenben szerepel és kell, hogy szerepeljen. Nem lehet mindennapi kötelességteljesítésre gondolni, igazán hasznos polgári életet élni és a közösség, a társadalom érdekeit előmozdítani a nélkül, hogy érvényesülne bennünk viszonyunk Istenhez, hogy teljesítenők az Atya akaratát, támaszkodnánk kegyelmi erejére és törvénye szerint élénk. Nincs oly munka, amelyet tökéletesen el lehetne végezni, oly feladat, amelyet kielégítően meg lehetne oldani, oly kötelesség, amelyet kifogástalanul lehetne teljesíteni a nélkül, hogy Isten erejével (kegyelem), Isten törvényének megfelelően és Isten iránti szeretetből cselekednénk. Csak ez képesít az elkerülhetetlen áldozatra, a szükséges fegyelemre, a nélkülözhetetlen kitartásra és csak ez biztosítja a célhoz vezető lendületet. Az Isten-szeretetnek, Isten nagyobb dicsőségére való tekintetnek, másszóval Istenhez való viszonyunknak benne kell iznia életünk minden cselekedetében és minden teljesítményében, Istennel telített, szeretetével átizzított életet kell élnünk. Akkor megfelelünk Krisztus szándékának és kifogástalanul alakítjuk Istenhez való viszonyunkat.

A szerzetes, aki Krisztus iskolájában tanul meg élni, e szerint cselekszik. Minden erejével azon van, hogy e viszonyt tökéletesítse és Krisztus nyomaiba lépve jusson lépésről-lépésre közelebb a mennyei Atyához. Életét erre az életképes kapcsolatra építi fel, az Isten-szeretet tüzével izzítja át, az isteni törvény szellemével telíti és úgy irányítja, hogy beteljesüljön benne Isten szentséges akarat.

A szerzetesi élet ezáltal válik tökéletessé, megterhelő-

képessé és ez váltja ki belőle azokat az összehasonlíthatatlan értékeket, amelyeket egyébként nem találunk meg.

A szerzetes tehát olyan ember, akinek viszonya Istenhez tökéletes. Alapja életének, tengelye működésének, magyarázata hősies erejének, rendkívüli teljesítőképességének és biztosítéka örök megdicsőülésének.

51. Embertársaink megértéséhez vezető út

Az életből nem lehet az embereket kikapcsolni.

Még a legvisszavonultabb szerzetesi életből sem.

Mert az embertárs, mint olyan, lényegesen hozzátartozik az élet beteljesüléséhez és nagy, sőt döntő szerepet játszik benne.

Aki tökéletes életet akar élni, annak embertársait is bele kell foglalnia programjába és velük szemben is teljesítenie kell kötelességét.

A tanítómestert ezen a téren sem nélkülözheti, mert az emberekkel való ideális és célhoz vezető bánásmód egyike a legnehezebb — egyúttal a leghálásabb — művészeteknek.

Nehéz az emberek lelkét megközelíteni, bizalmukat megnyerni, velük szemben a szeretetet minden körülmény között gyakorolni, gondolkodásmódjukba beleilleszkedni, szándékaikat megérteni, hibáikat elviselni és igazságtalannak vélt cselekedeteiket megbocsátani és elfeledni.

Lényegesen nehezebb kötelességünket akkor teljesíteni, amikor küldetésben járunk és Isten nevében jövünk hozzájuk, hogy mint a próféták, Isten szándékát valósítsuk meg. Nehéz előttük a világosság fényességét ragyogtatni, lelküket Isten országának megnyerni, örök üdvösségüket előmozdítani és biztosítani, másszóval apostoli küldetésünket teljesíteni. Végtelenül nehéz feladat ez és hogy mennyire az, azt Krisztus élete, küzdelme, magánossága és a Golgotán végbement kereszthalála bizonyítja.

Krisztus tehát ezen a téren is tanítómesterünk. Küz-

delemteljes, a lelkek megváltásáért és üdvösségeért feláldozott életét kell tanulmányoznunk, tüzetes vizsgálat tárgyává tennünk, ha meg akarjuk tanulni az emberekkel való bánásmódot és eredményt akarunk elérni hivatásunkban.

Krisztus elsősorban megtanított Isten hasonmását és visszfényét látni és értékelni az emberben. Ebből nem következik, hogy vakok vagyunk gyarlóságaival és tökéletlenségeivel szemben és nem látjuk hibáit. Látjuk, sőt nem ritkán kellemetlen megterheltetést jelent számunkra és komolyan szenvedünk miatta. De nemcsak ezt látjuk és nem ezt látjuk elsősorban. A hibák porrétegén és a gyarlóságok vagy bűnök vaskos kérgén keresztül meglátjuk benne az Istenhez való hasonlatosság alapvető vonásait, az isteni szikra néha valóban csak pislákoló, de mégis élő és létező fényét. És ez az, ami közel hoz az emberekhez, megszeretteti őket minden gyarlóságuk ellenére, apostoli gondolkodásra és cselekedetre készítet és elfeledteti velünk azokat a fájdalmakat és szenvedéseket, amelyeket gyarlóságuk okozott nekünk. Nem botlunk bele az emberi bűnökbe, nem válunk igazságtalanná, nem ítélkezünk és nem fordulunk el ezért tőlük. Minél világosabban látjuk bennük a hit fényében az Istenhez való hasonlatosság sokszor nagyon is elfeledett vonásait, annál jobban eltökéljük magunkban, hogy mindig ez a szempont fogja meghatározni felebarátainkhoz való beállítástunkat. Mert Krisztust akarjuk követni, Aki hasonlóképen cselekedett. Soha bűnöst el nem utasított, soha kérést meg nem tagadott, soha különbséget nem tett és a legalacsonyabbhoz éppoly jószágos volt, mint a legfelsőbbhöz. Sőt! Szerette a bűnösöket, sokat foglalkozott velük és mindent megtett megmentésükért. Megbocsátotta hálátlanságukat, nem csodálkozott, ha fájdalmat okoztak neki és imádkozott értük, üldözőiért, mielőtt a keresztfán kilehelte lelkét. A szerzetes sem tehet másként. Krisztus példájára ő is Isten képmását látja az emberben, a benne izzó isteni szikrára van tekintettel és ezzel a lelkelettel közeledik embertársához, még akkor is, ha mint

Krisztus, előre tudja, hogy hálátlanságba fog ütközni és igazságtalanságban lesz része.

A mód, ahogy Krisztus bánt az emberekkel, arra is megtanít, hogy velük való kapcsolatunkban a mennyei Atyára is tekintettel legyünk, aki annyira szerette az emberiséget, hogy egyszülött Fiát áldozta fel érte. Az ember, a halhatatlan emberi lélek Isten öröktől fogva tartó szeretetének célpontja. Tudjuk a kinyilatkoztatásból, hogy az emberi lélek sorsa és üdvössége mily nagy szerepet játszott Isten terveiiben. Az Úr az emberi nem bukása óta a legkeményebb küzdelmet folytatja az emberi lélek megmentéséért és örök üdvösségéért. Az ószövetség hosszadalmas és fájdalmas történetén keresztül készítette elő szeretete csodáját, a megváltás beteljesülését. Az ósatyákat, a prófétákat, kiválasztottjait, az ószövetség szentjeit küldötte el, hogy megerősítsék a megváltásba vetett hitet és megtartsák a kiválasztott népet az Istennel kötött szövetség útján. Hányszor lett volna oka a szövetségest, a kiválasztott népet megsemmisíteni, a szövetséget felbontani, a megváltás tervét végleg elejteni. Hányszor panaszkodik a prófétáknak. Szavaiból — ezek a próféták közvetítésével jutottak reánk — kiérezhetjük Isten aggódó atyai szeretetét. „Tam pater!” — kiált fel ezzel kapcsolatban az egyik egyháztanító. Ennyire Atya, jóságos, bocsánatra kész Atya a mi Urunk és Istenünk. Ennyire szereti az emberi teremtményt! Nem csodálkozhatunk, ha tőlünk, gyermekeitől, mint Krisztus tanította, szintén megkívánja, hogy felebarátunkhoz minden, még a legmostohább körülmény között is szeretettel közeledjünk és e szeretet beteljesüléseért minden áldozatot meghozzunk. A szerzetesnek ezen a téren is elsőnek kell lennie, aki megfelel az örök Atya szándékának és megvalósítja Krisztus törvényét.

Krisztus arra is felhívta figyelmünket, hogy az ember halhatatlan lelke révén felbecsülhetetlen értéket képez. Minden szeretetet megérdemel és minden áldozatot megér. Apostolait e célból külön küldetéssel bízta meg, és Szent Pál, a nemzetek apostola mozgalmas élete a legjobb bizonyíték arra, hogy azok mily véres komolysággal

teljesítették küldetésüket és mily tökéletesen megértették az emberi lélekben rejlő felbecsülhetetlen értékét. Krisztusért haltak vértanúhalált és Krisztus ügyén keresztül a halhatatlan lélek örök üdvösségéért. Ezzel egyébként csak Krisztus nyomába léptek, aki a Golgota magaslátán mutatta meg szenvedése által, mily rettenetes árat kell fizetnie az emberi lélek üdvösségéért. Azáltal, hogy megtette és nem sajnálta életét feláldozni, világosan megmutatta, hogy mit ér az emberi lélek. Krisztus kinszenvedésének részletes tanulmányozása és az egyes kimagasló jelenetek szemlélete — ami egyébként minden lelkiismeretes szerzetes mindennapi kenyeré — tökéletesen meggyőz erről az igazságról és megalapozza a halhatatlan lélek kellő megbecsülését. Egyúttal arra is készít, hogy a lélekben rejlő értékek természetével is foglalkozunk és megtudjuk, miért annyira értékes az emberi lélek. Szemlélődésünk alapján rájövünk, hogy a lélek értékét Isten adományai képezik. Megtudjuk, hogy Isten a hasonlatosságára teremtett lélekbe tulajdonságai és képességei legjavát a teremtménynek megfelelő, tehát nem korlátlan mértékben belefektette. Ezáltal teremtményei fölé emelte, mert az embernél csak a testtel nem rendelkező anyagi teremtmény tökéletesebb. Az emberi lélek ennél fogva — hasonlattal élve — Isten lényéből kipattant szikra, szent tűz, az isteni tökéletesség ragyogó visszfénye. Mondani sem kell, hogy mindaz, ami Istentől jön, Isten, hogy úgy mondjuk, szentséges arcvonását hordja magán, annak ellenére, hogy mint teremtmény, véges és korlátokhoz van kötve, emberi viszonylatban felbecsülhetetlen érték. Megengedhetjük, hogy ennyi érték kárba vesszen? Lehet az emberi lelket nem szeretni és méltóságát nem becsülni? Csak egy kis szemlélődés és magunkbaszállás kell ahhoz, hogy megértsük Krisztus szándékát és lelkéért megszeressük embertársunkat. Csak egy kis természetfeletti pillantás kell ahhoz, hogy megtaláljuk az embertárs szívéhez és halhatatlan lelkéhez vezető utat, és a krisztusi szeretet törvényének betartásával megoldjuk az élet egyik legégetőbb problémáját. Erre mi szerzetesek vagyunk hivatva, mi elsősorban,

mert — mint később látni fogjuk — mi ígértük meg Istennek eskü alatt, hogy Krisztus programját tökéletesen megvalósítjuk és életalakítását hiány nélkül utánaképezzük. Azokban a pillanatokban, melyekben a szeretet törvényének megtartása nehézségbe ütközik, gondolkunk az isteni Megváltóra, aki az apostolokat és rajtuk keresztül minket annyira szeretett, hogy mint az utolsó vacsora jelenete bizonyítja, nem tudott elszakadni tőlünk és hogy velünk maradjon, a legméltóságosabb Oltáriszentséget alapította. Pedig az apostolok nehézkesek voltak és Mesterüket sokban nem értették meg, úgyhogy Krisztusnak is türelmet kellett gyakorolnia velük. És mégis szerette őket. Ez a példa mérvadó a szerzetes számára, e szerint kell igazodnia a gyakorlati életben.

Krisztus valóban az embertársak megértéséhez vezető út. Aki életét meg akarja szentelni, felebarátaival ezen programnak megfelelően akar bánni és velük szemben teljesíteni akarja küldetését, annak ezen az úton kell járnia. Minél tökéletesebben teszi, annál közelebb jut embertársaihoz, annál világosabban látja meg bennük az Istenhez való hasonlatosság ragyogó fényét és annál könnyebben fedezi fel lelkükben a bennük lakozó Isten szentséges arculatát. Ez elegendő, hogy szenvedélyesen megszeresse őket, Krisztushoz hasonlóan cselekedjék és teljesítse az élet egyik legnehezebb és legszebb kötelességét.

52. Jézus, lelki életünk mestere

Jézus, az isteni Megváltó, valóban a tökéletes életalakítás mestere. Nemcsak arra tanít meg, hogy hogyan kell az embertársainkhoz vezető utat megtalálni és ezáltal, mint az imént szemléltük, kötelességünket teljesíteni, — hanem arra is, hogy hogyan jutunk el önmagunkhoz, hogyan szeressük szentséges akaratának megfelelően önmagunkat és hogyan vonjuk le ebből a gyakorlati következtetést. Másszóval: megtanít a helyes és egyedül megengedhető önszeretetre.

Teszi ezt azáltal, hogy kihirdeti előttünk a szeretet

kettős törvényét és kötelezővé teszi, hogy Istent önmagáért, embertársainkat pedig Istenért szeressük. Ezáltal megtanít az élet legfontosabb kapcsolatainak ápolására és feladatának teljesítésére. Megtanít arra a szent önzetlenségre, amely tökéletesen megfelelkezik önmagáról és csak Istenért és embertársaiért él. Megmondja azt is, hogy ebben az önfeladásban rejlik lelkünk tökéletessége és csak benne találjuk meg kibontakozásunkat. „Aki elveszti lelkét, megtalálja azt” — mondja az Udvözítő. Istenben kell elveszíteni lelkünket, felebarátunknak kell odaajándékozni minden erőnket és akkor a jóságos Úr a Benne elmerült lelket a kegyelem tüzeiben átalakítja, megtisztítja a salaktól, megszenteli és belevési Egyszülöttje, Krisztus szentséges arculatának alapvető vonásait.

A mi feladatunk csak abban áll, hogy elveszítsük lelkünket Istenben, ne akadályozzuk a kegyelem átalakító működését és hagyjuk, hogy az Atya szándéka tökéletesen beteljesüljön bennünk. Ha ebben az értelemben együttműködünk a bennünk lakozó kegyelemmel, biztosan elérjük a tökéletes kibontakozást. A lelki élet legmagasabb törekvése és az önmegszentelődés lényege ebben áll, ez a tökéletes élet művészete. Ezt kell meg tanulnunk és akkor bennünk is beteljesül Isten szándéka és nem hiúsul meg szerzetesi életáldozatunk.

Aki ezt teszi, Isten akaratának megfelelően szereti lelkét. Megvan benne az egyedül elfogadható, Isten színe előtt helytálló önszeretet. Másszóval megtalálja az utat önmagához, és megoldotta — miután Istenben elvesztette lelkét és azt Tőle megszentelve, átalakítva visszakapta — az élet legnagyobb problémáját. Hasonlóvá vált Krisztushoz, Aki szintén előbb megsemmisült, hogy azután megdicsőüljön.

*

Jézus, az Istenember, szerzetesi életünk géniusza és eszményképe.

Végtelenül termékeny génusz és magával ragadó eszménykép. Tudtunkra is adta, mikor megmondotta, hogy azért jött, hogy életünk legyen és bőségesen legyen.

Szava beteljesült.
Bőséges életünk van.
Altala, Benne és Érette.

ÁTALAKULÁS

Az isteni Krisztus-arc szépségét és mélységes tartalmát azért szemléltük az előző fejezetekben oly tüzetesen, hogy tökéletesen megismerkedjünk vele, mélyen lelkünkbe vessük minden vonását, őszintén megszeressük és ennek alapján felfakadjon bennünk a vágy, hozzá hasonlóvá válni, ezért a célért minden munkát vállalni, minden áldozatot meghozni, és megérjen bennünk az elhatározás, hogy mindaddig nem nyugszunk, míg vágyunk be nem teljesült és lelkünkben meg nem valósult a krisztusi arculat.

A léleknevelés, a jellemformálás és a Krisztushoz való hasonlatosság kialakulása hosszadalmas folyamatnak kell alávetni magunkat. Ezt nevezzük lelki átalakulásnak. Irányát Szent Pál adta meg, midőn felszólított, hogy vetkőzzünk ki a régi emberből és öltözzünk be Krisztusba.

53. Vessük le a régi embert

Lelki átalakulásunk kiindulópontja a „rég ember”. Ezt hoztuk magunkkal, midőn a szerzetbe léptünk és Isten szolgálatának szenteltük életünket. Igaz, hogy ebben a „rég ember”-ben is van egy és más, ami értékes (ezek azon adottságok, melyeket Isten csírában fektetett belénk), — viszont az is igaz, hogy sok olyat is találunk benne, ami nem üti meg a mértéket; ellenkezőleg: nevetéségesen eltorzítja jellemképünket, hátrányára válik énünknek és nem egyeztethető össze sem emberi méltóságunkkal, sem szent hivatásunkkal. Feladatunk abban áll, hogy ezeket az eltorzult vonásokat, rossz tulajdonságokat és nem éppen épületes szokásokat eltávolítsuk magunkból, vagyis megsemmisítsük a „rég ember”-t és ezáltal lehetővé tegyük a benső átalakulást.

Ha erre vonatkozó munkatervünket részletezni akarjuk, akkor főleg a következőkre kell tekintettel lennünk:

Elősorban el kell távolítanunk énünkben az eredeti bűn kárhozatos következményét. Helyre kell állítanunk az ősbűn következtében felborult egyensúlyt és jóvá kell tennünk a nyomában keletkezett rendellenességet. Komoly önvizsgálat tárgyává kell tennünk, hogy mindez mennyiben érvényesült eddigi énünkben, milyen körülmények között jelentkezett és milyen károkat okozott. E megállapítás szerint kell eljárni és megkezdeni a lelki életet rendbeszedő és átalakító munkát.

El kell továbbá távolítani életünkben mindazt az eltorzulást, amit szabad elhatározásból elkövetett bűneinknek köszönünk. Tudjuk, hogy vétkeztünk és látjuk, hogy ez mily mélységes nyomot hagyott lelkünkben. Csökkentette a Szentlélek világosságát, gyengítette a kegyelem működését és sok esetben elvágta az Isten és lelkünk közötti kapcsolatot. Nagy nyomorúságba taszított, sok jóra való alkalmat hagyott felhasználatlanul, sok kötelességmulasztásra késztetett, sok időt fecsértetett el és lényegesen hátráltatta kibontakozásunkat. Felületes és bűnös életünk eme nyomait el kell simítanunk és jóvá kell tennünk az okozott károkat. A részletes és alapos önvizsgálat majd feltárja előttünk mindazt, amivel erre vonatkozólag vádolni kell magunkat és megmutatja, milyen irányban kell fejlődnünk, ha meg akarunk szabadulni ezektől a megterheltetésektől és lehetővé akarjuk tenni tökéletes lelki átalakulásunkat.

Tekintetbe kell még vennünk, hogy az idők folyamán a régi ember nagyon is elhatalmasodott bennünk. A felületes és bűnös élet következtében rossz szokások lettek úrrá rajtunk. Mélyen gyökeret vertek bennünk és szinte második énünké váltak. Mi pedig szánalomraméltó rab-szolgák lettünk és a helyett, hogy Isten gyermekei szent szabadságát élveztük volna, megalázó béklyókban sínylődtünk. Ennek az állapotnak is véget kell vetni, ha meg akarunk szabadulni a régi embertől, vagyis mindattól, ami a Krisztushoz való hasonlatosság tökéletességével és Isten-szolgálatunk méltóságával ellenkezik. Itt is ala-

pos önvizsgálatra van szükség, hogy tiszta képet nyerjünk magunkról, megismerjük az üdvösségünket veszélyeztető rossz szokásokat és megtudjuk, hogyan kell tőlük megszabadulni.

Ez a hármask munkák közös nevezőre hozva a régi embertől való tökéletes elfordulást jelenti. A hangsúly a „tökéletes”-en van. Ne végezzünk fél munkát és ne veszélyeztessük lelki kibontakozásunkat azzal, hogy csak felületesen vetkőzünk ki régi életünkéből és magunkkal visszük a rosszat új állapotunkba, Istennek szentelt életünkbe.

Igaz ugyan, hogy nem ma kezdtük meg a szerzetesi életet. Lehet, hogy régóta dolgozunk már régi életünk-től való megszabadulásunkon és őszintén törekszünk kivetkőzni a régi emberből. Ne feledjük, hogy még mindig csak a kezdet kezdeténél tartunk és távol állunk a beteljesüléstől. Ideje azonban, hogy erre gondoljunk és a régi emberből való kivetkőzés munkájába új lendületet hozunk. Megújult lelkesedéssel és meggyőződéssel folytatjuk ezt a munkát úgy, mintha csak most kezdenők és Istent arra kérjük, erősítsen meg kegyelmével, hogy kielégítő eredménye legyen és célhoz vezessen addig, amíg nem késő, vagy mint Krisztus mondja: nem áll be a sötétség, úgyhogy már nem tudunk munkálkodni.

54. Öltözzünk be Krisztusba

A talajt azáltal készítettük elő, hogy kivetkőztünk a régi emberből. Megszabadultunk kárhozatos megterhel-tetésünktől és lehetővé tettük, hogy beöltözzünk Krisztusba. Most már törekednünk kell, hogy valóban beöltözzünk Krisztusba és kidomborítsuk a hozzávaló hasonlatosság alapvető vonásait. A szó gyakorlati értelmében ez a következő folyamatot jelenti:

Alapja és kiindulópontja e munkának a közösség beteljesülése. Közösségre kell lépnünk Krisztussal és meg kell teremtenünk vele a kapcsolatot. Ezt hármask vonatkozásban kell tennünk: a gondolatra, az akaratra és az érzelmekre vonatkozólag.

Beöltözésünk Krisztusba a gondolat közösségéből indul ki, másszóval Krisztus gondolataival, az örök igazsággal, kinyilatkoztatott tanításával, szellemével és világnézetével kell eltelnünk. Krisztus gondolatait kell gondolnunk, nézetét kell vallanunk, tanítását kell követnünk és világnézetében kell megszilárdulnunk. Ezt azonban nemcsak a nagy dolgokra vonatkozólag szabad értelmeznünk. Mindenre ki kell terjednie, beleértve a gondolatvilág legkisebb megmozdulásait is. Krisztusba csak akkor öltözünk be, ha gondolatvilágunkban azonosítjuk magunkat vele és semmi olyat nem tűrünk meg, ami a legkisebb mértékben is eltér gondolkozásától és nem követi gondolatmenetét. Csak így alakul ki bennünk Krisztus lelki világa és fakad fel bennünk az örök igazság, a krisztusi világnézet és életbölcse ség ragyogóan fényes világossága. Csak így válunk, mint szerzetesi hivatásunk meg kívánja, a világ világosságává és a krisztusi gondolat fáklyavivőjévé. Ezzel megvetettük Krisztushoz való hasonlatosságunk alapját és lehetővé tettük a további fejlődést.

Beöltözésünk Krisztusba az akaratközösség vagy közös akarat megvalósításával mélyül el és tökéletesül. A mindennapi életben ez annyit jelent, hogy mindig és feltétlen egyet akarunk Krisztussal. Beismerjük, hogy az Ő akarat a jó és tökéletes (abszolút értelemben), beismerjük azt is, hogy nem mindig értjük meg szentséges akarat a indítóokait és gyakran, különösen nehezebb esetekben, nem vesszük észre az összefüggéseket, ami akaratához való simulásunkat illetőleg komoly nehézséget okoz. Ebben a nem ritkán előforduló esetben is hitünk szavára hallgatunk és feltétlen meghajolunk az isteni akarat előtt. Ha nehezünkre esik is, feltétlen egyet akarunk Krisztussal abban a meggyőződésben, hogy Ő akkor is, ha nem látjuk be, mindig a legjobbat akarja és minden az Ővétől eltérő akarás tévútra vezet és komoly lelki kárt jelent. Minél tökéletesebben olvadunk bele az isteni akaratba és akarunk egyet Krisztussal, annál jobban domborodik ki bennünk a Krisztushoz való hasonlatosság és könnyebben érzük el a kitűzött célt. Ebben az esetben

már annyira egyet akarunk Krisztussal, hogy Szent Pál szava szerint már nem mi élünk, hanem Krisztus él bennünk.

Az imént vázolt kettős alapra tovább kell építeni, hogy beteljesüljön bennünk a Krisztusba való tökéletes beöltözés. Ezt azért tesszük, hogy megteremtjük az érzelmi közösséget Közte és köztünk. Ennek valóságát röviden a következő szavakkal lehetne kifejezni:

„Te szeretsz engem, én szeretlek Téged, mi mindig egy és ugyanazt szeretjük, reám vonatkozólag még akkor is, ha ez gyarló emberi hajlamom ellen van; és közösen szeretetet árasztunk a világba.”

E pár szó magyarázatát a következőkben adjuk:

„Te szeretsz engem.” A szeretetközösség Krisztusból indul ki. Sokat lehetne gondolkodni e megelőző szeretetben rejlő mélységes titok felett, mely Isten velünk való kapcsolatának egyik legszebb és legkifürkészhetetlenebb megnyilvánulása. Ez egyébként annak felel meg, amit Krisztus mondott, hogy nem mi választottuk Őt, hanem Ő választott minket. Az iniciatíva nála van, a kezdeményezés Tőle indul ki. Magyarázni ezt nem lehet, csak hálás lélekkel megállapítani, elfogadni és boldogan élni a benne izzó valóságot.

„Én szeretlek Téged” — mert másként nem is lehet. Isten megelőző szeretetére más válasz nincs. Ebben bennfoglaltatik minden, teljes életünk, tökéletes odaadásunk, képességünk, tehetségünk felajánlása és munkaerőnk odaajándékozása. Gyönyörű ez az önfeláldozás, különösen a szerzetesi élet keretében. Visszhangja és visszfénye Isten megelőző szeretetének. Teljesége az életnek és ragyogó beteljesülése Krisztushoz való hasonlatosságunknak.

„Mi mindig egy és ugyanazt akarjuk, reám vonatkozólag akkor is, ha gyarló emberi hajlamom ellen van.” E szavakban már a szeretet tetőpontját érzük el. Krisztus és lelkünk egy és ugyanazon szeretetben olvad össze, amennyiben minden hajlamunkat és vonzalmunkat Neki áldozzuk fel, hogy Benne találja beteljesülését; és minden olyan megmozdulást lefojtunk, ami nem méltó Hozzá.

Csak azt szeretjük, amit Ő szeret, és Őbenne szeretjük mindazt, ami nem Ő. Ez a szeretet közössége, melynél szebb nincs a földön és melynek tökéletes beteljesülése az örök boldogság.

„És közösen szeretetet árasztunk a világba.” Vagyis az emberi lélek, a szerzetes a krisztusi szeretet közvetítőjévé válik és megismerteti szépségeit a világgal. Segít megvalósítani Krisztus megváltó szándékát és törekszik, amennyire erre hatalma van, részesíteni az embereket az isteni szeretet boldogságában. Másszóval Krisztussal egy közösségben szereti a halhatatlan lelkeket és apostoli szellemtől eltelve minden munkát vállal, hogy ezek is az isteni szeretet vonzókörébe kerüljenek.

A szeretet közösségének e hármas beteljesülése mélyíti el bennünk a Krisztushoz való hasonlatosságot és domborítja ki lelkünkben a Krisztus-arc szépséges vonásait. Aki erre az útra lépett, vagyis a tökéletes szeretet útját járja, valóban kivetkőzött a régi emberből és beöltözött Krisztusba.

55. Folytonosság

Lelki átalakulásunk folyamatában minden attól függ, állhatatosak vagyunk-e vagy nem. Másszóval biztosítanunk kell e munka megszakítás nélküli folytonosságát.

A kapott kegyelem erejét és szerzetesi életünk minden tüzét arra kell felhasználni, hogy lelkiismeretesen ápoljuk kapcsolatunkat, fennebb vázolt közösségünket Krisztussal. Minden munkánk és teljesítményünk ezt a célt szolgálja; Krisztusért, Krisztussal végzünk mindent és sohasem teszünk olyat, ami nem vonatkozik Őre és nem szolgálja e közösséget. Érvényesítsük itt is a fejlődés törvényét, másszóval tegyük fokozatosan szorosabbá, bensőségesebbé ezt a kapcsolatot. Ezt azáltal tehetjük, ha napról-napra jobban törekszünk tökéletesen élni, istenszeretetünket nagyobb mértékben bizonyítani és lelkünk Jegyesének, Krisztusnak nagyobb dicsőségére válni. Tökéletesülésünkkel arányosan mélyül el és válik mindig izzóbbá kapcsolatunk Krisztussal.

Életünket úgy irányítsuk, hogy folytonos Krisztus felé áramlás, Hozzá közeledés legyen. Ebbeli törekvésünk lesz életünk legtüzesebb megmozdító ereje, az a bizonyos benső dinamika, ami a szenteket jellemezte és rendkívüli életalakításra képesítette. Szent Pállal mondjuk, — de éljük is, amit mondunk — „Caritas Christi urget nos”, Krisztus szeretete sarkall minket, készít nagy teljesítményekre és vezet a tökéletes életalakítás útján, amíg be nem bizonyítottuk Neki, mily mélységesen őszinte és perzselően tüzes a megelőző szeretetére adott válaszuk, vagyis szerzetesi életáldozatunkban beteljesülő viszonz szeretetünk.

*

Öltözzünk be Krisztusba és valósítsuk meg lelkünkben a krisztusi arculatot.

Lelki arculatunk ezáltal méltóvá válik, hogy Isten felé forduljon.

Adja Isten, hogy tökéletes hasonmása legyen Egyszülöttje szentséges Arculatának.

Ettől függ minden. Mert az Atya ezen ismeri meg, hogy Egyszülöttje valóban bennünk lakozik és mi gyermekei vagyunk.

IV.

ISTENSZOLGÁLAT ÉS TERMÉSZET- FELETTI ÉLET

A TERMÉSZETFELETTI VILÁGREND

56. A Krisztus-archoz való hasonlatosság alapvető követelményei

Szerzeteséletünkben tengelyszerepet Krisztus követése, a Krisztus-arc alapvető jellemvonásainak lelki fiziognómiánkba való átvétele játszik.

Minden a körül fordul meg, hogy sikerül-e Krisztust tökéletesen követni és szentséges Arculatához való hasonlatosságot lelkünkben kidomborítani. Ehhez feltétlen szükséges, hogy beleillesszünk a természetfeletti világrendbe, éljünk erejével és reá alapozzuk életalakításunkat, másszóval: természetfeletti, kegyelemteljes életet kell élnünk, ha célt akarunk érni.

Erre azért van szükség, mert Krisztus követése és a Krisztus-archoz való hasonlatosság kidomborítása természetfeletti feladat. Onerőnkől nem tudjuk megoldani. Szükségünk van a természetfeletti világrendre, erejére és lehetőségeire.

Minél nagyobb mértékben illeszkedünk bele a természetfeletti világrendbe és minél tökéletesebben élünk a belőle fakadó kegyelemmel, annál jobban felelünk meg szerzetesi hivatásunknak és annál tökéletesebben alakítjuk ki lelkünkben a Krisztushoz való hasonlatosságot. Ezen igazság szemmeltartásával közeledjünk a természetfeletti világrendhez, hogy erőt merítsünk belőle és meg-alapozzuk szerzetesi életünket, vagyis Krisztus százszázalékos, gyakorlati követését.

57. A természetes világrend

Elsősorban a természetes világrenddel kell foglalkoznunk, mely a természetfeletti világrend és a kegyelmi élet alapja. Isten nem épít légvárakat és betartja az általa meghatározott természetes sorrendet. Az emberi természetet úgy alkotta, hogy kettős világrend teljesül be benne: a természetes és a természetfeletti. Az utóbbi feltételezi az előbbit, benne gyökerezik és csak akkor teljesül be, ha az előbbiben megtalálja az előfeltételeket.

A természetes világrendre vonatkozólag tudnunk kell, hogy mint életünk istenadta alapja: kiindulópont. Mint olyan, magában foglalja mindazt, ami a csupán emberi teljesítőképesség keretébe tartozik. Sok minden tartozik ide. Minket szerzetesi célkitűzéseink célpontjából csak az érdekel, hogy itt istenadta, természetes, velünk született adottságainkról van szó. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy kötelességünk az így értelmezett természetes világrendet, vagyis emberi adottságunkat megismerni. Meg kell vizsgálnunk önmagunkat, tüzetes tanulmány tárgyává kell tenni tevékenységünket, kutatni kell egyéni természetünk mélységeiben, hogy megismerkedjünk mindazokkal az adottságokkal, amelyekkel Isten a teremtés pillanatában olyan jószágos szeretettel elhalmozott.

E kutatás eredménye tökéletes önismerethez vezet, aminek kettős előnye van: Részben megismerkedünk mindazzal, ami értékként rejlik bennünk, amit napvilágra kell hozni, fel kell használni és bele kell illeszteni a lelki kibontakozás és tökéletesülés folyamatába. Részben pedig megismerkedünk a bennünk lappangó kevésbé kíváncsatos hajlamokkal, amelyek mint a rossz és romlás csirái komolyan veszélyeztetik lelki életünk sikerét.

E kettős önismeret arra készítet, hogy a felfedezett destruktív erőket elfojtsuk és ártalmatlanná tegyük, a pozitív erőket pedig további tökéletesülésünk szolgálatába állítsuk. E kettős munka által emberileg szólva előkészítjük a talajt, amelyben a természetfeletti világrend, a kegyelmi élet vetőmagja gyökeret verhet és megbíz-

ható alapra találhat. Erre azért van szükség, mert mint mondtuk, Isten betartja az Általa meghatározott sorrendet és a természetfeletti világrendet a természetesre építi fel. Ugyeljünk tehát a természetes világrend bennünk való tökéletes kibontakozására. Ismerjük fel szükségességét és éljünk a benne talált erőkkel és adottságokkal.

58. A természetfeletti világrend

A természetfeletti világrendhez tartozik minden, ami felülmúlja az emberi teljesítőképességet és a kegyelem megmozdító és alakító erejére vezethető vissza.

Tengelye a kegyelem. Ezzel külön fejezetben foglalkozunk.

Jellegzetes tulajdonsága a végtelenség. Nincs határokhoz kötve és nem ismer korlátokat. Távlatai beláthatatlanok, lehetőségei végtelenek és ezáltal minden, még a legfelfokozottabb ambíciót is kielégíti.

Másik alapvető tulajdonsága, hogy lépésről-lépésre, fokonként vezet Istenhez. Áthidalja a távolságot a Teremtő és a teremtmény között, eltávolítja az útjába gördülő akadályokat, és ha az emberi gyöngeség és bűn nem húzzák keresztül terveit, úgy irányítja az életet, hogy fokról-fokra közeledünk Istenhez, míg az Úr által meghatározott időpontban meg nem találjuk Benne be teljesülésünket.

Érthető, hogy a lelki életben, Krisztus követésében, a Krisztus-archoz való hasonlatosság megvalósításában a hangsúly a természetfeletti világrenden van. E nélkül egy lépést sem tehetünk Krisztus követése útján és a Krisztus-arc legszerényebb, legjelentéktelenebb vonását sem tudjuk megvalósítani. Szükséges tehát, hogy mint szerzetesek és Istennek szentelt személyek természetfeletti életet éljünk és a szó legfelelősségteljesebb értelmében természetfeletti emberek legyünk.

59. Az elkerülhetetlen összhang

A két világrend között, mint az eddig mondottakból kitűnik — tökéletes az összhang. Az egyik kiegészíti a másikat, éspedig oly mértékben, hogy ellentétek és ellentmondások lehetlenné válnak. Ezért mondja Aquinói Szent Tamás, hogy a kegyelem, vagyis a természetfeletti világrend feltételezi és megkívánja az emberi természetet, vagyis a természetes világrendet.

Ezen összhang nagy szerepet játszik a lelki életben. Arra kell törekednünk, hogy ezt soha meg ne zavarjuk.

Diszharmónia sohasem fog keletkezni, ha a természetes világrend feladatait mindig a természetfeletti világrend szemszögéből látjuk és a kegyelem eszközeivel oldjuk meg. Ezáltal tökéletesítjük természetes életünket, eltávolítjuk belőle az akadályokat és gördülékennyé, simává tesszük fejlődése útját.

Lelki életet csak az él, aki erre az összhangra, erre a kettős kiegészülésre alapítja életalakítását. Kell hogy a szerzetes ezen csodálatos összhang embere legyen és ennek alapján éljen természetfeletti életet a nélkül, hogy megtagadná emberi természetét.

60. Robbantó munka

A lelki élet megkívánja, hogy a rendelkezésünkre álló eszközökkel széjjelrobbantsuk az emberi természetünk köré vont szűk határokat és a természetes világrend elhatároltságából átfejlődjünk a természetfeletti világrend végtelenségébe.

Emelkedjünk a csak természetes világrend fölé, mert ezáltal önmagunkon fejlődünk túl, önmagunkat múljuk felül és Krisztus — nem pedig Nietzsche — értelmében válunk felsőbbrendű emberré.

A KEGYELMI ERŐ

A természetfeletti élet tengelye a kegyelem. Csak az kapcsolódik bele a természetes világrendbe, aki él

az istenadta kegyelemmel, erre a megszentelő és alakító erőre építi fel életét.

A szerzetesnek ennek alapján törekednie kell, hogy szert tegyen a kegyelemre, gyarapodjon a kegyelemben, mindig megőrizze magában a kegyelmet, ezáltal valóban természetfeletti életet éljen, belekapcsolódjon a természetfeletti világrendbe és részesüljön Isten életében.

A szerzetesi élet úgy van megszervezve, hogy a napirendben, egyes pontjaitól kezdve minden ezt a célt szolgálja. Ezáltal teszi lehetővé és mozditja elő a kegyelem csodálatos világának kibontakozását. Sokat és gyakran kell foglalkoznunk a kegyelem jelentőségével, hogy minél jobban megismerjük csodálatos hatását, megszentelő, életet alakító képességét és minél nagyobb mértékben megtanuljuk felhasználni a belőle kiáradó erőt.

61. Az isteni erő

A kegyelem, istenadta megszentelő erő, énünk fölé emel, belekapcsol a természetfeletti világrendbe, részesít Isten életében és lehetővé teszi, hogy Krisztust követve útnak induljunk, végighaladjunk rajta és célt érjünk.

Az isteni kegyelem elsősorban útnak indít. A legelső elindításban akkor részesülünk, amikor a keresztség érintette homlokunkat. Ekkor megszabadultunk az át-eredő bűntől és felesküdtünk Krisztus zászlajára. Később is volt kisebb-nagyobb elindulásban részünk, de a legnagyobbat akkor kaptuk, amikor a hivatás kegyelme érintette lelkünket, s mi készek mutatkoztunk követni az Úr hívó szavát. Immár másodszor indultunk el Krisztus követése meredek útján, mikor pedig letettük a hármasszerzetesi fogadalmat, felesküdtünk erre az útra és a kegyelem erejével megígértük, hogy róla soha többé le nem térünk. E nagy elindítást, amely a fogadalom pillanatában vált életünk végleges irányává, kizárólag a kegyelemnek köszönjük. Erejének köszönjük, hogy képesek voltunk Isten hívó szavát követni és az első nehéz lépést megtenni. Ha visszagondolunk erre az

időre, belátjuk, hogy az isteni kegyelem vezette minden lépésünket. Segítségével túljutottunk a kezdet nehézségein, kitartottunk a próbaidőben, állhatatosak maradtunk az ujoncévben és letehattuk a hármass fogadalmat. A kegyelem lendítő és képesítő ereje nélkül lehetetlen lett volna elhagyni a világot, vagy mint a középkor olyan szépen mondta: „exire de seaculo”, kilépni a világból és Isten szolgálatának szentelni életünket. Ugyancsak lehetetlen lett volna elszakadni hozzátartozóinktól, családunktól és lemondani mindarról, ami addig kedves volt nekünk és értéket jelentett életünkben. Lehetetlen lett volna a noviciátus nélkülözését, szegénységét, fegyelmét és megpróbáltatásait elviselni, ha Isten kegyelme meg nem erősít és nem vezet úgy, hogy tényleg reánk virradjon a fogadalom boldogító napja. Már az eddig mondtak alapján is felmérhetjük a kegyelem jelentőségét és meggyőződhetünk, hogy megsegítő ereje nélkül sem mire sem vagyunk képesek. Most már teljesen megértjük Krisztust, Aki megmondotta, hogy nélküle semmit sem tehetünk.

A fogadalom letételével a nehézségek nem szűntek meg. Csak a helyzet változott. Kinőttünk a szerzetesi élet gyerekcipőjéből és ennek megfelelően változtak vagy súlyosodtak a nehézségek. Minél magasabbra jutottunk a lelki életben, annál meredekebbé vált az ösvény és annál komolyabban kellett küzdenünk, hogy megálljuk helyünket és el ne fogjon a sokféle formában jelentkező, de mindig veszélyes szédület, a magaslatok ezen ijesztő betegsége. Nem túlozunk, ha az érett kor folytonos küzdelmét élethalálharcra hasonlítjuk össze és megállapítjuk, hogy helyünket biztosan nem állnók meg és nem tudnánk továbbhaladni Krisztus követése magasbaívelő útján, ha Isten nem erősít meg kegyelmével és nem támogatja minden lépésünket a legkülönbözőbb kegyelmi ajándékokkal. Nagy hálával tartozunk neki ezért a megerősítésért, mert nélküle minden bizonynal elvesztünk volna az élet útvesztőjében.

A kicsendülést még nem értük el. Az előzményekből azonban arra következtethetünk, hogy ragyogóan fényes

lesz és koronája minden őszinte erőfeszítésünknek. Joggal hivatkozhatunk erre, mert tudjuk, hogy Isten jósága nem tagadhatja meg a szükséges kegyelmet és addig támogat éltető erejével, amíg arra szükségünk van. A történelemben pedig olvassuk és őseink fényes példája bizonyítja, hogy milyen gyönyörű azoknak megdicsőülése, akik hűek maradnak Isten kegyelméhez. — Ekkor, az átmenet pillanatában ragyog fel utoljára életünk napja. Izzásában benne van mindaz a tűz és fényesség, ami egy hosszú szerzetesi életen keresztül halmozódott fel bennünk. Tényleg mondhatjuk: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* — Boldogok, akik Isten jóságos szeretetében hálnak meg és mennek át az örökkévalóság örömébe. Életünk napjának utolsó, hogy úgy mondjuk összesűrített fellobbanása, előfénye és bevezetése annak a ragyogó örök világosságnak, amelyet szerzetesi életáldozatunk beteljesülésével biztosítottunk magunknak. Fölösleges hangoztatni, hogy ez is a kegyelem műve és boldogító eredménye. Megilletődve állapíthatjuk meg, hogy mindent az isteni kegyelem megszentelő és éltető erejének köszönhetünk és joggal kérdezhetjük, mi lett volna velünk, ha Isten kegyelmi áradata nem kísér végig hosszú és küzdelemteljes szerzetesi életutunkon?!

A kegyelem valóban megszentelő, alakító és éltető erő. Arra képesít, hogy Krisztust komolyan kövessük, a Krisztushoz való hasonlatosságot lelkünkben megvalósítsuk és a végső pillanatilag kitartóan küzdjünk az örök élet koronájáért.

62. A kegyelem forrása

Minden kegyelmi erő Istentől származik. Ő a kegyelem forrása és ajándékozója. A szentek és az Istenben üdvözültek, élükön a Szentséges Istenanyával, a kegyelmet csak közvetítik. Minél közelebb állnak Istenhez és minél nagyobb az érdemük, annál hatékonyabb kegyelemkövetítésük. Ezért mind közül a leghatékonyabb az Istenanya pártfogása, mert az ő istenközelségét senki sem múlhatja felül.

A kegyelemért tehát Istenhez kell fordulni, Tőle kell kérni e megszentelő és alakító erőt és minden ajándékát. Miután imádságunk gyarló és tökéletlen, tanácsos pártfogókat keresni és Isten szentjeihez, elsősorban a Boldogságos Istenanyához fordulni közvetítésért. Ez a Mária-kultusz és a szentek tisztelete egyik alapvető követelménye. Isten barátai főleg a Szentséges Szűz közvetítésével biztosítják maguknak a szükséges kegyelmi erőt és természetfeletti támogatást. A jó szerzetes ennek tudatában mélyíti el magában, mint egy másik fejezetben említettük, az Istenanya kultuszát és tiszteli a szenteket.

Az Istentől kapott kegyelem Istennel köt össze és életében részesít. Megszakítás nélkül árad belénk, amíg áramlatát a bűn elkövetése által meg nem akadályozzuk vagy el nem gyengítjük. A bocsánatos bűnök csak gyengítik ezen áramlatot, míg a halálos bűn teljesen megszünteti. A kegyelem elapadásával megszakad a kapcsolat Isten és lelkünk között. Mintha nem is léteznénk Isten számára. Lelkünk halott, mert nem részesül többé Isten életében és kikapcsolódott a természetfeletti világréndből. Ennél nagyobb szerencsétlenség szerzetest nem érhet. A lelkiismeretes szerzetes arra törekszik tehát, hogy a kegyelem áramlatát fenntartsa, megőrizze és tökéletesítse. Tartózkodik mindentől, ami megakadályozza és a legnagyobb erővel küzd a bűnnek még az árnyéka ellen is, nehogy a kegyelem elapadjon lelkében és következzen az előbb vázolt szomorú állapot.

Nagy szükség van erre a folytonos áramlatra, mert a keresztény élet, különösen pedig a szerzetesi életáldozat nagyon sok természetfeletti erőbe kerül. Az életalakításunk által felhasznált erőt pótolni kell. Az utánpótlást mindig az újabb kegyelmi áramlatból kapjuk. Ezért oly fontos, hogy ezt az áramlatot hűséges istenszolgálatunk és tökéletes szerzetesi életalakításunk által fokozzuk és elmélyítsük.

A kegyelem szünetnélküli belénkáradása szenteli meg életünket és teszi lehetővé, hogy mint szerzetesek tökéletesen szolgáljunk Istennek.

63. Amlért a kegyelem adatott

A jóságos Isten a kegyelmet megerősítésünkre adta, mert lehetővé akarta tenni, hogy eredménnyel küzdjünk végig az életet, célt érjünk és részesüljünk az örök megdicsőülésben.

Helyzetünkön azáltal könnyített, hogy mindenkor hozzáférhetővé tette a megszentelő és megerősítő kegyelmet. Bármikor részesülhetünk benne, csak akarnunk kell. Minél nagyobb a lelki szükséglet és nehezebb a feladat, minél tüzeesebben vágyakozunk a kegyelem után, annál szívesebben és nagyobb szeretettel nyitja meg számunkra a jóságos Isten a kegyelem forrását és nagyobb mértékben részesít ezen megszentelő erejében.

A jó szerzetes törekszik úgy alakítani életét, hogy az a kegyelem folytonos keresése legyen. Kéri a kegyelmet, él, együttműködik vele, felhasználja életalakítására és megerősítésére. Ezáltal érdemeket szerez, ami viszont új kegyelmi áradatot von maga után. E módon törekszik életét elevenné tenni, hogy tényleg a kegyelem folytonos keresése legyen.

A szerzetes életében minden attól függ, hogy mily mértékben fokozódik benne a kegyelem éltető és alakító ereje. Ez viszont jóakaratra, lelkesedésére és lelkiismeretére van bízva. Csak keresni kell a kegyelmet, együtt kell vele működni, lelkiismeretesen felhasználni, élni adományaival és máris fokozódik alakító és megszentelő ereje.

Ne féljünk tehát a szerzetesi élet nehézségeitől és a természetfeletti életalakítás meredek útjától. Tudjuk, hogy jelen van életünkben (a kegyelem által) Az, Aki nélkül semmit sem tehetünk, és tudjuk Szent Páltól, hogy az Ő kegyelme elegendő a legnehezebb élet megszentelésére.

KEGYELMI ÉLET

64. A kegyelem a mindennapban

A kegyelem a tapasztalat bizonyítéka szerint sokoldalú erő.

Sokoldalúságának, megszentelő és alakító erejének hatását főleg a szürke mindennapban tapasztaljuk.

A kegyelem ereje, megmozdulása és életünk minden terén érvényesülő megnyilvánulása nélkül a szürke mindennap sivár volna és elviselhetetlen. Hiányozna belőle a tűz, a világosság, a mélység és termékenység. Hiányozna belőle a lendület és a siker, az eredmény és a fejlődés, másszóval hiányozna belőle az élet.

A jó szerzetes ennek tudatában cselekszik és a kegyelem tüzes erejével szenteli meg mindennapját. Életét ezáltal teszi lendületessé, széppé és gazdaggá. Az évek folyamán ebben nagy gyakorlatra és művészi tökéleteségre tesz szert és ez sikeres életalakításának titka.

65. A kegyelem megtisztító ereje

A kegyelem egyik legragyogóbb tulajdonsága, hogy tiszta légkört teremt körülöttünk és megszabadít minden olyan megterheléstől, ami nem egyeztethető össze vele. Másszóval megtisztítja és tisztán őrzi meg életünket és ezáltal megalapozza magasbatorő lelki kibontakozásunkat.

A kegyelem megtisztító ereje főleg a szentgyónásban érvényesül. Erre vonatkozólag teljes általánosságban a gazdag és sokoldalú szakirodalomra utalunk, és e helyütt csak egy-két gyakorlati megjegyzésre szorítkozunk, mert ezeket feltétlen szükségesnek tartjuk.

A lelkiismeretes szerzetes, aki mély lelki életet él, komolyan veszi a kánonjog által ajánlott és a szent szabály által előírt heti gyónást. Tudja, hogy ezáltal megszabadul a gyarlóságból elkövetett kisebb vétkek következményeitől, s e szentségből fakadó kegyelem segítségével majd nagyobb eredménnyel küzd a gyakrabban

előforduló hibák ellen. Heti gyónását, melyet ebből a szemszögből értékel, tökéletesen végzi és az önnevelés egyik kegyelemteljes eszközének tekinti. Segítségével törekszik jellemképét gyarlóságoktól és torzvonásoktól megszabadítani.

A jó szerzetes heti gyónása ennek következtében sohasem válhat megszokássá. Nem azért él e szentség erejével, mert a szabály előírja, a közös gyakorlat megkívánja, s mert feltűnést keltene, ha másként cselekedne, hanem azért, mert gyónása minden esetben mélységes élmény, melynek kegyelmi ereje nemcsak megszabadítja apró hibáitól és azok következményeitől, hanem esetről-esetre újabb lendületbe hozza törekvését, áttüzesíti ambícióját és lelki élete további elmélyítésére készíti. Ilyen hatalmas kegyelmi és nevelőeszköz sohasem válhat megszokottá, mert tartalma oly gazdag, hogy minden egyes esetben megújító élményt jelent. Csak komolyan kell venni, Istentől kapott nevelőeszköznek kell tekinteni és máris elejét vesszük a megszokás veszélyének.

Éljünk bőségesen a rendelkezésünkre álló kegyelemmel, használjuk fel arra, hogy tisztán megőrizzük életünk légkörét, a heti gyónás által fokozatosan megszabaduljunk jellemképünket eltorzító hibáinktól és ugyanazon mértékben belefejlődjünk a tökéletes élet végtelenségébe.

66. A kegyelem tápláló ereje

A szerzetes kegyelmi életéhez hozzátartozik, hogy lelkiismeretesen felhasználja a kegyelem ajándékából merített tápláló és éltető erőt. Ez az arra rendelt szentségben, az Eucharishtiában összpontosul. Ebből következik, hogy a hivatásához hű szerzetes teljes önátadással ápolja az eucharisztikus szellemet és az eucharisztikus életet teszi meg lelki kibontakozása tengelyévé.

Elsősorban az eucharisztikus jelenlétből meríti a szükséges tápláló erőt. Tudatában van Krisztus jelenlétének és ezt az előnyt bőségesen felhasználja. Nemcsak akkor jelenik meg a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt, amikor a szerzetesfegyelem és szabály megkívánja,

— minden szabad percet és alkalmat felhasznál, hogy szentséglátogatást végezzen és az eucharisztikus Udvözítő előtt kiöntse szívét, Vele megbeszélje minden ügyesbajos dolgát, áldását kérje további munkájára és megismételje szerzetesi életáldozatában beteljesülő önátadását.

A jó szerzetest erre nem is kell serkenteni, mert vonzza őt a szentségházban lévő eucharisztikus Krisztus szentséges Szíve és mérhetetlen szeretete.

Az életalakításhoz szükséges erőt a szerzetes ezenkívül az eucharisztikus áldozatból meríti. Kénytelenek vagyunk az elkerülhetetlen rövidség kedvéért itt is a bőséges szakirodalomra utalni és csak a következőket megjegyezni.

A szerzetes nem elégszik meg a közösség mindennapi szentmiséjével, hanem arra törekszik, hogy amennyire ideje és körülményei megengedik, minél több szentmisében részesüljön. Minden alkalmat megragad, hogy ezt megtehesse, mert tudja, mily mérhetetlen kegyelem forrása a szentmisáldozatban való részvétel és mily nagy hatással van az élet további alakulására. Azt is tudja, mennyit merithet ebből mások számára és mily hatékonyá teheti általa apostoli munkáját. A fő az, hogy a szentmiseáldozatban való részvétel (vagy annak bemutatása) a napi munka tengelyét és középpontját képezze. Idevág, amit egy híres jezsuita atya mondott, aki életét főleg lelkigyakorlatok adásával töltötte: „Úgy érzem”, — mondotta — „hogym reggel, midőn a szentmiseáldozat bemutatása után elhagyom az oltárt, a nap legszebb és legfontosabb munkáját már elvégeztem. Ami azután következik, legyen az mégannyira fontos és fárasszó, össze sem hasonlítható a szentmiseáldozat bemutatásának jelentőségével.” Minden jó szerzetes hasonlóképen gondolkodik. Tökéletesen megbecsüli az eucharisztikus áldozat jelentőségét és él a belőle fakadó lelket tápláló erővel.

Hasonlóan nagy szerepet játszik a szerzetes életében az eucharisztikus egyesülés, vagyis a szentáldozás. Erről is eleget írtak már. Itt csak annyit jegyzünk meg, hogy

a szerzetes életének folytonos előkészületnek és hálaadásnak kell lennie. Előkészület a szentáldozásra, amelyben munkája tökéletességét, imája tüzét és szenvedése minden értékét a következő szentáldozásra való előkészületnek veszi. Miután ez bekövetkezett, mindent erre vonatkoztat vissza és hálaadásként felajánlja az Úrnak. Ha ezt mindennap meg tesszük, életünk eucharisztikus alapon ragyogó istenszolgálat, magasívelésű szárnyalás és tökéletes krisztusi alakítás lesz. Ez biztosítja hivatásunk elmélyülését, lelki kibontakozásunk meglepő fejlődését, apostoli munkánk sikerét és azt az összehasonlíthatatlan boldogságot, amit másutt hiába keresünk. Ez egyúttal az eucharisztikus élet beteljesülése, Krisztussal való kapcsolatunk tökéletesülése.

Szükséges azonban, hogy az eucharisztikus életet és a belőle fakadó éltető erővel való töltekezést alátámasztjuk és biztosítsuk. Tesszük ezt, ha törekszünk kevésbé méltatlanul megjelenni eucharisztikus Istenünk színe előtt.

E célból nagyon komolyan vesszük az általános és részletes lelkiismeretvizsgálatot. Az általános lelkiismeretvizsgálatban ugyanis önismeretre teszünk szert és tudjuk, mily irányban kell küzdenünk, hogy minél jobban megtisztuljunk, tökéletesüljünk és ezáltal méltóbban jelenjünk meg az Úr oltáránál. A vele kapcsolatos tökéletes bánat felindítása pedig biztosít, hogy mindig büntmentesen közeledünk a legméltóságosabb Oltáriszentséghez. A részletes lelkiismeretvizsgálat pedig, mint az önnevelés hatékony eszköze, segít eltávolítani lelkünkben azokat a gyarlóságokat és tökéletlenségeket, torzvonásokat és félresikerüléseket, amelyek sértik a jóságos Isten rajtunk nyugvó tekintetét.

Természetes, hogy mindig tökéletesebb lelkülettel akarunk az eucharisztikus Krisztushoz közeledni. Ezért törekszünk az útból minden akadályt eltávolítani és lelkünket, amelyben Krisztus naponta lakást vesz, a részletes lelkiismeretvizsgálat segítségével minden erénnyel ékesíteni.

Tápláljuk tehát lelkünket az Eucharisziából belénk

áradó erővel és eucharisztikus kultuszunk elmélyítése által törekedjünk hatékonyságát fokozni.

*

A kegyelem valóban sokoldalú erő. Az élet minden mozzanatát és megnyilvánulását átizzítja.

Tovaroohanó, ellenállhatatlanul magával ragadó áradattal hasonlíthatjuk össze. Aki egyszer belekerült hullámverésébe, az nem tud többé ellenállni, azt kérihetetlenül magával ragadja a szent cél beteljesülése és a magasságok végtelensége felé. Ne féljünk ettől az áradattól; ellenkezőleg! Hiszen ezért lettünk szerzetesek. Keressük lelkünk minden erejével. Álljunk bele bátran hullámverésébe és adjunk hálát Istennek, hogy magával ragad, mert a meredek és magasbatörő, keskeny ösvényen vezet. Önerőnkől ezt amúgy sem tudnók végigjárni.

ISTENSZEMLELET

67. A felénk fordult Krisztus-arc

Szerzetesi életünk és állapotunk egyik legragyogóbb kiváltsága, hogy szünet nélkül látjuk a felénk fordult Krisztus-arcot.

Felénk fordult, mert feleltünk hívó szavára, elfogadtuk a számunkra fenntartott kitüntető küldetést és ráléptünk a keskeny, de magasbavezető ösvényre. Mászóval megértettük szándékát és a fogadalmak alapján misztikus jegyességre léptünk vele.

Misem természetesebb, mint hogy a Jegyes jegyesét keresse, feléje forduljon és isteni Arculatának minden dicső ragyogásával eláraszsa.

Ezt teszi Krisztus. Ezért fordítja felénk szentséges arcát, ragyogja be életünket mennyei világossággal.

Szerzetesi életünk úgy van megszervezve, hogy a fényes Krisztus-arcot mindig látnunk kell. Ő képezi a csodálatos élet középpontját. Belőle indul ki minden,

feléje törekszik minden és benne csendül ki minden. In
Eo movemur et sumus — Benne élünk és vagyunk.

A Krisztus-arc világosságát, amely elárasztja lelkünket, magunkba kell fogadnunk és a benne rejlő értékeket fel kell dolgoznunk. Tegyük ezt békés és nyugodt istenszemléletünkben, vagyis az elmélkedés mindennapi komoly munkájában és a kegyelemteljes szemlélődés kiváltságos óráiban.

A szerzetesi élethez hozzátartozik az elmélkedés. Napi elfoglaltságunk egyik legfontosabb pontját képezi. Ez annyira igaz, hogy elmélkedés nélkül nem lehet elképzelni a szerzetesi életet. Egyoldalú és üres volna, mert hiányozna belőle a lényeges: az istenszemlélet.

Avilai Szent Terézia, a sarutlan kármeliták egyik legmarkánsabb egyénisége, tökéletesen megértette az elmélkedés jelentőségét és azt a kijelentést tette, hogy a szerzetesnek feltétlen elmélkednie kell, mert: vagy elmélkedik és nem vétkezik, tehát tökéletes életet él; vagy nem elmélkedik és hamarosan bűnvesztélybe kerül, amelynek aligha képes ellenállni.

A nagy szerzetűjítő, Avilai Szent Terézia súlyos jelentőségű szavait komolyan kell venni. Példáját követve meg kell becsülni az elmélkedés fontos szerepét s élni kell az általa nyújtott, valóban nagy lehetőségekkel.

A lelkiismeretes szerzetesnek tehát az elmélkedés sziklaszilárd alapjára kell felépítenie lelki életét és ebben a művészetben, amely oly közel hoz Istenhez, oly nagy jártasságra kell szert tennie. A mindennapi gyakorlat által tanuljon meg világosan látni a Krisztus-arc ragyogó fényességében, olvasni a Szentséges Arculatban. Ismerje meg Benne azon érett életbölcseiséget, amely minden szerzetesi törekvés és magasbaívelő szárnyalás erkölcsi alaptörvénye.

68. Lelkeket tápláló erő

Az elmélkedés a hivatáshű szerzetes mindennapi kenyere és Istennek szentelt lelke tápláló ereje.

Aki komolyan veszi hivatását, valóban szerzetesi életet él, az az elmélkedést soha, még egy napra sem tudja nélkülözni. Ha egyszer kivételesen olyan helyzetbe kerül, hogy napi elmélkedését nem tudja elvégezni, keservesen érzi hiányát és addig nem nyugszik, míg lelkének meg nem adta e szükséges mindennapi táplálékot.

Mi teszi az elmélkedést olyan fontossá a szerzetesi életben?

Elsősorban az, hogy megmagyarázza az örök kinyilatkoztatott igazságot, amelyet szinte elemeire boncol fel és minden oldalról megvilágít. Bevezeti — a Szentlélek segítségével — az örök igazság csodálatos világosságába és megtanít benne mindazt meglátni, amire életalakításunkhoz szükségünk van. Nagy haszon származik ebből, mert az elmélkedés, mint lelket nevelő és jellemet képező munka, a fősúlyt a gyakorlatra fekteti. Rámutat az örök igazságok és a mindennap kötelességei között fennálló szoros és reális kapcsolatra, másszóval megtanít az örök igazságokból levonni a gyakorlati következtetést és a mindennapot az örök igazság szellemének és igényeinek megfelelően alakítani. Ezáltal gyakorlati munkát végez, alapjává válik a szerzetesi életművészetünknek és jellembeli kibontakozásunknak.

A mindennapi elmélkedés másodsorban lendületben tartja életünket. Krisztus életének szemléletébe kapcsol bele, lehetővé teszi, hogy részt vegyünk benne, és ezáltal élményről-élményre vezet. Az életalakításnak mindennap más változatát, árnyalatát, lehetőségét és szépségét tárja fel előttünk. Mindig újat mutat ezen a téren és ezt oly mértékben teszi, hogy a szemlélet élménnyé válik. A mindennapi elmélkedés a nap nagy élménye. Tartalma és jelentősége legtöbbször eltörölhetetlen nyomot hagy a lélekben. Erre vezethető vissza, hogy az elmélkedő szerzetes élete mindig lendületes, sohasem egyhangú és unalmas. Ebből a lendületből fakadnak a nagy iniciatívák, az életképes elgondolások és a minden szempontból fontos és nagyjelentőségű teljesítmények.

A mindennapi elmélkedés világossága tüzet gyújt. A szent idealizmus és önzetlen lelkesedés lobogó tüzét.

Tudjuk a történelemből, hogy a nagy szerzetesek mily tüzesen tudtak lelkesedni. Az egyháztörténelem sok nagy teljesítményét erre a boldog lelkiállapatra kell visszavezetni. Ne feledjük, hogy a lelkesedés forrása az elmélkedés, amely oly világosan állítja eléink a célt, az eszközöket és olyan gyönyörű színben tünteti fel a legrendkívülibb és legnehezebb kötelességteljesítést, hogy lehetetlen e célért nem lelkesedni, a rendelkezésre álló eszközökkel nem élni és a kötelességet nem teljesíteni. A mindennapi elmélkedő szerzetes lelkében a lelkesedés tüze sohasem alszik ki és az ilyen kiváltságos egyéniség sohasem válhatik gondolkozásában vagy cselekedeteiben kisméretűvé vagy köznapivá. Mindig a szent tűz embere lesz, aki tüzet gyújt mindenütt, ahol megjelenik.

A mindennapi elmélkedés az áldozatkészség tüzeit is szítja. Felvisz a Golgota magaslatára, az érettünk szenvedő Krisztus közvetlen közelébe állít és megengedi, hogy szemtanúja legyünk kínos szenvedésének. Ezáltal megtanít az életet, az apostoli munkát, a szerzetesi hivatást a Golgota szemszögéből nézni és a Golgota szellemével telíteni. Másszóval arra az áldozatkészségre nevel, amely nélkül nem lehet szerzetesi életet élni és apostoli munkát eredménnyel végezni.

A mindennapi elmélkedés végül az árnyoldalakra is rámutat és belevilágít a lélek titkos rejtekébe. Megmutatja hibáinkat, fogyatkozásainkat és meggyőz rólá, hogy ellenük küzdeni kell, különben nem alakulnak ki a Krisztushoz való hasonlatosság örökszép vonásai.

A mindennapi elmélkedés valóban a szerzetes mindennapi kenyere, mert mindazt megadja lelkének, amire szüksége van, hogy valóban beteljesítse szerzetesi élet-áldozatát, Krisztus munkatársává váljék és Isten dicsőségét hirdesse.

A mindennapi elmélkedés még azért is nagy szerepet játszik a szerzetes életében, mert összehasonlíthatatlan utánrezgései vannak. Mély nyomot hagy a lélekben és tüzes gerjedelmeket vált ki. Utánrezgése heteken, hónapokon, sőt fontosabb esetekben éveken és évtizedeken keresztül érezhető. Egyes fordulópontot jelentő

elmélkedések pedig az egész életre kihatnak, mint a tapasztalt és érett lelkivezetők tanúbizonysága igazolja. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ezek a kivételes esetek már a feltűnő Lélekjárásnak, a Szentlélek különös látogatásának eredménye és megnyilvánulása. Teljes általánosságban, a mindennapi esetre vonatkozólag azt kell mondanunk, hogy minden elmélkedésnek többé-kevésbé hosszú utánrezgése van, ami fontos szerepet játszik.

Az elmélkedés — amit rendszerint reggel kell végezni — utóhatása az egész munkanapot megtermékenyíti. Szinte bearanyozza isteni tűzével és világosságával. Napközben, mialatt hivatásbeli munkánkat végezzük, többször felelevenednek bennünk az elmélkedés alap-gondolatai, az általa kiváltott érzelmek és gerjedelmek, és ugyanilyen mértékben elevenné válnak a velük kapcsolatos jófeltételek. Mindez úgy hat, mintha ismét az elmélkedés boldog perceit élők és lelket megszentelő munkáját végeznők. E napközben előforduló visszamemlékezések nagymértékben hatékonyá teszik az elmélkedést, mélyen lelkünkbe vésik tartalmát és élményét, világossá teszik a kitűzött célt és minden szempontból megerősítenek az elmélkedés fakasztotta szellemben. Az elmélkedés a reggeli órákban gyújtott tűz melegét a munkanap szűrkeségébe is belesugározza, hogy átizzítsa, megtermékenyítse és teleragyogja fényességével. A munkanap ezáltal tökéletesen átalakul és a lélek Istenhez vezető, Benne elmerülő folytonos és boldog ünneppé válik. Ha az elmélkedésnek más eredményét nem is tapasztalánk, már ez is elegendő volna, hogy szeres-sük és éljünk előnyeivel.

Előfordulhat, mint már mondtuk, hogy egyes elmélkedések eltörölhetetlen benyomást gyakorolnak reánk. Feledhetetlenné válnak, mert fordulópontot jelentenek. Hatásuk oly nagy, hogy teljesen új irányba terelik lelki fejlődésünket és szinte új korszakot nyitnak életünkben. Ily esetek nemcsak a szentek életében fordulnak elő. Naponta megtörténnek és bizonyítják, hogy az isteni Lélek különös gonddal vezet mindannyiunkat és szükség

esetén rendkívüli eszközökhöz nyúl, csak hogy elérje célját, megszentelje és tökéletesítse életünket.

Ha ily rendkívüli kegyelemben részesülünk és egyik-másik elmélkedésünk feledhetetlen élménnyé válik, adjunk hálát Istennek és törekedjünk a kapott kegyelemmel hathatósan együttműködni, hogy fokozzuk hatását és gyorsabban elérjük a Szentlélek-akarta magasztos célt.

Az elmélkedés lelkünk mindennapi kenyere legyen. A világ minden zaja és az apostoli munka minden gondja, a modern élet minden nehézsége és lelki állapotunk minden előforduló egyenetlensége ellenére se hagyjuk el soha az elmélkedést. Minél bonyolultabb helyzetben vagyunk annál jobban rászorulunk tüzére és nagyobb szükségünk van arra az áldásos utánrezgésre, amely oly nagymértékben szenteli meg mindennapi életünket.

Ne feledjük: aki jól elmélkedik és mindennap elmélkedik, az jól él, mindennap jobban, és rövid időn belül, Isten mértéke szerint is példás és tökéletes szerzetessé válik.

69. Gyakorlati tanácsok

A nagyon elfoglalt mindennapi elmélkedőnek saját érdekében egypár, a mindennapi gyakorlatban bevált tanáccsal szeretnénk szolgálni.

Az első arra vonatkozik, hogy a napi elmélkedést hogyan végezzük. Alapelvül szolgáljon a sziklaszilárd elhatározás, hogy történjék bármi, elmélkedésünket feltétlenül elvégezzük. Sokat zaklatott életünkben előfordulhat, hogy az elmélkedést kivételesen nem tudjuk az előírt időben megtartani. Ebből nem következik, hogy felmentjük magunkat alóla és aznap nem elmélkedünk. Az elmaradt elmélkedést a legközelebbi alkalommal pótolni kell és már előre, amennyire lehetséges, meg kell határozni az időpontot, hogy mikor tesszük. Sokat utazó misszionáriusoktól és hasonló foglalkozású egyénektől tudjuk, hogy más megoldás híján utazás alatt a vonatban pótolják feltűnés nélkül az elmaradt elmélkedést. Mások viszont a legelső szabad félórát használják fel.

A fő az, hogy akarjunk mindennap elmélkedni. A szeretet, mint Szent Pál mondja, leleményes, s megtalálja a módját, hogy megnehezítő körülmények között se mulasztuk el a mindennapi elmélkedést.

Elmélkedésünkben a gyakorlatra kell fektetni a főszólyt. Teoretikus elgondolások szépek, de nem sokra vezetnek a lelki életben. Bővítik ugyan a látókört és új meglátásokat eszközölnek, de csak nagy ritkán hatnak az akaratra és váltanak ki erős, döntő fontosságú elhatározást. A hangsúly tehát a gyakorlaton legyen. Ennek következtében minden elmélkedésből le kell vonni a következtetést, amit jól kidolgozott gyakorlati elhatározásokba tömörítünk, hogy mélyen emlékezetünkbe vésődjék és mindig figyelmeztessen kötelességünkre.

Elmélkedésünket egyéni módon kell végeznünk, ami annyit jelent, hogy az anyagot egyénileg dolgozzuk fel, egyéni viszonyainkra, helyzetünkre, körülményeinkre és lelki állapotunkra alkalmazzuk. Csak így hatunk akaratainkra és jutunk oly jófeltételekhez, amelyek valóban előmozdítják lelki kibontakozásunkat és hasznára válnak tökéletesülésünknek. Minél egyénibb módon végezzük elmélkedésünket, természetesen a megszokott alapon és a szerzet aszkétikus iskolájának megfelelően, minél több egyéni értéket és önátadást fektetünk bele, annál egyénibb eredményekhez vezet és nagyobb mértékben válik hasznunkra.

Elmélkedésünk mindig imádság legyen. Az elmélkedés ugyanis nem tanulmány és nem olvasmány. Nem azért elmélkedünk, hogy teológiai ismereteinket bővítsük (vagy prédikációs anyagot gyűjtsünk), aszkétikus tudásunkat mélyítsük és ezáltal mások lelki vezetésére előkészüljünk, hanem azért, hogy lelkünkkel foglalkozzunk és tökéletesülésén dolgozzunk. Ezt a munkát csak akkor végezzük eredménnyel, ha Isten velünk együtt működik és kegyelme bőséges ajándékával megtermékenyíti az elmélkedést. Imádkozni kell ezért, mert csak az imádság tüzeiben érik meg a kegyelem ajándéka. Elmélkedésünk tehát elsősorban imádság, Istennel való bizalmas beszélgetés, lelkünk és benső állapotunk

őszinte feltárása legyen. Életét csak az szenteli meg, aki imádkozva végzi elmélkedését és elmélkedve imádkozik.

Az elmélkedés idejét ne használjuk fel lelki olvasmányra. Egyesek fáradtságra, túlfokozott munkára, kimerültségre és hasonló ürügyekre hivatkozva nem elmélkednek, hanem olvasnak. Ez szintén nem felel meg az elmélkedés céljának és megghiúsít minden eredményt. A lelki olvasmányt meg kell különböztetni az elmélkedéstől és az utóbbit sohasem szabad az előbbivel pótolni, mert különben ugyanazon eset áll fenn, amelyről fentebb emlékeztünk meg, vagyis csak ismeretünket bővítjük a nélkül, hogy akaratunkra hatnánk.

Törekedjünk az elmélkedés művészetét tökéletesen elsajátítani, benne nagy jártasságra szert tenni, hogy minél előbb a gyümölcsöző elmélkedés mesterévé váljunk.

Aki mester az elmélkedésben, az mester a lelki életben is. Önmagát neveli, mások üdvösségét szolgálja, Isten dicsőségére válik és megfelel szerzetesi hivatásának. Elmélkedik, hogy éljen, bőségesen éljen és ebből az életből másoknak, a reá bízottaknak, Isten akarata és parancsa szerint gazdag haszna legyen.

BESZÉLGETÉS ISTENNEL

70. Miért szemléljük a Krisztus-arcot?

Az isteni Krisztus-arcot, amely Szent Pál közismert kijelentését hasonlattal kiegészítve hajnalpírként fakadt fel lelkünkben és árasztja el mennyei világosságával, azért szemléljük és törekszünk közvetlen közelében lenni, hogy szóljunk Hozzá és Ő feleljen nekünk. Ez az imádság csendes óráiban történik.

A Krisztus-arc szemléletéből és a kinyilatkoztatott örök igazságokkal való foglalkozásból fejlődik ki az a szerzetes típust jellemző lelkiség, amit imádságos lelkületnek vagy imaszellemnek nevezünk.

A szerzetes e szerint a komoly és termékeny imád-

ság embere. Az élethez szükséges világosságot az imádságból meríti és az imádság fegyverével küzd lelki kialakulása és örök jövője biztosításáért. Az imádság szellemével közelíti meg a gondjaira bízott lelkeket, az ima szellemét árasztja beléjük és így vezeti őket Krisztushoz.

A szerzetes mindennapi lelki kenere, legfontosabb foglalkozása az imádság. Minél jobban imádkozik és minél tökéletesebben fejlődik ki benne az imádságos lelkület, annál gyorsabb és nagyobb előhaladást tesz a lelki életben, annál közelebb jut Krisztushoz, az isteni Jegyeshez és annál gazdagabb, boldogabb és kielégítőbb életet él már itt a földön.

A mondottakból kitűnik, hogy az imádságnak a szerzetesi életben fontos tengelyszerep jut. Voltaképen nem egyéb, mint az örökszép Krisztus-arc szemléletének eleven, mozgalmas, beszédes és cselekményekben gazdag gyakorlati megvalósítása.

71. A néma Krisztus-szemlélet

Midőn a dicsőséges Krisztus-arc ragyogása teljességében feltűnik előttünk, önkénytelenül térdreborulunk és néma hódolattal imádjuk az Urat. Lelkünkben elül a mindennapi élet zaja, beszédes csend keletkezik, fényességben gazdag csend. Világosságában az Isten-arc szebb-nél-szebb vonásait szemléljük. A szemlélet leírhatatlan és szavakkal kifejezhetetlen érzelmeket, gerjedelmeket és az akarat legkülönbözőbb megmozdulásait váltja ki, mert a szent némaság és töretlen csend nem merev és élettelen lelkiállapot, hanem az élet legfensőbb megnyilvánuláshoz vezető termékeny megmozdulás és nyugodt, de gyorsütemű közeledés a cél felé.

A szemlélet mélységes csendjében és zavartalan nyugalomban, ebben a titokzatos benső életben, melynek mozgalmáról a külszín alig árul el valamit, érik meg és fejlődik ki fokozatosan az imaszellem, az imádságos lelkület. Ez nemcsak hangulat. Lényegesen több. Állandó benső állapot, megrögződés az Istenhez való viszony-
nak azon megnyilvánulásában, amelyet imádságnak, ima-

szolgálatnak és imahódolatnak nevezünk. Minél tovább fejlődik és érik, annál szilárdabbá válik az említett megrogzódás és tökéletesebben bontakozik ki az imádságos lelkiség csodálatos világa.

Az imádságos lelkület végtelenül közel hoz Istenhez és életünket Isten közvetlen jelenlétébe helyezi és megtermékenyítő hatását közvetíti.

Miben áll ez a hatás? Lényegében véve az élet tökéletes átalakulásában. Az Isten jelenlétében folytatott élet és a szerzetesi életalakítás is ehhez tartozik. Ez nem szorítkozik a csupán-szellemre és csak-lelkiségre, hanem túlhaladja ennek határát és a szellemenben rejlő értékeket a mindennapi élet gyakorlatára váltja be, másszóval: kihat a cselekedetekre és átizzítja a mindennapi élet minden megnyilvánulását. Okát abban találjuk, hogy az Isten jelenlétében élő szerzetes magán érzi az Isten-arcból feléje ragyogó és őt megfigyelő Krisztus-szemet, amelyből megelevenítő tűz és cselekvésre készítő erő árad.

Az Isten-arc e tüzes ajándéka értékes hajtó és megmozdító erő. Aki részesül benne, nem maradhat tétlen, cselekednie kell, éspedig úgy, ahogy ezt az őt megfigyelő Krisztus-szem elvárja. Az isteni jelenlét hatása alatt keletkező, az ima szelleméből kifolyó cselekedetek sorozata már életművészet, életalakítás és a krisztusi életbölcsesség beteljesülése a mindennapban.

Krisztus ebben az értelemben mondta, hogy szünet nélkül kell imádkozni. Akiben már kibontakozott ez az imádságos lelkület és annyira hatékonná vált, hogy átalakította a mindennapi életét, elmondhatja magáról, — és ezt a boldog szerzetes meg is teszi — hogy megfogadta Krisztus parancsát, mert tényleg szünet nélkül imádkozik, vagyis élete — beleértve a legkisebb cselekedetet is — nemes és őszinte imaszolgálat, megszakítást nem ismerő hódolat. Az élet ezáltal teljesen Isten kezébe kerül, ami nem egyéb, mint a szerzetes életáldozatának gyakorlati beteljesülése.

Az Isten-arc szemléletében, nemes csendjében érik a gyümölcs. Ez az imádságos lelkület, melynek csodála-

tos szépsége minden áldozatot megér és minden hősies lemondásért kárpótol.

72. Beszéd a Krisztus-szemlélet

A Krisztus-arc szemléletét körülöngő csend nem tart örökké.

Az imádságos lelkület kibontakozásával eljön a pillanat, amikor beszélni kell.

Nem mindennapi beszélgetés ez a néma csendet felváltó megszólalás. Nem közönséges szavakról, mindennapi gondolatokról, hanem a bensőséges és gazdag istenhódolat legnemesebb és csiszoltabb külső kifejezéséről van szó.

Imádságnak nevezzük ezt.

Keletkezésére vonatkozólag meg kell jegyeznünk, hogy benső kényszerből fakad. Minél tüzetesebben szemléljük a Krisztus-arcot, annál több oly vonást fedezünk fel benne, amely megszólalásra, vagyis hatalmas, sőt néha viharzó belső gerjedelmeink szavak formájába öntött külső kifejezésére késztet.

E beszéd, vagyis az imádság tökéletesen egyéni, mert szívünk mélyéből fakad, lelkünk legtitkosabb rejtékéből tör elő és benső énünk legértékesebb megmozdulását fejezi ki és helyezi az imádott Isten trónzsámolya elé. Ennél egyénibb, önmagát soha meg nem ismétlő és mélyebb forrásból fakadó életmegnyilvánulást nem ismerünk.

A megszólalás, vagyis az Isten jelenlétében végzett imádság teljesen őszinte, énünk legmélyebb gerjedelmének felel meg és életünk legvalódibb kifejezése. Nincs benne semmi átfestés vagy hamisság. Az imádott Úr előtt úgy tárjuk fel szívünket, lelkünket és életünket, ahogy ismerjük. Nem hallgatunk el semmit: sem értéket, sem fogyatkozást. Mindkettőre vonatkozólag világosságot és irányítást akarunk; — kérjük az értékek elmélyülését, a fogyatkozások megszűnését és a tökéletes élet kibontakozását. Lelki értelemben ösztönszerűen kérjük mindazt, amire szükségünk van, hálát mondunk minden-

ért, amit kaptunk és korlátlan szeretettel imádjuk a bőkezű Isten jóságát, amely oly gazdag étellel ajándékozott meg. Korlátlan szeretettel imádjuk a kifogyhatatlan örök isteni Szépséget, amely oly világossá, fényessé és ragyogóvá tette életünket és oly magasbaszökővé kibontakozásunk útját.

Azt is mondhatjuk, hogy ugyanazon az alapon beszélünk Istennel, mint az ártatlan gyermek. Ez is kilép elzárkózottságából, ha édesatyja jelenlétét érzi és elcsevegi neki kis szíve minden örömét és bánatát. Isten gyermekei így szoktak imádkozni. Ez a nyelvezetük, hanglajtásuk és magatartásuk. Tökéletes imádság és Isten akarta imaszolgálat, mert hasonlóvá tesz azon kisdedekhez, akiről Krisztus elmondotta, hogy övék a mennyek országa.

Érthető, hogy az effajta imádság magatartása alázas. Bizalmasan emeli kezeit Isten felé, hogy főleg az élet további alakítására vonatkozó irányítás és vezetés ajándékát minél nagyobb mértékben átvehesse, mert tudja, hogy erre van leginkább szüksége, ha — mint a szerzetesi élet megkívánja — Krisztust komolyan akarja követni.

Az imádságban tüzes élet izzik, kifejezhetetlen érték rejlik. Ezek azon belső tulajdonságok, amelyeket az imádkozó magatartásának külsőleg is ki kell fejeznie. Ennélfogva nem mindegy, hogy hogyan viselkedjünk az imádság alatt. A külső forma feleljen meg mindig a tüzes benső lelkiállapotnak és legyen kifejezése az imádságban rejlő feltétlen hódolatnak. Erre azért is legyünk tekintettel, mert jó példát kell adni és mások épülésére kell válni. Aki jól imádkozik, és ezt külső magatartása által is kifejezi, nagy értékű apostoli munkát végez, mert mindenki, aki véletlenül szemtanúja Istennel való beszélgetésének, ellenállhatatlan hatással van és hasonló istenes cselekedetre készítet. Főleg a szerzetesi közösség szempontjából kell ezt komoly megfontolás tárgyává tenni, mert az, amit egy ájtatos kapucinus mondott harmadrendjének, hogy kötelesek vagyunk másoknak megadni a jó példa alamizsnáját, a közösségben élő szerzetesekre is vonatkozik.

Mi szerzetesek abban a szerencsés helyzetben va-

gyunk, hogy nemcsak magánúton hódolunk Istennek és magánájtatosságunk által teljesítünk istenszolgálatot, hanem mint közösség is kötelesek vagyunk az imaszolgálatra és legfontosabb, a szabályok által előírt ájtatosságainkat és imáinkat közösen végezzük. Ezt általában karimának nevezzük.

A karima minden szerzetesközösségben tengelyszerepet játszik. Nem az a fontos, hogy mi képezi a karima tárgyát, a római Egyház nagy zsolozsmája vagy a Szentésges Szűz kis officiuma vagy más egyéb, a fő az, hogy a szerzet szellemének megfelelő imaszolgálat, mint olyan, napi elfoglaltságunk legfontosabb pontja.

A karimát tehát semmiféle ürügy alatt nem mulaszt-hatjuk el; alóla csak a legfontosabb esetben kérünk felmentést. Megfogadjuk Szent Ágoston szabályának fontos parancsát, amely szerint a karima alatt az forog a fejünkben, amit ajkunkkal kimondunk és Szent Pál kívánságának megfelelően „lélekkel és értelemmel zsoltározzunk”.

A karimát irányító imaszándék hármas legyen. Legfőbb helyen az Egyház általános imaszándéka áll, mert mint közösség, az Egyház nevében végezzük imaszolgálatunkat és az Ecclesia Orans-ba, az imádkozó Egyházba olvadunk bele. Ennek keretén belül a második imaszándéknak is helyet találunk és ez a szerzet szellemének és küldetésének megfelelően végzett imaszolgálat vagy karima. Erre is tekintettel kell lennünk, mert eleven tag vagyunk a szerzet testén és ennek imádságunkban is érvényesülnie kell. Magán- és egyéb szándékaink csak harmadik és utolsó helyen állnak, de mindig az említett kettős kereten belül.

A karimára vonatkozólag meg kell még jegyeznünk, hogy a jó szerzetes a liturgikus szöveget, főleg a zsoltárokat, tüzetes tanulmány tárgyává teszi, hogy lépést tartson ütemükkel, beleolvadjon gondolatmenetükbe és a Zsoltáros zengzetes nyelvén is tudja dicsérni az Urat.

A zsoltárokra vonatkozólag még megjegyezzük, hogy ezek voltaképpen és az Egyház szándékának megfelelően csak hangszer. A liturgia kezünkbe adja. Játsszani nekünk kell rajta. Ezt azáltal tesszük, hogy teljesen beleéljük

magunkat a zsoltárok világába, azonosítjuk érzelmeinket a Zsoltáros érzelmeivel és ezen az alapon fejezzük ki imádságos lelkületünk legbensőbb élményeit. A karima ezáltal a közösség keretén belül teljesen egyénivé válik a nélkül, hogy ez az egyéni vonás az imádság közös jellegét elhalványítaná!

A Krisztus-arc, minél tovább szemléljük, annál tökéletesebb és zengzetesebb megszólalásra, vagyis bensőségesebb és értékesebb imádságra készítet.

Szemléljük sokat ezt a páratlan szépségű Isten-arcot, hogy megtanuljunk szólni hozzá. Megszólalásunk zengzetes Isten-dicséret legyen. Eleven zsoltár. Izzék benne szerzetesi életáldozatunk minden tüze.

73. A Krisztus-arc megszólal

A Krisztus-arc, amelynek szemlélete oly viharos érzelmeket és magasztos hajlamokat fakasztott bennünk, szintén nem örökké néma.

Eljön, éspedig hamarosan az az idő is, amikor megszólal és felel nekünk.

Megszólalása tulajdonképpen válasz beszédünkre, felelet imádságunkra.

Lényegét nem annyira szavak, inkább eredmények képezik.

Legszébb következménye e megszólalásnak életünk átváltozása, ami szinte észrevétlenül történik. A jóból a jobba, a tökéletesből a tökéletesebbe fejlődik. Napról-napra értékesebbé és mélyebbé válik. Ne gondoljuk, hogy ez csupán aszkétikus életünk, szerzetesi törekvésünk és erkölcsi ambíciónk eredménye. Igaz, nekünk is részünk van benne, de csak részünk. Az átalakulás lényegében véve Krisztus érdeme. Általa szólal meg Ő és beszél hozzánk, ami minden szónál vagy más, természetfeletti kitüntetésnél lényegesen értékesebb. És ez oly eredmény, ami már egy másikat hord magában. A tökéletességbe fokozatosan belefejlődő élet magában foglalja az örök élet, a végső megdicsőülés csíráját. Minél jobban fejlődik és tökéletesül életünk, annál jobban bontakozik ki az

örökkévalóság csírája, hogy az idő eljöttével a végső beteljesülés terebélyes fájává bontakozzék ki, ami szintén hozzátartozik Krisztus válaszához.

A Krisztus-arc azáltal is megszólal és beszél hozzánk, hogy életünket észrevétlenül lendületbe hozza. Megter-mékenyítő feszültségeket fakaszt benne. Ezek érdemszerző cselekedetekben találják meg a kellő levezetést. Ute-messé, ritmusossá teszi meg és eltünteti belőle a kelle-metlen egyenetlenségeket, akadályozó göröngyöket, a diszharmóniát, az elfásult közönyösséget, a megszokást, a csupán külsőségekhez ragaszkodó lelkületet és hasonló egyebeket, amelyek olyan köznapivá és középszerűvé tették életünket. A Krisztus-arc nem hiába beszél és szó-lal meg, minden szava ritmus, lendület és termékenység. Mennyire meglátszik ez szerzetesi életünkön, melynek éltető eleme a felénk fordult, hozzánk alázkodott és a kellő időpontban hozzánk szóló Krisztus-arc.

Krisztus megszólalásának úgyszólván apoteózisát, minden fölé emelkedő csúcspontját végül a tartózkodás a kereszt tövében, a Golgota magaslatán, képezi. Akik megértik a megszólaló Krisztus-arcot és megbecsülik életüket átváltoztató és elmélyítő szavát, abban a különös kitüntetésben részesülnek, hogy az isteni Megváltó ma-gával viszi őket oda, ahol a világot megváltó szenvedés beteljesül. Odaállítja őket a szentséges Istenanya közvet-len közelébe, a keresztfá tövébe és feltárja előttük szen-vedésének minden titkát és rejtett szépségét. Még többet is tesz, mert belevonatkoztatja őket megváltó szenvedé-sébe, megteszi őket a kereszt jegyesevé. A szenvedés izzó kohójában égeti őket salakmentes és tiszta arannyá, vagyis alakítja át őket oly lélek-ké, aki minden vonat-kozásban megérdemli, hogy Krisztus jegyeseének neve-zessék. Nincs ennél nagyobb kitüntetés, mert többet Krisz-tus sem adhat. Minél mélyebben vonatkoztat bele a szen-vedésébe, annál hasonlóbba tesz magához és nagyobb mértékben készíti elő a szenvedésre következő, Vele egy közösségben történő megdicsőülést.

A szerzetes mint a szenvedés jegyese, az örök dicső-ség jegyese is. Ez legyen a legnagyobb kitüntetése és

beteljesülése szoros kötelékének Krisztussal. Aki idáig jutott, elmondhatja, hogy kialakult benne az imádságos lelkület, megtanult imádkozni, imaszellemével megszentelte életét és feljutott a Krisztussal való misztikus egyesülés golgotás, az örök élet ígérését magában rejtő magaslataira.

Igaz, hogy a Krisztus-arc nem hiába szólal meg. Szavai tüzet gyújtanak, életet fakasztanak, átalakítják a lelket és embert faragnak Isten képmására.

A Krisztus-arc így válaszol imádságos szavunkra és szeretetteljes hódolatunkra. Másszóval ez az imaélet magas fennsíkja, ahol minden a kegyelem fényében ragyog és közvetlen Isten-közelség, Krisztus jelenléte, vagyis bennünk lakozása tűzében történik.

74. A keresztfá tövében

Akik jól imádkoznak, csakhamar azon veszik észre magukat, hogy a keresztfá tövében állnak és tagjai a hűséges és tántoríthatatlan Golgota-csoportnak.

Nem mi mondjuk ezt.

A keresztyénység és keretén belül a szerzetesi intézmény sok százados tapasztalata hirdeti. A nagy imádkozók és az imaélet halhatatlan mesterei, tudjuk, mind golgotás lelkek voltak. Amit a passzionisták alapítójának, Keresztes Szent Pálnak szép szerzetesi viselete külsőleg jelképez, az ezen kiváltságos lelkekben bensőleg végbement. A passzionista külsőleg is szívén hordja Krisztus szenvedése jegyét. A nagy lelkekbe Krisztus bensőleg, a lélekbe égette bele e dicsőséges jegyet és ezáltal tette meg őket a szenvedés jegyesévé és a boldog megdicsőülés örökösévé.

Az imádság tökéletes művészete eszközölte ezt. És vezetett a beteljesüléshez.

Most már megértjük, miért imádkoztak annyit és oly jól a szentek, a nagyok, a halhatatlanok. Azt is tudjuk már, miért mindennapi kenyere a hivatáshű szerzetesnek az imádság.

Orate, fratres! — Imádkozunk, testvérek!

Hogy a felénk fordult Krisztus-arc hozzánk is szóljon és az imádság megszentelte kibontakozás útján elvezessen a Golgota magaslatára, ahol a keresztfá misztikus fényében már ott dereng az örök beteljesülés világossága.

LITURGIKUS ÉRZÉK

A liturgikus érzék lényegesen hozzátartozik a szerzetesi élet tökéletesüléséhez és beteljesüléséhez. A lelkiismeretes szerzetes együttérez, együttél a misztikus Krisztus-testtel, az Egyházal és tökéletesen belekapcsolódik az életét kifejező és csúcspontját jelentő szakrális cselekménybe. A liturgikus finom érzék ennél fogva annyira fontos, hogy nélküle a szerzetesi élet vesztené értékéből, felületessé és színtelenné válna. Ezért szükséges, hogy a liturgikus finom érzékkel is foglalkozzunk és megadjuk azokat a gyakorlati tanácsokat, amelyeket a szerzetesi élet elmélyülése szempontjából szükségesnek látunk.

75. A liturgikus istentisztelet

Midőn „liturgikus” istentiszteletről beszélünk, nem gondolunk sem újításra, sem egyoldalúságra, ami rendszerint nevetséges túltengésekhez vezet. Liturgikus istentisztelet alatt az Egyház évszázados előírásainak megfelelő, méltóan végzett és átélt istentiszteletet értünk, mint pl. az újszövetség vértelen áldozata vagy más szakrális funkció.

A jó szerzetes arra fekteti a főszúlyt, hogy az istentisztelet minden szempontból megfeleljen a liturgia követelményének, tökéletesen a liturgikus előírások szerint történjék és minden szempontból kifogástalan legyen. Erre vonatkozólag a következő gyakorlati tanácsokat tartjuk szükségesnek:

Az istentisztelet helye (templom, kápolna, oratórium), az istentisztelethez tartozó liturgikus ruhák és eszközök,

könyvek, egyszóval minden, ami a szakrális cselekményre és az egyházi funkcióra vonatkozik, a legragyogóbb tisztaság jegyében álljon. Ne tűrjük az istenházában és az egyházi liturgikus szerekre vonatkozólag a legkisebb rendetlenséget sem. A rendetlenség, a liturgikus helyek és eszközök kevésbé kifogástalan vagy tiszta állapota nem felel meg az istentisztelet méltóságának és jele, hogy a szerzetesházban alácsappant a buzgóság és meglazult a fegyelem. Ne feledjük: a templom, a sekrestye, a liturgikus ruhák és edények állapota mindig erkölcsi névjegye a szerzetesközösségnek, mértéke buzgóságának.

A liturgikus finom érzék megköveteli továbbá, hogy az istentisztelet pontos időben történjék. Eltekintve attól, hogy az erre vonatkozó pontatlanság a napirend rovására megy, még azt is meg kell fontolnunk, hogy különösen itt Istennel szemben tanúsított durva udvariatlanságot és tapintatlanságot jelent. Csakis a pontos kezdet teszi lehetővé, hogy kellőképpen felkészülve, figyelmünket összpontosítva és minden egyéb gondtól megszabadulva vegyünk részt mint egyén és mint testület a szakrális funkcióban. A pontatlanság mindig szórakozottságot, kapkodást, izgatottságot okoz, felborítja a lelki nyugalmat és ennél fogva veszélyezteti az istentisztelet kegyelmében való részesülés gyümölcsét. A szerzetesházak, amelyekben erre vonatkozólag nincs fegyelem, bizonyítják, hogy nem tartják elsőrangú feladatnak az istentisztelet kellő megszervezését és nincs meg bennük az a buzgóság, amelyről a Szentírás azt mondja, hogy buzgalommal buzgólkodom a seregek Uráért és Istenéért. (Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum.)

A liturgikus finom érzék magától értetődően a jó ízlést is megkívánja. Ne tűrjünk templomainkban, egyházi ruháinkban és kegyszereinkben semmiféle ízléstelenséget. A templomok és oltárok dísze mindig nemes, egyszerű és ízléses legyen. Ami pedig a modern stílust illeti, maradjunk a középúton, vegyük át azt, ami kétségtávol jó és tartózkodjunk az ezen a téren is előforduló túlzásoktól.

Nagy szerepet játszik a jólápolt egyházi zene. Erre is nagy gondot kell fordítani, mert lényegesen hozzátar-

tozik a liturgikus istentisztelethez és emeli fényét. Tartasuk be pontosan a liturgikus előírásokat és törekedjünk arra, hogy a közös ének és orgonakiséret s az esetleges nagy ünnepek alkalmával előforduló rendkívüli liturgikus ének- és zeneszámok kifogástalanok és tökéletesek legyenek. A liturgikus ének és az egyházi zene már nem egyszer vezetett vissza eltévedt lelkeket Istenhez és nem egyszer hatott másvallásúakra úgy, hogy ebbeli élményük megtérésük kiindulópontja lett. (Példa erre a híres svéd író, Lagerlöf Zelma.)

Liturgikus istentiszteletünk minden szempontból kifogástalan lesz, ha mindannyian kellő szeretettel készítünk elő minden szükségset és egyáltalán szeretetből fakadó meggyőződésről tanúskodó lelkiismeretességgel oldjuk meg az idevágó kérdéseket. E szeretetet felgerjeszteni valóban nem nehéz, mert a szerzetes, aki mélységesen szereti Istent, szeretetébe mindent belevonatkoztat, ami Istenhez tartozik, elsősorban tehát az istentisztelet és a liturgikus funkciót.

76. Benső liturgikus kultúra

A liturgikus finom érzék nemcsak a külső cselekedet, az istentisztelet imént vázolt ápolását kívánja meg. Mint mellőzhetetlen előfeltételt megköveteli még a benső liturgikus kultúrát, vagyis a liturgikus szellemmel telített lelkeséget. Csak ez a lelkület vezet az istentisztelet valóban liturgikus megszervezéséhez, áttüzesítéséhez és tökéletesítéséhez.

A liturgikus kultúra és lelkeség alapvető követelményei a következők:

Kiindulópont a liturgikus követelményeknek és adottságainknak megfelelő tanulmányok végzése. Ne zavarjuk össze a fogalmakat. Nem egyetemi tanszékre készülünk elő. Csak azon alapvető ismeretekre teszünk szert, amelyek nélkül a liturgikus szellem nem bontakozhatik ki és nem mélyülhet el. A tanulmányokban a gyakorlati oldalt domborítjuk ki és főleg azon ismereteket sajátítjuk el, amelyek bevezetnek a liturgia sajátos világába, meg-

magyarázzák az istentisztelet szépségét, rámutatnak a liturgikus szimbolizmus (jelek) jelentőségére és általában elmélyítik bennünk a liturgikus szellemet.

Nagyon fontos, hogy tüzetes tanulmány tárgyává tegyük a liturgikus szövegeket. Értjük alatta elsősorban a misekönyvet és — a felszentelt papok, vagy az Egyház nagy zsolozsmáját végző szerzetesek és szerzetesnők esetében — az egyházi zsolozsmakönyvet. (Római Breviárium.) Az említett liturgikus szövegek, amelyek részint a Szentírásra, részint a nagy imádkozók klasszikus szövegeire támaszkodnak, a legjobban világítanak rá a szakrális funkcióban izzó benső életre, az Egyház szándékára és az istentisztelet mélységes értelmére. E szövegek tüzetes ismerete nélkül lehetetlen tökéletesen résztvenni az istentiszteletben és minden előnyében részesülni; éppoly lehetetlen megteremteni a kapcsolatot a liturgikus cselekmény és a lélek között, vagyis lehetetlen a liturgikus cselekményben való részvételt magasértékű élménnyé fokozni. A lelkiismeretes szerzetes mindennap forgatja a misekönyvet. Este átolvassa a másnapi szöveget, reggel ismételten átnézi és így tökéletesen felkészülten vesz részt a közösség szentmiseáldozatában (konventuális mise). Ugyanezt kell mondanunk a zsolozsmáskönyvről, a breviáriumról. Minél közelebbről ismerjük ezeket a könyveket és minél tökéletesebben behatolunk szellemükbe, annál könnyebben imádkozunk a szövegek alapján együtt az Ecclesia Orans-szal és válik értékesebbé imaszolgálatunk. A liturgikus szövegek tanulmányozására vonatkozólag semmi áldozattól sem szabad visszariadni, mert, mint tudjuk, a liturgikus élmény benső tüze és értéke nagyrészt a tanulmány fokától és mértékétől függ.

A liturgikus kultúra szempontjából nagyon fontos, hogy a Szentírást is ismerjük és járatosak legyünk a ki nyilatkoztatás könyveiben. Nem lehet mindenkitől megkívánni, hogy alapos biblikus tanulmányt végezzen. Kötelessége viszont mindenkinek a Szentírás könyveit ismerni, a szent szövegekben otthonosnak lenni és annyi biblikus felkészültséggel bírni, hogy megértse a liturgikus

szellemet és élménnyé fokozza részvételét a liturgikus cselekményben.

Ha az imént vázolt alapvető követelményeknek megfelelelünk, akkor mindent megtettünk, hogy előkészítsük lelkünkben a liturgikus kultúra kibontakozását, megalapozzuk lelki életünket és gazdagítsuk szerzetesi életalakításunkat. Minél tökéletesebb bennünk a liturgikus finom érzék, mind az istentisztelet, mind a belső kultúrára vonatkozólag, annál tökéletesebb istenszolgálatunk, annál gazdagabb szerzetesi életünk és annál boldogabb halhatatlan lelkünk, melynek alaptermészeténél fogva nincs izzóbb vágyakozása, mint Istennek tökéletesen szolgálni.

V.

**A KESKENY ÖSVÉNY,
AZ EVANGÉLIUMI TANÁCSOK ÚTJA**

A KIVÁLASZTÁS KEGYELME

77. A hivatás mint misztérium

A lelki életben alig találunk nagyobb misztériumot a hivatás kegyelménél.

Valahányszor arra gondolunk, hogy a jóságos Isten a hivatás kegyelmével ajándékozott meg és szerzetünkbe vezetett, térdreborulva kell imádnunk megmagyarázhatatlan jóságát és mélységes tisztelettel kell elnémulnunk e fennkölt misztérium nagysága előtt.

Sokat foglalkoztunk már az idők folyamán ezzel a misztériummal és mégsem tudjuk megmagyarázni, mert olyasmire bukkanunk benne, ami örökre az isteni bölcs kormányzat és jóságos szeretet kifürkészhetetlen titka marad.

Az alábbiakban megkíséreljük, amennyire emberileg lehetséges, e misztérium mélységébe behatolni. Tudjuk, hogy ezzel nem nyújtunk megoldást, de annak is tudatában vagyunk, hogy e megfontolások elmélyítik bennünk kiváltságos hivatásunk feltétlen tiszteletét és megerősítenek szeretetében.

*

A Magnificat gyönyörű vallomásával kell kezdenünk: „Respexit humilitatem ancillae suae.” „Tekintetbe vette szolgálóleánya (lélek) alacsony sorsát”, midőn szeme megakadt rajtunk és százezrek közül kiválasztott, hogy megajándékozzon a szerzetesi hivatás kegyelmével.

Ha a kegyelem világosságában szemléljük a helyzetet, be kell látnunk, hogy valóban nagyon „alulról” jövünk és nem voltunk méltók a hivatás kegyelmének pompás ajándékára. Csak gondoljunk vissza, milyen állapotban

és körülmények között éltünk szerzetbelépésünk előtt; mennyire világias, felületes, gyarló és tökéletlen volt ez az élet. Mily keveset törődünk az érdemszerzéssel és mily lanyhán működünk együtt az isteni kegyelemmel. Életalakításunk azon időben valóban nem állott a keresztény tökéletesség és Krisztus feltétlen követése jegyében. Isten ennek ellenére reánk vetette tekintetét és meghívott, hogy a szerzetben szolgáljunk neki. A Szent Szűzzel mondhatjuk, hogy valóban tekintetbe vette alacsony sorsunkat, csak hogy ennek a mi helyzetünkben lényegesen más jelentősége van. Az Istenanya e szavakat csak arra vonatkoztathatta, hogy mint teremtmény összehasonlíthatatlanul alatta állott annak, aki belőle akart, mint a világ Megváltója megszületni. Mi nemcsak mint teremtmény voltunk alacsony sorban, hanem mint Krisztus kegyelme által megszentelt lélek is. Nem azért, mintha ez a megszentelés önmagában véve kevés volna, hanem azért, mert nagyon kis mértékben feleltünk meg az általa kapott kegyelemnek. A mi „alacsony sorsunk” valóban annyira mélyen áll, hogy sohasem tudjuk megérteni, miért esett éppen reánk Isten tekintete és miért tüntetett ki éppen minket a hivatás kegyelmével. Tanácsos itt mindjárt levonni a gyakorlati következtetést és annak a mélységnek és alacsony sornak, amelyből kiemelttünk és felmagasztaltattunk, mértéke szerint magasba törekedni, hogy megfeleljünk Isten elvárásának és megháláljuk e felbecsülhetetlen kegyelmet.

A Szent Szűz a Magnificatban saját kiválasztására céloz, midőn megemlíti, hogy Isten „exaltavit humiles” — felmagasztalta a kicsinyeket. Az ő esetében ez az istenanyaságra való kiválasztást jelenti; a mi esetünkben pedig Istentől kapott szerzetesi hivatásunk gyönyörű következményét. Az Úr valóban felmagasztalt, mert kiemelt alacsony sorunkból és megtett jegyesévé. Sponsa Christi, Krisztus jegyese vagyunk. A hármassal fogadalommal vele jegyeztük el magunkat. Ezáltal oly magas fennsíkra kerülünk, amelyről a hivatás kegyelme nélkül még csak álmodni sem mertünk volna. A Krisztussal való eljegyzés és misztikus nász magas fennsíkján pereg le életünk,

amelyről elmondhatjuk Szent Pállal, hogy színjáték Isten és angyalai előtt. — Magas polcra kerültünk, minden szem rajtunk függ és közfigyelem célpontjává váltunk. Nem mindegy, hogy hogyan élünk, mily mértékben sikerül életalakításunk és önmegszentelődésünk, mert Krisztus jegyeseként kell viselkednünk és e felbecsülhetetlen méltóságnak megfelelően kell példát adnunk, hogy isteni Jegyesünket dicsőítsük és a világot is megerősítsük szeretetében. Ez a kötelességteljesítés nagy lelkiismeretességet, körültekintést és áldozatkész odaadást tételez fel. Nagy alázatosságra, vagyis józan tárgyilagosságra van ezenkívül szükségünk, mert nagy teljesítményekre vagyunk hivatva, magas polcra kerültünk és a magasság mindig szédítően hat. Kérünk kell az Urat, erősítsen meg az alázatosságban, nehogy elfogjon a szédület és a magasból saját hibánkból visszazuhanjunk a mélységbe, ahonnan jöttünk. Ennek a tudatnak megfelelően ápoljuk a hivatás szellemét és becsüljük meg a benne izzó kegyelmet.

Isten, Aki erre a rendkívül magas polcra emelt, külön megbízatást tartott fenn számunkra. Ez is végtelesen nagy megtiszteltetés, amelyet sohasem tudunk kellőképpen meghálálni. Legfeljebb csak azt tehetjük, hogy lelkiismeretesen vállaljuk küldetésünket és törekszünk tökéletesen helytállni. Megbízatásunk lényege abban áll, hogy — mint Krisztus mondja az evangéliumban — a világ világossága legyünk. Az Úr lobogó, égő fáklyája, amely melegít és világít, de nem füstöl és nem kormoz. Felbecsülhetetlen feladat, mert a világnak nagy mértékben szüksége van világosságra, nehogy eltévedjen az élet tekervényes útjain, s terméketlen maradjon az ellentmondások és veszedelmek kegyetlenül fagyos világában.

Az Úr ezenkívül még azt is megköveteli, hogy a föld sója legyünk, amely a romlástól óvja meg a világot. Ehhez szükséges, hogy szeplőtelen életet éljünk és a kegyelem embere legyünk, vagyis méltó jegyese Krisztusnak. Csak így felelünk meg küldetésünknek, óvjuk meg a világot a romlástól és az örök kárhozattól. Életalakításunkat ennek tudatára kell felépítenünk, hogy mint

Krisztus jegyese, résztvegyünk a világot megváltó és megszentelő működésében.

A hivatás kegyelme valóban megfoghatatlan misztérium. Minél többet foglalkozunk vele, annál jobban meggyőződünk róla és nagyobb mértékben telünk el a hódolat szellemével, amely már nem magyarázatot keres, hanem törekszik a misztérium erejével élni és a benne rejlő méltóságnak és felmagasztaltatásnak minden szempontból megfelelni.

78. Rex regum et Dominus Dominantium

A hivatáshű szerzetes mindig megrendülve gondol a felbecsülhetetlen kegyelemre és teljesen tudatában van, hogy ki az, aki e páratlan ajándékkal megörvendeztette.

Rex regum et Dominus Dominantium = a Királyok Királya és az Uralkodók Uralkodója. A hivatás kegyelme valóban magasból jön és magasba ragad. Istentől származik és istenes életre képesít. Kiválaszt a tömegből és elválaszt a világtól. Külön életformát alakít számára és egészen más mederbe tereli életét. Ezzel kapcsolatban önkénytelenül felmerül a kérdés, hogy miért. Elsősorban azért, mert Isten végtelenül szeret és birtokába akar venni. Kiválaszt tehát és elválaszt, vagyis szeretetre való hivatottságunknak megfelelő keretbe illeszti életünket, távol tart mindentől, ami akadályt képez közötté és közöttünk és oly életkörülményeket teremt, amelyekben korlátlanul csakis az általa megérdemelt viszonzszeretnek élhetünk. Azért választ el mindentől, hogy teljesen az övé legyünk és szeretetünket Ő kívülre semmi se köthesse le.

A kiválasztásnak és elválasztásnak másik oka a szeretetből fakadó istenszolgálat. Isten azért adja a hivatás kegyelmét, hogy az említett szeretet alapján neki szenteljük életünket és csak neki szolgáljunk. Az istenszolgálat tökéletesen betölti életünket, igénybe veszi minden erőnket és megköveteli teljes odaadásunkat. Mindez lehetetlen volna, ha Isten nem helyezne rendkívüli életkörülmény közé és nem távolítaná el tőlünk azokat a

veszedelmes akadályokat, amelyek annyi ember számára szinte lehetetlenné teszik, hogy Istennek szolgáljanak és neki éljenek. A szerzetesi élet áldásdús és termékeny légkörében minden arra van felépítve, hogy Istennek szolgáljunk, neki szenteljük életünket. A világ nyugtalanító gondjai, kísértései és csábításai nem hatolnak át a szent falakon és nem térítenek le az istenszolgálat magasbaívelő útjáról. Akadály és nehézség nélkül szolgálhatunk az Úrnak, közeledhetünk feléje, teljesíthetjük hivatásunkat és szolgálhatjuk, ahogy az Úr megkívánja, a sokat veszélyeztetett halhatatlan lelkek javát és üdvösségét. Ennek a rendkívüli légkörnek és életkörülménynek felel meg külső viseletünk is. A szerzetesi ruha — mélységes jelentőségéről másutt emlékezünk meg — külsőleg is feltűnteti, hogy nem e világnak élünk és ezáltal csak áthatolhatatlanabbá teszi a válaszfalat, amelyet Isten emelt jegyese és a világ közé.

Minél többet foglalkozunk a szerzetesi hivatással járó kiválasztás és elválasztás kegyelmével és a szerzetesi életet illető jellegzetes légkörrel, annál jobban érezzük, mennyire szeret minket Isten, mennyire magának tartja fenn életünket és mennyire elvárja, hogy viszontszeretetünkkel, feltétlen istenszolgálatunkkal háláljuk meg e felbecsülhetetlen kitüntetést.

Minden okunk megvan az Istenanya szavát ismételni: „Respexit humilitatem ancillae sue” — tekintetbe vette alacsony sorunkat és „exaltavit humiles”, felmagasztalt, amennyiben jegyesévé választott és megengedte, hogy neki szenteljük életünket és neki adjuk mindenünket.

79. Honnan választott ki és mitől választott el?

Minél többet foglalkozunk a szent hivatás kegyelmével, annál világosabban látjuk, hogy Isten honnan választott ki és mitől választott el.

Arra a kérdésre, hogy honnan, nehéz válaszolni, mert tömegek beláthatatlan sokasága és a lehetőségek végtelensége áll előttünk. Istennek a létező és valóban megteremtett tömegek beláthatatlan sokasága állott rendel-

kezésére. Meg lehetünk győződve, hogy Isten e tömegben sok lényegesen jobb, tökéletesebb, alkalmasabb és méltóbb egyént találhatott volna, aki nagyobb mértékben érdemelné meg a hivatás kegyelmét, mint mi, jobban felelne meg Isten elvárásának és sokkal tökéletesebb életalakítással válaszolna kitüntető meghívására. Isten azonban — és ez is hozzátartozik a misztérium felfoghatatlan méltóságához — mindezen egyénektől eltekintett és gyarlóságunkat választotta. Hogy miért szeretett ennyire, azt sohasem tudjuk megmondani. Szeretett és ez a megállapítás elegendő, hogy megbecsüljük a hivatás kegyelmét és a legforróbb viszonszeretetet tanúsítuk adományozója iránt.

Meg kell még fontolnunk, hogy Isten a már létező teremtményeken kívül alkothatott volna olyanokat is, amelyek tökéletesen megfelelnek elvárásának. A lehetőségek végtelensége állott előtte, hiszen alkotóereje kifogyhatatlan. Nem is gondolt arra, hogy ezt megtegye. Reánk, gyarló szolgálóra gondolt, rajtunk akadt meg tekintete és reánk esett választása. Ha a teremthető tökéletes lényekben rejlő lehetőségeket vesszük tekintetbe és megfontoljuk, hogy Isten kedvünkért mindettől eltekintett, megrendülünk lelkünkben és derengeni kezd bennünk annak megértése, hogy mit is tett értünk Isten, midőn megadta a hivatás kegyelmét és megtett jegyesévé.

Még csak arra a kérdésre kell válaszolnunk, hogy mitől választott el Isten.

A világtól, a tömegtől, a tucatemberek, a közömbösek, a köznapiasak és veszedelmesek seregétől. Hányan nem értik meg, hogy ebben mennyi kegyelem rejlik! Tudnunk kellene, hogy Isten ezáltal a legnagyobb jóteteményben részesített, mert a világ légköre tele van fertőző miazmákkal és halálos veszedelmekkel. Tapasztalatból tudjuk, hogy hány jobb sorsra érdemes lelket mérgezett meg halálosan és tett tönkre a világ légköre, felelőtlen csábítása és romlott példája. Isten mindettől elválasztott és oly légkört alkotott számunkra, amelyben megtaláljuk lelkünk éltető elemét és akadály nélkül fej-

lödünk, hogy elérjük a tökéletességet. Orvendjünk, hogy Isten elválasztott a világtól, megóvott veszedelmes csábításától és oly életkörülmények közé helyezett, amelyek minden szempontból elősegítik istenszolgálatunkat és lelkünk kibontakozását.

*

Sokat lehetne még mondani és gondolkozni a kiválasztás kegyelme fölött. A jó szerzetes ezt mindennap megteszi, hogy tökéletesebben belefejlődjék a szerzetesi élet légkörébe, jobban megszilárduljon hivatása kegyelmében és tökéletesebben megismerje Isten iránta tanúsított szeretetét. Napról-napra nagyobb mértékben élvezi ezt a szeretetet és boldog, hogy Krisztus jegyese, vagyis szerzetes lehet. Boldog, hogy azokhoz tartozik, akikről a Titkos Jelenések Könyve oly szépen mondja: „Sequitur agnum, quocumque ierit” — követik a Bárányt, bárhová megyen.

A SZERZETESI FOGADALOM

Krisztus, az isteni Megváltó azoknak, akik tökéletes követésére szánták el magukat, külön életutat írt elő és ez lényegesen eltér a tömeg megszokott életformájától. Mérőföldkövei az engedelmesség, a tisztaság és a szegénység. Az isteni Megváltó senkit sem kötelez erre az útra. A tökéletességre törekvőknek azonban tanácsolja. Ezért beszélünk evangéliumi tanácsról.

A szerzetes, aki elfogadta a hivatás kegyelmét és követte az Úr szavát, az evangéliumi tanácsok útjára lépett és nemcsak megígérte Istennek és önmagának, hogy az engedelmesség által Neki szenteli akarátát és a tisztaság által Neki szenteli testét és lelkét és a szegénység által lemond az anyagi javakról, hanem eskü formájában kötelezte magát, hogy a szó szoros értelmében az evangéliumi tanácsok szerint él. Ezt az esküt, amit az Anyaszentegyház ünnepélyes vagy egyszerű formában elismert, fogadalomnak nevezzük.

A következő három fejezetben a hármias fogadalom tárgyával foglalkozunk (a szent tisztaságra vonatkozólag érthető tapintatból csakis a szeplőtelen lelki érintetlenséget vázoljuk). Szükségesnek tartjuk, mielőtt e fontos tárgyra áttérnénk, teljes általánosságban egyet és mászt mondani a fogadalomra vonatkozólag és megmutatni, hogy jogi, aszkétikus és misztikus szempontból milyen következményekkel jár.

*

A szerzetesi fogadalmakat elsősorban jogi szempontból vizsgáljuk.

Magától értetődik, hogy nem bocsátkozunk részletekbe, mert ezeket a szerzetesi élet katekizmusában is megtaláljuk. Ezért csak a legfontosabb mondanivalóra szorítunk.

A szerzetesi fogadalom jogi szempontból elsősorban azzal jár, hogy külön, minden egyéb hivatástól eltérő állapotba helyez. A szerzetes fogadalma által válik szerzetessé Isten, az Egyház és a világ előtt. Amíg nem köti le magát végleges fogadalommal, nem szerzetes a szó teljes értelmében. Ez az állapot, mint tudjuk, magas erkölcsi kötelességgel és fontos jogi következménnyel jár. Az előbbiről bőségesen tárgyalunk e könyv egy másik fejezetében, az utóbbira vonatkozólag pedig a következőket kell mondanunk:

A végleges, tehát örök fogadalom a szerzetest visszavonhatatlanul szerzete tagjává teszi. Általa beleolvad a szerzetbe, sorsközösségbe lép vele és részt vesz életében. Joga van a szerzet nyújtotta előnyöket élvezni és kötelessége a velejáró megterhelteéseket viselni. Amíg nem vét súlyosan a fogadalmak és a szerzetesi szabály ellen, el nem bocsátható. (Az elbocsátás pontos körülményeit és feltételeit az egyházjog szabja meg.)

A szerzetes fogadalma által lemond polgári jogairól (amennyiben ezeket a szent engedelmességnek megfelelően a szerzet irányítása mellett gyakorolja), és elveszti rendelkezési jogát. Az örök fogadalom után nem örökökhet, nem tehet végrendeletet, nincs joga anyagiak fölött rendelkezni és csak a szerzet nevében és engedelmével

cselekedhet. (Egyes országokban ezt a polgári törvénykönyv is elismeri.)

A fogadalom következménye jogi szempontból lényegében véve az, hogy a szerzetes tökéletesen beleolvad közösségébe, lemond egyéni jogairól és külön, a hivatás által megszentelt és az Egyház által elismert állapotban kizárólag Istennek szolgál.

*

A szerzetesi fogadalom askétikus szempontból is súlyos következménnyel jár.

Elsősorban Isten szolgálatára kötelez. Igaz, hogy erre a keresztség is kötelez, mert általa beleolvadtunk a misztikus Krisztus-testbe, részesültünk a megváltás kegyelmében és felesküdtünk Krisztus zászlajára. A szerzetesi fogadalommal járó kötelezettség annyiban tér el az előbbtől, hogy kizárólagos, tehát hivatásszerű istenszolgálatra kötelez. Ez a szerzetes fő elfoglaltsága. Ez képezi élete tengelyét és minden cselekvése alapját.

A fogadalom másik következménye, hogy a szerzetest a tökéletességre kötelezi.

Isten azért adta neki a hivatás kegyelmét, hogy tökéletesen és teljes odaadással kövesse Krisztust. Azért terelte az evangéliumi tanácsok által előírt életútra, illesztette bele a szerzetesi közösségbe és választotta el a világtól, hogy eltávolítson útjából minden akadályt, megszabadítsa a fölösleges megterheltetésektől és szabaddá tegye számára Krisztus követése, az istenes élet magasba ívelő útját. A szerzetesnek ennél fogva hivatásbeli kötelessége tökéletességre törekedni és az életszentesség alapelveit kifogástalanul megvalósítani.

A fogadalom askétikus következményéhez tartozik még az apostoli munka. A szerzetes, aki az imént vázolt alapon tökéletességre törekszik, nagy lelki gazdagságra és kegyelmi bőségre tesz szert. Aki bővelkedik, gazdag és akinek többlete van, köteles bőségéből adni. A szerzetes tehát hivatva van lelke bőséges gazdagságának többletét másoknak odaajándékozni, vagyis kötelessége apostoli munkát végezni és másoknak, a reá bízottaknak

megszentelődésével törődni. Magától értetődik, hogy ezt a munkát is a szerzet szelleme és szabálya irányítja.

A szerzetesi fogadalomnak aszkétikus szempontból is életbevágó következménye van: teljesen átalakítja az embert, benső tartalmának megfelelő életstílust alakít és az istenes élet és a tökéletességre való törekvés magas fennsíkjára helyez.

*

A szerzetesi fogadalomnak misztikus szempontból is rendkívüli fontosságot kell tulajdonítani. Ezen a téren is súlyos következményekkel jár és életbevágó átalakulást jelent.

Első és alapvető következménye a teljes és tökéletes önátadás. A szerzetes fogadalma révén kizárólag Istennek szenteli életét. A szó exkluzív értelmében Isten tulajdonává válik, amennyiben a fogadalom megszünteti azt a jogot, hogy önmaga fölött szabadon rendelkezék és lehetetlenné teszi, hogy életét Istenen kívül másnak ajándékozza.

A tökéletes önátadás kiemeli a szerzetest a mindennapi földi gondokkal vajúdó, számtalan veszélynek kitett és szenvedélyek prédájává váló élet zűrzavaros forgatagából és a kegyelem ragyogóan fényes világosságának magas fennsíkjára helyezi. Közel hozza Istenhez és megteremti Vele a legszorosabb és legmélyebb kapcsolatot. Megteszi égő áldozattá, amely az isteni hivatás megemésztő tűzében a szerzetesélet oltárán semmisül meg. Ebben a megsemmisülésben alakul át (mint a vetőmag a termőföldben), válik termékennyé és találja meg az új életet.

A fogadalom másik misztikus következménye a részvétel Isten életében. A szerzetes önátadása által és a kegyelem alapján beleolvad Istenbe, résztvesz életében, benső közösségre lép vele, meghitt barátjává válik és élvezi e kapcsolat minden felbecsülhetetlen előnyét. (Az Istenben teljesen elmerült élet lényegét és mozzanatait a misztika vázolja.) Másszóval, istenes életet él és oly nagymértékben egyesül az Úrral, hogy ezen állapotot misztikus násznak, a szerzetest pedig Krisztus jegyesé-

nek nevezhetjük. Ez már a szerzetesi élet tökéletes beteljesülése és szinte előjátéka, sejtelve a végső megdicsőülésnek.

*

Kempis Tamás, Krisztus Követésének ihletett szerzője nagyon helyesen mondja, hogy nem a ruha teszi a szerzetest. Szerzetessé a keresztény lélek csakis a hármass fogadalom által válik.

Felemelő tudat, hogy fogadalmunk által Isten kizárólagos tulajdona lettünk. Égő áldozat a szent hivatás oltárán, vagy mint egyes Egyházatyák tanítják, hasonmása, visszfénye a Megfeszítettnek: keresztfánk a szerzetesi állapot és a szegek, amelyek rajta megrögzítenek, a hármass fogadalom.

Erre gondoljunk, valahányszor a fogadalmakkal foglalkozunk vagy érezzük szerzeteseletünk áldozata perzselő tüzét. Ebből a tudatból merítsünk erőt és törekedjünk arra, hogy megfeleljünk eszményi állapotunknak és fogadalomhűségünk által dicsőségére váljunk a megfeszített Krisztusnak.

AZ ESZMÉNYI SZEGÉNYSÉG

80. *Nihil habentes et omnia possidentes*

A szerzetesi intézmény mindig a tökéletes szegénység jegyében állott. Ez egyik alappillére. A szerzetesi élet ugyanis nem egyéb, mint az evangéliumi tanácsok komoly követése és egész életre kiterjedő gyakorlása. Hogy ezekben a szent szegénység mily szerepet játszik, azt e könyvben, ahol inkább a gyakorlati megfontolásra fektetjük a fősúlyt, nem vázoljuk, mert az alapvető ismereteket jogosan feltételezzük.

A szent szegénységnek különös varázsa van és ez annyira hatékony, hogy felfokozott mértékben széppé és vonzóvá teszi a szerzetesi életet.

Sok poézis van e fennkölt és magasztos életformában. Vagy nem költészet az, amit Assisi Szent Ferenc,

Assisi Szent Klára és a szerzetesi intézmény több markáns egyénisége szegénységéről tudunk? Különös szellem csap felénk az erre vonatkozó jelentésekből és a sorok között szinte érezzük azt a rendkívüli életet, amely éppen önként választott szegénysége miatt oly végtelenül gazdag, hogy tökéletesen megfelel Szent Pál mondásának: „Nihil habentes et omnia possidentes — Semmijük sincs és mindenük megvan.”

E rendkívül magas nívón lepergő életnek, a szent szegénység mindennapi szűrkeségében felhangzó himnuszának eleven emlékét találjuk meg Szent Klára híres refektóriumában, melynek küszöbét nem lehet meghatoltóság nélkül átlépni.

E dicshimnusz, a szent szegénység a mindennap szűrkeségét bearanyozó poézise ma sem szűnt meg, és ha modern keretek között is, mindenütt megtalálható a komolyan törekvő szerzetesi testületekben.

A világ nem érti meg a szerzetesélet ezen oldalát. Annál jobban becsüljük mi, szerzetesek, annál nagyobb szeretettel ápoljuk ezt az őseink által megszentelt szellemet és törekszünk eszményi szegénységben élni, hogy hasonlóvá váljunk Krisztushoz, aki annyira szegény akart lenni, hogy még párnát sem akart, amire lehajtsa fátart fejét.

81. A szent szegénység lényege

A szent szegénység lényege a Krisztus követésében összpontosított komoly és elszánt akarat. Aki a szerzetesi hivatás keretén belül önkéntes szegénységre határozza el magát, Krisztust akarja követni és így törekszik minden anyagi vonatkozás fölé emelkedni. „Nudum Christum nudus sequi”, mondták őseink, vagyis Prohászka püspök gyakran használt kifejezésével élve: a nincstelen Krisztust nincstelenül követni. A szerzetesi intézménynek mindenkor ez volt egyik legfontosabb alapelve. A szerzetesi hivatás lényege abban áll, hogy Krisztushoz váljunk hasonlóvá. Ebbe a szegénységet, a földi javak fölé emelkedést, az életnek tőlük való függet-

lenítését és a vele járó áldozatot is bele kell vonatkoztatni, mert Krisztus élete a szent szegénység legtökéletesebb beteljesülése és a földi javak fölé emelkedés Krisztus jellemképének egyik legmarkánsabb vonása. Aki Krisztust tökéletesen követi és visszfénye életének, az a szegénység útját járja és a mindennapi gyakorlatban a legtökéletesebb szegénységre törekszik. Minél jobban sikerül a szegénység szellemét életében ki-domborítania, annál közelebb jut Krisztushoz és annál szorosabbá teszi a kapcsolatot Vele. Míg a szent szegénység ellen elkövetett hibák és bűnök mindinkább eltávolítanak Krisztustól és elmosódottabbá teszik lelkünk hozzá való hasonlatosságát.

A szerzetes, mint Krisztus követője és sorsának részese a szent szegénység által lesz az isteni Gondviselés gyermeke. Krisztus szent emberségének földi, anyagi szükségleteiről is az isteni Jóság gondoskodott. Ugyan-azon isteni Jóság terít asztalt mindazok számára, akik Egyszülöttjével közösen járnak a szegénység tövises, de magasbaívelő útját. A mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy a szerzetes valóban az isteni Gondviselés gyermeke. Mindíg szerettük hangoztatni, hogy szerzeteseket nem illik kérdezni, miből fedezik szükségleteiket, nem illik őket zavarba hozni, mert nem tudnak válaszolni. Legfeljebb annyit mondhatnak, hogy az isteni Jóság gondoskodik róluk. Hogy hogyan, azt úgysem tudják megmondani. Mert rendszerint úgy alakul a helyzet, hogy a szerzetes életéből csak a legritkább esetben hiányzik a legszükségesebb és akkor is csak kivételesen és rövid időre. Hogy az élethez szükséges — gyakran a legmostohább körülmények között — honnan jön, azt a jó szerzetes rendszerint maga sem tudja. Csak azt látja, hogy van és hálát ad Istennek gondviselő jóságaért.

A szerzetes, aki a szegénységet komolyan veszi, a lelki élet legnagyobb akadályát gördíti el útjából, tudni-illik megszabadul a birtoklás szenvedélyétől és az anyag rabszolgaságától. Tudjuk, hogy e szenvedély mennyire lealacsonyítja az embert, mily nagy fokban gátolja a lelki kibontakozást, mennyire eltávolít Istentől. Mi szer-

zetesek, az isteni Gondviselés gyermekei, nap-nap után szemtanúi vagyunk annak az örült haláltáncnak, amelyet a világ lejt a modern birtvány visszataszító aranyborjúja körül. Látjuk e szenvedély tűzét a szemekben és a mindent megragadni akaró kezek végzetes vonaglását. Látjuk az örökös nyugtalanságot, békétlenséget, gyűlölködést és széjjelhúzást. A sok igazságtalanságot és mindazt a nyomort, ami e szenvedély nyomában jár. Látjuk! Hálát adunk Istennek, hogy kiszabadított az örvényből, és a szent szegénység által minden anyagi vonatkozás fölé emelt. Megértette velünk a gazdagság mulandóságát, ürességét és megtanított az értékeket más síkon, a lelki élet és kibontakozás magas fennsíkján keresni. Az anyag már nem akadály számunkra és nem emel választalat Isten és lelkünk közé. Az út szabad és mi sem tart vissza, hogy lépésről-lépésre közelebb jussunk Istenünkhöz. Ez a szerzetes eszményi szegénységének egyik legnagyobb előnye és áldása.

Valahányszor körültekintünk szegényes környezetünkben és leülünk egyszerű asztalunkhoz, hogy szegjünk magunknak a Gondviselés zamatos kenyéréből, önkénytelenül Krisztus egyik hasonlatára gondolunk. A virágzó mező jut eszünkbe. Látjuk, hogy a természet egyszerű gyermekeit, a virágokat az isteni Jóság látja el a szükségessel, tartja életben és védi meg minden veszedelemtől. Ő táplálja, mint Krisztus mondotta, a mezők liliumát és nekünk, akikben van romlatlan és természetes lirizmus, jól esik, hogy mint a Gondviselés gyermekei, hozzájuk hasonlíthatjuk magunkat. A szent szegénység izzó poézise jót tesz nekünk. Megszabadít a mai elkényesedett élet sivár terméketlenségétől. Más, egészen új világot teremt körülöttünk és lehetővé teszi, hogy az élet jobb, szebb és napsugarasabb oldalán éljünk.

A szent szegénység lényegéről még sokat lehetne mondani. Elégedjünk meg egyelőre ezzel, és élvezzük mindazt a szépséget, értéket és gazdagságot, amit az önkéntes szegénységben élő Krisztus mindennapi követésében, a szent szegénység komoly gyakorlásában találunk.

82. A szent szegénység lelki finomságra nevel

A szent szegénység előharcosai és hősei kivétel nélkül a legcsiszoltabb lelki finomság példaképei. Fel-tűnő bennük a mélységes lelki kultúra, a kifinomult lel-kület és az a bizonyos szeretetreméltóság, ami mindig együtt jár a szent szegénységből fakadó önzetlenséggel.

E jelenség nyitját abban kell látnunk, hogy a szent szegénység gyakorlata a legnagyobb mértékben előmoz-dítja a lelki életet. Amily mértékben függetlenít az anyag-tól és a vele járó eldurvulástól, oly mértékben fejleszti lelki életünket, összpontosítja erőnket a lelkiekben és mozdítja elő a kibontakozást. Minél jobban szabadulunk meg az anyagtól, annál tökéletesebben fordulunk a lelki értékek felé, annál lelkiismeretesebben foglalkozunk velük és ezáltal már útban is vagyunk a tökéletes ki-finomulás felé. Minél függetlenebbek vagyunk az anyag-tól, annál jobban fejlődik ki bennünk az úgynevezett lelki érzék és finomabbá válik a lelki intuíció. Tudjuk, hogy mindez előnyünket szolgálja és nagy hasznot jelent az apostoli munkatéren, mert minél csiszoltabb lelki finomságunk és mélyebb lelki kultúránk, annál jobban értjük meg a lelkeket, illeszkedünk bele helyzetükbe és találjuk meg a hozzájuk vezető utat.

A szent szegénység ezáltal is elősegíti a lelkiség kifinomulását, hogy bizonyos vonatkozásban gondmente-síti életünket. A világi ember küzdelmének gerince a megélhetés, a mindennapi kenyér. Nálunk másként alakul a helyzet. A szerény, mindennapi kenyéradagról az isteni Jóság gondoskodik. A mi küzdelmünk súlypontja másutt van. A lélek terén. Az isteni Gondviselés csak azért teríti meg asztalunkat, hogy anyagi gondtól mentesen, csak a lelkieknek éljünk és lelki életünk kibontakozásán fáradozzunk. Azért gondoskodik rólunk, hogy szabadon vállalhassuk az apostoli munkát és szentelhessük minden erőnket a lelkek megmentésének. E gondmentesített élet biztosítja lelki kibontakozásunk sikerét és teszi oly mélyé és gazdaggá lelketünket.

A szent szegénység másszóval szabaddá teszi az

utat, amely amúgy sem könnyű. Magasba ível, meredek és tövises. Elég erő kell ahhoz, hogy járjunk rajta, végigjárjuk és elérjük célunkat. Nagy előny, ha e nehéz út minden szempontból szabad. A szent szegénység ezáltal könnyűvé teszi járásunkat és arra serkent, hogy a meredek úton felfelé haladjunk és elérjük beteljesülésünket.

A szent szegénységet jellemző könnyed és merész szárnyalással emelkedünk magasba a meredek úton, ami a szó gyakorlati értelmében annyit jelent, hogy lépésről-lépésre közelebb jutunk Istenhez. Minél jobban fejlődik bennünk a lelkiség és minél csiszoltabbá válik Krisztushoz való hasonlatosságunk, annál közelebb vagyunk a célhoz és annál boldogabban mondhatjuk, hogy útban vagyunk végső beteljesülésünk felé.

83. A szent szegénység égő áldozata

A szerzetes életáldozatának beteljesülését nagymértékben a szent szegénység mozditja elő. A következő feltételek mellett:

A szegénység mindennapi gyakorlata tényleges nélkülözés legyen. Necsak névleg legyünk szegények. Ne kényelemben akarjuk élvezni a szent szegénység előnyeit, hanem tegyünk, cselekedjünk, nélkülözzünk. Érezzük a szent szegénység okozta hiányok terhét. Akarjuk és szeressük ezt az életet. És ha történetesen hiányzik életünkől a nélkülözés, keressük. A jóakarathoz nem kell több. Mert aki nélkülözni akar, megtalálja a módját és fog nélkülözni. Ez legyen tehát életáldozatunk egyik beteljesülése.

Viseljük szeretettel és türelemmel, ha a szent szegénység gyakorlata néhanapján fáj. Kell hogy fájjon és fáj is, ha szegénységünk miatt megvetnek, semmibe vesznek, ha véletlenül a legszükségesebb is hiányzik és olyasmit is nélkülöznünk kell, amiről alig tudunk lemondani. Kell hogy érezzük a szent szegénység illatos rózsájának töviseit és hogy mélyen behatoljon énkbe, különben szó sem lehet áldozatról és nem beszélhetünk életáldozatunk beteljesüléséről. Keressük tehát a szent

szegénység gyakorlatában a szenvedést, a fájdalmat, hogy életünk ebből a szempontból is égő áldozat legyen a szerzetesi hivatás oltárán és dicsőítse örök eszményképünket: a Megfeszítettet.

*

Térjünk vissza Krisztus hasonlatához és gondoljunk a mezők liliomára.

Mint szerzetesek, jogosan nevezhetjük magunkat a mezők liliomának és hivatkozhatunk arra, hogy az isteni Jóság gondoskodik rólunk.

Ez a valóság.

Erre azonban egy válaszunk legyen.

Ha az isteni Gondviselés Krisztus kertjében virágzó liliommá tesz meg és akként bánik velünk, akkor legyünk tényleg az.

Virágzó liliom.

Életünk a kegyelem segítségével valóban pompás virágzás legyen Isten nagyobb dicsőségére. Virágzó lelki élet, apostoli munka, szerzetesi fegyelem, áldozatkészség és önátadás.

Virágzó liliom legyünk az Úr kertjében, amennyiben lelkünk szeplőtelenisége és makulátlan ártatlansága valóban beteljesül és eléri teljes kibontakozását.

Ha ezt tesszük, vagyis liliom vagyunk az Úr mezején, nem kell félnünk a jövőtől. Szent merészséggel vállalhatjuk az eszményi szegénység áldozatát. Az isteni Jóság majd gondoskodik rólunk, táplál és felruház, hogy annál méltóbban ékeskedjünk kiválasztottai kertjében, Krisztus virágillatban fürdő mezején.

A SZENT ENGEDELMESSÉG

84. Aml a szerzetest szerzetessé teszi!

A szerzetest az engedelmesség teszi szerzetessé.

Élete e nélkül el sem képzelhető, mert az engedelmesség monasztikus életet fenntartó és irányító fegyelem alappillére.

A szent engedelmesség nemcsak a fegyelmezett szerzetesi életet alapozza meg. Férfiakat nevel, embereket farag és hősokeket alakít. A történelemből tudjuk, hogy a szerzetesintézmény kimagasló egyéniségei kivétel nélkül az engedelmesség útján fejlődtek magasba és érték el kibontakozásuk teljességét. Az engedelmesség iskolájában tanulták meg a nagyvonalú tevékenység, az eredményteljes és győzedelmes életalakítás összehasonlíthatatlan művészetét. Ott szerezték azt az acélos férfiaságot, amely ellenállóképessé, szívóssá tette őket. Ott sajátították el a kitartás szellemét és ott tanulták meg, hogyan kell Isten földi országában a lelkek javára felépítő munkát végezni.

A szent engedelmesség kiváló képviselői kivétel nélkül rokonszenvesek. Nagy hatással vannak reánk, mert van érzékünk a termékeny fegyelem, az acélos férfiaság és a teljesen kibontakozott lelki nagyság iránt. Tetszenek nekünk a győzedelmes egyéniségek, mert legyőzték magukban a világot és térdre kényszerítették az életet. Mert legyőzték a lelkükben a rosszat és felépítették benne Isten országát. Mert ruganyos fegyelemmel hajoltak meg a föléjük rendelt akarat előtt és ezáltal biztos úton járva, elérték céljukat és érdemessé váltak a küzdő csapat élére kerülni, testületeket, tömegeket irányítani és fegyelemben megedzett, az isteni akarral egyesült akarattal a gondjaikra bízottakat istenes életre nevelni.

A történelem tanúbizonysága szerint az engedelmisség a végső győzelemhez vezető termékeny fegyelem útja. Mi szerzetesek is ezen az úton járunk, hogy őseinkhez hasonlóan célt érzünk, elősegítsük lelki kibontakozásunkat és megalapozzuk apostoli munkánk sikerét.

*

A szent engedelmisség tengelye és irányítója az isteni akarat. Erre támaszkodik, ehhez alkalmazkodik és ezt valósítja meg a mindennapban. — Biztos úton jár így, mert — mint tudjuk — az isteni akarat a legfensőbb és megfellebbezhetetlen erkölcsi törvény. Minél tökéletesebben alkalmazkodunk az isteni akarathoz, annál

nagyobb mértékben valósítjuk meg az erkölcsi törvényt és nagyobb fokban szenteljük meg az életet. A szerzetes erre törekszik: az élet tökéletes megszentelésére. Ezért teljesen hozzásimul Isten akaratához és mindenben szorint igazodik. Másszóval az isteni akaratra építi fel életét és úgy él, hogy életalakítása az isteni akarat beteljesülése legyen.

Példát erre Krisztus adott. Már serdülő korában mondotta, midőn szülei három napig keresték, hogy abban kell lennie, ami az Atyáé. Földi életében nem tett egyebet, mint Atyja akaratát. Hűséges követői e szerint cselekszenek és az isteni akarat határozatát tartják életük legfelsőbb törvényének.

A szerzetes engedelmissége erre vonatkozik. Midőn fogadalmat tesz, ezt ígéri meg Istennek és így teljesíti be élete égő áldozatát. Az isteni akarat oltárán áldozza fel egyéniségét, hogy e szentséges akarat örök bölcsesége szerint alakítsa, irányítsa és Isten hasonmására átváltoztassa.

Az isteni akarat határozatát a szerzetesi élet keretén belül a szent szabály és az előljáró irányítása közvetíti.

Az előljáró Isten helyettese és mint olyan, Isten nevében szól bele a szerzetes életébe. Irányít, nevel és védelmez. Isten felé irányítja az életet, a szerzetesi szellemenben neveli a lelkeket és bölcs előrelátással védelmezi a környező számtalan veszedelem ellen. Mindezt Isten megbízásából és Isten nevében teszi, akaratára támaszkodva és határozatát közvetítve. Ha Szent Pál teljes általánosságban arra hivatkozik, hogy minden hatalom Istentől van, annál inkább kell ezt a szerzettestület kormányzóhatalmára, az előljáróra vonatkoztatni és benne Isten helyettesét és az isteni akarat közvetítőjét látni. (Ami a mindennapi gyakorlatot illeti, vagyis az engedelmisség fegyelmét, azzal az előljáró személyének szentelt fejezetben foglalkozunk.)

Az isteni akaratot ezenkívül a szerzet szabálya közvetíti, melynek az előljáró is alá van rendelve. A szent szabály teljes általánosságban mutat rá az isteni akarat határozatára, míg az előljáró a mindennapi feladatokra,

a különböző körülményekre alkalmazza a szent szabályt és így vezeti Isten nevében életünket. (Az erre vonatkozó gyakorlati utasításokat pedig a szent szabálynak szentelt fejezetben találjuk meg.)

A szent engedelmesség, mint a mondottakból kitűnik, Isten akaratával forraszt össze. Ennélfogva a legnagyobb előnnyel jár. Szorossá és felbonthatatlanná teszi (különösen a fogadalom által) a kapcsolatot Istennel, szolgálatának szenteli életünket, kiemel a köznapi élet forgatagából és az Úrnak szentelt élet magas fennsíkjára helyez, hogy tökéletes lelki kibontakozásunkat elősegítve, megtegyen a föld sójává és a világ világosságává.

85. Az egyéni akarat szerepe

Az egyéni akarat döntő szerepet játszik a szerzetesi engedelmesség fegyelmeiben. E szerep oly nagy, hogy összpontosított, acélos és edzett akarat nélkül gondolni sem lehet tökéletes beteljesülésére. Ennek okát a következőkben kell keresnünk:

Szabadakaratból fakadó elhatározás kellett ahhoz, hogy elfogadjuk Isten kitüntető meghívását, vagyis a hivatás kegyelmét és kövessük (szerzetbelépésünk által) hívó szavát. Ekkor szabad és független egyéni akaratunkkal határoztuk meg életutunkat és választottuk az engedelmesség fegyelmét. Ez az elhatározás végleges és döntő volt, az egész életre kiterjedt és egész tartama alatt fenntartja ezt az állapotot.

Szabadakaratból fakadó elhatározásunk csak kiindulópont volt, melyre folytatás, vagyis a mindennapi gyakorlat következik. Onmagunkat tagadnók meg és önmagunkhoz válnánk hűtlenné, ha ez nem felelne meg az elindulásnak, vagyis ha nem akarnók nap-nap után követni az isteni akarat elgondolását és elfogadni a közvetítő kettős hatalmat: a szent szabály szavát és az előjáró irányítását. Szerzetbelépésünkkor és a szent fogadalom ünnepélyes pillanatában tett szabad elhatározásból fakadó egyéni akarat az engedelmesség mindenegyes aktusában megújul és a gyakorlatban beváltja ígéretét.

vagyis tényleg aláveti magát a szerzetesfegyelem útján közvetített isteni akaratnak.

Az egyéni akarat ebben találja beteljesülését. Szó sem lehet megsemmisüléséről vagy kikapcsolódásáról. A gyakorlatban mindig megvan, mert szabad egyéni akaratból gyakoroljuk az engedelmesség fegyelmét és rendeljük magunkat alá Istennek. Csak lényeges átalakuláson megy keresztül (és ebben áll megszentelődésünk), egyet akar vele, sohasem tér el tőle és ezáltal mindig jót, a szebbet és a tökéletesebbet választja.

Az egyéni akarat tehát nem satnyul el az engedelmesség fegyelmeiben. Ellenkezőleg! Isten akaratába beleolvadva oly tökéletességre tesz szert, amelyet más úton soha el nem érne. Mindig a tökéletesség útját járja és részesül az isteni akarat megtermékenyítő tüzeiben. Eleve kizárt dolog, hogy tévútra kerüljön (addig, amíg nem szakad el Isten akaratától) és veszélyeztesse lelke kibontakozását: lehetetlen, hogy elsatnyuljon vagy elgyengüljön, mert az isteni akarat tüze (a kegyelem útján) erősíti meg, teszi cselekvőképessé és hatékonná. Az engedelmesség fegyelme ennél fogva az emberi akarat legtökéletesebb iskolája és az eszményi beteljesüléshez vezető legbiztosabb és legrövidebb út.

A történelem is e mellett tanúskodik, mert mint már említettük, a nagy emberek és kiváló egyéniségek mind ezen az úton jártak és jutottak el beteljesülésükhöz.

Tegyük erőssé és acélossá akaratunkat, hogy képesek legyünk Istennel egyet akarni, mindig, egész életünkön keresztül, a legellentmondóbb körülmények között is ugyanazt akarni. E feltétel mellett meg lehetünk győződve, hogy komolyan vesszük az engedelmesség fegyelmét, megtartjuk szent fogadalmunkat és útban vagyunk szerzetesi beteljesülésünk felé.

86. Engedelmisség és életáldozat

A szerzetesi életáldozat beteljesüléséhez az engedelmisség is hozzátartozik.

Az imént mondottak után furcsán és szinte ellent-

mondásként hangzik, hogy az engedelmesség áldozat is lehet. Erre vonatkozólag azt kell mondanunk, hogy az engedelmesség nemcsak lehet áldozat, hanem a szó teljes értelmében az és kell, hogy az legyen. Erre az igazságra a következő magyarázattal világítunk rá:

Szerzetbelépésünkkor, mikor követtük az isteni hivatás szavát, szabadakaratból választottuk az engedelmesség útját. Ezzel azonban lemondottunk arról, hogy a gyakorlatban valaha saját akaratunkat kövessük. Erélyes fegyelemmel arra neveltük magunkat, hogy akaratunkat mindig az Isten akaratának és közvetítőjének, az előjárónak alárendeljük. Az alárendelés, vagyis az esetről-esetre megismétlődő engedelmesség mindig saját pillanatnyi akaratunk megtagadását jelenti. Másszóval életbevágó áldozat. Minél jobban érezzük ezen áldozat tüztét, annál érdemszerzőbb engedelmességünk, tökéletesebb fegyelmünk és jobban teljesül be szerzetesi életáldozatunk.

Ne feledjük: mikor az engedelmesség életútjára léptünk, arra határoztuk el magunkat, hogy erős akarattal fegyelmezzük akaratunkat, alárendeljük Isten akaratának és közvetítőjének, az előjárónak, — meggátoljuk, hogy letérjen erről az útról és mindig ellentmondunk neki, valahányszor mást akar, mint az isteni akarat. A leg-erélyesebb akarattal saját emberi akaratunkat áldozzuk fel Istennek. Ne csodálkozzunk, ha folytonosan érezzük az áldozat súlyát és akaratunk megtagadása mindannyiszor fájdalmasan érint.

A gyakorlatban erre fektessük a fősúlyt, hogy megmaradjunk eredeti elhatározásunk mellett és akaratunkat szünet nélkül akarjuk feláldozni. Ne feledjük, ezáltal a jobb, a magasabb, az isteni hivatásban gyökerező egyéni akarat diadalmaskodik pillanatnyi szeszélyei felett és vezet gyors lépésben a tökéletesség útján.

87. A bölcsesség és értelem követelménye

Az engedelmesség a bölcsesség követelménye. Akiben megvan az igazi bölcsesség, szívesen engedelmeskedik és belátja, hogy ez a tökéletesség útja.

Az engedelmesség az értelem követelménye. Az intelligens ember szívesen engedelmeskedik, mert belátja, hogy a föléje rendelt hatalom, vagyis Isten akarata a bölcsesség teljességéből meríti kormányzó irányítását. Intelligens ember mindig meghajlik az övénél magasabb intelligencia előtt és követi irányítását. Azáltal, hogy szerzetesi hivatásunknak megfelelően engedelmeskedünk és fegyelmet tartunk, csak bizonyítjuk, hogy megvan bennünk a kegyelemközvetítette bölcsesség és eléggé értelmesek vagyunk ahhoz, hogy a biztosabb utat válasszuk és a végtelenül bölcs isteni akarat szerint igazodjunk.

Szeressük tehát az engedelmisséget és a velejáró acélos fegyelmet. Ne feledjük Krisztus szavát, amely szerint arra vagyunk hivatva, hogy résztvegyünk uralmában. Tanuljunk meg előbb az engedelmesség fegyelmében megsemmisülni, átalakulni, tökéletesülni, hogy egykor kevésbbé méltatlanul üljünk az örökké uralkodó Krisztus dicsőséges jobbján.

A LELKI ÉRINTETLENSÉG

88. A lilomos lelkület

Mi szerzetesek letesszük a szent tisztaság fogalmát és ezáltal szeplőtelen, makulátlan életre kötelezzük magunkat. Ezen fogadalommal Istennek szenteljük életünket és megalapozzuk magunkban a szeplőtelen, lilomos lelkületet.

A szerzetesi intézmény története mindig gazdag volt oly egyéniségekben, akik ezen a téren is kitűntek és a szeplőtelen érintetlenség, a lilomos lelkület apostolai és hőseiként szerepeltek. E tradíciónak, hosszú idők megszentelt hagyományának felelünk meg mi is, midőn törekszünk a tisztaság fogadalmá alapján megvalósítani életünkben a szeplőtelen lelkületet és ezáltal tökéletesíteni a három evangéliumi tanácsra felépített életünket.

A szeplőtelen lelkület úgyszólván előcsarnoka annak a gyönyörű világnak, amely a tisztaság fogadalmának

beteljesülésével alakul ki bennünk. Előcsarnoka, védőbástyája és ugyanakkor legszebb eredménye és gyümölcse.

A liliomos lelkület, a szeplőtelen lelkiség voltaképpen a szerzetesi élet veleje és magva. Lényegében véve nem egyéb, mint a lélek büntől való mentessége. Tökéletes elfordulás mindentől, ami ellenkezik Isten akaratával, összeütközik törvényével és sérti szentséges pillantását.

A liliomos lelkület, mint a szent tisztaság előbástyája, megkívánja, hogy bűnmentesen éljünk, szeplőtelenül megőrizzük lelkünket és a vétkeknek még árnyékát is kerüljük. Ez nemcsak a súlyos bűnökre, a halálos vétkekre vonatkozik. Vonatkozik ez az úgynevezett bocsánatos bűnökre is, amelyeket készakarva, teljes tudattal és megfontolással követünk el. A szeplőtelen lelkület tehát függetlenít a bűn minden nemétől, valóban istenes életre készítet és elősegíti bennünk a kegyelem tökéletes kibontakozását.

A liliomos lelkület beteljesülése, megőrzése jelentékeny lelki küzdelemmel jár, nagymértékű kegyelmi erőt tételez fel és komoly, de boldog áldozatot jelent.

Elsősorban küzdelemmel jár, mert megkívánja a bűntől való teljes elfordulást. Az emberi nem bukása óta azonban természetünk annyira meg van terhelve, hogy nagy bennünk a bűnre való hajlam. Nehéz ezt fékezni, a bűnveszélyt távoltartani és szeplőtelen életet élni. Csak úgy lehetséges, ha elszántan küzdünk e lelkület beteljesülésért, ellenállunk a kísértéseknek, ellentmondunk a világ romlott szellemének, elzárkózunk a rossz példa hatása elől, legyőzzük önmagunkat és az egész vonalon küzdve, szünet nélkül azon vagyunk, hogy megőrizzük lelkünk szeplőtelen érintetlenségét. E küzdelem sohasem szűnik meg, az életnek úgyszólván minden pillanatára kiterjed és nem ismer pihenést. Mindíg résen kell lennünk és kivont karddal kell őrködnünk, hogy bármely pillanatban készen legyünk a támadást visszaverni és lelki érintetlenségünket biztosítani. A folytonos küzdelem lényegesen hozzátartozik szerzetesi életáldozatunk beteljesüléséhez és annak egyik leghatékonyabb eszközlője.

A lelki érintetlenség beteljesülése csakis a kegyelmi világrend hathatós eszközei igénybevételeével lehetséges. Saját erőnkől nem vagyunk képesek bűnmentes életet élni és eredménnyel küzdeni. Megerősítésre, természetfeletti kiegészítésre, vagyis a mindenre képesítő kegyelmi erőre van szükségünk. Minél őszintébb bennünk a lelki érintetlenség megőrzésére összpontosított akarat és minél nehezebb helyzetünk, vagy átöröklött a természetünk, hajlamunk és minél állhatatosabban kérjük Istentől ezt a hatékony ajándékot, annál nagyobb mértékben részesülünk a szükséges kegyelmi erőben és biztosítjuk lelkünk szeplőtelen érintetlenségét. Nagyon tanácsos a „Mediatrice Gratiarum”, a kegyelmet osztó Istenanya közbenjárását kérni és lelkünk szeplőtelenességét anyai pártfogásába ajánlani.

A szünetnélküli küzdelem, éber őrködés és körültekintő elővigyázat minden erőnket igénybeveszi és a szó teljes értelmében áldozatot jelent. Áldozatot, amit szívesen vállalunk, mert tudjuk, hogy benne teljesül be szerzetesi életünk lényege: életünk feláldozása az istenadta hivatás magasztos oltárán. Boldogok vagyunk, hogy meghozhatjuk ezt az áldozatot, és ennek árán szeplőtelen lélekkel szolgálhatunk annak az Úrnak, Aki a hivatás kegyelmével magához kötött és jegyesévé tett.

Krisztus jegyese vagyunk és ezért lelki érintetlenségre, liliomos életre törekszünk. Minden áldozatra készen vívjuk meg a lelki érintetlenség csatáját és inkább életünket hagyjuk a csatatéren, semhogy elveszítsük e drága kincset, mely egyedül tesz méltóvá, hogy Krisztus jegyesének nevezessünk.

89. A lelki érintetlenség mint istentisztelet

A lelki érintetlenség magasfokú istentisztelet és nagyértékű istenszolgálat.

Beteljesülésében megvannak mindazok az értékek, amelyek hozzátartoznak istenszolgálatunkhoz és folytonos istentiszteletté teszük életünket.

A lelki érintetlenség, mint már említettük, abban áll, hogy a bűntől megőrizzzük lelkünket.

Ennek beteljesülése minden képességünk igénybevételét megkívánja. Azt kell mondanunk, hogy szinte mozgósít bennünk mindent, ami jó, értéket képez és elősegíti a lélek kibontakozását. Nemcsak mozgósítja ezeket az értékeket, hanem megszakítás nélkül él is velük és ezáltal a lelki érintetlenségért folytatott küzdelmen keresztül az Úrnak szenteli és szolgálatába állítja őket. Ezen értékek és a tulajdonságok, amelyek az említett küzdelemben megszakítás nélkül tevékenykednek és érvényesülnek, ezáltal elmélyülnek, fokozzák teljesítő-képességünket, kibontakoznak és tökéletesülnek, ami viszont biztosítja életünk, vagyis további istenszolgálatunk elmélyülését és tökéletesülését.

A szeplőtelen lelkületért folytatott küzdelem minden képességünket igénybeveszi, Istennek szenteli és ezáltal életünket, annak minden mozzanatát nemes istenszolgálatná alakítja át.

A szeplőtelen lelkiség és lelki érintetlenség valóban istenszolgálat, mert mélységes lelki életen alapszik. A szeplőtelen érintetlenséget ugyanis csak az tudja megvalósítani, fokozni és tökéletesíteni, aki befelé fordult komoly lelki életet él és az anyag, a test és a föld szenvedélyei fölé emelkedve az örök értékekben keresi beteljesülését. A komoly lelki élet, mint tudjuk, nagyfokú kibontakozáshoz vezet, tökéletességben csendül ki, Krisztushoz való hasonlatosságunkat alapozza meg. Mi egyéb ez, mint istenszolgálat a szó legnemesebb értelmében.

A lelki érintetlenség még azért is nemes istentisztelet, mert a kegyelmi világrendre van felépítve. Már említettük, hogy lehetetlen lelkünket kegyelmi megerősítés nélkül szeplőtelenül megőrizni. Kegyelemre van tehát szükségünk. Minél nagyobb mértékben szerezzük meg a már említett módon, annál természetfelettibbé, istenesebbé válik életünk. A kegyelem által ugyanis bekapcsolódunk Isten életébe, szorosan összeforrunk Vele és csak neki szolgálunk. A kegyelemben való gyarapo-

dás alapján életünk tökéletes istenszolgálatná változik át. A szeplőtelen lelkület, amely ezt a kegyelemteljes életet feltételezi, istenszolgálathoz vezet és azt a legnagyobb mértékben tökéletesíti.

A kinyilatkoztatás nem hiába mondja a Szentírásban, hogy a szűz és szeplőtelen nemzedék mennyire szép és emléke mennyire halhatatlan. Igaza van, mert nincs a világon szebb és értékesebb a szeplőtelen lelkületnél. Példa erre a Virgo Immaculata, a Szeplőtelen Szűz, akinek ragyogó tisztasága minden szerzetes eszményképe.

90. A szeplőtelen lelkiség és mélységes kultúra

A szeplőtelen lelkiség alapja minden mély és valódi kultúrának.

Okát abban kell keresnünk, hogy a folytonos küzdelem és a velejáró kegyelmi megerősödés a lelket rendkívüli mértékben elmélyíti és érzékennyé teszi. A szeplőtelen lelkületet jellemzi ez az érzékenység. A történelem bizonyítja, hogy az ezen a téren kimagasló egyéniségek a bűn árnyékától is visszariadtak és a legkisebb bűnveszélyt is megéreztek. Annyira érzékenyek voltak, hogy mindenben rögtön meglátták azt, ami közel áll a bűnhöz vagy hozzá vezet, és ettől a legnagyobb eréllyel távoltartották magukat. Nagy erény ez az érzékenység és védőbástyája a léleknek. Távoltart a bűntől és eleve felvértez minden veszély ellen.

A szeplőtelen lelkiséget jellemző mélységes kultúrát és finomságot a jó és nemes tulajdonságok fokozatos tökéletesülése is előmozdítja. — Említettük, hogy a lelki szeplőteleniségért folytatott küzdelem mily nagymértékben veszi igénybe e tulajdonságokat és mennyire tökéletesíti őket. A tökéletesüléssel arányosan fejlődik a lélek finomsága és mélyül kultúrája.

A lelki finomság és mélységes kultúra legfőbb előmozdítója azonban a lelki szeplőteleniség által biztosított magasfokú istenközelség. Tudjuk, hogy a szeplőtelen lelkület Istenhez vezet és közvetlen közelében tart. Magától értetődik, hogy Isten közelében lepergő életünk e

felbecsülhetetlen jelenlét által csiszolódik, finomodik, mélyül és tökéletesül. Nem élhet sekélyes életet az, aki Isten közelében tartózkodik, jelenléte megszentelő hatásának van kitéve és abszolút tökéletességét szemléli. A szeplőtelen lelküetűek, akik Isten közvetlen közelébe jutottak, mindig a lelki mélység emberei és kultúrájuk oly nagyfokú, hogy többletéből másokat is gazdagon megajándékozhatnak, ami az apostoli célkitűzésnek előnyére válik és a halhatatlan lelkek javát szolgálja.

*

Feltűnő, hogy a Szentírás milyen intenzíven foglalkozik a lelki érintetlenség szépségével és mily felbecsülhetetlen dicsérettel halmozza el a szeplőtelen lelküetűet. A mondottak után megértjük a Szentírásban megszólaló isteni kinyilatkoztatást és tudjuk, hogy az Úr azért dicséri és becsüli annyira a lelki érintetlenséget és a lilíomos lelküetűet, mert lényegében véve nem egyéb, mint tökéletes elszakadás mindattól, ami nem Isten és feltétlen összeforrás az Úrral, Aki életünk forrása, tengelye és boldog beteljesülése.

VI.
A SZERZETES MINDENNAPI
ÉLETE

SZERZETÜNK

91. Család és haza

Szerzetünk természetfeletti vonatkozásban családunk és hazánk. Elsősorban család, lelkünk családja, mert szerzettársainkkal közös életet élünk. Lelkünk hazája, mert természetfeletti vonatkozásban azt nyújtja lelkünknek, amit e földön a haza.

A szerzet ennél fogva mindenünk, mert a szó teljes értelmében mindent neki köszönünk.

Hogy mi mindent köszönünk neki, azt az alábbiakban vázoljuk. Azt azonban, hogy mit kell érte tennünk, már most megmondhatjuk: nagyon sokat kell foglalkoznunk jelentőségével. El kell mélyítenünk vele a kapcsolatot, tökéletesen bele kell olvadnunk életébe, mégpedig oly mértékben, hogy — mint Szent Pál mondaná — teljesen feloldódunk benne, csak érte élünk, dolgozunk és szenvedünk, mert tudjuk, hogy csak az ő diadalmas kibontakozásában találjuk meg egyéni beteljesülésünket.

92. A szerzet és az egyéniség

A szerzet elsősorban alapja egyéniségünknek és jellemképünknek.

A szerzetesben, ha beleilleszkedett lelki családja kereteibe és beleolvadt életébe, másszóval tökéletes szerzeteséletet él, hamarosan kialakulnak — természetesen egyéni alapon — a szerzet jellegzetes jellemvonásai. Ennek nagy fontosságot kell tulajdonítanunk, mert e jellemvonások, miután túlsúlyban vannak és tengelyszerepet játszanak, képezik egyéniségünk és lelki arculatunk alapját. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk,

hogy jellemképünk e mellett teljesen egyéni marad, mert minden lelki fiziognómia a maga módján, tehát teljesen egyénileg fejezi ki és valósítja meg magában a szerzet tipikus jellemvonását. Magától értetődik, hogy e jellemvonások minden egyéni kialakulás ellenére lényegében véve a szerzet minden tagjában azonosak és elsősorban szembeötlők. Legjobb példa erre a két kármelita Szent Teréz. Különböző korszak és társadalmi osztály gyermekei, egymástól teljesen elütő utakon járnak és küldetést teljesítenek. Lelki fiziognómiájukban van azonban valami, ami teljesen azonos. Minden hozzáértő ember megismeri bennük ezen a kármelitát, mert az érdemdús rend alapvető jellemvonásai mind a kettőben tökéletesen (az említett egyéni alapon) kidomborultak.

Ahhoz, hogy szerzetünk egyéniségünk alapja legyen, több feltételt kell teljesítenünk. Az első, hogy szellemének megfelelően élünk, mert csakis e szellem gyakorlati, a mindennapi életben beteljesült megvalósulása által véshetjük lelkünkbe szerzetünk tipikus, minden más iránytól megkülönböztetendő jellemvonásait. Hemptinne Pius, maredsous-i bencés erre vonatkozólag mondja: „Nem véletlen, hogy ki milyen szerzetesrendben vagy világi hivatásban él, mert hivatásunk alapja az isteni Megváltó akaratában rejlik, hogy Neki szolgáljunk, Őt dicsérjük abban a rendben, amelybe hívott. Tehát egészen benne kell élnünk hivatásunkban, vagy ha az Úr úgy akarta, szerzetesrendünk szellemében és az életszentségre vezető úton elsősorban azokat az eszközöket kell felhasználni, amelyeket élethivatásunk vagy szabályzatunk felkínálnak.” Ebből következik, hogy minél tökéletesebben élünk szerzetünk szellemének megfelelően, annál nagyobb mértékben domborodnak ki bennünk az említett jellemvonások és ugyanolyan mértékben alakul és tökéletesedik bennünk az egyéniség. A szerzetesi életben ugyanis a kettőt egymástól elválasztani nem lehet. Kölcsönösen kiegészítik egymást és míg a szerzet tipikus jellemvonásai szilárd alapot nyújtanak az egyéniségnek és lehetővé teszik kibontakozását, addig az egyéniség mint

olyan a maga módja szerint és méreteinek megfelelően a szerzet szellemét önti eleven életformába.

Habár külső formák nem játszanak vezetőszerepet és nem állnak első helyen, mégis, tekintettel az egyéniség kibontakozására, ezeket is komolyan kell vennünk. Ha nem is alapozzák meg az egyéniséget, mégis mint a szerzet tipikus szellemének külső megnyilvánulása és gyümölcse, lényegesen elősegítik az egyéni kibontakozást és mint külső keret, elválaszthatatlanul hozzátartoznak egyéni életünkhöz. Ennélfogva a szerzet szokásait és különböző, évszázados multban gyökerező gyakorlatait is nagy tiszteletben tartjuk. Mindennapi életünkben a szabály és a napirend megszabta helyet biztosítjuk nekik.

Más alkalom híján e helyen kell megemlékeznünk azokról, akik bennünk a szerzetesi egyéniség kibontakozását elősegítették. Ezek előjáróink és nevelőink. Tapasztalatból tudjuk, mily nagy és fontos munkát végeztek és mennyi áldozatot hoztak, míg sikerült célt érni, lelkünkben az egyéniséget kialakítani és a szerzet szellemét bennünk megvalósítani. Hálával tartozunk nekik és ezt csak azáltal rójuk le, ha mindig utasításaik szerint cselekszünk, nevelőink becsületére válni törekszünk és hálás imádságainkban sem feledkezünk meg róluk. Ezáltal csak kötelességünket teljesítjük és bizonyítjuk, hogy megbecsüljük az értünk végzett munkát és az érettünk hozott áldozatot.

Ha szerzetünknek egyebet nem köszönünk, csak egyéniségünk imént vázolt beteljesülését, már ez is örök hálára kötelez. De köszönünk még mást is. Mielőtt azonban erre áttérnénk, térdeljünk le és adjunk hálát Istennek, hogy meghívott szerzetünkbe és méltónak tartott e nemes testület tagjává lenni.

93. A szerzet és a működési tér

A jóságos Isten nagy megtiszteltetésben részesített minket szerzeteseket, mert képességeinknek megfelelő munkakört jelölt ki számunkra. Hogy e munkakör mily

fontos és mily rendkívüli szerepet játszik életünkben, tapasztalatból tudjuk. Ez nem szorul további magyarázatra. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy Isten e munkakört szerzetünkön keresztül juttatta nekünk. A szerzetet bízta meg, hogy a munkateret előkészítse és fenntartsa számunkra. Lehetséges, hogy oly helyen állunk, amelyet a szerzet már évszázadokon keresztül ápolt, gondozott és őrzött, hogy — bizonyos vonatkozásban — számunkra is megőrizze. Fontoljuk meg, mennyit fáradoztak az alapítók, hogy a szerzet tagjainak megszerezzék és biztosítsák a megfelelő munkakört. Olvassuk el a szerzetesrendek alapításának és kifejlődésének történetét és majd fogalmat alkotunk magunknak arról, hogy mennyi áldozatba került és mennyi gondterhes munkát jelentett az említett munkakör megszerzése, fenntartása és kibővítése. Ha az alapítók, őseink és elődeink nem gondoskodnak oly jóságos szeretettel rólunk, az utódokról, aligha állnánk azon a helyen, ahol most vagyunk és működünk. Erről megfélekedezni hálátlanság és jellemtelenség volna. Hálás lelkülettel vesszük tudomásul, hogy munkalehetőségünket Isten után a szerzetnek köszönjük. Isten után a szerzetnek mondunk hálát e felbecsülhetetlen előnyért és a szó gyakorlati értelmében azzal háláljuk meg, hogy munkahelyünket tökéletesen betöltjük és hivatásunknak minden szempontból megfelelünk.

Ahhoz, hogy munkahelyünket betölthessük, lelkiismeretes és hosszadalmas előkészület kellett. A szerzet anyai szeretettel gondoskodott erről is. Hosszú éveket fordított neveltetésünkre és semmi áldozattól sem riadt vissza, hogy tökéletesítse természetes adottságainkat és megadja az elkerülhetetlenül szükséges, a kor követelményének megfelelő kiképzést. Ne feledjük: a szerzetbe csak a jóságos Isten adta tehetségeket hoztuk magunkkal, semmi egyéb. Azt, hogy ezek segítségével megfelelő ismeretekre tettünk szert és alkalmassá váltunk hivatásunk betöltésére, kizárólag az isteni Gondviselés és akarat közvetítő szervének, a szerzetnek köszönjük. Tudnunk kell, hogy ezt sohasem fizethetjük vissza vagy hálálhatjuk meg. Jóakaraturunkról legfeljebb azáltal

tehetünk tanúbizonyságot, hogy — mint már említettük — komolyan és teljes odaadással végezzük hivatásbeli munkánkat és törekszünk szerzetünk dicsőségére válni.

Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy hivatásbeli munkánk jelentőségének megfelelő megbecsülésben van részünk. Köztiszteletben élünk... Meg nem érdemelt módon közismert, esetleg fényes nevünk van és mindenki tisztelettel hajlik meg előttünk. Valahányszor ezt tapasztaljuk, amire éppen elég alkalom kínálkozik, arra gondoljunk, hogy ezt is szerzetünknek köszönjük. A világ nem annyira a kiváló szakembert és a rendkívül tehetséges apostoli munkaerőt tiszteli bennünk, hanem az Istennek szentelt személyt és a közbecsülésben álló szerzet egyik tagját. Ha e hatalmas és tiszteletreméltó testület nem állna mögöttünk, akkor több mint valószínű, hogy e megbecsülésben és megtiszteltetésben nem volna részünk. Legalább is nem ebben a mértékben. A tapasztalat bizonyítja, hogy azok, akik lelki felfuvalkodottságukban és rendkívüli tehetségeikre hivatkozva kiváltak a szerzet közösségéből, mindent elvesztettek; elsősorban a közmegbecsülést. Mert amilyen nagy szerepet játszottak munkaterületükön mint szerzetesek, éppoly mértékben homályosult el nevük ragyogása, míhelyt visszatértek a világba és magánegyénné váltak. Ha a hiúság és állhatatlanság szelleme kísért és a világ csábításai nyugtalanítanak, erre gondoljunk és térdreborulva adjunk hálát Istennek, szerzetünknek, hogy minden érdemünk nélkül ily magas polcra emelt. Meghálálni ezt csak úgy lehet, hogy kitartunk helyünkön és az élvezett köztiszteletnek megfelelően töltjük be hivatásunkat.

94. A szerzet és az erkölcsi védelem

Ahhoz, hogy munkánkat ellássuk, hivatásunkat teljesítsük, lelki kibontakozásunkat előmozdítsuk, másszóval megfeleljünk Isten és az emberek elvárásának, biztos talajra van szükségünk. Ingó talajra nem lehet építeni. Ha a lábunk alatt mindig mozog a föld, hamarosan elveszítjük az egyensúlyt, kizökkenünk a kerékvágásból és

veszélyeztetjük életünk művét. A talaj pedig gyakran inog, különösen manapság, mikor az élet napról-napra bonyolultabbá válik. Földindulás egyébként e nélkül is volna, mert elég robbanóanyag van bennünk is. Nem kell ehhez a külvilág és a jelenlegi helyzet okozta viszonyok közrejátszása. Elégyszer tapasztaltuk már, hogy a föld-rengés csiráit és mozgatóerőit magunkban hordjuk. Ez oly nagymértékben igaz, hogy életünk minden percében védekeznünk kell ezen benső robbanóerők és folytonos feszültségek nyugtalanító mozgódásai ellen. E védekezést Isten kegyelmétől eltekintve a szerzet által nyújtott erkölcsi védelem és a vele járó biztonságtudat teszi lehetővé. Szerzetünk világi, társadalmi vonatkozásban is megvéd minden támadás ellen és komoly veszély esetén szárnyai alá vesz. De a hangsúly nem ezen van, hanem azon, hogy minden szempontból hathatós erkölcsi védelmet nyújt a szent szabály, a hagyomány, a szerzetesi közös élet, a fegyelem és az előjárók lelkiismeretes ellenőrzése által. Ha a dolgok mélyére nézünk, belátjuk, hogy jóságos anyánk, a szerzet ezekkel és hasonló eszközökkel véd meg a sokfajta és nem éppen ártatlan veszedelmek ellen. Tudjuk, hogy védelmére mindig támaszkodhatunk. Ez alapozza meg bennünk az erkölcsi biztonság tudatát, ami viszont termőföldje a lelki kibontakozásnak és az életszentségnek. Nem hiába mondták a régiek, mint már egyebütt említettük: „*Serva ordinem et ordo servabit te*” — Őrizd meg a rendet (szerzetet) és az majd megőriz téged.

A szerzetes, aki megbecsüli ezt és valóban lelki biztonságban él, nagy hasznát látja munkaköre, apostoli tevékenysége terén is. A biztonságtudatban végzett munka előrelátó, megfontolt, nyugodt, megbízható és feltétlen termékeny. Hogy erre mennyire szükség van, nem szorul bővebb magyarázatra. Megállapíthatjuk, hogy a szerzetünk által nyújtott erkölcsi védelem és biztonság apostoli szempontból is fontos szerepet játszik.

Becsüljük meg ezt és éljük szerzeteséletünket úgy, hogy mindig élvezzük az erkölcsi védelmet és mindig biztos, sziklaszilárd talaj legyen a lábunk alatt.

95. Isten kinyújtott Jobbja

A jóságos Isten, mikor a szerzetesi hivatás kegyelmével megörvendeztetett, áldott Jobbját nyújtotta felénk és erős kézszorítással (fogadalmak) kötött magához. Kinyújtott Jobbja szerzetünk. Ezt nyújtotta felénk, hogy közvetítse nekünk atyai és örökké magához kötő kézszorítását és biztosítsa helyünket az örök Atya mindentől megóvó jóságos Kezében. Feladatunk most már csak az, hogy mint a madár fészkében, elhelyezkedjünk az isteni Kézben, vagyis megtaláljuk helyünket a szerzetben és áldjuk a Kezet, amely a szerzet által oly biztos és boldog lakást teremtett számunkra.

A SZERZETESKÖZÖSSÉG

A közösség érthetően nagy szerepet játszik a szerzetesi életben. E tengelyszerepre különösen tekintettel kell lenni, mert aki megérti a benne rejlő erőt és megbecsüli a befektetett értéket, az felfokozott mértékben mélyíti el életét és megingathatatlan alapra fekteti életalakítását. Viszont aki lelkiileg távolmarad a közösségtől, valahogy elveszti a lelki hovatartozás tudatát, bensőleg otthon nélkül marad, ennek következtében elárvul, aminek a lelki életben is nagy kárát vallja.

A lelkiismeretes szerzetes teljesen tudatában van a közösség jelentőségének és érdekeit minden más fölé helyezi. Háttérbe szorítja önmagát, egyéni nézeteit és kívánságait és csak egy érdeknek szolgál: ez a közösség virágzó élete és küldetésének kifogástalan beteljesülése.

E beállítás a szó gyakorlati értelmében önzetlen szeretetre, kölcsönösen kiegészítő segítségre és a jövő előkészítésére vonatkozik.

96. Szeressük szerzetescsaládunkat

A család szeretete magától értetődő emberi követelmény és olyan kötelesség, amely nem szorul magyará-

zatra. Ezen az alapon megállapíthatjuk, hogy a szerzetesi közösség, a szerzetescsalád szeretete minden lelkiismeretes és jóra való szerzetes természetes és szívesen teljesített kötelessége, amely szintén nem szorul sem bővebb ajánlásra, sem további magyarázatra.

Szerzetesközösségünket szeretni elsősorban annyit tesz, hogy a szó teljes értelmében családuknak tekintjük és vele szemben családtagnak érezzük magunkat. Ebből a szempontból indulunk ki, midőn az őt megillető szeretetről beszélünk. A család szeretete egyike a leg-erősebb emberi érzelmeknek. Hasonlóan erős, megterhelőképes és életrevaló a szerzetes lelki családjá, a közösség iránt táplált érzelme és vele fenntartott kapcsolata. A tapasztalat bizonyítja, hogy ez az ideális szerzetes számára felbonthatatlan és széjjelszakíthatatlan, mert annyira beleéli magát családjá légkörébe és annyira beleilleszkedik a közösségbe, hogy kívülé már nem találja meg helyét, nem tud komoly lelki életet élni és értékes apostoli munkát végezni. Ennek az állapotnak kell bekövetkeznie minden szerzetes életében, mert csak így mondhatja, hogy őszintén szereti szerzetesi családját és beleilleszkedett körébe.

A közösséget szeretni továbbá annyit tesz, hogy szerzetescsaládukat lelki otthonunknak tekintjük és erre az oda- és hozzátartozásra építjük fel lelki életünket és apostoli munkánkat. Ez is nagyon fontos szerepet játszik az életben, mert lelki hovátartozás, benső otthon nélkül nem tudunk meglenni. Nemcsak a fizikai hazátlanság tesz szerencsétlenné. A lelki sehová nem tartozás és hazátlanság még boldogtalanabbá tesz és tökéletesen aláássa az életet. A hivatáshű szerzetes boldogan elmondhatja magáról, hogy szerzetében nemcsak földi otthonra talált; szerzetesi családjától többet kapott: a lelki otthont, amely minden értékkel felér, biztos védelmet nyújt és sziklaszilárd alapja életének. A szerzetes az élet viszonyosságai között itt mindig megtalálja nyugvópontját. Bármily megrázkódtatásban van része és bármennyire heves a talpa alatt hullámzó földrengés, egy biztos pont mindig akad számára. Ez a szerzethez való hozzátartozás

és a családi köteléken alapuló, biztos menedéket nyújtó, minden szempontból kielégítő lelki otthon. Idefordul, ha megerősítésre van szüksége és ebből a kristálytiszt forrásból merít energiát a további küzdelemre. Minden előfordulhat életében: száműzhetik hazájából, fejére gyujthatják kolostorát, az Isten kegyelmén kívül elvehetik mindenét, egy érték mindíg marad és ez a lelki otthon, a benső hovátartozás, vagyis a felemelő tudat, hogy szerzetétől semmi el nem szakíthatja és mindíg boldog tagja marad családjának. Ez olyan erő- és energiaforrás, amelynek jelentőségét sohasem lehet kellőképen megbecsülni. Azok, akik már voltak száműzésben és egyéb megrázkódtatásokon mentek keresztül, a szó gyakorlati értelmében tudják, mit jelent ez a lelki otthon és összetartozás, különösen a valóban válságos és döntő jelentőségű pillanatokban.

A szerzetesi intézmény sokat üldözött vértanúi, főleg a kolostoraikból annyiszor és olyan kegyetlenül elűzött jezsuiták sokat tudnának erre vonatkozólag mondani. A jó szerzetes erre gondol, valahányszor a szerzetescsaládja nyújtotta előnyökkel foglalkozik és hálát ad Istennek, hogy ily nemes és dicső multra visszatekintő közösség tagjává tette.

A mondottakból le kell vonni a gyakorlati következtetést. Ez annyiból áll, hogy mint méltó szerzetesek, elsősorban és kizárólag szerzetes közösségünknek élünk. Nem ismerünk más érdeket és nem szolgálunk más célnak. Minden munkánk, lelkesedésünk és áldozatunk szerzetünké, mert méltó és hasznos tagja akarunk lenni.

Ne gondoljuk, hogy egyoldalúvá válunk, ha csak a saját kolostorunkra vagyunk tekintettel. A szerzetescsaládhoz való tartozás tudata előfoka a nagy és univerzális katolikus öntudatnak, vagyis a misztikus Krisztus-testbe, az Egyházba való beleilleszkedésnek. Szerzetünknek és általa a misztikus Krisztus-testnek áldozzuk fel magunkat, mert szerzetescsaládunk sem egyéb, mint eleven tag Krisztus misztikus testén és fontos, Istenakarta része a nagy, az egész világot összefogó egyházi közösségnek.

Minél jobban szeretjük szerzetünket, annál otthonosabban érezzük magunkat e gyönyörű családi kötelékben, annál többet kapunk tőle, annál többet tudunk háládatos lelkülettel és korlátlan lelkesedéssel érte tenni.

97. Kölcsönös kiegészítés

Mi, szerzetesek, azért képezünk közösséget, hogy egymást segítsük. A Szentírás elgondolásából kiindulva, — a Bibliában találjuk, hogy „jaj annak, aki egyedül van”, mert ha elesik, nincs senki, aki felemelné — tudjuk, mennyire szükségünk van egymásra, a kölcsönös segítségre, kiegészítésre és támogatásra. Ezért akarunk szorosan vett és komolyan veendő osztatlan egység, felbontathatlan közösség lenni.

A kölcsönös kiegészítést a szó gyakorlati értelmében a következőkben vázoljuk:

Elsősorban egyéni értelemben törekszünk gyarapodni, megerősödni, acélossá válni és a termékenység lehető legmagasabb fokát elérni. Nemcsak azért, mert erre szerzetünknek szüksége van és dicsőségére válik; nemcsak azért, mert mindezen értékek szükségesek az apostoli munka végzéséhez, hanem azért is, hogy benső gazdagságunk többletéből minél többet adhassunk kiegészülésre és támogatásra szoruló szerzettestestvéreinknek és minél nagyobb mértékben lehessünk segítségükre.

Ez a törekvés alapja és kiindulópontja a kölcsönös kiegészítésnek, mert csak az egészíthet ki mást és adhat valódi értéket, aki valóban bővelkedik ezekben és van miből adnia.

A kölcsönös kiegészítés másik követelménye a valóban közös élet, amennyiben nem egymás mellett, hanem egymással élünk. Nem mint idegenek, hanem mint szerető és megértő testvérek. Szeretettel veszünk részt egymás életében, megértő jóindulattal figyeljük folyamatát és segíteni akaró készséggel állapítjuk meg, hogy miben lehetünk szerzettársainknak segítségére, mily módon adhatunk neki olyat, amiye nincs, amire viszont égető szüksége van. A közös élet beteljesülését ebből a

szempontból kell venni és ezen törvény szerint kell a gyakorlati életben cselekedni.

A kölcsönös kiegészítésnek önzetlennek, áldozatkésznek és kitartónak kell lennie. Ne magunkat keressük, ne saját érdekünket szolgáljuk! Magasabb szempontok vezessenek! És legyünk állhatatosak! Nem egyszeri segítségéről, a felajánlott szeretet szeszélyes kitöréséről, hanem állhatatos, konzekvens, célhoz vezető munkáról, logikusan felépített és kigondolt teljesítményről legyen szó. Másszóval a mindennapi gyakorlatban szerzetes-testvéreinkért éljünk, nekik szolgáljunk. Átalluk közelebb jutunk Istenhez és megérdemljük, hogy testvéreink minket is hasonló elbánásban részesítsenek.

98. A jövő előkészítése

A jó szerzetes mindig előrelátó. Szerzetescsaládjá iránt táplált szeretetében a jövőre is gondol. Másszóval: teljes odaadással készíti elő, amennyiben tőle függ és teheti — forrón szeretett közössége jövőjét.

Ezzel még nem jár rendkívüli utakon és semmi újat nem tesz, mert a szerzet jövőjéről gondoskodni, az elkövetkezendő évtizedeket előkészíteni természetes és magától értetődő kötelesség. A családtagok is gondoskodnak a család fennállásáról és mindent megtesznek, hogy jövőjét biztosítsák. Hasonlóképpen cselekedjünk mi szerzetesek is.

Arra a kérdésre, hogy erre vonatkozólag mi a teendőnk, röviden összefoglalva a következő útmutatást adhatjuk:

Elsősorban alapozzuk meg és tegyük szilárdá a szerzet benső életét. Gondoskodjunk róla, hogy szerzetünkben jó szellem, kemény fegyelem, összetartás és főleg istenfélő élet, tüzes istenszeretet uralkodjék. Minél tökéletesebb a szerzet benső élete, annál biztosabb jövője. És minél tökéletesebb életet élünk szerzetünk kezei között, annál nagyobb mértékben szilárdítjuk meg ezt az alapot és készítjük elő a jövőt.

Ezen az alapon dolgozunk tovább. A szerzet alapí-

tásában bennefoglalt benső dinamikának és expanzív erőnek megfelelően törekszünk szerzetünket minél nagyobb mértékben megismertetni, megszerettetni az emberekkel és terjeszteni a világban. Ehhez szükséges, hogy feltékeny éberséggel őrködjünk a szerzet jó hírneve fölött. Gondoskodjunk róla, hogy apostoli hivatásának tökéletesen megfeleljen és mindenütt beváltsa a működéséhez fűzött reményeket. Azon kell lennünk, hogy előkészítsük és lehetővé tegyünk az elkerülhetetlenül szükséges új alapításokat. Minél többet teszünk ezen a téren, annál jobb és annál nagyobb mértékben biztosítjuk a jövőt.

Nem szabad szem elől téveszteni, ugyancsak a jövő érdekében, az elkerülhetetlenül szükséges utánpótlást. Szentéletű és a szerzet szellemének megfelelő munkatársakról kell gondoskodnunk. Tesszük ezt főleg imádságunk által, amennyiben sokat könyörgünk szerzetünk gyarapodásáért; — ügyes propaganda által, amennyiben főleg a fiatalabb nemzedék köreiben ismertetjük életprogram-munkát és azáltal, hogy minden áldozatot meghozunk szerzetünk új generációja felnevelésének érdekében.

A jövőt a legjobban azáltal készítjük elő, hogy bőséleg és külsőleg, tehát lelkiekben és apostoli munkában gazdag életet élünk, bőségesen gyarapítjuk a szerzet érdemeit és a leváltó, utánunk következő új nemzedéknek több és nagyobb értéket adunk át, mint amennyit őseinktől, a megelőző nemzedéktől kaptunk.

Az élelmes építőmester nemcsak épít, hanem arról is gondoskodik, hogy alkotása fennmaradjon. Hasonlóképen cselekszünk mi is. Építőmunkát végzünk, de ugyanakkor előreláthatóan a jövőbe nézünk és minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy az eljövendő időszakot előkészítsük és szerzetünk további fejlődését, dicsőséges pályafutását századokra biztosítsuk.

Egyébként tegyünk úgy, mint őseink tettek, s akkor nyugodtan adhatjuk át helyünket az utánunk következőknek, mert valóban biztosítottuk a jövőt és megérdemeltük, hogy Isten pártfogásába vegye szerzetescsaládunkat.

Szeressük tehát szerzetünket és ragaszkodjunk monasztikus családunkhoz.

Csak neki élünk s csak érte dolgozunk.

Adjunk neki mindent és áldozunk fel érte mindent, amink van.

Nem hiába tesszük!

Minél többet adunk, annál többet kapunk.

Végző elemzésben a szerzet nemcsak család. Édesanya is. És az édesanya bőkezű szeretetét sohasem lehet felülmúlni!

A SZERZET SZELLEME

Minden szerzettestületet tulajdonképen az éltet, amit szellemnek nevezünk. Ez a testületet megmozgató, termékeny feszültségben tartó, eredményteljes cselekvésre készítő erő.

Minél elevenebb a szerzetben a szellem, minél jobban kidomborodik mind a közösségben, mind az egyénben, annál hatékonyabban érezteti áldásos befolyását és nagyobb mértékben befolyásolja a testület javát.

A szerzetes kötelessége eltelni e szellemmel, erőt és meggazdagodást meríteni belőle és mindenben úgy cselekedni, hogy csakis a testületet jellemző és minden más hasonnemű közösségtől megkülönböztető szellemet öntse a megfelelő cselekedetek és teljesítmények kifejezésteljes formájába.

A szerzetes kötelessége továbbá testülete szellemét a világban terjeszteni. A szerzetescsaládok szelleme ugyanis nemcsak a szerzetesekre, a testület tagjaira vonatkozik, hanem azokra is, akiket ők a tökéletesség útján vezetnek és irányítanak. A történelem is ezt bizonyítja és e mellett tanúskodik a különböző aszkétikus élet-iskolák és irányzatok keletkezése is.

A szerzetes e kettős szempontra van tekintettel, midőn lelkiismeretes odaadással ápolja testülete szellemét, kutatja mélységeit, megteremti az összefüggést a szellem

és a mindennapi élet között és gyümölcsét azokra alkalmazza, akiket a Gondviselés vezetésére bízott.

Az alábbiakban röviden megkíséreljük ezt a szellemet vázolni, jelentőségére rámutatni és egypár gyakorlati tanáccsal alkalmazását a mindennapi életben megkönnyíteni.

99. A szellem tényezői

Jobban megértjük a szerzetet megmozdító és éltető szellem jelentőségét, ha megismerkedünk a lényegét képező tényezőkkel. Ezek a következők:

Legfontosabb tényező az alapító szándéka, mert tulajdonképpen Isten akaratának kifejezése. Minden alapítás az isteni akarat elhatározására vezetendő vissza. Az isteni Gondviselés, főképp a Szentlélek, úgy irányította a mű véghezvitelével megbízott alapító szándékát, hogy tökéletesen fedje Isten terveit. Az alapító szándéka tehát mint olyan, mind az alapító, mind a létrehívott testület gyakorlati válasza az isteni akarat felszólítására... E válasz határozza meg a szerzetestestületet egész fennállása alatt éltető szellemet. Ez a forrás és a kiindulópont. Szükséges, hogy a szerzetesek kimerítően ismerjék — amit a szerzet történetének tanulmányozása segít elő — az alapító szándékát, megismerkedjenek az általa meghatározott szellem benső tartalmával és közelebb jussanak teljes megértéséhez.

Másik tényező az életforma. Ennek keretén belül valósította meg a szerzet az alapító szándékát és felelt Isten felszólítására. Az életforma vagy életstílus a hosszú gyakorlat folyamán alakul ki (újabb keletű alapításoknál még kialakulófélben van). Az alakulási folyamat hozzá magával a különböző gyakorlatokat, szokásokat és módszereket, amelyek lényegesen hozzátartoznak a szerzetesélet valóságához és teljességéhez. A testület szellemét fejezi ki, szükséges tehát, hogy vele is foglalkozunk. Tanulmányozni kell továbbá a szerzet hagyományában gyökerező szokásokat, gyakorlatokat és módszereket.

Csak e feltétel mellett sikerül behatolni a szellem rejtett szépségeibe, kihámozni belső értékeit és eltelni erejével.

A szerzet szellemének leszűrődését — és ez a harmadik fontos tényező — a szabálykönyvben és az azt kiegészítő (ahogy néhány szerzetben szokásos) útmutatóban vagy hasonló, szintén törvényerővel rendelkező kiegészítésben találjuk meg. Utalunk arra, amit a szent szabálykönyvre vonatkozólag másutt mondtunk és csak annyit jegyzünk meg, hogy törvénykönyvünket ebből a szempontból is tanulmányozni kell. Csak így ismerkedünk meg éltető szellemével és találjuk meg a benne foglalt szándékot.

A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy mindennél fontosabb a szellem. Vonatkozik ez természetesen a szerzetesi életre is. A fő tehát az, hogy ismerjük a szellemet, erejével elteljünk, szerinte cselekedjünk és fényes világosságát terjesszük a világban. Így valósítjuk meg az alapító szándékát és folytatjuk azt a nemes tradíciót, amely olyan hosszú időn keresztül tette elevenné a szerzet életét és apostoli munkáját.

100. A szellem jelentősége

A mondottak után tulajdonképpen nem kellene a szellem jelentőségét kidomborítani, mert magától értetődik, hogy tengelyszerepe van életünkben. Mégis szükségesnek tartjuk a következőket megjegyezni.

A szellem jelentőségét elsősorban abban látjuk, hogy élteti a szerzet tagjait, — magva a szerzetesi életnek és az apostoli munkának. Szellem nélkül nincs egyéniség, nincs meggyőződés, nincs életforma és életstílus, nincs rendszeresen kidolgozott módszer és nincs cselekvő erő. Lehet külsőségekben kimerülő életet élni, de szó sem lehet önmegszentelődésről vagy komolyan veendő apostoli munkáról. A szellem ugyanis mozgatóerő és tűz, amelyre minden nemes értelemben nagyratörő embernek, főleg a szerzetesnek, szüksége van. Úgyszólván összehúzott élettereje és cselekvőképessége mind az egyénnek, mind a közösségnek. Ezekután nem szorul bővebb

bizonyításra, hogy a szerzet szelleme mennyire nélkülözhetetlen. Tőle függ minden. Vele él és bukik a szerzetes-testület élete, a tagok önmegszentelődése és az apostoli munka sikere.

A szellem jelentőségét abban is kell keresnünk, hogy betölti az életet. Felbecsülhetetlen értéket nyújt és tökéletes kialakuláshoz, tehát boldogsághoz vezet. A szellem, ha valóban tüzes és hatékony, folytonos feszültséget jelent, cselekvésre késztet, az önnevelés nemes munkájára serkent és apostoli tevékenységre buzdít. Feszítőereje és termékenysége a siker alapja. Kezünk alatt nő a munka és látjuk az eredményt. Megállapíthatjuk, hogy nem hiába fáradozunk önmegszentelődésünkön, nem hiába áldozzuk fel életünket a szerzetnek és nem végzünk hiábavaló munkát az apostoli tevékenység terén. Lépten-nyomon kisarjadzó új élettel találkozunk és tudjuk, hogy mindezt, Isten kegyelmétől eltekintve, a szerzetünket éltető szellemnek köszönhetjük. Nem túlozunk tehát, ha e szellem életünket betöltő erejéről beszélünk és nagyon is helyesen cselekszünk, ha ápolását életprogrammunk egyik legfontosabb pontjának vesszük.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk éltető szellemünknek azért is, mert mint már említettük, elősegíti bennünk az egyéniség kibontakozását és tökéletesíti egyéni életünket. Nagy hatással van mindazokra a tényezőkre, — ambícióra, akaratra, belátásra stb. — amelyektől egyéni kibontakozásunk és benső kialakulásunk függ. Ezeket a szellem termékenyíti meg, tartja mozgásban és készteni az egyéniség beteljesülését eszközölő cselekvésre. Kétségen kívül áll, hogy egyéniségünk kialakulását szerzetünk szelleme jótékony hatásának köszönjük és azért mindent meg kell tennünk, hogy ápoljuk és tökéletesítsük reánk gyakorolt befolyását.

101. A szellem alkalmazása

A szellem arra való, hogy az életben érvényesüljön. Nem teológiáról, száraz elgondolásról, könyvek lapjaira száradt tudományról, hanem eleven életről van szó. A

szellem imént vázolt jótéteményeiben csak akkor részésülünk, ha alkalmazzuk és megteremtjük a kapcsolatot közötté és a mindennapi valóság között. A feltételek a következők:

Önmegszentelődésünkben arra törekedünk, hogy lelki életünk, Krisztushoz való hasonlatosságunk, természetfeletti kibontakozásunk (mérteinknek és adottságainknak megfelelően) e szellem eleven kifejezése legyen. Lelki vonatkozásban ne akarjunk más lenni, mint szerzetünk szellemének egyéni visszatükröződése, hogy mi is belefejlődjünk a gyönyörű embertípusba, ami szerzetünk szentjeinek és nagyjainak lelki alapja és közös tulajdona.

A szerzet benső életében teljesített munkánk is e szellem jegyében álljon. Bármit teszünk a szerzetben és a szerzet érdekében, mindig úgy történjék, hogy előmozdítsa a szellem elmélyülését és közelebb hozza beteljesülését. A szerzet benső életének megszervezésében, fenntartásában és tökéletesítésében elsősorban erre legyünk tekintettel. Szól ez különösen azoknak, akiknek szerzete újabb keletű s ahol a szellem az idő rövidsége miatt még nem bontakozott ki teljes egészében. Ezeket a testületeket az említett körülmény nyomatékka kötelezi az imént vázolt alapelv betartására, vagyis a szellem megvalósítására és elmélyítésére.

Vonatkozik ez természetesen az apostoli munkára, a közösség és az egyén külső tevékenységére is. Ezt is csak a szerzet szelleme táplálja. Igehirdetésünkön, pasztorációs tevékenységünkön, nevelő munkákon és társadalmi, szociális természetű megmozdulásunkon mindig meglássék szerzetünk jellegzetes szelleme. Minél szigorúbban tartjuk magunkat ehhez, annál biztosabb a siker és annál kevésbbé bocsátkozunk oly vállalkozásokba, amelyeknek sem apostoli értéke, sem szerzetünk méltóságának megfelelő jelentősége nincs.

Mindenben a szellem legyen az első.

A szellemből induljunk ki, a szellemmel telítsük munkánkat és benne találjuk beteljesülésünket.

Az örökkévalóság szempontjából ez a legfontosabb, mert ott csak akkor álljuk meg helyünket, ha szellemünkhez hűen élünk, szenvedtünk és cselekedtünk, vagyis ha sikerült életünk formáját e szellem aemes értékeivel tökéletesíteni és ezáltal életünkben is megvalósítani szent alapítónk és őseink szándékát.

Lelkünk Jegyese, az isteni Megváltó — és ezt soha ne feledjük — abban a mértékben fog megjutalmazni és az örök dicsőségben részesíteni, amelyben sikerült a szerzetünk alapításában izzó isteni akaratot megvalósítani, vagyis szerzetünk szelleme szerint élni.

102. A szerzetesi élet törvénykönyve

A szerzetesi élet pontosan megszervezett és tökéletesen kiépített életforma. Azok, akik életüket e szerint alakítják, nem önkényesen járnak el, nem saját elgondolásukat követik, hanem jól megfontolt tapasztalatból fakadó és bevált gyakorlatra támaszkodó törvénykönyv szabályai szerint élnek.

A különböző szerzetesi testületek alapítóinak első gondja volt a megalapítandó szerzetescsaládnak törvénykönyvet adni. Ebbe minden tapasztalatukat, kegyelmi meglátásaikat és életbölcseiségüket összesűrítették, hogy énük legjavát adva, a gondjaikra bízottak segítségére legyenek, a szabály által előre megszervezzék életük folyását és biztosítsák a közös cél elérését.

Az alapítók ezáltal biztos mederbe terelték a szerzet életét és a testületnek olyan alapot adtak, amely minden időkre biztosította az alapítás szellemének megfelelő életet, apostoli munkát és önmegszentelődést.

A szerzetalapítók ezáltal csak az általános szükségletnek feleltek meg. Közös életet élni, azt tökéletesen kiépíteni, fenntartani és célhoz vezetni lehetetlen a közösséget kötelező törvény és szabály nélkül. A szerzetesélet egyik feltétele, hogy közös nevezőre hozzuk a különböző érdekeket, tömör egységbe olvasszuk a különböző egyéniségeket és a közös cél szolgálatába állítsuk a különböző munkaerőket. Ezt csak azáltal lehet elérni, ha közös tör-

vénykönyv és szabály irányítja az életet, szervezi meg az elvégzendő munkát, jelöli meg a használandó segéd-eszközöket és írja körül az életformát.

A szent alapítók a törvénykönyv megszerkesztése által voltaképpen felsőbb sugallatot követtek és isteni parancsnak engedelmeskedtek. Az Úr, Aki az evangéliumi tanácsokba az engedelmesség fegyelmét is belevette, e törvénykönyv által akarta szentséges akaratát a Neki szentelt lelkeknek tudomására hozni. E törvénykönyv által akarta továbbá a szerzetesi élet, az Istennek szentelt életforma célkitűzését félreérthetetlenül leszögezni és az önnevelés, önmegszentelődés eszközeit körülírni.

A szent alapítók tehát, mint az isteni Gondviselés eszközei és közvetítői, úttörők voltak, akik szabaddá tették a magasabb lelki élet és a tökéletes önmegszentelődés útját. A szent szabály által Isten akaratát közvetítették a vezetésükre bízott szerzetnek, előre szabályozták életét és biztosították az idők változandóságában és az emberek szeszélyében rejlő bomlasztó veszedelmek ellen.

A mondottakból kitűnik, hogy a szent szabály alapvető feladata hármas. Isten akaratát közvetíteni, a szerzet célkitűzését meghatározni és az önmegszentelődés útját körülírni. Az alábbiakban a szent szabály e hármas feladatával foglalkozunk.

103. Az Úr szentséges akarata

A szerzetesélet törvénykönyve, a szent szabály, első sorban az Úr szentséges akaratát közvetíti és követelményeit magyarázza.

Szükség van rá, hogy megismerjük az Úr szentséges akaratát, megteremtsük közötté és a mindennapi életalakítás között a reális kapcsolatot és mindenben hozzáalkalmazkodjunk. Tudjuk, hogy a szerzetesi élet alapja az isteni akarat beteljesülése bennünk. Ennélfogva hálásak vagyunk, hogy szerzeteséletünk törvénykönyve, a szent szabály közvetíti az Úr szentséges akaratát és alkalmazza a mindennapi életre.

Az előljárókról szóló fejezetben már említettük, hogy

az Úr szentséges akaratának közvetítő szerve az előjáró. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a szent szabály csak általános vonatkozásban és a szerzetesélet alapvető kötelességeit illetően magyarázza az Úr akaratát. Az egyes esetekre, a körülményeknek és a szükségletnek megfelelően, maga az előjáró alkalmazza a szent szabály alapján az isteni akaratot és így irányítja a gondjaira bízott szerzet élete folyását.

A szerzetes, aki meghajol a szent szabály magas tekintélye előtt, komolyan veszi irányítását és lelkiismeretesen megfelel kívánalmainak, nyugodt lehet. Addig, amíg a szent szabály által kijelölt úton halad előre, semmitől sem kell tartania, mert Isten akaratát követi és hivatásának megfelelően az Úr által meghatározott módon él.

A lelkiismeretes szerzetes ennél fogva tiszteli és szereti a szent szabályt, mint az isteni akarat közvetítőjét és életét úgy szervezi meg, hogy soha, még a legkisebb esetben sem tér le a szent regula által előírt útról.

104. A szerzet célkitűzése

Már foglalkoztunk azzal az igazsággal, hogy minden szerzettestületnek megvan a küldetése és szelleme által meghatározott célkitűzése. A lelkiismeretes szerzetes természetesen arra törekszik, hogy életét és teljesítményét a szerzet célkitűzésével összhangba hozza, ezáltal egyénileg elérje célját és mint a testület tagja, hozzájáruljon a szerzet küldetésének beteljesüléséhez.

A célhoz vezető utat a szent szabály mutatja meg. A cél eléréséhez vezető eszközöket szintén a szabálykönyvben találjuk meg. Ezeknek mindennapi alkalmazására ugyancsak a szent szabálykönyv nevel. Megállapíthatjuk tehát, hogy a szent szabálykönyv elkerülhetetlenül szükséges. Minden benne foglaltatik, amit a jó szerzetes keres és mindarra megtanít, ami lényegesen hozzátartozik a szerzet szellemének megfelelő élethez.

A jó szerzetes ennél fogva ebből a szempontból is nagyra becsüli a szent szabályt és törekszik tökéletes szabályhűséggel elérni célját és a szerzet misszióját meg-

valósítani. Sokat foglalkozik a szabálykönyvvvel és lelkiismeretesen tanulmányozza fejezeteit, hogy minél jobban belevésődjenek lelkiismeretébe. Ezáltal megkönnyíti a közösségbe való illeszkedést, a közös munkában való részvételt és a közös küldetés megvalósítását.

105. Önnevelés és önmegszentelődés

A szerzetesi élet, mint tudjuk, megkívánja az önnevelés és önmegszentelődés komoly munkáját. A szent szabálykönyv ebben is nagy segítségünkre van és nemcsak arra tanít meg, amit ezen a téren tennünk kell, hanem szabályozza is a teljesítendő munkát, amennyiben minden napnak megszabja a maga feladatát, biztosítja folytonosságát, megakadályozza az előre látható káros megszakításokat és biztosítja a sikert, amennyiben távoltartja életutunktól az akadályokat és bölcs előre látással megelőzi a lelki életet veszélyeztető komolyabb bajokat.

A szent szabály ezáltal nagy szolgálatot tesz nekünk szerzeteseknek és megérdemli, hogy teljes odaadással, tüzes meggyőződéssel és szeretetteljes ragaszkodással fogadjuk önmegszentelődésünket eszközölő és biztosító irányítását.

*

A szent szabály, mint a mondottakból kitűnik, oly fontos szerepet játszik a szerzetesi életben, hogy irányítását, határozott parancsát vagy tilalmát sohasem szabad megszegnünk, különben — a fegyelmezetlenségtől eltekintve — komoly és súlyos veszélynek tesszük ki magunkat.

A szabálykönyv üdvös hatása főleg akkor érvényesül, ha alaposan ismerjük minden előírását. Sokat kell vele foglalkoznunk és nemcsak, mint említettük, komoly tanulmány tárgyává tennünk, hanem mint a legtöbb szerzetben gyakorlatban van, naponta kell olvasnunk belőle és az olvasott részt komoly megfontolás, szinte elmélkedés tárgyává tennünk, hogy necsak a törvény betűjét jegyezzük meg magunknak, hanem éltető szellemével is elteljünk. Ezáltal elkerüljük a veszélyt, hogy a szent szabályt

csak külsőleg tartjuk meg, betűszerint vesszük, míg bensőleg, szellemét illetőleg messze távol állunk a beteljesüléstől.

Nagy lépésben fogunk előhaladni a tökéletesség útján és rendkívüli eredményt fogunk elérni önmegszentelődésünkben, ha a szent szabály egyes fejezeteit időnként komoly lelkiismeretvizsgálat tárgyává tesszük. Szükséges, hogy erre vonatkozólag is megvizsgáljuk és ellenőrizzük lelkiállapotunkat és megtudjuk, hogyan állunk a szent szabály betartásával, szellemének megvalósításával, mennyiben, milyen körülmények között vétünk ellene és mily akadályok nehezítik meg az egyes előírások megvalósítását. Ezáltal tiszta képet nyerünk, világosan megismerjük helyzetünket és könnyebben használjuk a szent szabály betartásához és szellemének megvalósításához szükséges eszközöket.

Szeressük a szent szabályt és tekintsük lelki életünk, benső küzdelmeink hatékony fegyverének. E fegyvert az isteni Gondviselés a szent alapítók útján azért adta kezünkbe, hogy végigküzdjük vele szerzetesi életünk hosszadalmas csatáját, megnyerjük a harcot és részesüljünk a szerzetesi élet boldog kicsendülésében: az örökkévalóságban.

ELŐJÁRÓK

106. Az előjárók küldetése

A tisztelendő előjárók személyével és egyéniségével külön fejezetben kell foglalkoznunk, mert szerepük és küldetésük rendkívül fontos és nagy helyet tölt be a szerzetesi élet alakításában.

Az előjárók Isten akarata szerint lelki értelemben vett pásztorok, akik körültekintéssel és lelkiismeretesen vezetik a rájuk bízott nyáját. Küldetésük főleg abban áll, hogy közvetítsék Isten akaratát, őrködjenek lelki fejlődésünk felett, segítségünkre legyenek, támogassanak és teljes erejükkel előmozdítsák örök üdvösségünket.

Az előjárók e szerint Isten helyettesei, vagyis eszköz Isten kezében. Szerzetesi életünknek és lelki megszentelődésünknek kiváló eszközei. Isten őket küldi hozzánk és használja fel arra, hogy lelkünkben és életünkben beteljesítsék szentséges akaratát. Általuk valósul meg szerzetesi életáldozatunk és érzük el célunkat: lelkünk megszentelődését. Másszóval, általuk kormányozza életünket. Ezért kellő tekintéllyel, megfelelő hatalommal ruházza fel őket. Megkívánja tőlünk, hogy a hatalmat elismerjük, az előjáró egyéniségét megbecsüljük, kellő tiszteletben tartjuk és mindig Isten eszközének tekintjük.

Az előjáró vállára roppant felelősség nehezedik. Nem mindenki lesz és lehet előjáró, hanem csak az, akit az Úr erre kiválaszt. E küldetés nemcsak a szerzetesi közösség fölé emeli az előjárót, hanem felelőssé is teszi őket a rábízott szerzettestestület életéért, megszentelődéséért, munkájáért és örök üdvösségéért. Az előjáró kötelessége ezeket az érdemeket előmozdítani és minden alkalmat megragadni, hogy a rábízott nyáj élete minél tökéletesebb legyen. Erről kell neki egykor számot adni és ezért vonja őt majd az Úr felelősségre. Ennek tudata erősítsen meg bennünket az előjáró iránt tanúsítandó tiszteletben, megbecsülésben és szeretetben. Fontoljuk meg, mily nehéz tömegeket kormányozni, a lelki élet útján vezetni és mindenegyes egyénért felelősséget vállalni. Legyünk tehát hálásak a sok jótéteményért, amelyben az előjárók részesítenek és gondoljunk gyakran az őket terhelő nagy felelősség súlyára. Ezzel azt érzük el, hogy az előjárót nem emberi szemmel nézzük, hanem természetfeletti szempontból szemléljük. Vele való kapcsolatunk így tökéletes lesz, mentes minden emberi megfontolástól, előítéllettől és gyarlóságtól. Ez viszont megkönnyíti az előjáró vezetőszerepét és biztosítja nehéz munkája sikerét.

107. Az alárendeltség szelleme

Tisztelendő előjáróinkkal való kapcsolatunk alapja az alárendeltség szelleme és beteljesülése. El kell ismerni, hogy az előjáró Isten akaratából fölöttünk áll és mi

vele szemben az alárendelt szerepét játsszuk. Ez a meggyőződés hassa át minden cselekedetünket, tegye acélossá engedelmességünket és szerzetesi fegyelmünket. Ne akarjuk tehát a szerepeket felcserélni és ne akarjunk az alárendeltségen változtatni. Ne feledjük, hogy saját magunk választottuk ezt a helyzetet és szabadakaratból szántuk el magunkat erre az életformára, midőn elfogadtuk Isten kezéből a hivatás kegyelmét. A kiválasztás felbecsülhetetlen kegyelméhez lennénk hűtlenek, ha ezen az alárendeltségen bármit is változtatnánk. Örülünk, hogy alárendeltségben élünk és ne szégyeljük magunkat sem a világ, sem önmagunk előtt, mert nem vagyunk előljárók. Ellenkezőleg! Adjunk hálát Istennek, hogy megóvott e súlyos küldetéstől és a velejáró felelősségtől. Adjunk továbbá hálát azért is, hogy nem saját elgondolásunk szerint kell cselekednünk és nem önmagunknak kell döntenünk, hanem mindenben a felelős előjáró határozatára támaszkodhatunk. Ne feledjük: könnyebb és érdemszerzőbb alárendeltnek lenni, mint előjárónak. Mindenesetre kevesebb felelősséggel jár és a gyakorlati életben könnyebb keresztet jelent.

Ne botoljunk bele tisztelendő előjáróink emberi hibáiba, fogyatkozásaiba és ezek, amelyek tagadhatatlanul megvannak, ne gyöngítsék el bennünk a szükséges fegyelmet és engedelmisséget. Előjáróink hibáira és fogyatkozásaira vonatkozólag tudnunk kell, hogy Isten ezeket meghagyja bennük, mert általuk magas és szent célt ér el. Meghagyja bennük, hogy éreztesse az előjárókkal is, mennyire függnek tőle és mennyire emberek ők is. Meghagyja, hogy alkalmat nyújtson nekik fokozottabb érdemszerzésre és megtanítsa minket természetfeletti szemszögből látni a dolgokat. Megtanít ezáltal az előjárót valóban csak Isten eszközeként tekinteni és figyelmeztet, hogy Neki, az Úrnak, szabadságában áll bármilyen, esetleg nem egészen tökéletes eszközzel élni. Az előjárók hibáival szemben legyünk szeretetteljesek és megértően elnézők. Gondoljunk saját fogyatkozásainkra, gyarlóságainkra és akkor elmegy a kedvünk feletteseinket megítélni. E hibákról ne beszéljünk, mert

ez sohasem lehet szerzetesi beszéd tárgya. Fedjük be őket — mint Noé fiai tették atyjuk szegyenével — a szeretet köpenyével és mentsük ki felelős előljáróinkat saját lelkiismeretünk előtt. Számunkra az a fő, hogy a felelős előljárót Isten rendelte vezetőknek. Egyébre ne gondoljunk és bizzunk mindent azokra, akiknek hivatása, küldetése az előljárók dolgával törődni.

A szerzetesi fegyelem megkívánja, hogy nyugodtan viseljük, ha feletteseink és előljáróink félreismernek és a megérdemelnél rosszabb véleményük van rólunk. Előfordulhat, hogy az előljáró Isten megengedéséből félremagyarázza szándékunkat és nincs meggyőződve a bennünk rejlő képességekről vagy értékekről. Lehetséges, hogy ügyetlenül választott szavak és még ügyetlenebbül végzett cselekedetek teljesen elfátyolozzák jóakaratusukat, felismerhetetlenné teszik jószándékunkat és ezáltal azt a látszatot keltik, mintha nem éppen kifogástalan szempontok vezetnék cselekedeteinket. Ha rájövünk, hogy az előljáró félreismer, ne nyugtalankodjunk és ne nagyon törekedjünk változtatni a helyzeten. Kötelességünk az előljáró előtt bizalommal feltárni jóakaratusukat, jószándékunkat és megmagyarázni cselekedetünk rúgóját. Ennél többet azonban ne tegyünk és ne akarjuk előljáróinkat meggyőzni, ha látjuk, hogy nincs szándékában megváltoztatni véleményét. Viseljük el a megpróbáltatást. A szentek sem cselekedtek másként. Várjuk be az Istenakarta időpontot. Akkor úgyis feltárul minden és az előljáró majd belátja tévedését és jóváteszi következményeit. Isten nagyon jól tudja, miért engedi meg e nehéz megpróbáltatást; nekünk pedig tudnunk kell, hogy ha megálljuk helyünket, rendkívüli érdemre teszünk szert és nagyban fokozzuk lelki kibontakozásunkat. Bármennyire félreismernek is előljáróink, sohase legyünk bizalmatlanok irántuk, zárkózzunk el lelkileg előlük és kerüljük ki őket. Teljesítsük velük szemben kötelességünket, mintha semmi sem történt volna s bizzuk ügyünket a jó Istenre.

Előljáróinkkal szemben mindig fegyelmezett magatartást tanúsítsunk és sohase engedjük meg magunknak, hogy emberi szempontok, félreértések vagy előítéletek

aláássák bennünk a tekintély tiszteletét és lazítsák a szükséges fegyelmet. Minél inkább törekszünk ezen a téren tökéletesen cselekedni és fegyelmet tartani, annál inkább reméljük, hogy az előjárótól kapott vezetés és irányítás nemcsak hasznunkra válik, hanem magasbatörő fejlődésünket is eszközli.

108. Az előjárókkal való együttműködés

Az előjáró minden magasabb rendeltetése és küldetése ellenére sem mindenható. Lelkiismeretes vezetésével csak akkor tud célt érni, ha együttműködünk vele és lelkiileg szorosan hozzá simulunk. A mindennapi gyakorlatban ezt a feladatot a következőképpen oldjuk meg:

Elsősorban feltétlen bizalommal vagyunk az előjáró iránt. Ennek, bármi történik is, rendíthetetlennek kell lennie. Itt ugyanazt kell mondanunk, amit a gyóntatóval kapcsolatban említettünk, hogy e bizalom elsősorban Istenre irányul. Az előjáró személyét csak annyiban érinti, amennyiben Isten helyettese. Legyen tehát független minden emberi befolyástól, hangulattól, szeszélytől és a mindennapi élet apró-cseprő gondjaitól. Az állhatatos szerzetes minden viszontagságon keresztül megőrzi a korlátlan bizalmat és mindíg szerinte cselekszik. Mert csakis a bizalom teszi lehetővé, hogy az előjáró alárendeltje lelkébe lásson és e lelki tulajdonságok ismerete alapján kormányozzon. Ez a szempont vezessen lelki számadásunkban is, ahol őszintén feltárunk mindent és semmit sem rejtünk el az előjáró szeretettel vizsgáló szeme elől. Ugyanilyen bizalommal fogadjuk különböző intézkedéseit és sohase tételezzük fel róla, hogy szavában mások befolyása érvényesül vagy egyéb emberi szempontok vezetik. Ha pedig mégis előfordulna, hogy az előjáró intézkedéseiben ilyenfajta motívumok is érvényesülnek, amit csak akkor fogadhatunk el, ha bizonyítékok vannak kezünkben, akkor is intézkedései szerint cselekszünk és az esetet Isten magasabb szempontokat követő kifürkészhetetlen akaratának vesszük.

Törekedjünk arra, hogy könnyen kezelhető egyéni-

ség legyünk. Ne keressük a bonyolultakat, ne legyünk érzékenyek, ne járjunk rendkívüli utakon, ne ragaszkodjunk véleményünkhöz, ne kövessük az önszeretet sugallatát és mindig alkalmazkodjunk az előjáróhoz. Ezt nem emberi megfontolásból, érdekből tesszük, mert az előjáróban csakis Isten helyettesét látjuk, akihez feltétlen és minden körülmények között alkalmazkodnunk kell. Ezáltal lényegesen megkönnyítjük az előjáró kormányzatát és nagyon sok felesleges nehézségnek és nyugtalan-ságnak vesszük elejét.

A közösségben mindig az előjáró oldalán álljunk és ne tűrjük, hogy felelőtlen elemek aláássák tekintélyét és lazítsák a szerzet fegyelmét. Valahányszor szó esik az előjáróról, hangoztassuk ebbeli beállítástunkat és ne tűrjük, hogy valaki szeretetlenül emlékezzék meg róla, vagy hibáiról beszéljen. Ezáltal is könnyítünk terhén, eredményessé tesszük kormányzatát és lényegesen hozzájárulunk a közös fegyelem megszilárdulásához.

Legyünk megbízható elem, akire az előjáró minden vonatkozásban támaszkodhatik. A szerzet közösség. Mint olyan, közös munkát végez. Az előjáró ezt nem képes egyedül teljesíteni. Szüksége van tehát olyanokra, akikre biztosan támaszkodhatik, mert tudja, hogy őszintén együttműködnek vele, a szerzet javát akarják és minden szempontból megbízhatók.

Ne éljünk vissza az előjáró bizalmával. De ne is fitogtassuk. Amit az előjáró jónak lát közölni velünk, azt ne tegyük szóbeszéd tárgyává s egyáltalán ne is éreztessük szerzettársainkkal, hogy egyet és mást közölt velünk. Ez csak féltékenységre adna okot és megnehezítené az előjáró helyzetét. Ne feledjük, hogy az előjárónak is szüksége van néha-néha bizalmas beszélgetésre, hogy könnyítsen lelkén, sőt néha tanácsot kérjen és segítséget találjon. A finomlelkű szerzetes tökéletesen megérti ezt és nem él vissza helyzetével. Mindíg, még nagy áldozat árán is támogatja előjáróját és segít neki súlyos keresztjét és nagy felelősségét viselni.

Végül imádkozzunk, mégpedig naponta, előjáróinkért. Eltekintve attól, hogy megérdemlik, szükségük van

ebbeli segítségünkre. Nehéz küldetésben járnak. Kell hogy Isten különös kegyelemmel megerősítse őket. Ezért könyörgünk mindennapi imádságunkban és így igyekszünk meghálálni előjáróink jóságos bizalmát és önfeláldozó, lelkünk üdvösségét szolgáló munkáját.

Ismételten Szent Ágoston híres mondására kell gondolnunk: „in omnibus caritas” — mindenben csak a szeretet vezessen. Szeressük Isten-rendelte előjáróinkat természetfeletti szeretettel és akkor nem lesz baj a fegyelem körül és nem esik nehezünkre az engedelmesség. E feltétel mellett valóban fegyelmezett, családi viszony keletkezik az előjáró és az alárendelt között, ami a szerzetesi élet egyik legszebb oldala, megkönnyíti a lelki élet feladatainak teljesítését és nagy mértékben előmozdítja a szerzet közös munkájának eszményi beteljesülését.

LELKI VEZETÉS

A szerzetes abban az előnyös helyzetben van, hogy lelki vezetésben részesül.

A szerzet bőségesen gondoskodik róla, hogy a léleknek minden megadassék, amire a kibontakozáshoz és tökéletesüléshez szüksége van, főleg, hogy kellő lelki vezetésben részesüljön, tapasztalt lelkiatya álljon mellette és segítsen megoldani a lelki élet néha bonyolult problémáit.

A szerzetesi intézmény történelméből tudjuk, mily nagy és áldásdús szerepet játszott a lelki vezetés a szentek és nagyok életében. Azt is tudjuk, mennyire nélkülözhetetlen. Vagy alávetjük magunkat a lelki vezetésnek, elfogadjuk a szerzet által kijelölt lelkiatya irányítását, vagy pedig annak a veszélynek tesszük ki magunkat, hogy saját elgondolásunk szerint építjük fel lelki életünket, ennél fogva könnyen letérünk a helyes, Isten-akarta útról és veszélyeztetjük kibontakozásunk, tökéletesülésünk sikerét.

A lelki vezetés feladatait nem lehet eléggé komolyan venni és nem lehet velük eleget foglalkozni. Szükséges-

nek találjuk, hogy itt is rátérjünk erre a kérdésre és főleg gyakorlati szempontból megvilágítsuk az ezzel kapcsolatban felmerülő legfontosabb feladatokat.

109. Isten helyettese

A szerzetesnek a lelki vezetésre vonatkozólag mindig abból a szempontból kell kiindulnia, hogy a gyóntató és a lelkiatya Isten helyettese és az isteni akarat közvetítője. Ennélfogva nagy szerepet játszik, mert a lelki élet tengelye és gerince Isten szentséges akarata. Csak akkor élünk valóban és termékeny értelemben lelki életet, ha Isten akarata teljesül be bennünk. Minél tökéletesebb ez a beteljesülés, mégpedig részünkről, amennyiben akarjuk, kívánjuk és előmozdítjuk, annál mélysegebb és értékesebb lelki életünk. Isten reánk vonatkozó akarátát és elhatározását saját erőnkől sohasem ismerhetjük meg elegendőképpen és biztos módon. Isten közvetlenül csak a legrendkívülibb, a szentek életében előforduló esetekben nyilatkoztatja ki akarátát. A mindennapi életben csak közvetve teszi, éspedig a szerzet által kijelölt, egyházi küldetéssel felruházott lelkiatya által.

Isten helyettesének, a lelkiatyanak küldetése ennélfogva abban áll, hogy közvetítse Isten akarátát és elősegítse beteljesülését. Kötelessége továbbá, — mert ez is hozzátartozik küldetéséhez — éberén őrködni a felett, hogy lelki életünkben csak Isten akarátának beteljesülését keressük és mindenben hozzá igazodjunk. Ennélfogva nemcsak joga van, de kötelessége is irányító és döntő módon beleszólni életünkbe és meghatározni lelki kibontakozásunk útját.

A lelkiatya hivatásánál fogva tiszteletet, bizalmat és szeretetet érdemel.

Elsősorban tisztelet jár neki, mert Isten helyettese és szentséges akarata közvetítője. Ennélfogva mindig előjárónknak tekintjük, a legnagyobb tisztelettel érintkezünk vele, fogadjuk irányítását és minden szempontból alárendeltjeként viselkedünk.

A lelkiatyanak a korlátlan bizalom is kijár. Meg-

érdemi mint Isten helyettese és az isteni akarat közvetítője. Ettől a bizalomtól és mértéktől függ a lelki vezetés eredménye. Minél nagyobb e bizalom és minél őszintébben tárjuk fel előtte lelki helyzetünket, annál mélyebben belenyúlhat életünkbe és nagyobb eredménnyel segíthet a nehézségeket leküzdeni, a zabolátlan szenvedélyt fékezni, a hibákat eltüntetni és a kegyelemmel együttműködni, a Krisztushoz való hasonlatosság alapvető vonását kidomborítani. Amint látjuk, nagyon sok függ ettől a bizalomtól a lelki életben. Ha a lelkiatyában mindig csak Isten felkentjét, az isteni akarat közvetítőjét és lelkiekben előjárónkat látjuk és semmi egyébre nem vagyunk tekintettel, minden földi és csak emberi vonatkozást kikapcsolunk, nem lesz nehéz a bizalmat felgerjeszteni és fenntartani, mert végelemzésben nem a lelkiatya személyét illetjük vele, hanem Istent, Aki őt elküldötte hozzánk, hogy irányítson a feléje vezető úton. Bizalmunk voltaképpen Istennek szól. A lelkiatyanak, amennyiben a már említett közvetítő szerepét játssza.

A lelkiatyt az osztatlan szeretet is megilleti. Ennek azonban természetfelettinek kell lennie. Hozzá való kapcsolatunkban semmiféle földi motívumot, érzelmet, gerjedelmet és ragaszkodást nem tűrünk. Istenben szeretjük lelkiatyánkat és ragaszkodásunkat azzal bizonyítjuk, hogy hálás lelkülettel imádkozunk érte, kérjük az Urat, jutalmazza meg minden fáradságát, óvja meg minden veszedelemtől és vezesse az életszentség magasbaívelő útján. Minél természetfelettebb a lelkiatya iránt táplált szeretet és kevesebb benne a csupán emberi elem, annál hatékonyabb lesz a lelki vezetés és nagyobb eredménnyel dolgozunk vele együtt lelki életünk kibontakozásán. A fő az, hogy a lelkiatya személyében csak Isten helyettesét és az isteni akarat közvetítőjét lássuk. Amíg ezt tesszük, biztosítva van a lelki vezetés minden eredménye és nem kerülünk abba a veszedelembé, hogy a számunkra kirendelt lelki vezető fáradozása kárbavész.

Az előző pontban mondtak alapján megállapíthatjuk, hogy a lelki vezető és a szerzetes között fennálló kapcsolat helyes alakulásától mennyi függ a lelki életben. Erre vonatkozólag még egypár gyakorlati tanáccsal szolgálunk az olvasónak, hogy világos képet alkothasson magának az eszményi beállításról és könnyen elkerülje azokat a veszélyeket, amelyek már annyi kárt okoztak.

Alapelv legyen, hogy a gyóntatóval és a lelki vezetővel lelki életünkre vonatkozó ügyeken kívül semmiféle egyéni és magánkapcsolatot nem tartunk fenn. A gyóntatót csakis lelki ügyekben keressük fel és megbeszélésünkben kizárólag ezekre szorítkozunk. Intimebb emberi kapcsolatot, barátságot és hasonló effélét sem nem keresünk, sem nem fogadunk el. A gyóntató missziója túlságosan magas és értékes, semhogy ily kapcsolatokat kereshetnének.

A női szerzetes rendekre vonatkozólag még megjegyezzük, hogy mint a legtöbb rend és társulat konstitúciója előírja, a gyóntatókon kívül más papi vagy egyházi személlyel sem szabad semmiféle kapcsolatot fenntartaniok. Érintkezésünk szabálya ez legyen: udvariasság, szeretetteljes szolgálatkészség, tisztelettudó magatartás és azon légüres tér, amely minden szerzetest körülvesz és amely annyira telítve van Istennel, hogy abba semmiféle emberi teremtmény be nem hatolhat.

Óvakodjunk a gyóntatót és a lelki vezetőt szerzetesi közösségünk benső ügyeibe beavatni. Ez kizárólag az előljárók dolga és a gyóntatónak ebbe nincs közvetlen beeszlóása. Felesleges tehát a testület gyarlóságait a gyóntató előtt feltárni és részletesen megbeszélni. Erre vonatkozólag csak annyit mondunk, amennyi ügyünkre vonatkozólag és lelkiállapotunk megértéséhez szükséges. Inkább kevesebbet, mint többet. Mert itt is alapvető törvény, hogy a közösség hibáit a szeretet köpenyével kell befedni. Az édesanya gyarlóságait a tapintatos gyermek nem hozza mások tudomására, hanem törekszik elrejteni

a világ elől. Ez mireánk is vonatkozik és irányító törvény gyóntatónkhoz való beállításunkban.

Ha véletlenül előfordulna, hogy a gyóntatót, aki vég-elemzésben ember és tévedhet, bizonyos határozataiban túlságosan emberi szempontok vezetik és ha észrevennők, hogy irányítása nem egyeztethető össze a szerzetesi fegyvellemmel és a konstitúció szellemével, akkor kötelességünk erről felettes szerzeteselőjárónknak jelentést tenni és a kérdést az ő döntéséig függőben hagyni. Tegyük ezt teljes bizalommal és alkalmazkodjunk mindenben a felelős előjáró döntéséhez, aki majd tudja, hogy mi ebben a kényes esetben a teendője.

E néhány gyakorlati tanács megfogadása elejét veszi a lelki vezetés terén néha felmerülő nehézségeknek és biztosítja mind a vezető, mind a vezetett számára a szükséges eredményt, a kölcsönös megértést és a harmónikus, a lelkiséget elmélyítő együttműködést.

111. A lelki vezetés fegyvelme

Mint mondtuk, a lelki vezetés terén is fegyvelmet kell tartani, különben veszélyeztetjük az eredményt és megghiúsítjuk lelki vezetőnk fáradozását. Erre vonatkozólag a következő gyakorlati tanácsokat adhatjuk:

A lelki vezető irányítását és tanácsát feltétlenül elfogadjuk, ami gyakorlati értelemben annyit jelent, hogy mindenben ahhoz tartjuk magunkat, amit a lelki vezető mond és törekszünk a kapott irányítás szerint cselekedni. A lelki vezetésben a hangsúly az engedelmisségen van. Minél tökéletesebben engedelmeskedünk a felelős vezetőnek, annál nagyobb istenáldásban részesülünk és könnyebben haladunk előre a lelki életben. Ezt kell szem előtt tartanunk, különösen akkor, amikor nézetünk nem fedi a lelkiatya felfogását és nehezünkre esik a kapott irányítás szerint cselekedni.

Tartózkodjunk minden kritikától. Nem a mi feladatunk kritikát gyakorolni és megjegyzéseket tenni a lelki vezetőre vonatkozólag. Nem szabad elfelednünk, hogy mint a tapasztalat bizonyítja, a lelki vezetőt mindig a

Szentlélek irányítja, Aki ezen közvetítő szervét különös világossággal és kegyelemmel ajándékozza meg. Azért, amit mond, tesz és megkövetel, ő felelős, mégpedig súlyos mértékben, a döntés Őreá tartozik és nem mireánk. Nekünk csak engedelmeskednünk kell, hogy eredményessé tegyük fáradozását.

Fontoljuk meg, hogy lelki életünkért csak annyiban terhel felelősség, amennyiben szótfogadunk vagy nem lelki vezetőnknek. Ezt fogják számonkérni tőlünk, nem pedig azt, hogy miben állott a lelki vezetéssel kapott irányítás. Ez a tudat lényegesen megkönnyíti a lelki vezetővel való együttműködésünket, mert mentesít minden felelősségtől és tudatára ébreszt annak, hogy a felelősség a lelkiatyát terheli. Ez a megállapítás arra késztesen, hogy a lelkiatya munkáját őszinteség, fegyelmezettség és engedelmes alárendeltség által megkönnyítsük és ezáltal elviselhetővé tegyük számára a roppant felelősség igáját.

Óvakodjunk a szerepek felcserélésétől. Mi vagyunk a vezetettek és nekünk kell engedelmeskednünk. Ne forduljon tehát elő, hogy addig törekszünk befolyásolni a lelki vezetőt, amíg meggyőzzük tervünk helyességéről és kicsikarjuk belőle a keresztülvitelhez szükséges engedélyt. Jogunk van bármikor, bármit előterjeszteni, de nem cselekszünk helyesen, ha minden eszközzel azon vagyunk, hogy kieroszakoljuk a lelki vezető jóváhagyását, mert ezáltal tulajdonképpen nem vezetettek, hanem vezetők vagyunk, és nem annyira Isten akaratát teljesítjük, mint saját elgondolásunk szerint cselekszünk, ami mint tudjuk, mindíg nagy veszéllyel jár.

A lelkiismeretes szerzetes ezen a téren is tökéletes-ségre törekszik. A lelki vezetés fontosságának és jelentőségének teljes tudatában cselekszik, és azon van, hogy erre vonatkozólag is mindig a természetfeletti szempont és meglátás szerint járjon el, ami végső elemzésben nem nehéz, mert a lelki vezetés amúgy is természetfeletti célok elérésére vonatkozik és természeténél fogva magával hozza, hogy csakis ez a magas szempont legyen mérvadó.

Működünk tehát együtt lelki vezetőnkkel lelki életünk kibontakozásán és dicsőítsük Istent azáltal, hogy könnyen engedjük magunkat vezetni a magasságok felé.

A SZERZETESI FEGYELEM

112. A szerzetesi élet alaptörvénye

A szerzetesi élet alaptörvénye a fegyelem. A történelem bizonyítja, hogy a szerzetesrendek mindig nagy súlyt fektettek teljes érvényesülésére és minden áldozatot meghoztak, hogy a közösség és az egyén életét erre a rendíthetetlen alappillérre fektessék. A történelem és a tapasztalat igazolták a nagy rendalapítókat és a szerzetesi közösségeket. A fegyelem hozta virágzásba a szerzetesi intézményt, tartotta fenn életét, tette lehetővé a sokoldalú munkásságot és vezette istenakarta céljához. Amíg a fegyelem tényleg alaptörvénye volt a szerzetesi közösségnek, addig virágzó életet élt, áldásdús tevékenységet fejtett ki és minden szempontból megütötte a mértéket. Mihelyt lazulni kezdett és bizonyos engedelmények, könnyítések, felmentések és hasonló egyebek léptek előtérbe, a közösség is hanyatlani kezdett. Kisebb-nagyobb visszaélések kezdtek tért foglalni és néha annyira elharapództak, hogy egyes közösségek életét új irányba kellett terelni, vagyis szükségessé vált a sokat emlegetett reform. Tudjuk, hogy csak kevés szerzetesrend (például a karthauziak, jezsuiták) tartotta magát mindig egyforma magas színvonalon és kerülte el a reformot. E kivételes testületek e gyönyörű eredményt csak úgy érték el, hogy soha a legkisebb, a fegyelem ellen irányuló vétséget sem tűrték meg és a fősúlyt mindig arra fektették, hogy életük mind közös, mind egyéni vonatkozásban a legszigorúbb fegyelem jegyében álljon.

Ha a dolog lényegét vesszük, belátjuk, hogy erre feltétlen szükség van. A fegyelem ugyanis nem egyéb, mint katonás rendbentartása, célszerű megszervezése és lelkiismeretes tökéletesítése az életnek. A fegyelem meg-

őrzi a rendet és lehetetlenné teszi, hogy a szerzetesi élet sokoldalú feladatai egymással ellentmondásba kerüljenek. A fegyelem egyúttal megszervezi a szerzetesi életet és lehetővé teszi, hogy mind a közösség, mind az egyén elérje célját, megvalósítsa az alapító szellemét és megfeleljen a misztikus Krisztus-test, az Egyház elvárásának. Tudjuk jól, hogy az ügyes és sikerült szervezéstől mennyi függ. Ennek következtében be kell látnunk, hogy a katonás és szigorú fegyelemre feltétlen szükség van, mert csak ez biztosítja munkánk sikerét és szerzetesi testületünk jövőjét. A fegyelem ennél fogva tökéletesíti az életet mind az egyénre, mind a közösségre vonatkozólag. Az egyén, mint később látni fogjuk, a fegyelem segítségével biztosítja lelki kibontakozását és teszi lehetővé, hogy a szerzet szabályainak és szellemének megfelelő szerzetesi életet éljen. A közösség úgyszintén a fegyelem segítségével biztosítja a közös élet kifogástalan beteljesülését, virágzó fejlődését és sokoldalú termékenységet. Ezek alapján minden túlzás nélkül megállapíthatjuk, hogy a fegyelem a szerzetesi intézmény fenntartója és virágzó életének biztosítója.

A szerzetesi fegyelem elemei között lendítő szerepet játszik a belátás. A szerzetes, aki sokat és lelkiismeretesen gondolkodott hivatása és különleges állapota felett, belátja és megérti, hogy rendnek kell lennie, mert a szerzetesi élet nélküle elgondolhatatlan. Belátja továbbá, hogy rendet csakis katonás és megalkuvást nem ismerő fegyelemmel lehet tartani. Ennél fogva maga is a fegyelem embere és tüzes apostola.

A fegyelem másik fontos eleme maga a rend, amelyet a szerzet alkotmánya (Konstitúció) és szelleme határoz meg és ír körül. Minden szerzettestületnek megvan a maga különleges célja, megfelelő alkotmánya és szelleme. Cél, alkotmány és szellem határozzák meg a szerzetesi élet alapját képező rendet, szabják meg követelményeit és foglalják szisztematikus, főleg a napirendben érvényesülő rendszerbe. A lelkiismeretes és józanul gondolkodó szerzetes tudatában van a rend fontosságának

és minden erejével lelkiismeretes megőrzésére és fenn-tartására törekszik. Ezzel már a fegyelem síkján mozog.

A fegyelem egyik legfontosabb eleme az akarat, amely a szükséges rendnek megfelelően szabályozza és irányítja az életet. A hivatásos szerzetesnek azért sikerül fegyelmet tartania, mert szereti és akarja a rendet és mindazt, ami hozzátartozik beteljesüléséhez. Akarata, amely egyébként a fentebb vázolt belátásnak és meggyőződésnek gyümölcse, hajlíthatatlan. Nem tűr kivételt és nem engedi meg a lazulást. Ezáltal biztosítja a katonás fegyelmet és hozzájárul a szerzetesi közösség életének, pompás virágzásának és jövőjének kibontakozásához.

A szerzetesnek minden szempontból az acélos fegyelem emberének kell lennie. Általa nemcsak saját életét szenteli meg és a szerzetesközösség jövőjét biztosítja, hanem a világra is jótékonyan hat és az emberiséget is megtanítja a szükséges rend szeretetére és a nagy eredményhez vezető fegyelmezett életre. A fegyelmezett szerzetes ennél fogva azáltal, hogy fegyelmezett életet él, apostoli munkát is végez és hozzájárul a világ megszentelődéséhez.

113. Benső fegyelem

A jól megszervezett és rendbentartott élet főleg a benső fegyelmen alapszik. Ez a megállapítás általános vonatkozású, de különös jelleggel bír a szerzetesekre vonatkozólag, akiknek mindenki előtt a köteles fegyelem emberének kell lenniök.

A benső fegyelem irányát Krisztus magatartása, a szerzetesi testület szelleme és különleges küldetése határozza meg.

A benső fegyelemre vonatkozólag elsősorban az isteni Megváltó példája és erkölcsi magatartása mérvadó. Aki Krisztus életét szemléli, hamarosan megismerkedik a benső fegyelem lényegével, megszereti és törekszik követelményeinek saját életében is megfelelni. Az isteni Megváltó élete ugyanis a benső fegyelem jegyében

áll. Ez teszi annyira vonzóvá, rokonszenvessé és bámulatraméltóvá. Egyúttal nyitja és magyarázata benső erejének, rendkívüli lendületének és nagy sikerének. Hogy csak egy példát említsek: gondoljunk a Golgota magaslatán lepergő jelenetekre és szemléljük Krisztus minden elgondolás fölött álló, fegyelmezett magatartását. Csak az a körülmény, hogy egyetlen panaszszavát sem halljuk, hogy nem tör ki ellenségei, hóhérai ellen, nem ragadtatja el magát a jogos és megindokolt szenvedélytől, bizonyítja, mily tökéletes volt benne a fegyelem és a nyomában fakadó feltétlen önuralom. A szerzetesnek sokat kell foglalkoznia Krisztus életével, hogy fokról-fokra belefejlődjön csodálatosan fegyelmezett világába, megértse lényegét, megismerje szépségét és hasonló életalakításra határozza el magát. Csak ezen feltétel mellett léphet Krisztus nyomába, követheti példáját és válhatik Hozzá hasonlóvá.

A benső fegyelem irányát természetesen a szerzetesi közösség szelleme határozza meg. Tudjuk, hogy a különböző alapításoknak megfelelő, egymástól megkülönböztetendő szellemek fejlődtek ki. Ezek alapozták meg az Egyházban nagyszámban virágzó, egymástól eltérő aszkétikus iskolákat, vagyis életformákat. A benső fegyelem ezekben gyökerezik és a szerzet szelleméből, mint a gyökér a talajból, szívja magába a tápláló és fenntartó erőt. Onnan kerülnek ki azok a hatalmas motívumok, amelyek a legedzettebb benső fegyelemre nevelnek. Meg kell még jegyeznünk, hogy a benső fegyelemben és a rajta alapuló életalakításban is vannak különböző árnyalatok. Ezeket is a szerzet speciális szelleme határozza meg és irányítja.

A benső fegyelem kialakulásában még a szerzetesi testület különleges küldetése is nagy szerepet játszik, mert a különböző küldetések különböző feladatok elé állítanak, ezek viszont a benső fegyelem különböző megnyilvánulásait kívánják meg. A benső fegyelem kialakulására ennél fogva a szerzet jellegzetes küldetése is nagy hatással van. Sokat kell tehát a szerzet szellemével, küldetésével és életstílusával foglalkozni, hogy megalapoz-

zuk a benső fegyelmet és megadjuk neki azt az egyedülálló jellemvonást, amely saját szerzetünket és szellemünket különbözteti meg a többi intézményektől.

A benső fegyelem elsősorban a gondolatvilágra hat. Az imént vázolt célnak, szellemnek és küldetésnek megfelelően neveli és irányítja. Új távlatokat szakít fel, új meglátásokat eszközöl és új gondolatokat termel, mert odaadással foglalkozik a szerzet speciális szellemével, jellegzetes küldetésével és azon van, hogy mélységeibe minél jobban beletekintsen és a benne rejlő értékekkel, meglátásokkal gazdagítsa gondolatvilágát, benső lelki-ségét.

A szerzetes gondolatvilága mindig e körül mozog. Ezáltal nemesedik, elmélyül és tökéletesedik. Másszóval fegyelmezett lesz és nem tűr meg semmi olyat, ami ezzel a szellemmel ellentmondásban áll, tőle eltér és kívánalmainak nem felel meg. A fegyelmezett gondolatvilág pedig, mint tudjuk, nagymértékben elősegíti lelki megszentelődésünket, mert távoltart tőlünk minden olyan gondolatot, amiért Isten előtt nem tudjuk vállalni a felelősséget, — és ártalmatlanná tesz minden olyan gondolatot, amely eltávolít célunktól, nem illeszkedik bele szerzetesi életformánkba és nem felel meg szerzetünk szelleme igényeinek.

A benső fegyelem az akaratra is kiterjed. A gondolatvilág adja meg az irányt, világít a célra és utal az igénybeveendő eszközökre. Az akarat ehhez tartja magát és a lelkiismeretes gyakorlat által mindig erősebbé, teljesítőképesebbé válik. Ezáltal a szó ideális értelmében fegyelmezett lesz és a leghatározottabban előmozdítja a szerzetesélet tökéletes kibontakozását. A tapasztalat bizonyítja, mennyi függ a fegyelmezett akarattól, mennyi mindent el lehet érni vele és mily rendkívüli teljesít-ményekre képes. A lelkiismeretes szerzetes ennek tudatában cselekszik és úgy neveli akaratát, hogy minden szempontból megfelel a benső fegyelemnek, megüti a mértéket és ezáltal a szerzetesi életalakítás és az apostoli munka hathatós eszközévé válik.

A szív, az érzelmek hullámozása ebben oldódik fel:

a fegyelmezett gondolat által hozzáférhetővé tett csodálatos világban, amelynek távlatai beláthatatlanok és a gondolatot hűségesen követő akarat izzó tüzeiben, ami a szerzetesi élet legfőbb hajtó és alakító ereje. Az érzélem e kettő körül fordul meg. E kettőt hatja át megtermékenyítő melegével és egészíti ki megmozdító és alakító erejével. Nagy fontosságot kell tulajdonítani ennek is, mert az érzélemvilág fegyelmezettsége ezen az úton valósul meg. És hogy ez mennyire fontos, azt a tapasztalat bizonyítja, amely szerint a fegyelmezett érzélemvilágtól távolmaradnak mindazon többé-kevésbé viharos benső megmozdulások és vágyak, amelyek az örvény szélére juttatnak, rosszabb esetben a kárhozatba taszítanak és sohasem egyeztethetők össze a szerzetesi életeszménnyel. Minél fegyelmezettebb az érzélemvilág, minél jobban oldódik fel a fegyelmezett gondolatban és akaratban, annál nagyobb az átütőereje, annál tökéletesebb mértékben válik az életalakítás hajtóerejévé és annál fontosabb szerepet játszik a szerzetes életében.

A szerzetesnek tehát benső fegyelemre kell törekednie, — Krisztus példáját követve tényleg a keskeny, de magasbaívelő ösvényen jár. Nehéz út, kemény munka, de a cél és a beteljesülés megéri az áldozatot. Minél magasabbra jutunk ezen az úton, annál jobban belátjuk, hogy ez így van és annál boldogabbak vagyunk, hogy a benső fegyelmet tettük meg életünk egyik legfontosabb törvényének. Ezáltal válunk jó szerzetessé és mondhatjuk, hogy komolyan törekszünk a benső fegyelem eszményképét: Krisztust követni.

114. A külső fegyelem

A külső fegyelem csak az előbb vázolt benső lelki fegyelmezettségnek plasztikus kifejezése. Külső fegyelem benső alap nélkül nem sokat ér és legfeljebb, mint már említettük, a kaszárnyák módszerére emlékeztet. Szükséges tehát, hogy külső fegyelmisségben benne izzék a legtartalmasabb és leggazdagabb lelkiesség. Ez legyen fenntartója, megőrzője és megmozgató ereje.

A külső fegyelem az élet minden megnyilvánulására vonatkozik. E könyv szerény keretein belül lehetetlenség mindenre kitérni és azért csak a külső fegyelem legfontosabb megnyilvánulásaiával foglalkozunk.

Nagy és példás fegyelmet kell tartanunk magatartásunkban. Gondoljunk Assisi Szent Ferenc híres esetére, aki azzal a megjegyzéssel vitte magával kísérő társát, hogy prédikálni megy. Bejárta Assisi utcáit a nélkül, hogy egy szót szólt volna. Miután visszatértek a kolostorba, a kísérőtárs megkérdezte a Szentet, hogy miért maradt el a prédikáció? Szent Ferenc szelíd mosollyal azt válaszolta, hogy szerény, fegyelmezett, összeszedett fellépésük és megjelenésük volt a prédikáció. Szerinte többet ért ez a legékesszólóbb szónoklatnál és legtökéletesebb prédikációnál. Magatartásunk tehát példás legyen. Az utcán, a házban, a templomban és mindenütt, ahol dolgozunk akad. Feleljen meg a helynek, a körülményeknek, a teljesítendő feladat, a végzendő munka természetének. Mindíg mások épülésére szolgáljon és olyan kifogástalan legyen, hogy még azokat is megnyerje, akik előítélettel viseltetnek irántunk és kételkedve közelednek hozzánk.

Tanulmányozzuk sokat Krisztus magatartását, a szentek viselkedését, nagy és nemes őseink életstílusát, hogy sikerüljön magatartásunkat minden szempontból nemesíteni és tökéletesíteni. Erre akkor is súlyt fektetünk, ha egyedül vagyunk és senki sem lát. A fegyelmet ekkor sem lazítjuk, mert eltekintve attól, hogy ártana lelkünknek, teljesen tudatában vagyunk Isten jelenlétének és reá való tekintettel fegyelmet tartunk, nehogy olyasvalami előforduljon életünkben, ami sérti és bántja Isten szemét. Magatartásunk által tegyünk tanúbizonyságot hivatásunk mellett és mutassuk meg a világnak, hogy milyen nemes életformára nevel és készítet a szerzetes életstílusa és példás fegyelme.

A beszédben is acélos fegyelmet kell tanúsítani. Tudjuk, hogy a beszéd milyen fontos szerepet tölt be az életben, mennyi jó kiindulópontja lehet és mily sok kárt okozhat. Nem mindegy, hogy hogyan, mit és mikor be-

szélünk. A lelkiismeretes szerzetes ezen a téren is igyekszik fegyelmet tartani, nehogy beszéde által vétsen Isten ellen és ártson lelkének. Irányelvei a következők:

Finomlelkűségről tesz tanúbizonyságot, mikor minden körülmények között mérsékelt hangon beszél. A fegyelmezett szerzetes nem szereti a lármát és nem okoz zajt. Azáltal, hogy uralkodik hangján és mérsékletet tanúsít, bizonyítja, milyen mélységes benne a lelki kultúra, a benső finomság és a másokra tekintettel lévő tapintat.

Továbbá arra törekszik, hogy beszéde ne legyen túláradozó vagy bőséges. A fegyelmezett szerzetes nem felesleges természet és fegyelmezettsége által tesz tanúbizonyságot, hogy beszédében az udvariasság követelményének tekintetbevételével csak a szükségesre szorítkozik. Ha pedig kivételesen többet mond és beszélgetésbe ereszkedik, magasabb célból, szeretetből és apostoli, lelket mentő szándékkal teszi. Különösen arra ügyeljünk (főleg világiakkal szemben), hogy megszólás, szeretetlen megjegyzés, hírhordás, éles kritika és hasonló egyebek által ne vétkezzünk nyelvünkkel, ne okozzunk kárt a lelkekben és ne botránkoztassunk meg senkit. Ne feledjük (az Evangélium ismételten megjegyzi), hogy Krisztust mindig figyelték és minden szavára ügyeltek. Hasonlóképpen járunk mi is. Tehát sohase térjünk le a fegyelmezett beszéd nemes útjáról.

A lelkiismeretes szerzetes az asztalnál is fegyelmezett. Az étkezésnél feltétlen és finom mérsékletet tanúsít és nem tűnik fel mohósága és a táplálkozás túlfokozott szeretete által. Nagyétvágyú, mohó és fegyelmezetlen szerzetesek mindig visszataszítók és a világiak részéről éles kritikában van részük. Itt legyen megjegyezve, a szerzetes engedély nélkül sohasem ül idegen asztalhoz, engedéllyel pedig csak akkor, ha az udvariasság és szeretet törvénye feltétlen megkívánja. Ezek az esetek azonban csak kivételesek legyenek. Nem jó, ha a szerzetesek házon kívül étkeznek, világiak asztalánál ülnek, mert esetleges gyarlóságaikat túlságosan könnyen felfedik asztaltársaik előtt. Étkezésnél a táplálék minőségére és

az ételek elkészítésére vonatkozólag minden megjegyzéstől, kritikától feltétlen tartózkodjunk. A fegyelmezett szerzetes azt veszi magához, amit elébe tesznek. Nem válogat az ételekben, nem dicséri, nem beszél kedvenc fogásairól és ezáltal mutatja, hogy az egésznek nem tulajdonít a kelleténél nagyobb fontosságot. A fegyelmezett szerzetesnek az étkezés külső formájára is ügyelnie kell. Nem hiúságról vagy az illemszabály túlságos tekintetbevételéről van szó, hanem arról, amit általános műveltségnek és lelki finomságnak nevezünk. Az asztalnál nem szabad úgy viselkednünk, hogy a többieknek kellemetlenséget okozzunk. Lássék meg rajtunk itt is a szerzetest nagyon is jellemző és hivatását kiegészítő jó nevelés. Az evőeszközzel csendesesen bánunk, az evésnél minden mellézközejt elkerülünk és ügyelünk, nehogy bármiben is feltűnést keltsünk. Ha pedig oly helyzetbe kerülünk, ami ritkán, de mégis előfordulhat, hogy nem tudjuk, hogyan kell viselkednünk, akkor figyeljük meg előbb a többieket és azután cselekedjünk.

A szerzetes járásában is fegyelmezett. Itt is az arany középutat veszi és sem túl lassú, sem túl gyors a menésben. Végtagjait is rendben tartja és a járásban és az ülésben a kellő finom szerénységet tanúsítja. Erre azért kell ügyelni, mert az emberek sokat adnak arra, hogy hogyan megy, ül és mozog valaki. Nagyon gyakran ezen külsőségek szerint ítélik meg az egész embert. A kedvezőtlen ítéletet pedig azért óhajtjuk elkerülni, mert az az egész szerzetesi intézmény rovására van, Krisztus Egyházát sérti és apostoli célkitűzésünknek árt.

A jó szerzetes mindenben fegyelmezi magát. Éber figyelemmel őrködik a fölött, hogy minden cselekedete és megmozdulása a fegyelem örökszép törvénye szerint történjék, magán viselje a tökéletesség jegyét és ezáltal is öregbitse Isten dicsőségét.

115. Önuralom

A külső és belső fegyelem példás önuralomhoz vezet. Akik külsőleg és belsőleg fegyelmezettek, tökéletesen uralkodnak magukon, sohasem hagyják magukat elragad-

tatni és nem követnek el olyasmit, amit később kénytelenek megbánni.

Az önuralom mint a külső és benső fegyelem gyümölcse, remek eredményhez vezet. Tökéletes lélekjelenlétnek nevezzük ezt, amely mindig beválik és a kisebb s nagyobb veszélyeket távoltartja.

A szerzetesi élet megköveteli az önuralmat, mert nélküle nem lehet lelki életet élni, a közös életet fenntartani és apostoli munkát végezni.

Önuralom nélkül nem lehet lelki életet élni. Aki nem uralkodik magán és nincs külsőleg és bensőleg fegyelmezve, az rendszerint szeszélyeinek, hangulatainak és folyton változó, tehát fegyelmezetlen benső állapotának válik áldozatává. — Ez természetesen a lelki élet rovására megy, mert szeszély és ingadozás eleve lehetetlenné teszi a lelki élet tervszerű, következetes logikával véghezvitt ápolását.

Önuralom nélkül nem lehet fenntartani a közös életet. Ha oly egyének kerülnek össze, akikből hiányzik az önuralom, hamarosan benső villongásokra, összetűzésekre, félreértésekre és forrongásokra kerül sor. Közös életet élni és keretein belül egymást — mint már említettük — kiegészíteni csak oly egyének képesek, akik feltétlen lélekjelenléttel bírnak, uralkodnak magukon, nem hagyják magukat elragadtatni és önzetlen fegyellemmel, saját érdekeik háttérbe szorításával törekednek szerzettársait lelkileg kiegészíteni és segítségükre lenni.

Apostoli munkát sem lehet vállalni vagy végezni önuralom nélkül, mert minden effajta tevékenység alapja az abszolút önzetlenség, a tökéletes fegyelem. Akiben nincs önuralom, nem lehet önzetlen és nem is tud emberekkel bánni. Hamarosan elveszti türelmét, ha ellenállásra talál vagy ellentmondásban részesül és ideges kapkodásával, fegyelmezetlen viselkedésével inkább visszariasztja a lelkeket, a helyett, hogy magához vonzaná és apostoli egyéniségén keresztül Krisztushoz vezetné őket. A fegyelem megérlette önuralom, mint az említett példák bizonyítják, feltétlenül szükséges és el-

kerülhetetlen követelménye a tökéletes szerzetesi életnek.

Az önuralomért érdemes áldozatot hozni, mert gyümölcse és eredménye mindenért kárpótol.

Az önuralom egyik gyümölcse az a nagyszerű valóság, hogy kiküszöböljük a meglepetéseket. Aki uralkodik magán, azt nem érheti (a szó veszélyes értelmében) meglepetés. Mindenkor fel van készülve minden eshetőségre. Történjék bármi, nem veszti el lélekjelenlétét, lelkesedését és cselekvőképességét. Birtokában nem követ el melléfogásokat, mindig ura marad a helyzetnek és megtalálja a kielégítő megoldást.

Az önuralom továbbá arra is képesít, hogy minden helyzetben megtaláljuk magunkat. Erre különösen az apostoli munkásság (nevelés, tanítás, lekipáztorkodás, betegápolás stb.) terén van szükség. Adódnak néha oly bonyolult helyzetek, hogy ember legyen a talpán, aki rögtön megtalálja magát, egy pillantásba foglal össze mindent és az eset sürgősségének megfelelő gyorsasággal találja meg a kiutat. Az önuralom erre is képesít. És ezáltal bizonyítja, hogy a külső és a belső fegyelem mindenre jó és azon biztos alap, melyre nyugodtan lehet építeni. Az apostoli munka megkívánja, hogy másokat vezessünk. Ősrégi igazság és tapasztalat, hogy csak az tud másokat vezetni, aki elsősorban önmagán uralkodik és megtanulta saját életét helyesen irányítani.

Az önuralom végül megóv attól, hogy elhamarkodottan cselekedjünk. Megfontolásra, az eshetőségek mérlegelésére késztet, éleslátóvá tesz, finomhallású lelki intuícióval ajándékoz meg és ezáltal lehetővé teszi, hogy a legrövidebb időn belül higgadt megfontoltsággal cselekedjünk és az egyedül megfelelő megoldást válasszuk.

116. Katonás fegyelem

A katonás fegyelem gondolata a jelenben feltétlen visszhangra talál. A legújabb áramlatok és irányzatok mind ebben a nemes törekvésben gyökereznek, és legalább is úgy látszik, megfelelnek a nap követelményé-

nek. Ha már a világ annyira becsüli az acélos fegyelmet, akkor nekünk szerzeteseknek is be kell látnunk, hogy a világ ez egyszer valóban nem téved, mert fegyelemre feltétlenül szükség van. Vezessünk tehát ezen a téren is és mutassuk meg, hogy tudunk fegyelmet tartani és hogy fegyelmeztségünk minden más hasonló megnyilvánulás felett áll.

A fogadalom ünnepélyes pillanatában feltettük magunkban, hogy Isten dicsőségére akarunk válni és nagy akarunk lenni, nem a világ, hanem Isten mércéje szerint. A nagysághoz viszont csak egy út vezet: ez a katonás fegyelem, amely rendet tart, önuralomhoz vezet, rendszerbe foglalja az életet és lehetetlenné teszi a valódi nagyságra való törekvést minden szempontból elgáncsoló hibákat.

Hősök akarunk lenni: az istenszolgálat és a tökéletes élet hősei. Katonás fegyelem nélkül ez sem lehetséges, mert a hősiesség első követelménye az önuralom, mint az önátadás és önfeláldozás alapja. Nagyon jó, hogy hősök akarunk lenni és valóban nagyra törekszünk. De a katonás fegyelem útján akarjunk célt érni és mint a fegyelem hősei akarjunk hasznára válni a világnak.

Maradandót is akarunk alkotni Krisztus országában és azért szintén katonás fegyelemre törekszünk. Minél nagyobb fegyelemmel dolgozunk és működünk, annál maradandóbb lesz alkotásunk és annál szebb eredményel jár apostoli munkásságunk.

Mi, szerzetesek fegyelmezett emberek akarunk lenni, akik mindenkit fegyelemre nevelnek és ezáltal építik tovább Isten országát a földön.

ÁTHELYEZÉSEK

Az áthelyezések oly szerzetekben, amelyek nem ismerik a „stabilitas loci”-t, vagyis a helyhez kötöttséget, mindennapi és magától értetődő dolog. Ebből azonban nem következik, hogy nem járnak nehézségekkel és nem

vezetnek a különböző érdekek összeütközéséhez. Sőt! Annak ellenére, hogy a legtöbb szervezetben mindennapi jelenségszámba mennek, sok fejtörést okoznak mind az előjáróknak, mind az alárendelteknek.

Az áthelyezésekkel járó nehézségek különböző természetűek. Ezeket nem tárgyaljuk külön-külön, mert később amúgy is szó lesz róluk. Annyit azonban már most meg kell jegyeznünk, hogy az ellentétes érdekek surlódását és egyéb hasonló természetű jelenségeket könnyen kiküszöböljük, ha tisztázzuk az alapvető fogalmakat és világos képet alkotunk magunknak az áthelyezések indítóokairól és szükséges voltáról.

Az említett tisztánlátáshoz feltétlen szükséges, hogy az áthelyezéseket a szerzet, az előjáró és az áthelyezendő alany szempontjából vizsgáljuk.

*

A szerzet szempontja áll első helyen. Ez gyakran megkívánja az áthelyezést, aminek többféle oka lehet. Mindegyikkel nem foglalkozhatunk. Csak a következő lehetőségekre utalunk:

A szerzet, mint testület több házra (településre) kiterjedő szervezet. Előfordulhat, hogy egyik vagy másik házban oly feladatot kell sürgősen megoldani, amire a hely színén senki sem vállalkozhatik, aminek elvégzésére azonban egy bizonyos személy, a szóbanforgó áthelyezendő alany különös adottsággal bír. A szerzet, a testület érdeke ennél fogva megkívánja az áthelyezést. Magától értetődik, hogy a szerzet érdeke előtt minden más szempont tárgytalanná válik, és minden — még annyira méltánylandó ellenvetés is elveszti jelentőségét.

A szerzet a benne lévő életerős és egészséges dinamika révén továbbfejlődik és terjed. Hatáskörét mindinkább bővíti és munkásságába újabb és újabb lehetőségeket kapcsol bele. Ennek természetes következménye, hogy új települések vagy házak keletkeznek. Az új településeket természetesen be kell népesíteni, ami szintén áthelyezésekhez vezet. A nehézség itt néha abban nyilvánul meg, hogy a szóbanforgó, az áthelyezésre kijelölt alany fél a kezdettel járó áldozatoktól és nélkülözések-

től. Az új házak rendszerint nincsenek teljesen kiépítve, minden szükségessel ellátva és tökéletesen felszerelve. A hiányokat azoknak kell pótolni, akiket az előjáró akarata odarendel. Itt, egyebektől eltekintve, nagyon sok függ a kijelöltek áldozatkészségétől, lendületétől és buzgó idealizmusától. Akiben megvannak ezek az adottságok, az nem húzódozik, ha ilyfajta megbízásban részesül és nem fél, ha arról van szó, hogy az elsőik között legyen és beindítsa az új ház életét.

Sajnos, az is előfordulhat, hogy valakit fegyelmi okból kell valahonnan mozdítani. Lehetséges, hogy a fegyelmi okon kívül még a lélek üdvössége és a hivatás kegyelmének megőrzése is feltétlenül megkívánja a változást. Az előjárónak ilyenkor sürgősen kell cselekednie. Az áthelyezés ismét elkerülhetetlen. Az elmozdított helyét viszont be kell tölteni, amit csak újabb áthelyezéssel lehet elérni. Ezt az eljárást egyébként „kicserélésnek” is nevezik. Ne feledjük, hogy az előjáró a szóbanforgó alany jóhírnevére való tekintettel az áthelyezésre vonatkozólag nem adhat bővebb felvilágosítást és így az, aki az elmozdított helyére kerül, nem is tudja, miért került oda. A tökéletes szerzetes nem sokat firtatja az okokat és egyszerűen meghajlik Isten akarata előtt. Ezt, mint egyebütt már részletesen vázoltuk, abban a tudatban teszi, hogy az előjáró rendelkezésében mindig az Őr akarata érvényesül.

Hasonló és egyéb előre nem látott esetek elkerülhetetlenné teszik az áthelyezést. Ez előtt mindenkinek abban a tudatban kell meghajolnia, hogy a szerzet érdeke minden más szempont fölött áll.

*

Az előjáró helyzete ezekben az esetekben rendszerint kényes és nehéz. Aki azt hiszi, hogy az áthelyezések foganosítása az előjárónak nem okoz komoly fejtörést és súlyos problémát, félreérti a helyzetet és alaposan téved. Téved, mert az előjárónak különböző dolgokra kell tekintettel lennie.

Elsősorban a szerzet érdekében kell cselekednie. Kérüljön a szóbanforgó áthelyezés keresztülvitele még-

annyi áldozatba is, cselekednie kell és meg kell tennie azt, amit közös édesanyánk, a szerzet érdeke feltétlen megkíván. Nem lehet tekintettel sem önmagára, sem másokra és bármennyire nehezére esik, határozottan és eréllyel kell eljárnia. Hogy ez bizonyos körülmények között mennyire kellemetlen, mennyi gondot és szívfájdalmat okoz, azt az alárendeltek felelős előljáróiktól kérdezzék meg. A válaszból majd megtudják, hogy hogyan kell felfogniok az áthelyezéseket.

Lényegesen megnehezíti az előljáró helyzetét az a körülmény, hogy tekintetbe kell vennie az áthelyezendő alany érzékenységet. Itt meg kell jegyeznünk, hogy mi szerzetesek néha roppant kicsinyesek tudunk lenni. Akik grófi kastélyról és hatalmas vagyonról mondtunk le, néha egy szerzetescella négy falához tapadunk hozzá, mégpedig annyira, hogy alig tudunk elválni tőle. Ragaszkodunk egy helyhez és problémát csinálunk belőle, ha az engedelmesség fegyelme eltávolít onnan.

Az előljárónak azonban számolnia kell az emberi gyarlósággal és ismernie kell a gondjaira bízottakat. Tekintetbe kell vennie alárendeltjei érzékenységet, alkalmazkodnia kell hozzá a nélkül, hogy a szerzet érdekét megsértené. Másszóval: kesztyűs kézzel kell keresztyülnie az áthelyezést és meg kell győznie alárendeltjeit arról, hogy első kötelességük voltaképen az engedelmesség. Hogy az a nemeslelkű előljárónak mennyi fejtörést okoz, azt azok tudják megmondani, akik az áthelyezéseket foganatosítják. A szerző nem egy oly magasrangú előljárót ismert, aki az áthelyezések előtt napokon keresztül imádkozott és éjtszaka külön szentségimádást végzett azért, hogy minél kevesebb fájdalmat okozzon alárendeltjeinek, midőn tudomásukra hozza, hogy át vannak helyezve.

Mi szerzetesek jól tennők, ha erre gondolnánk, valahányszor áthelyezésekről van szó és törekednénk megkönnyíteni az előljárók nem éppen könnyű helyzetét.

Az előljáró nem ritkán kerül abba a helyzetbe, hogy felettese kívánságára olyasvalakit kell elhelyeznie maga mellől és más háznak átengednie, akit jómagá is csak

nehezen tud nélkülözni. Az előjáró ilyenkor magasabb érdekből nem lehet tekintettel saját helyzetére és kénytelen ezt az érzékeny áldozatot meghozni. Ha már az előjárónak is így kell cselekednie, annál inkább kell az alárendelteknek is belátással lenniök és magasabb szempontból szemlélni az áthelyezésekkel járó problémákat.

A mondottakból kitűnik, hogy az áthelyezés az előjáró számára is mindig kényes és nehéz dolog. Ha ebből a szempontból indulunk ki és tekintetbe vesszük az előjáró helyzetét, akkor könnyebben jutunk el a valóban természetfeletti beállításhoz és belátjuk, hogy az előjáró nem emberi érdekből, hanem magasabb indítóokokból cselekszik, midőn az általunk annyiszor félremagyarázott áthelyezést elrendeli.

*

Az alárendelt szempontja, feltéve, hogy komolyan törekszik tökéletes lenni, csak a következő lehet:

Mindenekelőtt Isten akaratára van tekintettel. Arra gondol, hogy letette a szent engedelmesség fogadalmát és most, mikor az áthelyezés órája érkezett, be kell váltania az ígéretet. Az engedelmesség ebben az esetben sem eshetik nehezére, hiszen tudja, hogy Isten akaratát teljesíti. Tudnia kell továbbá, hogy Isten akaratában az Atya örök, csak javunkat és érdekünket szolgáló szeretete is benne izzik. Arra is tekintettel kell lennie, hogy Isten többet tud és lát, mint mi. Nem tudhatja, hogy az éppen esedékes áthelyezés üdvössége és megszentelődése szempontjából mennyire szükséges. Nem tudhatja, hogy Isten mennyi nehézségnek veszi elejét, midőn így határoz és mennyi új érdemszerzésre nyújt alkalmat. Mindezt nem tudja, nem is tudhatja. Legfeljebb csak sejtheti. Számára csak egy megoldás van: Isten akaratát feltétlen elfogadni és minden szempontból igent mondani.

A jó szerzetes Isten szentséges akaratán kívül a szerzet érdekére is tekintettel van. Tudja, mivel tartozik szerzetének, lelki családjának és tudja, hogy kötelességét vele szemben csak akkor teljesíti, ha tökéletesen beleolvad a közösségbe és feltétlen azonosítja magát

vele. Ez azonban az áthelyezések elfogadását is szükségessé teszi. A jó szerzetesnek mindig ott kell lennie, ahol a szerzetnek szüksége van rá. Ez csak akkor valósul meg, ha az elrendezés gondját Isten akarata szerint az előljáróra bízta és szó nélkül engedelmeskedik, midőn az áthelyezés esedékessé válik. Ha pedig neheztelen esik a keresztülvitel, akkor csak örvendezik, mert alkalma van a szerzetnek, szeretett édesanyjának ragaszkodását tettekkel bizonyítani.

A jó szerzetes önérdéből is cselekszik, midőn fegyelmezetten elfogadja az áthelyezést. Jól felfogott érdeke ugyanis megkívánja, hogy tökéletesen közömbös legyen, minden földi és emberi vonatkozás fölé emelkedjék és ezáltal biztosítsa magának az önmegszentelődéshez szükséges függetlenséget. Ha komolyan veszi a szerzetest jellemző szent közömbösséget, akkor az áthelyezés nem okozhat nehézséget. Annak, aki föléje emelkedett a földi érdekeknek, valóban mindegy, hogy hol szolgál Istennek. A fő az, hogy az Úrnak szolgál. Más egyébre nincs tekintettel.

Az alárendeltnek ennél fogva mindazt kerülnie kell, ami megnehezíti vagy bonyolulttá teszi az áthelyezés foganatosítását. Másszóval idejekorán elejét kell vennie minden nehézségnek. Ezt akkor éri el, ha tökéletes szerzeteséletet él és ennek megfelelően a következő alapelvekre támaszkodik:

Törekszik elkerülni a helyhez, környezethez és emberekhez való ragaszkodást. Abból a szempontból indul ki, hogy Istennek mindenütt lehet szolgálni, továbbá hogy minden környezet csak annyit jelent, amennyit beléje fektetünk, mert bárhová küld is az engedelmesség, mindenütt találunk jó embereket, akikre, amennyiben a szerzetesi fegyelem megengedi, szükség esetén támaszkodhatunk. Azok, akik e felfogástól eltértek, drágán fizettek tévedésükért. Ha sikerült is nekik az áthelyezést elkerülni, mégis csalódtak, mert rájöttek, hogy nem volt jó ugyanazon a helyen maradni. Észrevették, hogy a szóbanforgó hely mégsem nyújtja azt, amit beképzelték maguknak és az emberek sem ragaszkodnak túlságosan

hozzájuk. Meg kellett állapítaniok, hogy a hely varázsa csak beképzelés és csak saját kárukra tévedtek, amennyiben hittek neki.

Azt, hogy engedelmeskedett és elfogadta az áthelyezést, még senki sem bánta meg, azt azonban, hogy az ellenkezőjét tette és körmönfont ügyességgel saját akaratát igyekezett keresztülvinni, azt — legalább is a szerző tapasztalata szerint — még mindenki megbánta.

Kerülje a munkakör túlzott szeretetét! A jó szerzetesnek sokoldalúnak kell lennie, aki egyforma szeretettel és meggyőződéssel végez minden munkát, mert tudja, hogy végelemzésben csak Isten dicsőségét szolgálja. A munkakör túlzott szeretete ne akadályozzon meg senkit az áthelyezés foganatosításában. Legyen meggyőződve, hogy Isten kegyelmével hamarosan új munkakörét is megszereti, s abban talán még boldogabb lesz, mint a régiben volt. Legyen felkészülve arra is, hogy esetleg megkezdett és be nem fejezett munkát kell félbeszakítania. Hozza meg ezt az áldozatot is és majd tapasztalja, mennyire javára válik lelkének és mily nagymértékben mozdítja elő a szerzet érdekét. Jegyezze meg magának, hogy nálunk szerzeteseknél nincs félbemaradt munka. Amit az egyik elkezdett, azt más folytatja és esetleg egy harmadik fejezi be. Nem az a fontos, hogy ki kezdi, folytatja és fejezi be a munkát, hanem az, hogy megtörténjék.

A szerző még ma is meghatottsággal gondol vissza arra a francia származású főnöknőre, aki a gráci Auxiliatrix szerzetesnők zárdáját alapította. Ez a főnöknő, aki harminc éven keresztül működött Ausztriában, teljesen váratlanul és minden megindokolás nélkül azt a felszólítást kapta, hogy nyolc napon belül térjen vissza a párizsi anyaházba. A sürgöny szövege úgy volt megfogalmazva, hogy nem lehetett félreérteni. Végleges áthelyezésről, visszahívásról volt szó. Harminc év után nehéz egy helytől megválni, különösen akkor, ha ott történetesen házat alapítottunk és beindítottuk a szerzet munkásságát. A szóbanforgó szerzetesnő nem élt a nyolc napos határidővel és két nap múlva már Párizsban volt

és jelentkezett az egyetemes főnöknőnél. Az áldozatot szó nélkül hozta meg. Az eredmény nem is maradt el. Pár hónap múlva azt írta a szerzőnek Orleansból, hogy még soha nem volt oly boldog, mint most. Harminc éves felelősségteljes vezetés után végre ő is tapasztalhatja, hogy mily édes dolog engedelmeskedni.

Óvakodják a szerzetes elhelyezését kérni. Ezt ne tegye se közvetve, se közvetlenül. Gondoljon Kempis Tamás híres mondására, amely szerint: „Imaginat io locorum jam multos fefellit”, vagyis hogy: a hely megváltoztatásában már sokan csalatkoztak. Ne gondolja, hogy másutt, más házban megszűnnek a nehézségek és könnyebb élete lesz. Gondolja meg, hogy önmagát mindenüvé magával viszi. A helyzet ennél fogva alig változik és a régi bajok is megmaradnak. Az egész csak más, új környezetben játszódik le. Ezért pedig igazán nem érdemes fáradozni.

Legyünk tehát állhatatosak és tartsunk ki állomáshelyünkön addig, amíg a jó Isten akarja és előljáróink is jónak látják. Bízunk az Úrra és helyettesére, az előljáróra az egész ügyet. Mi csak azzal törődünk, hogy mindenütt tökéletesen szolgáljunk Istennek. Ettől az elvtől semmi szín alatt se térjünk el, mert aki egyszer megkezdí az áthelyezések kérelmezését, az már nem áll meg. Új helyén sem lesz nyugta, megint változtatni akar helyzetén s ez így megy addig, amíg egy erélyes előljáró véget nem vet az egésznek és meg nem győzi arról, hogy az életszentség egyik alapfeltétele az állhatatosság.

A jó szerzetes kerülje a hibákat, amelyek megnehezítik az áthelyezések fogatosítását és törekedjék tökéletességre, mert csak így veszi elejét minden bajnak és nyugtalanságnak.

*

Az áthelyezések kérdésének megoldása voltaképpen könnyű.

Egyszerűen igen-t mondunk. Krisztus is hasonlóképpen cselekedett; mi is csak azt mondjuk: „Fiat!”, történjék az Úr akarata szerint.

Az áthelyezésektől nem félünk és nem csinálunk

belőlük problémát. Végeredményben mindenütt Istennel vagyunk, a szerzet termékeny ölében nyugszunk és bárhol is élünk, csakis örök beteljesülésünknek megyünk elébe.

Ha ezt számbavesszük és valóban szerzeteseletet élünk, akkor a „fiat” nem kerül sokba.

Mindenesetre kevesebbe kerül, mint Krisztusé az Olajfák hegyén.

A NAPIREND SZEREPE A SZERZETESI ÉLETBEN

117. A fegyelem gerince

A szerzetesi életben a napirend rendkívül fontos szerepet játszik és mint a tapasztalat bizonyítja, a fegyelem gerince.

Szerzetesi életet a napirend komolybavétele és lelkiismeretes keresztülvitele nélkül elképzelni sem lehet. A szerzet életképességét, szellemét és létjogosultságát rendszerint a napirend pontos, egyöntetű és fegyelmezett betartásán ismerjük meg. Azon szerzetesi közösségek, amelyek a napirend fegyelmen kisebb-nagyobb könnyelműséggel túlteszik magukat, csak azt bizonyítják, hogy eltértek eredeti szellemüktől és abban a veszélyben forognak, hogy idővel nem lesznek képesek a folytonos lazulásra következő végső felbomlást megakadályozni. A történelem ezen a téren igen szomorú példákat szolgáltatott, amelyek arra figyelmeztetnek, hogy ezt a kérdést is kellő komolysággal kell kezelni és a napirend megtartását a legnagyobb lelkiismeretességgel kell már a szerzet jövője érdekében is megvalósítani.

Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy a napirend miért játszik oly fontos szerepet a szerzetesi életben. A válasz egyszerű: mert a monasztikus (szerzetesi) fegyelem gerincét képezi.

A napirend a szerzetesi fegyelem gerince. Elsősorban rendre nevel. Aki a napirendet betartja, legyen az egyén vagy közösség — annak életében rendetlenségek nem

fordulhatnak elő. A jól megszervezett napirend minden eshetőséget előre lát, mindent pontosan megszervez, mindennek meghatározza az idejét, módját és körülményét, és a szerzetesi élet egyetlen alapvető szükségletéről sem feledkezik meg. Koordinálja, rendszerbe foglalja a szerzetesi élet különböző feladatait, megteremti közöttük a harmóniát és ezáltal egységessé teszi a szerzetesi életet. Mondanom sem kell, hogy ezáltal a legnagyobb szolgálatot teszi mind a közösségnek, mind az egyénnek, mert a rend fenntartása nélkül gondolni sem lehet a szerzetesi közösség életének kibontakozására és az egyéni önmegszentelődésre.

A napirend azért is oly fontos, mert fegyelmezi az akaratot. Tapasztalatból tudjuk, hogy a sok és különféle befolyásnak kitett akaratnak is megvan a maga szeszélye, következetlensége és beszámíthatatlan ingadozása. A jól megszervezett napirend, amely csak a legritkább és valóban megindokolt esetekben ismer kivételt, semmiféle ingadozást vagy szeszélyt nem tűr meg és szigorúan megköveteli a rend pontos betartását. Az akaratot fegyelmezi, munkaképességét fokozza és megóv azon melléfogásoktól, amelyek nagy kárt okoznak mind a lelki életben, mind az apostoli munkásság terén, s egyúttal lazítják a közösségi életben oly nagy szerepet játszó fegyelmet.

A napirend a hivatásbeli munkát is irányítja és eleve biztosítja sikerét, mert fegyelmezetten gondoskodik róla, hogy a munkaidőt pontosan betartsuk, lelkiismeretesen felhasználjuk és a szerzet Konstitúciója, szelleme és küldetése által előírt célnak alárendeljük. Ezáltal eleve lehetetlenné teszi a tevékenységet, az egyöntetűséget és harmonikus fejlődést veszélyeztető megszakításokat. Állhatatos, mindennapi tevékenységre készítet, ami viszont a fokozatosan kibontakozó fejlődést mozdítja elő és az apostoli munkásság sikerét biztosítja.

A napirend tehát fontos szerepet játszik a szerzetesi életben és a monasztikus fegyelem gerincét képezi. Szerepe annyira fontos, hogy komolybavételétől és pontos betartásától függ a jól fegyelmezett közös élet természet-

tes és természetfeletti termékenysége és a tagok egyéni megszentelődése.

118. Pontosság

A pontosság a szerzetesi napirend alapja és biztosítéka, legfontosabb követelménye és lényeges alaptörvénye. A pontosság fegyelmezett és kivételt nem ismerő keresztülvitele nélkül a napirend betartásáról szó sem lehet. Mihelyt pontatlanságok fordulnak elő, máris eltolódnak a napirend egyes pontjai. Rendtelenségek keletkeznek, amelyek olyan nagy méreteket ölthetnek, hogy egyes esetekben a napirend által előírt egyik vagy másik gyakorlatot kellő idő hiányában egyszerűen el kell hagyni, ami bizony nem válik sem a fegyelem előnyére, sem a lelkek üdvére. Csak úgy mellékesen legyen megjegyezve, hogy a pontosság, amit „a nagyok udvariasságának” nevezünk, minket szerzeteseket kettős szempontból kötelez. Elsősorban Istenre vonatkozólag, mert az Úrral szemben nemcsak udvariatlanság, hanem tiszteletlenség is volna, ha szolgálatában késlekednénk és nem tartanánk fegyelmezett rendet; másodsorban szerzetestársainkat illetőleg, mert a pontatlanság és késések a közösség életére is kihatnak és szerzetestársaink életében is rendtelenséget okoznak. A pontosság tehát nemcsak az udvariasság elemi követelménye, hanem a szerzetekben nagyrabecsült testvéri szeretet alapvető törvénye.

A pontosság betartása a felkelés órájában kezdődik. Az ószövevségi kinyilatkoztatás a reggeli felkelésre vonatkozólag nagyon szellemesen jegyzi meg, hogy „a felkelés órájában ne késlekedjünk”. A tapasztalat bizonyítja, hogy igaza van, mert a fegyelmezetlen felkelés által okozott késések az egész napra kihatnak, ideges kapkodást okoznak és rendszerint abban végződnek, hogy a napirend által előírt gyakorlatok egyikét vagy másikat el kell hagynunk, mert nem tudjuk behozni a reggeli késés által elvesztett időt. Az előírt órában keljünk fel pontosan és még a szigorú tél idején se halogassuk a felkelést. Már gyakran előfordult, hogy percekből

félórák is lettek, ami a napirend, a fegyelem és a közös munka rovására ment.

Ahhoz, hogy pontosan fel tudjunk kelni, feltétlen szükséges a lefekvés órájának lelkiismeretes betartása. Éjjelezők, akik sürgős munka elvégzése címén túlteszik magukat e fontos fegyelmi szabályon, a legtöbb esetben nem tudtak rendet tartani és miután túlságosan megrövidítették a természet-megkívánta nyugalom idejét, reggel nem kelnek fel pontosan. Fegyelmezzük életünket és végezzük elkerülhetetlen kivételektől eltekintve, minden munkánkat nappal, hogy a lefekvés idejét pontosan be-tarthassuk. Olvasás és egyéb könnyebb fajsúlyú elfoglaltság címén pedig soha ne halasszuk a lefekvés óráját későbbi időre. Jegyezzük meg magunknak, hogy aki pontosan kel és ezen első áldozat által szenteli meg napi munkáját, a nap folyamán is pontos lesz és példás fegyelmet fog tanúsítani. Ehhez azonban a pontos lefekvés szükséges.

A pontosság a közös gyakorlatokon való részvétellel is vonatkozik. Aki fegyelmet tart, nem érkezik elkésve a közös gyakorlatokra, nem zavarja a többi átjuttatosságában vagy munkájában, nem ad okot szeretetlen megjegyzésekre és nem okoz rendetlenséget. A munkát úgy kell beosztani, hogy legkésőbb öt perccel a közös gyakorlat kezdete előtt mindennel készen legyünk és a nagyon is ajánlatos kézmosás után útnak induljunk, hogy idejében a közös gyakorlat helyére érkezzünk. Jól fegyelmezett házakban 5 perccel előbb szoktak csöngetni, hogy ezáltal is biztosítsák a pontos kezdetet. Ha nem tudjuk a munkát úgy beosztani, hogy elvégezzük a közös gyakorlat kezdete előtt, akkor kötelesek vagyunk félbeszakítani. Semmi szín alatt sem engedhető meg, hogy e miatt késések keletkezzenek, mert ezek annyira elfajulhatnak, hogy az egész közösség kénytelen, különösen a kisebb házakban a közös gyakorlat kezdetét elhalasztani, ami viszont rendetlenséget okoz és a fegyelmet lazítja. Ha nehezünkre esik a munkát megszakítani, gondoljunk arra a gyönyörű középkori legendára, amely szerint a könyvet másoló és iniciálét festő barát mun-

kája kellős közepén letette az ecsetet, mert a közös gyakorlatra hívó harang szavát hallotta. Midőn a gyakorlat befejeztével visszatért cellájába, csodálkozva látta, hogy a félbeszakított munkát anyagi kezek befejezték. A közös gyakorlatra vonatkozólag még meg kell jegyeznünk, hogy azokról elmaradni semmi jogcím alatt sem szabad. Ha már elkerülhetetlen, kérjünk felmentést az előjárótól, de ezt csak akkor tegyük, ha valóban komoly ok kényszerít. Túlfokozott munkásság vagy annak ellentétje, a könnyelmű kényelemszeretet, sohasem elegendő jogcím. Ha az előjáró indokoltnak tartja a felmentést megadni, akkor minden egyéni véleményt félretéve menjünk a közös gyakorlatra és munkánk fontosságának megítélését bízzuk nyugodtan az előjáróra.

A fegyelmezett pontosság a munka kezdetét, folytatását és befejezését is szabályozza. Ne késlekedjünk a munkát megkezdeni és ne vesztegessük időnket bizonyos „előkészületek” címén. A napirend nem azért van és szabja meg a munkaidő tartamát, hogy azt hasonló idővesztegetésekkel megrövidítsük. A munka végzésében is pontosnak kell lenni, ami főleg az idő lelkiismeretes felhasználására vonatkozik. Ne legyünk tehát túlságosan lassúk és késedelmesek, viszont ne siessük el a munkát, hanem gondoljuk meg, hogy a szerzetes mindig az arany középutat választja és éppen ezáltal biztosítja a sikert. Midőn pedig elkövetkezett a munka befejezésének ideje, tartsuk magunkat pontosan ahhoz és ne akarjuk az időtartamot túlfokozott munkakedvből meghosszabbítani, mert ez szintén a napirend rovására történne. Aki pontosan kezd, az pontosan be is fejezi a munkát.

Pontosságunknak a szerzetesi napirend „hamupipókéjére”, az úgynevezett rekreációra, vagyis az üdülés idejére is ki kell terjednie. Eltekintve attól, hogy a rekreációt szintén a Konstitúciók írják elő és hogy e szent és nemes szokást évszázadok hagyománya szenteli meg, — tudnunk kell, hogy ez is fontos szerepet játszik a napirendben. Szükségünk van a komoly lelki élet és a kemény munka okozta feszültség levezetésére, üdülésre és nyugodt, szórakoztató, felüdítő pihenésre. Ezt az időt

rendszerint arra használjuk fel, hogy lelkiileg közelebb jussunk szerzettársainkhoz, egymást jobban megismerjük és megbecsüljük és egymásnak az önzetlen szeretet sugallta megkönnyebbülésére legyünk. Örvendjünk ennek az időnek is és semmi szín alatt se engedjük meg magunknak, hogy a rekreáció idejét pontatlanságunkkal, késésünkkel megrövidítsük vagy egyáltalán meg se jelenjünk.

A fegyelmezett pontosság nem fecsérli el az időmorzsalékokat. A legjobban megszervezett napirend sem kerülheti el, hogy bizonyos rövid időtartamok kitöltetlenül maradjanak. Ebből azonban nem következik, hogy valóban kitöltetlenül és felhasználatlanul maradjanak. A lelkiismeretes szerzetes körültekintő pontosságát erre is kiterjeszti és az időtöredékekre is talál megfelelő foglalkozást. Azok pedig, akik panaszkodnak, hogy nem marad idejük imádságra, alkalmat találnak magánajtatosságaikat elvégezni. A szeretet, mint Szent Pál mondja, leleményes: aki meg van győződve az idő értékéről és szereti a fegyelmet, nem fog zavarba jönni, ha arról van szó, hogy lélekkel, értékkel és munkával telítse az említett időmorzsalékokat.

Meg kell még jegyezni, hogy az időt sohasem szabad vesztegetni. Mindíg lelkiismeretesen fel kell használni. Ne forduljon elő, hogy mások idejét lopjuk felesleges fecsegéssel és hasonló, szerzeteshez nem méltó viselkedéssel szerzetestársainkat akadályozzuk munkájukban. A folyosókon való beszélgetések, a cellaajtóknál való hosszadalmas tartózkodások vagy a cellákban tett — a legtöbb Konstitúció által megtiltott — látogatások mind a lelkiismeretlen idővesztegetés jegyében állnak és arra késztetnek, hogy nyelvünk által vétkezzünk. Az Írás is mondja, hogy a bőbeszédűség nem jár vétek nélkül!

A pontosság minden fegyelem alapja és a napirend lelkiismeretes betartásának legnagyobb természetes biztosítója. Szeressük a pontosságot, tartsunk fegyelmet, használjuk fel az időt és küzdjünk lelkiismeretesen mindazon hibák ellen, amelyek a napirend betartását veszélyeztetik. E feltételek mellett hamarosan rájövünk arra

az aranyigazságra, amelyet őseink már jóval előttünk ismertek és gyakoroltak. E szerint ha rendet tartunk, a rend is megőríz minket.

119. A tökéletes önátadás

A tökéletes önátadás a napirend éltető szelleme. Vagy teljesen adjuk magunkat Isten szolgálatára és akkor valóban lélekkel telítjük a napirendet, vagy pedig csak külsőleg tartunk fegyelmet és akkor közös életünk inkább emlékeztet a kaszárnnyák szellemére, mint a szerzetesi eszmény nemes és napsugaras beteljesülésére. Tartsuk magunkat az Írás azon szavához, amely megköveteli, hogy „bármit cselekszünk, bölcsen cselekedjünk és tekintettel legyünk a célra”. Csakis e tökéletes önátadás alapján fejlődik ki bennünk a szerzetesi lelkiség, amely átizzítja minden cselekedetünket, lélekkel telíti napirendünket és elevenné teszi szerzetesi életünket.

Ehhez elsősorban az szükséges, hogy a napirend minden pontjára vonatkozólag a cél lebegjen szemünk előtt. Ez négyes: Isten — a szerzet — a lelkek üdvössége és — az önmegszentelődés.

Végezzünk mindent Isten nagyobb dicsőségére. Legyen az istentisztelet, imádság, munka vagy bármi egyéb, úgy végezzük, hogy tényleg Isten dicsőségére váljunk. Az Úr dicsőségében összpontosított gondolat megőríz a szokásos gyarlóságoktól és lehetővé teszi, hogy foglalkozásunkat tökéletesen végezzük. Tekintettel vagyunk továbbá — és ez is bennfoglaltatik életünk céljában — a szerzet, a közösség természetes és természetfeletti érdekeire. A jó szerzetes sohasem feledkezik meg szerető édesanyjáról, a szerzetről és minden erejével azon van, hogy javát szolgálja és érdekeit előmozdítsa. Teljes odaadással működik ezen a téren és minden munkáját úgy végzi, hogy a szerzetnek nemcsak természetes, hanem főleg természetfeletti vonatkozásban haszna legyen belőle. Aki szereti szerzetét, ezt a célt is tekintetbe veszi és ezáltal hozza lendületbe munkáját és szenteli meg életét. A lelkek üdvösségéről sem feledkezik meg és

tudja, hogy a szentek közössége alapján mindenfajta tevékenység közvetve vagy közvetlenül a lelkek üdvösségét és megszentelődését mozditja elő. Ennek akar megfelelni és munkáját úgy végzi (a napirend keretein belül), hogy a misztikus Krisztus-test javát szolgálja és a halhatatlan lelkek megszentelődését eszközölje. Végül önmagáról sem feledkezik meg egészen és abban a tudatban tartja be pontosan napirendjét és tesz eleget kötelességének, hogy ezáltal üdvösségét mozditja elő és lelkét szenteli meg.

A tökéletes önátadás megkívánja még az erő teljességét. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy minden erőnket és képességünket, minden tehetségünket és ügyességünket belefektetjük a napirend által előírt gyakorlatba. Nem végzünk félmunkát, mert tudjuk, hogy Isten a tehetséget és képességet azért adta, hogy felhasználjuk. Ezáltal megsokszorozzuk és felfokozzuk és szent ügyének szolgálatába állítjuk. Ez a beállítás kizárja a felületességet s megszokást és hasonló gyarlóságokat. Biztosítja a sikert, nagy elégtétellel jár és minden szempontból szolgálja Isten dicsőségét.

Törekedjünk arra is, hogy lelkiismeretes munkánk által fokozzuk minden képességünket és ezáltal napról-napra hasznosabb tagjává váljunk szerzetünknek.

A tökéletes önátadás még megkívánja a vállalt és előírt munkában tanúsított kitartást. Nem elég jól kezdeni. Még a jó folytatás sem elegendő. Minden a jó és tökéletes befejezéstől függ. Ennek tudatában végezzük munkánkat. Kitartóan, állhatatosan, míg célt nem értünk és meg nem feleltünk a tevékenységünkhöz fűzött elvárásnak. A jó szerzetes nem kezd százféle munkába, nem kapkod és idegeskedik, nem esik túlzásba, nem merül ki idő előtt és semmit sem hagy befejezetlenül. Az előírt munkát vállalja, a tanácsolt munkát is szívesen végzi, de csak annyiban, amennyiben tehetsége, ideje és főleg a napirend megengedi. Ne feledjük: a szerzetesi élet egyik legszebb oldala és legmélyebb értéke, hogy évekre és évtizedekre kiterjedő önfeláldozó önátadás, a napirend ke-

retein belül végzett szakadatlan felőrlő munka. Erre legyünk tekintettel, ennek örvendjünk és ez szítsa bennünk a soha nem lankadó állhatatosság tüztét.

Szerzetesi életünknek semmi értelme sem volna az önátadás áldozatának beteljesülése nélkül. Tudjuk, hogy ez a napirend keretein belül megy végbe. Szeressük tehát a napirendet, tartsuk be pontosan előírásait, vegyük komolyan minden pontját és tegyük ezt a jó szerzetest jellemző áldozatkészséggel.

120. Sokoldalúság

A szerzetesi életet szabályozó napirend különböző pontokból áll. Ezek a szerzetes különböző irányú munkásságának és tevékenységének pontos idejét és módját határozzák meg. Ha a jól felépített napirenden végigpillantunk, meglepődve látjuk, mennyi mindent és egymástól mennyire különböző dolgokat foglal magában a szerzetesi élet programja. Ezzel kapcsolatban azt is megtudjuk, hogy a szerzetes élete valóban színes, mozgalmas és elevenen sokoldalú.

Itt az a kérdés merül fel, lehetséges-e a napirend különböző követelményeinek megfelelni a nélkül, hogy a benső egyensúly felborulna, az élet szaggatottá, göröngyössé válna és a benső harmónia megszűnne. A mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy a napirend különböző pontjait nagyszerűen össze lehet egyeztetni. A megfelelő sokoldalúsággal rendelkező szerzetes a legkülönbözőbb munkaköröket és tevékenységi lehetőségeket is közös nevezőre hozza a nélkül, hogy élete harmonikus egyöntetűsége csorbat szenvedne.

Ezen ügyes összeegyeztetés alapja az önmegszentelődés. A lelkiismeretes szerzetes ebből indul ki és arra törekszik, hogy a napirend különböző pontjai által előírt teljesítmények, istentisztelet, az imaélet egyes részei vagy pedig a különböző munkatereken való tevékenység, mind és egyöntetűen kegyelemben való meggazdagodását, lelombeli kibontakozását, Krisztushoz való hasonlatosságá beteljesülését, másszóval: lelke megszentelődését szol-

gálják. Az önmegszentelődésre való törekvés az a csodálatos erő és hatalom, amely összhangba hozza a napirend különböző pontjait, a szerzetesi élet sokoldalú kötelességeit és az apostoli tevékenység legkülönbözőbb feladatait. Erre kell fektetni a hangsúlyt. Törekedni kell, hogy mindig és mindenben önmegszentelődésünk szent célja lebegjen szemünk előtt.

Az önmegszentelődésre való törekvés alapján teljesítjük a napirend által előírt feladatokat. Mindegyiket önállóan, céljára és természetére való tekintettel és megfelelő módon, teljes önátadással, minden erőnk és képességünk igénybevételével. Minden munkánkat úgy végezzük, mintha más teendőnk nem volna, akkor teljesítményünk mind a lelki élet, mind az apostoli munka terén tökéletes lesz. Vigyáznunk kell, hogy zökkenés nélkül átmenjünk a napirend egyik pontjáról a másikra. Elégé sokoldalúnak és elevennek kell lennünk, hogy megtehessük. Mielőtt bekövetkezett a napirend következő pontjának ideje, véget vetünk eddigi dolgunknak és teljes odaadással megkezdjük az új munkát, amit szintén az imént vázolt módszer szerint végzünk. Az egyik pontból a másikba való nyugodt átmenet által biztosítjuk a napirend szabályozta szerzetesi élet harmonikus kifejlődését.

A napirendre vonatkozólag meg kell még jegyeznünk, hogy a tökéletes szerzetes nagy benső ruganyossággal is rendelkezik. Nagy előny ez, mert a legtökéletesebb napirend sem láthat és szervezhet meg előre mindent. Előfordulhat, hogy a körülmények újabb feladatok vállalását és munkaterek ellátását követelik meg. Ha ez bekövetkezik, akkor a lelkiismeretes szerzetes a legtölteherheltebb napirend keretein belül is helyet tud szorítani az újabb feladatnak a nélkül, hogy ez a többiek rovására lenne. Szállóige mondja, hogy nincs olyan szekér, amelyet ne lehetne jobban megrakni. Hasonlóképpen nincs oly szerzetes, aki legalább is átmenetileg, ne tudna helyet szorítani az ily rendkívüli feladatoknak. Ha ilyesmit kérnek tőlünk, ne hivatkozzunk arra, hogy napirendünk már amúgyis túl van terhelve, ne féltsük egészségünket és ne keressünk egyéb ürügyeket. Bizzunk mindent az elől-

járó bölcs belátására és cselekedjünk irányítása szerint. A tapasztalat bizonyítja, hogy a túlterheltség idejére rendszerint bizonyos könnyítés következik. Ezt azután felhasználhatjuk, hogy az esetleges károkat helyrehozzuk és fizikai teljesítőképességünk megerősítésére gondolkunk. A fő az, hogy ne legyünk szűkkeblűek és mindig tekintetbe vegyük Isten nagyobb dicsőségét, a szerzet érdekét és a halhatatlan lelkek üdvösségét. Minden egyebet bízunk a jóságos Istenre.

Legyünk a napirend keretein belül sokoldalúak, törekedjünk őseink nemes példája szerint a szerzeteseket jellemző legszebb tulajdonságra: a meglepően sokoldalú használhatóságra. Segítségével mindenhol megálljuk helyünket és Isten nagyobb dicsőségére válunk.

121. Hősiesség a szürke mindennapban

A nagyravagyó és nagyratörő lelkek rendkívüli vigaszt és megerősítést nyernek abban a tudatban, hogy az egyhangú mindennap szürkeségében is hőskökké válhatnak, ha az előző pontokban vázolt gyakorlathoz tartják magukat, pontosak és lelkiismeretesek a napirend betartásában és minden egyes pontját a szent hivatás átizzította lelkülettel teljesítik.

A napirend által rendkívül sokat lehet elérni. A fő az, hogy betartásában lelkiismeretesek legyünk, minden pontját lendülettel végezzük és ebbeli fegyelmünket a szerezet tűzével izzítsuk át.

Napirendünk betartásában lelkiismereteseeknek kell lennünk, mert ebbeli magatartásunkért is Istennek vagyunk felelősek. Az Úr nem azért hívott a szerzetbe, hogy fegyelmezetlen életet éljünk, saját akaratom szerint járjunk el és kényelmünk kívánalmainak megfelelően rendezkedjünk be, hanem azért, hogy katonás fegyellemmel szolgáljunk Neki, rendet tartsunk, a szerzet szabályainak és szellemének értelmében járjunk el, vagyis az azt kifejező napirendet tartsuk életünk alapvető törvényének. Aki ettől eltér, szerzetesi mivoltát tagadja meg, Isten haragját vonja magára és kiteszi magát a veszélynek,

hogy a hivatás kegyelme fokozatosan elapad benne, ami szomorú tapasztalat szerint katasztrofális következményekkel jár.

A lelkiismeretességet ki kell egészíteni. Ez azáltal történik, hogy a napirend egyes pontjait lendülettel végezzük. Jól felfogott érdekünk széppé és gazdaggá tenni az életet. E gyönyörű célt csak akkor érjük el, ha tényleg lendülettel végzünk minden munkát. Azon szerzetesi élet, amelyből e lendület hiányzik, nem érdemli meg e szép nevet, mert sivár, üres és ijesztő terméketlenséghez vezet. Szánalomraméltó a szerzetes, akit a hivatás kegyelme, a monasztikus élet szépsége, az apostoli tevékenység gazdagsága és hasonló motívumok nem tudnak lendületbe hozni és megtartani. Szánalomraméltó a szerzetes, aki az Istentől oly bőségesen kapott ajándékok segítségével sem képes e lendületet fokozni és tökéletesíteni. Az illetőnek halvány fogalma sincs a szerzetesi élet benső értékéről, gazdag szépségéről, kifogyhatatlan erejéről és a vele járó minden áldozatért kárpótló, az örökkévalóság előízét magában foglaló kielégülésről.

Izzítson át végül mindent a szeretet tüzével. A szeretet a szerzetesi életben — amint egyebükt megállapítottuk — minden vonatkozásban nagy szerepet játszik. Itt főleg mint bensőséges meggyőződésünket és áldozatkész odaadásunkat szító tűz szerepel. Aki szeret, valóban és mélységesen szeret, az a szó legnemesebb értelmében mindenre képes. Ez a nyitja őseink csodálatraméltó életének és évszázadokra kiható tevékenységének. Ez a nyitja annak a nyugodt és irigylésreméltó boldogságnak, amellyel a szerzetesházak boltívei alatt találkozunk és amelyet a világ is kénytelen megcsodálni és elismerni. A lelkiismeretes szerzetest — Szent Ágoston mondja — „in omnibus autem caritas”, mindenben a szeretet vezesse és irányítsa. Ez a napirend ideális beteljesülése.

AZ IDŐ

122. Az idő a szerzetes munkatársra

Az idő egy angol szállóige szerint pénz! E mondásban aranyigazság van, mert az idő valóban végtelenül értékes. Egy gyengéje e mondásnak mégis van: túl keveset állít. Az idő több, mint pénz. Felbecsülhetetlen érték. Nem lehet eléggé komolyan venni. A jó szerzetes nagyon sokat foglalkozik az idő problémájával és törekszik a benne rejlő értékeket megtalálni és levonni a gyakorlati következtetést.

A jó szerzetes annak tudatában, milyen nagy érték az idő, lelkiismeretesen bánik vele és valóban mestere az idő felhasználásának.

Nem arra gondol, hogy az idő pénz, hanem a benne rejlő roppant lehetőségre és a vele kapcsolatos nagy felelősségre. Tudja, hogy Isten nem hiába fektetett szinte korlátlan lehetőségeket az idő keretébe és azt is tudja, hogy ezek felhasználása vagy mellőzése mily felelősséggel jár. A lehetőségek és a felelősség tudata serkentik az idő megbecsülésére és kényszerítik vaslogikával a gyakorlati következtetés levonására, vagyis az idő tökéletes, minden szempontból kifogástalan, szinte zsgóri felhasználására.

Aki jól bánik az idővel, hamarosan uralkodik rajta, mesterévé válik és oly munkatársra talál benne, melynek jelentőségét majd csak később, hosszú és érett tapasztalat után tudja kellőképpen felbecsülni.

123. Az idő az élet kerete

A szerzetes, aki sokat elmélkedett, imádkozott és gondolkodott, már régen eljutott ahhoz a megállapításhoz, hogy az idő az élet kerete. Azért adatott, hogy életalakításunk képét helyezzük bele. Ennek Isten elvárásának megfelelő remekműszámba kell mennie. Isten, aki e remekmű alakítását megköveteli és tőle teszi függővé üdvösségünket, korlátlan mértékben megadta a szükség-

ges lehetőségeket. Ez a mélyen gondolkozó szerzetes második megállapítása. Világosan látja az időben található és Isten-adta lehetőségeket és komolyan törekszik őket felhasználni.

E lehetőségek között első helyen az önmegszentelődés áll. Az idő főleg erre adatott. Isten alkalmat nyújt, hogy lelkünket megszenteljük, a kegyelemmel együttműködünk és belefejlődünk a természetfeletti világ-rendbe.

Az idő egy másik lehetősége a lelki kibontakozás, mint önmegszentelődésünk legértékesebb gyümölcse. Minél többet dolgozunk önmegszentelődésünkön és minél több időt szentelünk neki, annál nagyobb és lendületesebb lesz lelki kibontakozásunk. Isten az időt főleg ezért adta, kötelességünk tehát minden percünket a lelki fejlődésnek és tökéletesedésnek szentelni.

Az idő az apostoli munka lehetőségét is magában foglalja. Az Úr erre is tekintettel volt, midőn az előre meghatározott időtartamot rendelkezésünkre bocsátotta és megkívánja, hogy a lelkek üdvére, a világ megszentelődésének előmozdítására és a megváltás kegyelmének minél szélesebb körre való kiterjesztésére használjuk fel.

Az idő ennél fogva örök életünk és a reánk bízottak örök boldogságának előkészítése. Alkalmat nyújt, hogy Isten országát felépítsük lelkünkben és a gondjainkra bízottakban, mi magunk megérdemeljük és az utóbbiaknak hozzáférhetővé tegyük az örök boldogságot.

Az időben rejlő egyik legszebb lehetőség az, hogy a kegyelemmel való együttműködésünket feltételezve, minden perc közelebb hoz Istenhez. Az időben fejlődünk és az idő ütemében megy végbe lelki kibontakozásunk. Ennek mindenegyres foka már magasabb fennsíkron fekszik, vagyis közelebb van Istenhez. Minél tökéletesebben használjuk fel az időt, annál gyorsabban fejlődünk fokról-fokra és hamarabb jutunk abba a közvetlen istenközelségbe, amely a szentek és a nagyok életét tette annyira vonzóvá és amely a szerzetesi életmód egyik legszebb eredménye.

Az idő ezen lehetőségeinél fogva rendkívül fontos

szerepet játszik a szerzetes életében. Minél többet gondolunk az időre, annál jobban belátjuk ezt és jobban meggyőződünk arról az igazságról, hogy a szerzetesi életalakításban nagyon sok csak az idő kegyelemteljes, helyes és tökéletes felhasználásától függ.

124. Az idő felhasználása

Az idő felhasználása a szerzetesi élet egyik fontos és feltétlen lelkiismeretbevágó kérdése. A mondottak után ezt bizonyítani feleslegesnek tartjuk, azért rögtön a tárgyra térünk át és egy-két, az időnek a mindennapi életben való felhasználását illető tanáccsal szolgálunk.

Az idő helyes felhasználásának kiindulópontja az a tudat, hogy ügyes beosztással és kellő ruganyossággal megsokszorozható. Tapasztalat bizonyítja, hogy nagyon elfoglalt emberek kimondott túlterheltség esetében is találnak módot újabb, a szeretet és a szükség megkívánta vállalkozásokra, — viszont azok, akik túlterheltségről egyáltalán nem beszélhetnek és akiknek voltaképen sok idő áll rendelkezésükre, semmire sem érnek rá és semmiféle szívességre sem kaphatók, mert míg a nagy mértékben elfoglalt ember már régen megtanult az idővel bánni, addig a másik, az úgynevezett „időkrózus“, még mindig nem tudja a rendelkezésére álló roppant „időanyagot“ kellőképen felhasználni. A szerzetes, akit életmódja és a napirend pontos betartása már régen rászoktatott az idővel való bánásmódra, tudatában van ennek az igazságnak és nagy körültekintéssel és hozzáértéssel osztja be idejét úgy, hogy a napirend-szabályozta időszakon belül már sokszorosát tudja annak a munkának elvégezni, amelyhez másnak, kevésbbé hozzáértőnek, az idő háromszorosa sem volna elegendő.

Az idő kellő felhasználását elősegíti még a rendszeres, szisztematikus munka. Pontosan és kellő körültekintéssel kidolgozott, előre felállított terv szerint kell eljárunk. A terv kidolgozásánál a körülményeket is tekintetbe kell vennünk és csak olyasmit szabad belefoglalnunk, amiről előre tudjuk, hogy meg is valósíthatjuk. Az

előzetes terv nélkül végzett munka rendszerint ideges, nagy idővesztéssel járó kapkodás. Ritkán vezet eredményhez és ha igen, csakis kerülő utakon. Természetes, hogy az előre kidolgozott munkatervet be is kell tartani. Ettől soha el nem térünk, mert csak e feltétel mellett oldjuk meg a kérdést és tanulunk meg az idővel lelkiismeretesen bánni.

A munka sorrendje is nagy szerepet játszik. Itt sem szabad összetéveszteni a fogalmakat és felcserélni a természet-szabta helyeket. Előtérben a fontos és a kötelesség-szabta munka áll. Ezt végezzük mindenekelőtt. Csak azután gondolunk azokra a feladatokra, amelyek természetükénél fogva nem sürgősek és szükség esetén későbbi időpontra halaszthatók. Első helyen álljon az, amit a kötelesség ír elő. Ezt semmi egyébnek nem szabad megelőznie. A fennmaradó időt azután a hajlamból és kedvtelésből, de mindig hasznos és a szent cél tekintetbevételével végzett munkára használjuk fel. A fő az, hogy rendet tartunk, ne tegyünk kivételt és fürge, ruganyos munkaszere-tünk által bizonyítsuk, mennyire értékeljük az időt és mennyire törekszünk lehetőségeit kellőképpen kiaknázni.

Eljünk tehát az időben rejlő lehetőségekkel, tegyük gazdaggá életünket és mutassuk meg Istennek és a világnak, hogy értünk az idő felhasználásának művészetéhez és nem vettük hiába az időben rejlő ritka értékeket.

125. Az idő ellenségel

A szerzetben is vannak, sajnos, oly lehetőségek, amelyeket feltétlenül az idő ellenségének kell neveznünk. Ezek, ha nem állunk résen, nagy mértékben veszélyeztetik a rendelkezésünkre álló idő lelkiismeretes felhasználását és komoly kárt okoznak.

Itt is többféle lehetőségről van szó, melyek mindegyikéről a rövidség kedvéért természetesen nem emlékezhetünk meg. Azért csak a következő legfontosabb gyakorlati megjegyzésekre szorítkozunk:

A szerzetes idejének egyik legveszedelmesebb ellensége a fogadószoba. Szükséges, de veszedelmes valami.

Nem kerülhetjük el, hogy látogatókat fogadjunk, a fogadószobába menjünk s ott bizonyos időt töltsünk kívülállókkal, mert ezt a szeretet, az okosság, az előrelátás és az apostoli munkaszándék törvénye gyakran megkívánja. Előfordulhat azonban, ami egyébként néha meg is történik, hogy a kelleténél több időt töltünk a fogadószobában és olyan látogatókat is fogadunk, akiket minden további nélkül vagy visszautasíthatnánk vagy ritkább jövetelre készíthetnénk. Az időfecsérlés, amely egyéb lelki károkkal is jár, ezzel kezdődik. Itt résen kell lennünk és csak a legszükségesebb látogatásokra és a legrovidebb időre kell szorítkoznunk, nehogy túl sok időt veszítsünk és egyéb veszélynek tegyük ki magunkat. Meg lehetünk győződve róla, hogy a világiak nem veszik rossznéven, ha fogadásunkban rövidek vagyunk és ritkán jelenünk meg a fogadószobában. Ellenkező esetben pedig, legyünk bármennyire szeretetreméltók, megjegyzéseket tesznek a rendelkezésünkre álló bőséges időre vonatkozólag és egyébként is kritizálják beszélgetésünket és magatartásunkat. Arra, hogy nagyon elfoglalt emberek vagyunk, kevés idő áll rendelkezésünkre és a szerzet szabálya is köt, mindig hivatkozhatunk. Ezáltal csak jó benyomást keltünk és bebizonyítjuk a világnak, hogy a szerzetesházakban is serény munka folyik, amely nem egyeztethető össze a kényelmes időfecsérléssel.

Egy másik ellensége az idő felhasználásának a különböző irodák nyújtotta fecsegési lehetőségek. Igazgatósági szobák, tanácstermek és egyéb hivatalos helyiségek, melyeknek fenntartását a korszerű szerzetesi munka feltételnek megkívánja, tapasztalat szerint nagy alkalom az idővesztésre. Rendkívüli akaratérő és jólnevelt fegyelmetzettség kell, hogy ezeken a helyeken se feledkezzünk meg kötelességünkről és lelkiismeretesen bánjunk az idővel. Itt is, mint mindenütt, csakis a hivatalos megbeszélésekre szorítkozunk és eleve elejét vesszük minden munkakörünkhöz nem tartozó beszélgetésnek.

Fontoljuk meg, hogy világi hivatalokban sincs helyén a tárgyhoz nem tartozó és szórakoztató beszélgetés. Annál kevésbbé túrjuk meg szerzetesházaink irodáiban és hiva-

talos helyiségeiben. A világiakat erre kell is és lehet is eredményesen nevelni. Csak az idő felhasználásának őszinte szeretete és finom tapintat szükséges hozzá.

Nem kis idővesztést okoz és ennél fogva szintén az idő ellenségei között szerepel, a manapság nélkülözhetetlen telefon. A fegyelmezett szerzetes csak akkor hív fel világit, ha fontos oka van rá. Magánbeszélgetéseket csak akkor folytat, ha rendkívüli családi körülmények és a bölcs felebaráti szeretet feltétlen megkívánják, de akkor is törekszik minden szívéllyesség mellett rövid lenni, nehogy túlságosan sok időt áldozzon erre a célra. Ha pedig felhívták, akkor rövid és tömör válaszokban felel a hozzá intézett kérdésekre. Felesleges beszélgetésekbe nem bocsátkozik és udvariasan, kellő megindokolással bocsánatot kér rövidségéért, nagyméretű elfoglaltságára hivatkozik és finoman véget vet a beszélgetésnek. A világiakat, akik telefonon keresik fel, meg kell tanítani e hasznos, de veszedelmes készülék kellő használatára, s meg kell értetni velük, hogy a szerzetes másként használja a telefont, mint a világi, aki sokszor csak azért telefonál, mert nincs komolyabb elfoglaltsága.

A házon kívül tett látogatások is könnyen az idő ellenségévé válnak, ha nem vigyázunk és nem tartjuk be szerzetünk erre vonatkozó szabályát. Házon kívül csak kötelességből és apostoli okból végezzünk látogatásokat. Szeretetből csak legközelebbi rokonainknál (szüleinknél), föltéve, ha a szabály megengedi. Ezek is szerények, diszkrétek és rövidek legyenek, nehogy túl sok időbe kerüljenek. Itt meg kell még jegyeznünk, hogy e látogatásoknál nagyon elővigyázatosnak kell lennünk. Inkább tíz látogatással kevesebbet, mint eggyel többet, mert ez az egy bizonyos körülmények között végzetes lehet. Ne szeressünk, már az idővesztésre való tekintetből sem, kint a világban, magánházakban és lakásokban tartózkodni, nehogy — eltekintve egyebektől — azt a látszatot keltsük, mintha nem volna otthonunk vagy kolostorunkban nem éreznők magunkat odahaza. Jegyezzük meg, hogy aki túl sokat jár a világba és nagy híve a magánlátogatásoknak, azon gyanús látszatot kelti, hogy csak félig

él szerzetében, félig pedig, ami semmiképen sem válik előnyére, a világban.

Az idő felhasználása szempontjából korlátozni kell a világi munkatársakkal való érintkezést is. Kell, hogy legyenek világi munkatársaink és kell, hogy velük szeretetteljes összefogásban dolgozzunk az apostoli kötelességteljesítés terén. Kapcsolataink azonban csak a munkára szorítkozzanak és ne terjedjenek ki egyébire. Magántermészetű kapcsolatokat sohase keressünk és ne is engedjük meg, hogy ilyenek keletkezzenek. A munkatársakkal szemben mindig udvariasak, megértők és szeretetteljesek vagyunk, de azt is megértetjük velük, hogy egy bizonyos, a felebaráti szeretet megszabta határon túl nem közeledhetnek hozzánk és mi sem akarunk közelebb jutni hozzájuk. Ez a légüres tér a munkatárs és az apostoli szellemű szerzetes között elejét veszi a felesleges idővesztésnek és sok egyéb komoly bajtól is megóv.

Komoly szerzetesek lévén, az idő lelkiismeretes és ügyes felhasználásának vagyunk hívei. Az idő ellenségeivel szemben tudjuk, mi a kötelességünk. A gyakorlatban ez úgy hangzik, hogy az idő ellenségének bizonyulunk és mindent megteszünk, hogy Isten nagy ajándékát, az időt kellő felhasználással megszenteljük, önmegszentelődésünknek és a lelkek megmentésének szolgálatába állítsuk.

A MUNKA

128. Aki nem dolgozik, nem szerzetes (Szent Bernát)

Az előítéletekkel telített világ nem is sejti, mily serény munka folyik a szerzetesházakban. Tevékenyebb életet (a szemlélődő szerzetek életét is ideértve) sehol sem találunk. Ennek a csodálatraméltó és termékeny tevékenységnek, melynek a közömbös világ mindig nagy hasznát látta, megvan a maga mélységes megindokolása. A lelkiismeretes, sok esetben felőrlő munka a szerzetesi

élet egyik alapvető törvénye. Szent Pál kijelentése, hogy aki nem dolgozik, ne egyék, a szerzetesre is vonatkozik, mert ő sem vonhatja ki magát a munka és a tevékenység mindenkit kötelező általános törvénye alól. Ezért mondja Szent Bernát, hogy aki nem dolgozik, nem érdemli meg a szerzetes nevet.

Őseink ragyogó példája, történelmünk fényes századai és a tevékeny jelen bizonyítják, hogy mennyire mozgalmassá lehet tenni az életet és mit lehet elérni lelkiismeretes munka által. A jelenkor szerzeteseinek példája ezen a téren is mérvadó és bizonyítják, hogy az ősrégi szerzetesi intézményt kezdettől fogva jellemző hangyaszorgalmú munkaszellem korántsem halt ki és hogy manapság, a megváltozott körülményeknek megfelelően és új formában, nem kisebb tevékenység folyik a szerzetesházakban, mint a hosszú évszázadokkal ezelőtti alapítások idejében.

A serény munkásság általános törvénye minket is kötelez. Mi sem akarunk kivételt képezni. Ellenkezőleg! Arra törekszünk, hogy odaadásteljes munkásságunk által csak szaporítsuk azok számát, akik jó példával jártak elő és életalakításukkal bizonyították, milyen gyönyörű a lelkiismeretes szerzetes komoly munkával telített élete.

127. A munka törvényének megalapozása

A munka általánosan kötelező törvénye az emberi élet lényegében gyökerezik, és pedig annyira, hogy megfelelő munkásság nélkül gondolni sem lehet kielégítő, boldog és tökéletes emberi életre.

Ennek okát elsősorban abban kell keresnünk, hogy a lelkiismeretes munka elősegíti bennünk az Istenhez való hasonlatosság kibontakozását. Ez viszont természetünk örök vágyakozásának egyik legfontosabb célpontja. Istenről tudjuk, hogy Ő az abszolút tevékenység. Öröktől fogva munkálkodik és tevékenysége nem ismer megszakítást. Annak, aki hasonlóvá akar válni hozzá, szintén, és pedig hivatása keretén belül tevékeny életet kell folytatnia. Minél tevékenyebb az élete és lelkiismeretesebb

a munkája, annál gyorsabban fejlődik bele az Istenhez való hasonlatosság világába és tökéletesebb visszfényévé válik az örökké tevékeny Istennek.

A lelkiismeretes munkásság kifejleszti a belénk öntött tehetségeket. Tudjuk, hogy Isten a teremtes pillanatában gazdag és sokoldalú tehetséggel áldott meg. Azonban nem kifejlődött állapotban, hanem csirájában adta meg nekünk. A kifejlesztés munkáját lelkiismeretességünkre és munkakedvünkre bízta. Minél serényebben munkálkodunk és lelkiismeretesebben végezzük hivatásbeli kötelességünket, annál nagyobb mértékben fejlődnek ki bennünk a gyakorlat törvényének megfelelően e tehetségek és tökéletesebb mértékben felelünk meg Isten erre vonatkozó jogos elvárásának. Ami egyébként természetünknek is megfelel, mert az Úr a nemes ambíciót, a magasívelésű törekvést is belénk oltotta. Ezt csakis lelkiismeretes tevékenység és a vele kapcsolatos kibontakozás útján tudjuk kielégíteni.

A lelkiismeretes munkásság, mint az eddig mondtakból kitűnik, megfelel az ember fejlődésre és kibontakozásra felépített természetének, kielégíti egészséges ambícióját és minden szempontból tökéletesíti életét. Ez az oka, hogy a munka az élet egyik alaptörvénye. A lelkiismeretes szerzetes ennek tudatában cselekszik és miután feltette magában, hogy tökéletes életet él, a munka törvényét is lelkiismeretesen veszi és arra törekszik, hogy munkássága, tevékenysége átlag fölötti legyen és ezáltal példát adjon a komolyan dolgozó emberiségnek. Kettős célt ér így el: saját életét gazdagítja, szenteli meg és példaadása által másoknak, a tömegnek is hasznára válik.

128. A munka szerepe a lelki életben

Nagyon tévednek azok, akik a serény és fürge munkásságot nem tudják vagy nem akarják összeegyeztetni a lelki élettel. Tévednek, mert a kettő kölcsönösen kiegészíti egymást. A munkásság és tevékenység ugyanis elgondolhatatlan komoly lelki élet nélkül, viszont lelki életet sem lehet élni a nélkül, hogy komolyan vennők hivatásbeli kötelességünket.

A munkára vonatkozólag meg kell még állapítanunk, hogy egyszerű és hatékony segédeszköze a lelki életnek. Alkalmat ad, hogy a gondosan ápoltság értékeit bekapcsoljuk a mindennapba és tökéjét beváltjuk a mindennapi gyakorlat aprópénzére. A lelki élet ragyogó világosságában, az imádság tüzeiben, az elmélkedés fényességében, a szakrális cselekmények hatalmas élményében megismerkedünk azzal, amit tennünk kell, hogy tökéletesek legyünk. A mindennapi munka a legjobb alkalom arra, hogy valóban megtegyük és gyakoroljuk a mélységes lelkiségből fakadó elhatározásokat és jófélteleteket. A munka — ha szabad hasonlattal élni — a lelki élet gyakorlótere, ahol valóban alkalmunk van a lelkiség követelményeinek megfelelően élni és érvényesíteni a legértékesebb erőnket. Lelki életünk, e mindennapi, sokszor nagyon is kemény gyakorlat nélkül inkább csak többé-kevésbé szép elgondolás, a természetfeletti felett való merengés és nemes ábrándozás, mint komoly és lüktető élet.

A munka nemcsak lelki életünk segédeszköze. Egyéni célunk beteljesülését is előmozdítja. Mindannyiunknak egyéni cél adatott. Egyéni küldetés és egyéni megbízás. Ez azonban nem teljesül be serény munka és lelkiismeretes tevékenység nélkül. Aki arra választotta ki, hogy az ifjúság lelkét szentelje meg, annak keményen kell dolgoznia a nevelés terén, aki pedig abban a küldetésben részesült, hogy mint pásztor irányítsa a lelkeket, annak szintén fáradhatatlanul kell tevékenykednie a pásztoráció terén. A tudós, aki hivatva van az igazság fényességét ragyogtatni, a művész, kinek kiváltsága az örök szépet a nyersanyagban megrögzíteni és kifejezni és az egyszerű munkás, aki két kezével munkálja a földet, mind, kivétel nélkül, lelkiismeretes munkájuk által érik el egyéni beteljesülésüket. Mindegy tehát, Isten melyik munkateret jelölte ki számunkra, kézi- vagy szellemi munkás vagyunk-e, mindannyiunkat kötelez a munka törvénye. Egyéni célunkat csak akkor érjük el, ha a törvényt elfogadjuk és szerinte igazodunk szerzetesi életünkben.

A munka tehát minden vonatkozásban elkerülhetet-

len. A szerzetes boldog, hogy ez így van, mert ismeri a tevékenység nyújtotta előnyöket, a munkában rejlő értékeket és tudja, hogy aki Isten akarata szerint tevékenykedik és munkáját lelkiismeretesen végzi, lelkét szenteli meg, embertársai érdekeit szolgálja és az örökké tevékeny Isten nagyobb dicsőségére válik.

129. A munka a közösség javát szolgálja

A munka törvényének lelkiismeretes betartása a szerzetesi közösség szempontjából is fontos.

A közösség életét fenntartani, fokozni, tökéletesíteni és a szerzetesi testület javát szolgálni csakis lelkiismeretes és odaadásteljes munka árán lehet. Azon szerzetesi testületek, amelyek a munkát komolyan veszik és lelkiismeretesen végzik, biztosítják kibontakozásukat, megkönnyítik elterjedésüket és megalapozzák jövőjüket.

Elsősorban kibontakozásukat biztosítják, mert a munka nemcsak az egyén képességeit fejleszti, hanem a közösségben szunnyadó erőket is felkelti és a gyakorlat által fokozza és tökéletesíti. Minél serényebb munka folyik a közösségben, annál lendületesebb a kibontakozás és nagyobb mértékben érvényesül a benső dinamika és a minden közösségben bennerejlő expanzió törvénye.

A serény munka a szerzet elterjedését is előmozdítja. Manapság csak azon közösségek boldogulnak és hódítanak tért, melyek lelkiismeretes munkásságuk által közhasznúvá válnak, magasértékű valláserkölcsi és társadalmi célokat szolgálnak és nagyfontosságú kulturális feladatokat teljesítenek. Az effajta tevékenységben ellenállhatatlan expanzív erő rejlik és ez a magyarázata, hogy sok újabbszerű alapítás gyorsan népszerűvé vált a világban és gyökeret tudott verni a kultúrnemzetek életében.

A lelkiismeretesen tevékenykedő szerzetek szorgalmas munkájuk által jövőjüket is biztosítják. Ne vegyük ezt mindjárt anyagi szempontból és ne gondoljunk materiális előnyökre. A jövőt nem anyagi eszközökkel, hanem csakis erkölcsi értékekkel lehet biztosítani. Serény mun-

kásság magában hordja ezeket az értékeket és ezáltal legcélszerűbb előkészítése a szerzet a mult hagyományainak megfelelő és azokat lehetőleg felülmúló dicső jövőjének. Nekünk szerzeteseknek erre is tekintettel kell lennünk és azért elkerülhetetlen, hogy monasztikus hitvallásunk egyik alaptétele a mult gyönyörű hagyományának megfelelő serény és lelkiismeretes munka legyen.

OLVASMÁNYOK ÉS TANULMÁNYOK

A mai életkörülmények elkerülhetetlenül szükségessé tették, hogy a szerzetesek különböző szaktanulmányokat végezzenek és ezeket megfelelő olvasmányokkal egészítsék ki. Vonatkozik ez különösen azokra, akik a pedagógia terén működnek, nevelnek és tanítanak.

Tapasztalatból tudjuk, hogy különösen a fiatalabb szerzettagok, akik szakvizsgákra készülnek, nagy nehézségekkel küzdenek ezen a téren és gyakran alig tudják összeegyeztetni a tanulmányokkal kapcsolatos olvasmányokat a lelki élettel. Mintha két különböző világban élnének — mondják — és arról panaszkodnak, hogy hosszú az út az imazsámolytól a munkaasztalig és nehéz a tanulmányok légkörét teljesen kikapcsolni, midőn a lelki élet alapvető gyakorlatairól van szó.

Szükségesnek tartjuk szerzettársainknak segítségére sietni és az alábbiakban egy-két gyakorlati tanáccsal könnyíteni helyzetükön.

A szaktanulmányokra és a velük kapcsolatos olvasmányokra vonatkozólag meg kell jegyeznünk, hogy tekintettel a mai körülményekre, a szerzet célkitűzésére, a vállalt munkára, elkerülhetetlenül szükségesek. Igaz, hogy nem állnak a közvetlen istenszolgálat jegyében és nem mozdítják elő a lelki életet, sőt, mint már említettük, gyakran komoly akadályt képeznek. Ennek ellenére is fenn kell tartani állításunkat, mert a szükséges szaktanulmányok és a vele kapcsolatos olvasmányok nélkül lehetetlen a szerzet által vállalt munkatéren működni és célt érni. Lehetetlen, mert az államvizsgák letételéhez szükségesek. Ezenkívül elképzelhetetlen, hogy a tanításra

vagy más egyéb tevékenységre hivatott szerzetes munkáját eredménnyel végezze kellő kiképzés nélkül. Ezt az általánosan vett megállapítást nagyobb világosság kedvéért a következőképen tagozhatjuk:

Az említett tanulmányok és olvasmányok elsősorban az általános műveltség szempontjából szükségesek. Nekünk, szerzeteseknek ezen a téren is példát kell adnunk és be kell bizonyítanunk, hogy a műveltség terén minden vonatkozásban megálljuk helyünket. Meg kell cáfolnunk azt az előítéletet, hogy a kolostorok lakói műveltség szempontjából nem mindig ütik meg a mértéket. Be kell továbbá bizonyítani, mennyire nem felel meg a valóságnak a rosszakaratúak állítása, amely szerint a kolostorok falai mögött nagyon sok tehetségtelen egyén húzódik meg, aki egyebütt nemigen boldogulna. Vállaljuk tehát a szükséges tanulmányok és olvasmányok terhét, hogy általános műveltségünk minden szempontból kifogástalan legyen. Az eredmény megéri az áldozatot. Arról is meg lehetünk győződve, hogy mint e fejezet utolsó részében látni fogjuk, a kellő megoldás segítségével el lehet végezni az előírt tanulmányokat és meg lehet őrizni a lelket az említett veszedelmektől.

Magától értetődik, hogy az említett tanulmányok speciális hivatásunk szempontjából is szükségesek. Nem szorul bővebb magyarázatra a megállapítás, hogy kellő felkészültség nélkül egyetlen munkatéren sem állhatjuk meg helyünket. Miután nekünk, szerzeteseknek erre vonatkozólag is fényes példát kell adnunk, természetes, hogy kellő szakképzettségre törekszünk. Ezáltal csak életrevalóságunk mellett tanúskodunk és bebizonyítjuk, hogy a szerzetesestételek folytatják a dicsó mulat és ma is vezetnek a kultúrát szolgáló munka terén.

Meg kell még említenünk, hogy a jelzett olvasmányok és tanulmányok apostoli szempontból is szükségesek. A világnézetek mozgalmas áramlata különböző kérdéseket vet felszínre. Tudjuk, hogy ezek milyen nagymértékben foglalkoztatják a közvéleményt és nyugtalanítják a lelkeket. Tudjuk tapasztalatból, mennyien fordulnak hozzánk felvilágosításért. Természetes, hogy kö-

telességünk kellő irányítással szolgálni, az aggályokat eloszlatni, a téves felfogásokat helyreigazítani és a lelkeket megnyugtatni. Ebbeli kötelességünknek csak azon feltétel mellett tudunk eleget tenni, ha kellő szakképzettséggel rendelkezünk, ismerjük, legalább hozzávetőleg az irodalmat és világosan áttekintjük a helyzetet.

Ne húzódozzunk tehát, ha előjáróink magasabb cél érdekében különféle tanulmányokat végeztetnek velünk. Értsük meg szándékukat és legyünk tekintettel mind a szerzet, mind a halhatatlan lelkek érdekére. Szabadidőnket pedig — az engedelmesség keretén belül — bőséges olvasmányra használjuk fel, hogy látókörünk mindinkább táguljon és képzettségünk tökéletesüljön. Ami a könyvek kiválasztását illeti, legyünk elővigyázatosak, minden túlzott féltékenység nélkül, és tartsuk magunkat a felelős előjáró utasításához.

*

Az őszinteség megkívánja, hogy a tanulmányokkal és olvasmányokkal kapcsolatos veszélyekről is megemlékezzünk.

Mindenki, akinek bepillantása van a szerzetesi életbe, ismeri ezeket a veszélyeket és tudja, hogy kellő elővigyázat híján komoly kárt okoznak. Szükségesnek tartjuk erre a lehetőségre is rámutatni és nyomatékallyal figyelmeztetni, hogy milyen formában lépnek fel, hol mutatkoznak és mi ellen kell védekezni.

A szaktanulmányok és főleg olvasmányok elsősorban a gondolatvilágot veszélyeztetik. Erről azok tudnának sokat mondani, akik hivatásból foglalkoznak irodalommal és kénytelenek a legkülönbözőbb irodalmi „termékeket” áttanulmányozni. Szakvizsgák előtt és egyébként is sokféle könyv kerül a szerzetes kezébe, melynek tartalma nemcsak hogy nem egyeztethető össze a monasztikus légkörrel, de kimondottan ártalmas és kártékony. A vizsgákon azonban megkívánják, hogy ismerjük őket, tehát foglalkozni kell velük. Magától értetődik, hogy e veszedelmes könyvek tartalma leszűrődik a lélekbe és nyomot hagy hátra. Másszóval megfertőzi a gondolatvilágot. Komoly munkába kerül, míg a szerzetes e nyomo-

kat elsímítja és gondolatvilágát acélos fegyelemmel megszabadítja e káros megterheltetéstől.

Az olvasmányok és tanulmányok nagyon könnyen vezetnek a veszélyes elvilágiasodáshoz. Lekötik az érdeklődést, betöltik a gondolatvilágot, a kolostor légkörétől teljesen eltérő irányba terelik a szellemiséget. Ebből kellő elővigyázat és fegyelem híján komoly kár származhatik. Minél nagyobb tért foglal el a tanulmányok és olvasmányok alakította szellemiség, annál könnyebben halványul el a szerzetesi szellem, a természetfeletti beállítás és a lelki élet túlvilági fényessége. A szerzetes, ha nem gondoskodik idejekorán kellő egyensúlyról, hamarosan annyira elvilágiasodik, hogy lelkileg a világban él. Főlőslegesen tartjuk hangoztatni, hogy ennek a benső állapotnak, amely könnyen vezet meghasonláshoz, nagyon komoly következményei lehetnek.

A tanulmányok és olvasmányok azért is veszélyesek, mert könnyen hiúságra nevelnek és felfuvalkodottságra készítetnek. Szent Pál is mond egyet-mást erről és figyelmeztet, hogy a tudomány büszkévé tesz. A tapasztalat bizonyítja, mennyire igaza van. Be kell látnunk, hogy büszkeség, hiúság, felfuvalkodottság és hasonló egyebek százszázalékos ellentétben állnak a szerzetesi szellemmel és nem egyeztethetők össze vele. A jó szerzetest elsősorban józan tárgyilagosság, alázatosság jellemzi. Nagyon kell ügyelni, hogy alázatossága, amely annyira kedvessé teszi őt Isten előtt, kárt ne szenvedjen az említett tanulmányok miatt, mert alázatosságával és szerénységével lelke hamvasságát veszti el és visszataszítóvá válik Isten előtt.

A tanulmányok és olvasmányok kellő mérték és fegyelem híján a lelki élet felelőtlen elhanyagolásához is vezethetnek. Bármennyire fontos is a szakképzés és az általános műveltség, sohasem szabad túlzásba esni és jelentőségét túlfokozni. Első helyen a természetfeletti kultúra áll, mint sziklaszilárd alap. Ezt kell tömörre, acélossá, megterhelőképessé tenni, ami csak a lelki élet komoly ápolása útján lehetséges. Csak erre az alapra lehet a tudomány és műveltség, a szükséges szakképzés

szép és nemes épületét alapozni. A legnagyobb tudás és a legragyogóbb képzettség is terméketlen e biztos alap nélkül és a tapasztalat szerint több kárt okoz, mint hasznot.

Lássuk mindig világosan a lelkünket környező veszélyt és alkossunk tiszta fogalmat magunknak az olvasmányok és tanulmányok adta helyzetről. Minél tisztábban látunk ezen a téren, annál könnyebben védekezünk, őrizzük meg az egyensúlyt a lelki élet és a tanulmányok között és biztosítjuk mindkettő sikerét.

*

A hangsúly a gyakorlatban azon van, hogy megőrizzük az egyensúlyt a lelki élet és a szakképzés megkívánta tanulmányok között. Erre vonatkozólag a következő tanácsot adhatjuk:

Szakképzésünk megkívánta tudományos munkánkban, kutatásainkban és olvasmányainkban sohase essünk túlzásba. Annyit végezzünk, amennyi a kijelölt cél eléréséhez szükséges. Ugyeljünk az idő megfelelő beosztására és végezzük tanulmányainkat úgy, hogy lelki életünk, a szerzetesi élet különböző gyakorlatai a legkisebb mértékben se szoruljanak háttérbe. Ugyes időbeosztással ezt is el lehet érni és meg lehet valósítani, amit Szent Pál mond, hogy az egyiket meg kell tenni és a másikat nem szabad elhanyagolni. Ebben áll a szerzetes szellem és a józan ész megkívánta egyensúly.

Természetfeletti segítségre van továbbá szükség, ha eredménnyel akarunk védekezni a fentemlített veszedelmek ellen. Követnünk kell nagy őseink nemes példáját, akik sohasem ültek munkaasztalukhoz a nélkül, hogy lelküket az imádság hathatós fegyverével felvértezték volna. A nagy tudósok mind az imádság emberei voltak. Inkább imádkoztak, mint tanultak és csak az imaszellem nyomában fakadó természetfeletti világosságnak és éleslátásnak köszönik tudományos munkájuk tagadhatatlan eredményét.

Tanulmányainkat az imádság tüzevel izzítsuk át. E feltétel mellett semmi veszélytől sem kell tartanunk. E

tűz olyan erős, hogy porrá ég benne minden, ami lelkünket veszélyezteti és eltávolít Istentől.

Tanulmányainkban és tudományos munkánkban nagy eredményre teszünk szert, ha ugyanolyan mértékben ápoljuk lelki életünket, mint amilyen buzgalommal végezzük a szakképzés megkívánta tudományos munkát. Minél intenzívebb a lelki élet és tömörebb a természetfeletti szellem, annál inkább veszít erejéből az olvasmányok és tanulmányok okozta veszély és annál kevesebb bajt okoz.

A gyakorlatban a fősúlyt arra fektessük, hogy szerzetünk célkitűzése érdekében végezzük a munkát, zárjunk minden egyéni hiúságot és csak Isten dicsőségét és a lelkek javát szolgáljuk.

*

Felesleges ismételni, hogy olvasmányainkra és tanulmányainkra szükség van.

Értsük meg e szükséglet horderejét, legyünk tekintettel a mai életkörülményekre, haladjunk erre vonatkozólag is az idővel és végezzük nehéz munkánkat úgy, hogy lelkünk ne csak kárát ne vallja, ellenkezőleg, a vele kapcsolatos nehézségek leküzdésében találja meg szerzetesi életáldozata ragyogó beteljesülését.

BETEGSÉG, BETEGEK ÉS BETEGÁPOLÁS

Krisztus, az isteni Megváltó, tőlünk szerzetesektől minden vonatkozásban megkívánja a tökéletességet. Nagy és rendkívüli kegyelmeket is nyújt, hogy minden szempontból kitűnjünk a kifogástalan életalakítás terén. Ily kegyelemnek vehetjük a gyakran előforduló betegségeket, magukat a betegeket és a nekik kijáró gondozást.

Megbetegedések és betegek minden szerzet életében bőségesen akadnak. Minél nagyobb számban, annál jobb, mert ez csak bizonyítéka az isteni Gondviselés előrelátó szeretetének, amennyiben mind a szerzetnek, mind a betegnek alkalmat nyújt rendkívüli érdemszerzésre és kegyelembeli meggazdagodásra. Szükségesnek látjuk, hogy

ezekre az esetekre vonatkozólag egy-egy gyakorlati tanáccsal szolgálunk és rávilágítsunk elemi kötelességeinkre.

Nem egy szerzet foglalkozik — legalább is részben — betegápolással. A kórtermekben, a műtőkben és egyéb helyeken működő szerzetesek rendkívüli nehéz munkát vállalnak és gyakran mostoha körülmények között teljesítik kötelességüket. Ezekhez, a keresztény szeretet és irgalmasság hőseihez is van egypár szavunk. Szeretnők előttük feltárni hivatásuk szépségét, mélységes értékét és velük mindazt közölni, amit ezen a téren tapasztaltunk.

130. A betegség rendkívüli alkalom

Tapasztalatból tudjuk, hogy alig akad szerzetesház beteg nélkül. Szinte feltűnő, hogy szerzeteseknek fizikai vonatkozásban is mennyit kell szenvedniök. Kevés hivatásban vagy munkakörben találunk annyi testi gyengeséget, szervi bajt és betegséget, mint a szerzetesi állapotban. Ne gondoljuk, hogy ez a kolostorban folytatott élet fegyelmezett szigorára vezethető vissza. Téves volna azt hinni, hogy a szerzetesi élet megtámadja a szervezetet és aláássa az egészséget. A gyakori megbetegedések és gyakran évtizedekig tartó fizikai szenvedések okát magasabb fensíkon kell keresnünk. Mint szerzetesek tapasztalatból tudjuk, hogy a betegségeknek és szenvedéseknek mélységes és fenséges megindokolása van, és hogy ez a természetfeletti élet és célkitűzés termékeny talajában gyökerezik.

A betegség és a fizikai szenvedés nagyon gyakran beteljesülése a szerzetesi életáldozatnak. A jóságos Isten rendkívüli utakon jár és egyes, neki szentelt lelkektől vagy szerzetesektől ebben a formában kívánja meg az életáldozat megvalósulását. Súlyos betegséget mér rájuk és a fizikai szenvedés parázslóan tüzes iskolájában tanítja meg őket a magasabb lelki életre és vezet a misztikus beteljesülés felé. Ne csodálkozzunk és ne ütközzünk meg rajta. Már egy más fejezetben említettük (legalább is célzásszerűen), hogy a szerzetesnek, miután feláldozta

életét, éreznie kell az áldozat súlyát, vagyis a szenvedés sötét éjszakáján kell keresztülküzdenie magát. Nézetünk szerint tökéletesen mindegy, hogy Isten a szenvedés melyik nemével sujtja a kiválasztott áldozatot. Egyesek keserves lelki küzdelmeken mennek keresztül, mások pedig a betegágyon teljesítik be életáldozatukat. Erre gondoljunk, valahányszor a mi életünkben is időszerűvé válik a szenvedés és a jóságos Isten betegség formájában látogat el hozzánk.

A betegség másik megindokolását a helyettesítő szenvedésben találjuk. Mint emberek és keresztények, közösség vagyunk. Ebből következik, hogy egymásért helyt kell állnunk. Mint az Apostol mondja, egymás terhét viseljük. Az Úr sokszor megkívánja, hogy másokért, akik a bűn igájában szenvednek, vagy rendkívüli veszélyben forognak, szenvedjünk és önfeláldozásunk által üdvösségüket és szabadulásukat eszközöljük. A betegágyon erre is gondoljunk. Ne firtassuk túlságosan, miért és kiért kell szenvednünk, hanem áldozunk fel mindent Istennek és csak eszköz akarjunk kezében lenni.

Fizikai szenvedésünknek gyakran maga a szerzet az oka. Nem mintha gondatlanságával betegség veszélyének tenne ki (erről szó sem lehet), hanem azért, mert mint közösség és testület rászorul azoknak érdemeire, akiket Isten a betegség kohójában tisztít meg minden salaktól és a fizikai szenvedés útján vezet az életszentség beteljesüléséhez. Ne feledjük, hogy minél gazdagabb érdemre teszünk szert betegségünk által, annál nagyobb mértékben válunk hasznára szerzetünknek, gyarapítjuk kegyelmi gazdagságát és tesszük kedvessé Isten színe előtt. A betegágyon ezt is tekintetbe kell vennünk. A tudat, hogy szerzetünkért is szenvedünk, megkönnyíti megpróbáltatásunk súlyos terhét.

Végül jó magunknak is szükségünk van tisztulásra és kegyelembeli gyarapodásra. A betegség ideje komoly magabaszállásra készítet, önvizsgálatra serkent és bensőséges elmélyüléshez vezet. Alkalmat nyújt (a szenvedés türelmes elviselése által) jóvátenni a mult hibáit, komolyan vezekelni, megtisztulni bűneinktől, az erényeket

gyakorolni és növekedni Isten szeretetében. Mindez csak lelki érdekünket szolgálja. Örvendjünk, ha Isten betegséggel látogat meg és törekedjünk szándékának megfelelően nagyobb önmegszentelődésre.

A mondottakból kitűnik, hogy a betegség az élet egyik nagy és áldásdús alkalma. Alkalom az életáldozat beteljesülésére, a kegyelemben való gyarapodásra és a lelki életben való elmélyülésre.

Minden alkalom azért adatik, hogy éljünk vele. A betegség is. Használjuk fel lelkiismeretesen szenvedéseink hosszadalmas napjait és törekedjünk e rendkívüli alkalomból minden lehetőséget kihámozni. Tegyük ezt főleg abban a tudatban, hogy az istenadta alkalmat lelkiismeretesen fel kell használni és nagy felelősség terhel, ha nem tesszük, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy a felhasználatlan alkalmak éppúgy, mint a visszautasított kegyelmek, soha többé vissza nem térnek.

131. A beteg tökéletes magatartása

Nem könnyű betegnek lenni. A betegség alatt tökéletes, Krisztus elvárásának megfelelő magatartást tanúsítani valóban nagy életművészet, amire csak érett és a lelki élet iskolájában jól megnevelt lelkek képesek.

A betegágyon válik el, hogy kiben mily lelkiség lakozik, mennyire fejlett a lelki kultúra és milyen mértékben teljesül be lelki kibontakozása.

Betegség esetén törekednünk kell Istent tökéletes magatartással dicsőíteni, hamisítatlan szerzetesi szellemünk mellett tanúskodni és környezetünk helyzetén könnyíteni. Erre vonatkozólag a következő gyakorlati tanáccsal szolgálunk:

A betegágyon ne feledjük, hogy a Keresztrefeszített képmása és visszfénye vagyunk. A kinyilatkoztatásból kell tudnunk, hogy isteni Mesterünk mennyire azonosította magát a gyengékkel és betegekkel. Ez a tudat késztesen tökéletes és kifogástalan magatartásra. Akarjunk méltó visszfénye lenni a Megfeszítettnek és minden szempontból úgy viselni a betegség terhét, ahogy Ő hordotta

súlyos keresztjét. Ez a beállítás minden tökéletes magatartás kiindulópontja, tengelye és beteljesülése.

Betegségünk alatt különös lelki intuícióval kell megértenünk Isten szándékát és elmerülnünk — mint az előző pontban már megtettük — szemléletében. Az eredmény nem marad el. Ezen elmerülés beteljesíti bennünk az isteni akarat megértését és a tökéletes hozzásimulást, másszóval akaratunk a szenvedésben összpontosul. Gyakorlati értelemben ez annyit jelent, hogy akarjuk, kereszük és szeretjük a szenvedést. Minden erőnkől azon vagyunk, hogy tökéletesen szenvedjünk és megvalósítsuk Isten szándékát és felhasználjuk a betegség nyújtotta nagy alkalmat.

Betegségünk alatt (saját jól felfogott érdekünkben) lelkiismeretesen gyakoroljuk az engedelmisséget. Mindenben alávetjük magunkat az előljáró akaratának. Még jobban, mint eddig. Bízunk gondoskodó szeretetében, nem kritizáljuk intézkedéseit, nem nyugtalankodunk, ha olyasmit parancsol, aminek hasznosságáról kevésbé vagyunk meggyőződve, vagy ami kimondottan nehezünkre esik. Hasonlóképen engedelmeskedünk kezelőorvosunknak. Nem játsszuk ki rendelkezését, nem vonakodunk megtenni, amit mond és mindenben alávetjük magunkat az általa előírt gyógymódnak. Nem élünk kifogásokkal és nem hivatkozunk arra, hogy egyet és mást feleslegesnek tartunk, nem tudunk összeegyeztetni a szent szegénységgel és egyáltalán, közömbösek vagyunk aziránt, hogy felépülünk-e vagy sem. Ez nem a mi dolgunk, hanem az előljáróé és az általa megbízott kezelőorvosé. Részünkről a fegyelem és önmegtagadás ebben az esetben csak a feltétlen engedelmisséget kívánja meg. Vonatkozik ez az ápolószemélyzetre is. Fegyelmezetlenségünk által ne nehezítsük meg helyzetét és ne okozzunk neki felesleges fejtörést. Az ápolószemélyzetnek is engedelmisséggel tartozunk és csak saját helyzetünkön könnyítünk, ha az úgynevezett könnyen kezelhető betegekhez tartozunk. Fontoljuk meg, hogy ápolóink is csak emberek, munkájuk tehát nem lehet tökéletes. Ne zsörtölődjünk és idegeskedjünk, ne legyünk szeszélyesek és leleményesek a

legkülönbözőbb kívánságok feltalálásában, ne hajszoljuk az ápolóinkat és ne legyenek különleges igényeink. Az ápolásban mutatkozó és alig elkerülhető fogyatkozásokat és hiányokat pedig mint a betegséggel járó kisebb megpróbáltatásokat Isten szentséges akaratában megnyugodva viseljük.

Általános és minden betegre vonatkozó törvény a türelem és szeretet gyakorlása. Saját jól felfogott érdekünkben is türelmeseknek kell lennünk. Minél kevésbbé vagyunk az, annál több bajt okozunk magunknak és a betegség tartamát sem rövidítjük meg. Ellenkezőleg! Előfordulhat, hogy ha folyton idegeskedünk és türelmetlenkedünk, csak hátráltatjuk a gyógyulás folyamatát. Erre vonatkozólag még meg kell jegyeznünk, hogy a tökéletességre törekvő beteg Krisztus példáját követi, Aki mint tudjuk, a legnagyobb kinszenvedés közepette sem panaszkodott. Fájdalmainkról és szenvedéseinkről csak azokkal beszéljünk nyiltan, akiknek joguk van tökéletes bepillantásra. Ezek: az előljáró és az orvos. Esetleg még az ápolószemélyzet. Látogatóinkkal szemben helyezkedjünk a mérsékletesség álláspontjára. Minél többet hallgatunk el szenvedéseinkből, annál nagyobb az érdemünk és annál nagyobb lelki erőre teszünk szert, ami viszont csak könnyíti helyzetünket. A türelmes beteg a szeretetet is gyakorolja. Nem hagyja el magát, nem enged hajlamainak és szenvedélyeinek és nem vét a szeretet ellen csak azért, mert nem tud uralkodni magán. Világosan látja és tárgyilagosan értékeli, mennyi szeretetteljes gondoskodás veszi körül. A hála szeretetével fogad minden szolgálatot (amit egyébként szavakkal is megköszön) és szeretetteljes magatartásával bizonyítja, hogy nagyra becsüli a neki tett szolgálatot. A szentek a szeretetet rendszerint a betegágyon gyakorolták a leghősiebb fokban. Érthető is, mert aki áldozat akar lenni, abban tökéletesen kibontakozik az isteni szeretet. Minél erősebb ez, annál tökéletesebb a visszfénye, vagyis az emberek iránt tanúsított szeretet, amit Isten kiszemelt áldozata, a beteg, az isteni szeretet mértékének megfelelően gyakorol.

Betegségünk alatt sohasem tévesztjük szem elől, hogy a jóságos Isten mily nagy alkalmat nyújt a magasabb lelki élet gyakorlására. Akarjunk tehát tökéletes magatartást tanúsítani betegségünkben és bizonyítsuk be, hogy valóban a komoly lelki élet embere vagyunk és mint olyan, megérdemeljük, hogy szerzetesnek neveztessünk.

132. A szerzet áldásforrása a betegek

Említettük, hogy alig akad szerzetesi közösség betegek nélkül. Okát is megadtuk ennek a jelenségnek. Itt csak arra térünk ki, hogy betegeinkkel, a szerzet személfényével szemben milyen magatartást kell tanúsítanunk. Tapasztalat alapján a következő gyakorlati tanácsokat adjuk:

A betegekben mindig Krisztust kell látnunk. Tudjuk, és erről már az előző pontokban is szó volt, mennyire azonosítja magát isteni Mesterünk a betegekkel. Mi is erre az álláspontra helyezkedünk, nemcsak mert kötelességünk és megfelel a valóságnak, hanem azért is, mert megkönnyíti helyzetünket. Ha ugyanis a betegben Krisztust látjuk, más lelkülettel közeledünk hozzá. Áldozatkészségünk nagyobb, szeretetünk tökéletesebb, türelmünk kielégítőbb lesz. Nem esik nehezünkre a körületekintő figyelem, gyakran nagy áldozatot megkövetelő, kimerítő szolgálat és ápolás. Ezenkívül azon haszon is származik belőle, hogy gondoskodásunkban nem emberi szempontok vezetnek, hanem mindent, amit teszünk, Istenre vonatkoztatunk és ezáltal nagyobb mértékben gyarapodunk érdemekben.

Legyünk meggyőződve, hogy a beteg az egész ház számára bőséges áldás-forrás. Egy erélyes és a kormányzásban nagyon tapasztalt szerzetesnőknő mondotta, hogy már évek óta térdenállva mond hálát az Úrnak a vezetése alatt álló házban lévő betegekért. Ezt nem azért teszi, mert örvend szenvedésüknek, hanem azért, mert tudja, mennyire elősegíti a betegség az önmegszentelődést és mily nagy kegyelemforrás a szerzet számára.

Nekünk is hasonlóképen kell gondolkodnunk és akkor, eltekintve attól, hogy lényegesen könnyítünk helyzetünkön, mert szívesebben szolgáljuk betegeinket, tényleg megérdemeljük, hogy részesüljünk betegeink szenvedésének gazdag érdemében és érezzük az áldozatokból fakadó áldást.

Hangoztatni sem kell, hogy kötelességünk betegeink lelki és testi szükségleteiről gondoskodni. Értessük velük testvéri szeretetünket és adjuk meg nekik mindazt, amiről tudjuk, hogy vagy szükségük van rá, vagy megkönnyíti szenvedésüket. Az orvosokra, gyógyszerekre, kezelésre és ellátásra (diéta) vonatkozólag legyünk bőkezűek. Ne itt kezdjünk takarékoskodni és ne sanyargassuk betegeinket fukarságunk által, különben Isten áldását rövidítjük meg és előfordulhat, hogy az egész ház megsínyli, mert Isten büntetésként esetleg nehéz anyagi helyzetbe juttat. Amit adunk, szeretettel adjuk, hogy a beteg, akinek amúgy sem könnyű a helyzete, örömet lelje. Ne feledjük, minél több örömet okozunk betegeinknek, annál inkább gyorsítjuk gyógyulásukat. Lelki szükségleteikről se feledkezzünk meg. Időnként, amennyire állapotuk megengedi, látogassa meg őket valaki és beszélgessen el velük. Ne hagyjuk őket túl sokat magukra. A betegség amúgy is gyakran melankóliával, lehangoltsággal és hasonló jelenségekkel jár. A sokat magára hagyott beteg nem mindig imádkozik, gyakran komor gondolatokba mélyed, ami nem válik javára. Ha áldozatba kerül is, ehhez tartasuk magunkat és gondoskodjunk betegeink vigaszáról és felvidítéséről. A kellő olvasmányok se hiányozzanak asztalukról és arról se feledkezzünk meg, hogy a gyóntatónak és a lelki vezetőnek egy-egy szeretetteljes szava milyen nagy hatással van az aggályoskodó, félénk és levertséggel küzdő betegre. Törődjünk vele, hogy ne hanyagolják el lelki életüket. Gondoskodjunk kellő időben, hogy állapotuknak megfelelően részesüljenek a szentmisében, végezzék gyónásukat és járuljanak szentáldozáshoz.

Betegeinkkel szemben legyünk elnézők. Tudhatjuk, hogy nem angyalt kezelünk, hanem embert. Még hozzá

beteg, tehát törékeny és érzékeny embert. Ne csodálkozzunk, ha gyengeségeket észlelünk náluk. Ha kissé kellemetlenek, idegesek, szomorúak, elégedetlenek. Nem kell ezeket a jelenségeket túlságosan komolyan venni, mert a beteg más elbírálás alá esik, mint az egészséges. Részünkről törekedjünk tisztünket lelkiismeretesen ellátni, a beteggel szeretetteljesnek lenni, róla minden szempontból gondoskodni és őt megnyugtatni. Nagy előnyükre válik, ha vidám és örvendező arcokat látnak maguk körül. Nem szükséges tehát, hogy lelkünk is jodoformszagot árásszon és karbolba mártott arccal járjunk-keljünk a betegszobában. A tökéletes betegápoló mindig vidám és derűs. Nyugalmat, békét és örömet áraszt magából. Ezzel talán nagyobb szolgálatot tesz betegének, mint a leggondosabb ápolás és legköltségesebb gyógykezelés. Minél jobban és előnyösebben hat a beteg lelkére, annál nagyobb mértékben könnyíti helyzetét és segíti elő gyógyulását.

Betegeinkért imádkoznunk kell. Nehéz helyzetben vannak és kegyelembeli megerősítésre szorulnak. Imádkozunk, hogy a jóságos Isten megadja nekik a szenvedéshez szükséges erőt, kitartást és türelmet. Imádkozunk továbbá, hogy ha az Úr jónak látja, könnyítsen helyzetükön és állítsa vissza egészségüket. Imádkozunk, hogy tökéletes magatartásuk által érdemekben gyarapodjanak és a szerzet lelki javára váljanak. Imádkozunk, hogy ne váljanak a betegség alatt gyakran fellépő kísértés áldozatává és minden szempontból megfeleljenek az Úr elvárásának. Minél többet imádkozunk értük, annál nagyobb hasznukra vagyunk. Ne gondoljuk, hogy betegeink ezt nem veszik észre. Megérik rajtuk az imádság természetfeletti illatát és a lélek finom intuíciójával megsejtik, hogy nemcsak gondos ápolással, de imádsággal is segítettünk rajtuk. Az utóbbit még nagyobb hálával fogadják, mint az előbbi és szenvedő szívükből fakadó imádsággal viszonzák.

Szeressük szerzetünk betegeit. Tekintsük őket áldásforrásnak és bánjunk velük mint a szerzet szemefényével. E feltétel mellett eszményi módon teljesítjük köteles-

ségünket, tökéletesen szolgáljuk betegeink érdekét és nagymértékben gyarapítjuk érdemeinket.

133. A szerzetes mint hivatásos betegápoló

Manapság nagyon sok szerzet foglalkozik hivatásos betegápolással. El kell ismernünk, hogy nagy eredményel. Pasztorációs tapasztalatból tudjuk, hogy a betegek mennyire szeretik és becsülik a szerzetesápolót és mily nagy bizalommal viseltetnek iránta... E jelenség csak bizonyítéka annak, hogy a mai kor szerzetesei is önfeláldozó munkát végeznek ezen a téren. Tudjuk azt is, hogy mily nehéz itt tökéletes munkát végezni, minden igényt kielégíteni és minden elvárásnak megfelelni. Ismerjük a megnehezítő körülményeket és a szerzetes betegápolókat környező veszélyeket. E tapasztalat alapján és csak azért, hogy betegápoló szerzettestvéreinknek szolgálatot tegyünk, fűzünk ide egy-két gyakorlati tanácsot:

A betegápolónak, ha a mai kor igényeinek meg akar felelni, alapos és kielégítő szakképzésre van szüksége. Mindent meg kell tanulni, a betegápolás művészetét is. Mindenben tökéletesülni kell, tehát ebben is. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a betegápolás éppúgy, mint minden egyéb a világon, halad és fejlődik. A szerzetesnek lépést kell tartania vele és az annakidején szerzett szakképzést megfelelő módon újból ki kell egészítenie, hogy mindig hivatása magaslatán álljon és sohase maradjon minden megbecsülést megérdemlő világi szakértársai mögött. Kellő szakképzés nélkül tehát ne merészkedjünk betegekhez és ne vállaljuk e nehéz munkát.

Szeressük hivatásunkat és meggyőződésből végezzük nehéz munkánkat. A szerzetes betegápoló feladatát nem veszi „foglalkozásnak“, „kenyérkeresetnek“ stb., mert tudja, hogy nemes küldetésben jár és missziót teljesít. Munkáját hivatása teljes tudatában végzi, s teljesítményébe minden szeretetét és minden képességét belefektet. Csak az viszi valamire (erkölcsi értelemben) a beteg-

ápolás terén, aki meggyőződésből és szeretetből végzi a betegek körül a munkát.

A szerzetes betegápoló annak is tudatában van, hogy a betegágnál gyakran lehet, sőt kell apostoli munkát végezni. Az emberek itt könnyebben megközelíthetők, mint bárhol másutt, mert a betegség magábaszállásra, megkomolyodásra és elmélyülésre készítet. Sohasem feledkezik meg erről és minden alkalmat felhasznál, hogy a gondjaira bízott betegek lelkiüdvét szolgálja, felvilágosítólag hasson és lelkileg, természetfölötti értelemben is segítsen rajtuk.

Gondoskodik, hogy a beteg halálveszély esetén idejében vegye magához a szentségeket. Sohasé forduljon elő, hogy valaki az ápoló gondatlanságából hal meg szentségek nélkül. Kellő tapintattal és finomsággal kell a beteget erre a fontos pillanatra előkészíteni. A szerzetes-ápoló, aki más vonatkozásban is eszményi tökéletességgel teljesíti kötelességét és eleve megnyerte betege bizalmát, a legritkább esetben fog erre vonatkozólag nehézségbe ütközni, mert ha bírja a beteg bizalmát, könnyen meggyőzi őt és rábírja, hogy teljesítse utolsó kötelességét.

Betegeivel szemben sem feledkezik meg arról, amit egy másik fejezetben a szerzeteseket körüllegő légüres térről mondtunk. Elő szokott fordulni, hogy a betegek gyógyulás után rendszeres látogatóivá válnak ápolóiknak. A lelkiismeretes szerzetes ezt eleve lehetetlenné teszi és úgy bánik betegeivel, hogy azok ápolójuk minden szeretetreméltósága ellenére sem képesek az említett légüres térbe behatolni és egyénileg túlságosan közel jutni hozzá. Ami pedig az említett látogatásokat illeti, kellő tapintattal el lehet érni, hogy kellőképpen ritkuljanak és rövid időn belül végleg megszűnjenek.

A szerzetes betegápoló a kórház vagy szanatórium világi személyzetének is jó példát ad. Mindenkit megelőz szeretetreméltóságával, áldozatkészségével és munkabíráásával. A világi személyzettel szemben is barátságos a nélkül, hogy leereszkedő volna és szeretetteljes a nélkül, hogy bizalmaskodna. A légüres térre vonatkozó

megjegyzések ide is illenek. Másneműekkel szemben mindig rendkívül tartózkodó. Ha pedig szerzetesnőről van szó, nagyon ügyel arra, hogy az orvosokkal szemben mindig komoly és hivatásához méltó magatartást tanúsítson. Semmiesetre se engedje meg, hogy bizonyos fölösleges bizalmaskodások keletkezzenek. Ezt azért tartjuk szükségesnek megjegyezni, mert a rossz nyelvek pont erre vonatkozólag találhatnak ki rágalmakat és ezáltal nagymértékben ártanak a szerzetesi intézmény jóhírének. Tanúsítsunk ezen a téren az eddiginél is nagyobb és lelkiismeretesebb elővigyázatot és legyünk minden szempontból, különösen ami a másik nemet illeti, rendkívül tartózkodók.

*

A betegségnek, betegeknek és a betegek ápolásának nagy és fontos szerepe van a szerzetesi életben. Ennek tudatában cselekedjünk és mindig azon legyünk, hogy tökéletes magatartásunk által szerzetünk javát szolgáljuk, a lelkek üdvösségén fáradozzunk és Isten nagyobb dicsőségére váljunk.

SZENT RUHÁNK JELENTŐSÉGE

A szerzetestestületek nemcsak szellemben különböznek egymástól, hanem viseletben is. Ez már sokaknak feltűnt és sokan megütköztek a különböző viseleteken. Nem egy jóakarató lélek kérdezte, miért nem lehet a dolgokat egyszerűsíteni és az egész szerzetesi intézmény számára egységes viseletet előírni?

Erre a kérdésre itt csak gyakorlati szempontból felelünk és arra utalunk, hogy a szerzetesi ruhának is megvan a maga aszkétikája és szimbolikus, kifejező ereje. Ez a gazdag benső tartalom éppen eléggé megindokolja a szerzetesi ruha létjogosultságát és bizonyítja, hogy a szerzetesi viselet gazdag és ízléses változatosságára feltétlen szükség van.

Szükség van rá azért is, mert jellemzi a szerzetest, a maga módja szerint kifejezi küldetését és ezáltal megerősíti a tagokat szent hivatásuk teljesítésében.

Az alábbiakban egész röviden feltárjuk a szerzetesi ruha erkölcsi jelentőségét és benső értékét, ami megszenteli, minden más formaruha fölé emeli és a vallásos szimbolizmus értékes tényezőjévé avatja.

*

A szerzetesi ruha mindenekelőtt szimbolum. Szent és méltó jelképe a szerzetnek, amely viseli és az alapítónak, aki előírta.

A történelemből tudjuk, hogy a szerzetesi ruha milyensége sok esetben magasabb eredetre, úgyszólván isteni beleszólásra vezethető vissza.

Gondoljunk a szerviták éjfékete, méltóságteljes gyászruhájára, amit az Istenanya maga jelölt ki számukra, — a kármeliták rokonszenves és vonzó vállruhájára, amit szintén az Istenanya jószágának köszönnek, vagy a többi, hasonló eredetű viseletre és megállapíthatjuk, hogy maga az isteni Gondviselés milyen fontosságot tulajdonít a szerzetesi ruha szimbolikus jelentőségének és kifejező erejének.

A szerzet viselete teljes általánosságban a szerzetet jellemző szellemet fejezi ki. Szimbolizmusában ezenkívül bennefoglaltatik a szerzet küldetése is és az a bizonyos valami, amit nehéz meghatározni, ami azonban lényegesen megkülönbözteti a hasonló irányú és célkitűzésű testületektől. Mindezt a ruha fejezi ki plasztikusan. A szervitáknál például a gyász fekete színe a golgotás lelkületet, a Megváltóval és Szentséges Anyjával való együttszenvedést, a rend kettős életcélját fejezi ki. A kármelitáknál a lebegő vállruha, minden egyébtől eltekintve, e nemes rend máriás szellemét, a máriás lelkületbe való beöltözését és a Szentséges Istenanya hathatós pártfogásában való részesülését domborítja ki. A többi szerzetesi ruhának is ugyanígy megvan a szimbolikus jelentősége és hasonló módon jelképezi a szerzet rendeltetését.

Ebben a szimbolikus kifejezésben nagy erő és apostoli érték rejlik. Felhívja a világ figyelmét a szerzetesi intézményre, a különböző testületek céljára és munkásságára és mindenkit önkénytelenül a természetfeletti

világrend és a benne beteljesülő élet valóságára és gazdag tartalmára figyelmeztet.

*

A szerzetesi viseletnek nagy aszkétikus jelentősége és küldetése is van, ami egyébként szimbolikus kifejező erejéből következik.

Elsősorban megőríz a szerzet szellemében. Folytonosan figyelmezteti a szerzetest nemes küldetésére, szerzetéhez való tartozására, speciális hivatására, a követendő életformára és a megvalósítandó apostoli munkára. Szinte azt mondhatjuk, hogy aszkétikus kivonata a szerzetes szellemének és küldetésének, mégpedig kézzelfogható formában, mert a ruhája mindig látható és elválaszthatatlan az életétől. A szerzetesnek ugyanis nem szabad más ruhát hordania. Ezen üdvös jelenlét és folytonosság szinte beléje rögzíti a szerzethez való hozzátartozás tudatát és a velejáró elkerülhetetlen kötelességeket. Ennél nagyobb szolgálatot szimbolikus jeltől, amely egyúttal használati tárgy is, nem lehet kívánni. Ez az oka, hogy mi szerzetesek annyira megbecsüljük viseletünket és oly nagymértékben ragaszkodunk hozzá. Egy híres jezsuita atyáról, gróf Andlauról, aki nagy szónok és tetterős provinciális volt, mondják, hogy lefekvés előtt minden este megcsókolta Szent Ignác öltönyét. Midőn megkérdezték, hogy miért teszi, azt válaszolta, mert nem tud Istennek eleget hálát adni a nagy és jelentőségteljes szolgálatért, amelyet jezsuita öltönyének köszön. Mindannyiunk felfogása ez, mert valamennyien tisztában vagyunk szerzetesi viseletünk aszkétikus jelentőségével.

A szerzetesi öltöny ezenkívül, ami aszkétikus jelentőségét illeti, elevenen tartja bennünk annak tudatát, hogy mint Krisztus mondja, nem e világból valók vagyunk. Másszóval éles válaszfalat von közöttünk és a világ között. Szimbolikus viselet és mint olyan, szembeötlő. Már messziről hirdeti szerzetesi mivoltunkat és túlvilági célkitűzésünket. Távoltart mindenkit, aki nem kifogástalan szándékkal közeledik és minket is távoltart minden olyan helytől és alkalomtól, ami nem egyeztet-

hető össze élethivatásunk méltóságával. Sok kellemetlenségtől, ferde helyzettől, bűnalkalomtól és hasonló egyébtől óv meg a szerzetesi ruha. Azért követeli meg a szent Szabály és az egyházjog e ruha viselését és tiltja meg, hogy világi ruhát hordjunk.

Viseletünk ezenkívül elég önmegtagadásra ad alkalmat. Nem mindig a legkényelmesebb és gyakran ad okot megjegyzésre. Amennyiben nem olyan kényelmes és célszerű, mint a világi, leegyszerűsített öltözk, sokszor érezteti velünk az időjárás kellemetlen oldalát. Nyáron meleg (gondoljunk a szerzetesnők fátyolára), télen hideg (gondoljunk a kármeliták sarus lábaira) és minden időszakban, különösen utazások alkalmával sok kényelmetlenséget okoz. Ezáltal megtanít az üdvös önmegtagadást gyakorolni és mindenesetre távol tart minden hiú gondolatot.

Az alázatosság nagyon is hozzánk illő erényét is gyakoroltatja. Gyakran indít egyeseket csípős és nem éppen kellemes megjegyzésekre. A babonások pedig félnek tőle, mint a tűztől és éreztetik is viselőjével. A szerzetesi ruha tehát alázatosságra és önfegyelemre is nevel.

Folytathatnánk aszkétikus jelentőségének gazdag programját. Volna még mit mondani. Sapienti pauca — a bölcsnek és megértőnek ez a kevés is elegendő. Már tudja, mily irányban kell tovább gondolkoznia, hogy a szerzetesi ruha aszkétikus jelentőségének végső következtetését is levonja.

*

Szerzetesi ruhánkat becsüljük meg hivatásunkhoz illő magatartás és viselkedés által és ragaszkodjunk hozzá, mint életünk egyik legszebb szimbolikus jeléhez.

Gondoljunk arra valahányszor magunkra öltjük, mily nagy kegyelemben részesültünk, midőn Isten meghívott szerzetünkbe, mennyi veszélytől óvott meg általa, mennyi jóban részesített minket és a reánk bízottakat szimbolikus kifejezőerejével és mily nagy szolgálatot tett

azáltal, hogy folytonos figyelmeztetésként emlékeztünkbe hívta Krisztus szellemébe való beöltözésünket.

Szeressük az évszázadok által megszentelt viseletünket és hordjuk úgy, hogy mindig megfelelően hivatásbeli állapotunknak, vagyis külsőleg kifejezze azt, ami bensőleg végbement, vagyis hogy kivetkőztünk a régi emberből és beöltöztünk Krisztusba.

VII.

AZ APOSTOLI GONDOLAT

A MISZTIKUS KRISZTUS-TEST

134. Szent Pál apostol alapvető tanítása

Mindenki, aki ismeri Szent Pál apostol leveleit és tanítását, tudja, mit ért a lelkek e nagy vezetője a misztikus Krisztus-test alatt: a nagy keresztény közösséget, mind a hierarchikus részt, vagyis a papságot, mind a laikus részt, vagyis a világi embereket, — mind a tanító Egyházat (pápa és püspökök), mind a tanuló Egyházat. Tanításának alapgondolata, hogy csak annyiban van közösségünk Krisztussal, amennyiben eleven tag vagyunk a misztikus Krisztus-testen és ezáltal mint szálló vessző, bele vagyunk oltva az Örök Szőlőtőbe, az isteni Megváltóba.

E tanítás nagy következményei alól a szerzetes sem vonhatja ki magát és kötelessége mind egyéni, mind a közösség szempontjából foglalkozni a misztikus Krisztus-testtel, beleilleszkedni eleven valóságába és levonni a gyakorlati következtetést. A szerzetes is csak akkor képes fenntartani Krisztussal a kapcsolatot, ha mint egyén eleven tagja a misztikus Krisztus-testnek. Ennek a szerzetesközösségen keresztül kell megvalósulnia, mert a szerzetesközösség mint olyan szintén tagja a misztikus testnek és csakis benne találja meg létjogosultságát. A szerzetes mint egyén szerzetéhez való eleven tartozása által válik a misztikus Krisztus-test tagjává.

A szerzetes ennél fogva a misztikus Krisztus-testet szerzetescsaládján keresztül szemléli és rajta keresztül oldja meg a vele szemben tanúsítandó kötelességeket. Azzal, hogy ezt hogyan teszi, a következő pontokban foglalkozunk.

135. Hozzájárulásunk a Krisztus-test benső gazdagságának növekedéséhez

Szerzetesek és megkeresztelt lelkek lévén, szoros közösségben élünk a misztikus Krisztus-testtel. Tagjai vagyunk, részesülünk vérkeringésében és általa élünk. Ennél szorosabb közösséget elgondolni sem lehet. Meg kell azonban fontolnunk, hogy minden közösség kötelezettséggel jár, — így ez is. A misztikus Krisztus-testtel szemben komoly és szent kötelezettségeink vannak. Ezeknek szerzetesletünkre mindenkinél tökéletesebben meg kell felelnünk.

E kötelességek egyike hozzájárulni a misztikus Krisztus-test kegyelemben és érdemben való gyarapodásához. Nem lehetünk közömbösek aziránt, amit a misztikus Krisztus-test benső, lelki és kegyelemre alapozott életének nevezünk. Az említett közösség alapján — ne feledjük, hogy ez sorsközösség — komolyan kell törődnünk a Krisztus-test sorsával, benső életével, kegyelemben, érdemben való gyarapodásával, életszentségben való növekedésével és nagyszerű küldetése megvalósulásával.

Nekünk szerzeteseknek nem lehet közömbös, hogy a misztikus testben virágzik-e az életszentség vagy nem, elevenen kering-e a kegyelem áradata vagy nem, beteljesül-e a Krisztus által adott apostoli célkitűzés vagy nem, kibontakozik-e az Evangélium szelleme vagy nem; másszóval: nem lehet közömbös előttünk a misztikus Krisztus-test lelki élete, kegyelemben való gyarapodása és megszentelődése.

Ebbeli érdeklődésünk sohasem szorítkozhatik teóriákra. A hangsúly itt is a gyakorlaton van. Másszóval: az említett érdeklődés alapján hozzá kell járulnunk a misztikus Krisztus-test érdembeli gyarapodásához, amennyiben életszentségünk, áldozatkészségünk, tökéletes szerzetesi életünk, a kegyelemben való növekedésünk és apostoli küldetésünk teljesítése által nagy érdemekre teszünk szert és bőségesen gyarapodunk természetfeletti erőben. A gyarapodás nemcsak egyéni kibontakozásunkat és megszentelődésünket segíti elő, nagy hatással van a misztikus

Krisztus-testre is, mert a közösség alapján egyéni gyarapodásunk a Krisztus-test nyeresége. S egyéni érdemünk a Krisztus-test természetfeletti haszna és megerősödése.

Nagy fontosságot kell e gyarapodásnak tulajdonítani, mert a misztikus Krisztus-test egyik főcélja a világ megszentelése és a megváltás művének beteljesülése. Ehhez azonban rendkívüli kegyelmi gazdagság, természetfeletti erő, életképesség és teljesítőképesség szükséges. Igaz, hogy mindezt Krisztus kifogyhatatlan érdeme alapozza meg és közvetíti a misztikus Krisztus-testnek, a keresztény közösségnek. Igaz viszont az is, hogy nekünk, eleven tagoknak kötelességünk részünkről mindent megtenni, hogy ezen apostoli szempontból olyan szükséges gyarapodás általunk is növekedjék.

A jó szerzetest tehát apostoli szándék is vezeti, midőn a misztikus Krisztus-test érdemeit saját lelkiismeretes érdemszerzése és kegyelemben való gyarapodása által növeli és minden erejével azon van, hogy a misztikus Krisztus-test kegyelmi erőben meggazdagodva minél nagyobb hatással legyen a világra és felfokozottabb mértékben feleljen meg céljának, vagyis közelítse meg a lelkeket és vezesse őket Krisztushoz.

136. A misztikus Krisztus-test nagyobb dicsősége

A szerzetesi élet célja Isten nagyobb dicsőségére válni. Nem szabad azonban elfelednünk, hogy ez is csak a misztikus Krisztus-testen keresztül válik lehetségessé. Előbb meg kell találnunk helyünket a misztikus Krisztus-testben, azután tökéletesen be kell töltenünk és csak akkor alakul életünk úgy, hogy valóban előmozdítja Isten dicsőségét.

A szerzetes ennél fogva a misztikus Krisztus-test dicsőségén fáradozik.

Célját az előbb említett alapvető szempontokon kívül még a következő megindokolással támasztja alá:

Elsősorban be akarja bizonyítani a világnak, hogy a Krisztus-test él és eleven. Él benne Krisztus szelleme, működik benne Krisztus kegyelme és virágzik benne a

legfennköltebb életszentség. A világnak erre a bizonyítékra, mint egyebütt már említettük, szüksége van, hogy annál könnyebben meggyőződjék Krisztus tanításának igazságáról, életrevalóságáról, a mindennapi kötelességteljesítéssel való összefüggéséről és arról is, hogy a krisztusi világnézetet és életművészetet az emberi lét egyetlen feladatától sem lehet elvonatkoztatni. Minél virágzóbb a misztikus Krisztus-testben az életszentség és jobbbá válnak a tagok, elsősorban mi szerzetesek, a közösség dicsőségére, annál nagyobb meggyőző ereje és nagyobb dicsőség járul ebből Krisztusra.

Egy másik megindokolása ennek a beállításnak, hogy nekünk szerzeteseknek kötelességünk az utánunk következő nemzedék életét és munkásságát minden szempontból megalapozni. Oly életet kell tehát élnünk, hogy az új generáció kénytelen legyen tisztelni és elismeréssel emlékezni meg életalakításunkról, munkásságunkról és alkotásunkról. Erre nemcsak saját szempontjából van szükség. Az ifjú nemzedék is rászorul ezekre az értékekre, mert erkölcsi támasz és az eleven példa meggyőző ereje kell neki. Minél közelebb áll hozzá időben e példa beteljesült valósága, annál nagyobb erővel hat reá és fokozottabb mértékben nyújtja neki a szükséges erkölcsi támpontot. Közelebb senki példája sem állhat hozzá, mint az előtte lévő generációé, amelyben jómaga is gyökerезik és amelynek kimagasló egyéniségét jómaga is személyesen ismerte. Az új generációt nemcsak az immár klasszikussá vált és az idő távlatán keresztül szemlélt mult remek példái erősítik meg törekvésében. Modern, a jelenben beteljesült életalkotásokra is szüksége van, hogy meggyőződjék, mily nagymértékben lehetséges és mily komoly kötelesség Krisztus példáját a mai életkörülmények között is követnie. A lelkiismeretes szerzetes, aki gondosan előkészíti szerzete jövőjét, erre is tekintettel van és ha tökéletes életalakítása által szerzetén keresztül a misztikus Krisztus-test nagyobb dicsőségét mozdítja elő, akkor ezt a fontos szempontot sem kapcsolja ki életét irányító terveiből. Annál kevésbbé,

mert a szerzet ilyfajta megerősítése által közvetve a misztikus Krisztus-test dicsőségéért fáradozik.

A tapasztalat bizonyítja, hogy az életszentség modern példái és kimagasló egyéniségei nagyobb hatással vannak mind a világra, mind a szerzetben utánunk következő nemzedékre minden apológiai vagy aszkétikai előadásnál, tanulmánynál és könyvnél. Régi igazság, hogy mindennél jobban a példa vonz, győz meg és ragad magával.

Ezért van minden kornak szentekre szüksége. A jelenkornak is.

Ha korunk számára szenteket keresünk, gondoljunk magunkra.

És legyünk a legújabb kor legújabb szentje.

137. Apostoli megfontolások

Szerzetesek vagyunk és apostoli szellem éltet.

Ennél természetesebb dolog nincs is a világban.

Az apostoli szellem azonban ismét a misztikus Krisztus-testen szűrődik keresztül és csak általa teljesül be.

Az apostoli küldetésben ugyanis a misztikus Krisztus-test részesít. Mi csak annyiban végezhetünk apostoli munkát, amennyiben részt kérünk magunknak e megbízatásból és a misztikus Krisztus-test apostoli tevékenysége keretén belül végezzük feladatunkat.

Apostoli munkásságunkban tehát a misztikus Krisztus-testre kell tekintettel lenni és felfokozott tevékenységünk által kell hozzájárulnunk, hogy küldetése valóban beteljesüljön. Minél nagyobb mértékben tesszük, annál tökéletesebben teljesíti a misztikus Krisztus-test hivatását és nagyobb eredménnyel részesíti a lelkeket a megváltás kegyelmében.

Törekedjünk tehát apostoli feladatunkat ebből a szemszögből meglátni és igyekezzünk a világot megváltó és megszentelő apostoli munkában résztvenni. Gondoljunk a fájdalmas Istenanyára, akit ez a szándék vezetett

és aki elsőként működött együtt Krisztussal a megváltás beteljesülésén.

*

A misztikus Krisztus-testhez való hozzátartozás, az életében való elhelyezkedés, a munkásságában való részesülés legyen szerzetesi életalakításunk egyik legfontosabb feladata.

Gondoljunk a szőlőtőre. Ez Krisztus. A szőlővessző mi vagyunk. A beoltás a szőlőtőbe a misztikus Krisztus-test által történik, amennyiben csak e misztikus Krisztus-test, vagyis az egyedül üdvözítő Egyház teremti meg a kapcsolatot Krisztus és közöttünk.

A GONDJAINKRA BIZOTT LELKEK

A szerzetesi életben és az apostoli munkában nagy szerep jut a gondjainkra bízott lelkeknek.

Isten olyan szerzetbe hívott meg, amelyben nemcsak saját megszentelődésünkkel törődünk, hanem ezen az alapon küldetésben is járunk a halhatatlan lelkekhez. Az isteni Gondviselés már öröktől fogva meghatározta és kiválasztotta azokat, akiket apostoli gondjainkra akart bízni. Szoros kapcsolatba hozta őket velünk, mégpedig annyira, hogy beleszólásunk van életükbe. Sok függ attól, hogyan bánunk velük, sikerül-e befolyást gyakorolni rájuk és megmutatni nekik Krisztus követésének minden ragyogó szépségét. Másszóval sok függ attól, hogyan fogjuk fel küldetésünket és mily mértékben sikerül megoldani apostoli feladatunkat.

A következő pontokban megkíséreljük a gondjainkra bízott lelkekkel való bánásmóddal foglalkozni és az irányító alaptörvényekkel (főleg gyakorlati szempontból) megismerkedni.

138. Apostoli szeretet

A gondjainkra bízott lelkeket szeretni kell, mert a szeretet minden szorosabb kapcsolat alapja. Aki nem

szereti a halhatatlan lelkeket, azt nem is érdekli sorsuk és abból hiányzik a meggyőző, magával ragadó apostoli tűz. Szeretet nélkül nem lehet lelkeket Krisztushoz vezetni és megszentelni. Akiben nincs szeretet, az ne kezdjen apostoli munkát és ne akarjon szerzetes lenni. Ha pedig már az, akkor élessze előbb újra lelkében a kialudt szeretetet és csak így vállaljon apostoli küldetést.

A szeretet, amellyel a gondjainkra bízott lelkekhez közeledünk, nem az érzelemvilág problémája. Legalább is nem elsősorban. Magasabb szempontok irányítják és nagyobb értékek izzanak benne.

E szeretet alapja a jóakarat, amennyiben a reánk bízott lelkek örök javát akarjuk. Jót akarunk nekik, vagyis biztosítani örök üdvösségüket, könnyűvé tenni az odavezető utat, segíteni nekik a küzdelemben és hasznukra válni az életalakításban.

Szeretetünk főleg a gyakorlatban válik be. Megindítója és fenntartója a legkülönbözőbb apostoli teljesítményeknek. Lelke és nyitja minden lekipásztorkodásnak vagy más apostoli munkának. Ez a szeretet vagy természetfeletti „jóakarat” teszi lehetővé, hogy szünet és megszakítás nélkül munkálkodunk a lelkek javán, semmi áldozattól sem riadunk vissza és mindent megteszünk, ami csak tőlünk telik, hogy valóban hasznukra legyünk és üdvösségüket előmozdítsuk.

E szeretet Krisztusból táplálkozik. Belőle meríti erejét. Krisztus szeretete szerint igazodik és példáját követi. Minden lélekben Krisztus képmását látja, mert tudja, hogy Krisztus a szeretet misztériumában azonosítja magát ezekkel a lelkekkel és a nekik tett szolgálatot úgy veszi, mintha Neki tettük volna. E körülmény csak fokozza apostoli szeretetünk izzását és tökéletesíti teljesítőképességünket.

Apostoli szeretetünket Krisztus szándéka vezeti. Az apostolkodás számunkra nem öncél. Egyébként sem mozgatnak önző érdekek. Nem azért dolgozunk, hogy legyen elfoglaltságunk és nem azért sürgünk-forgunk az apostoli munkatéren, hogy hasznunk legyen belőle. Kizárólag csak azért tevékenykedünk, hogy megvalósítsuk Krisztus

szándékát és a megváltás kegyelmét minél több halhatatlan léleknek hozzáférhetővé tesszük. E nemes szándék távoltartja tőlünk az emberi gyarlóság szellemét, lendületet hoz munkánkba, áldozatra képesít és eleve biztosítja a természetfeletti sikert. Minél inkább azonosítjuk szándékunkat Krisztus szándékával, annál tökéletesebb lesz apostoli munkánk és teljesebb a siker.

Szeressük a lelkeket azon mélységes jóakarattal, amellyel a Megváltó szerette őket, midőn nem átalította érettük végigjárni a Golgota-utat és elszenvedni a kínos kereszthalált.

139. Énünk legjava

A gondjainkra bízott lelkek nagymértékben beleszólnak életünkbe, mert Isten megkívánja, hogy énünk legjavát adjuk nekik.

További magyarázatra ez azért nem szorul, mert tudjuk, hogy bennük Krisztust kell látnunk. Természetes, hogy énünk legjavát nekik áldozzuk. Ezzel kapcsolatban csak arra kell felelnünk, hogy mit értünk ezalatt.

Énünk legjava elsősorban a kegyelem bennünk felhalmozódott ereje. Nem egyszer hangoztattuk, hogy apostoli szempontból is érdeke a szerzetesnek kegyelemben gyarapodni. A megindokolást itt találjuk. Kell, hogy legyen bennünk természetfeletti érték, mégpedig bőségesen, mert kell, hogy legyen miből és mit adni a reánk bízott lelkeknek. Minél tüzesebb bennünk a kegyelem, annál hatékonyabb munkánk, eredményteljesebb a lelkeket Krisztus felé irányító fáradozásunk. A halhatatlan lelkek mindíg, még a legnagyobb elsatnyulás esetében is, megérik a hozzá közeledő apostoli hitben izzó tüzet, és ez az, ami bizalmat kelt benne pásztorra iránt. A kegyelem tüze nélkül tehát ne merészkedjünk a lelkek közelebe és ne vállaljunk apostoli munkát.

Énünk legjavához tartozik az érett és kiforrott tapasztalat (természetes, hogy ez főleg lelkiekre vonatkozik). Az apostoli munka nagyrésztét a nevelés képezi. Krisztusi életre kell nevelni, tehát nevelni kell a szelle-

met, az érzelmvilágot és az akaratot. Erre csak az képes, aki jómaga már túl van az alapvető nehézségeken, sokat fáradozott, szenvedett, áldozott és imádkozott lelki kibontakozásáért és lényeges eredményt ért el ezen a téren. Másszóval: e feladatra csak az vállalkozhatik, aki érett és megbízható tapasztalatot gyűjtött a lelki élet terén és valóban segítségére tud lenni azoknak, akiket a Gondviselés reá bízott. Törekednünk kell, hogy a tapasztalat mielőbb megérjen bennünk, megbízható, a gyakorlati életben bevált legyen és a reánk bízottaknak valódi támaszát képezze. Egy okkal több, hogy mély lelki életünket és a kibontakozásunkat komolyan vegyük és őszintén törekedjünk életszentségre.

Énünk legjavához tartozik munkateljesítményünk. Énünk legjavát akkor adjuk, ha komolyan és fáradhatatlanul dolgozunk a lelkekért. Az apostoli feladat nemcsak megbízatás, remek elgondolás, szép program. Lényegesen több ennél: nehéz és verejtékes munka. Az egész életre kiterjed és minden erőt igénybe vesz. A szó teljes értelmében felőröl és beteljesíti szerzetesi életáldozatunkat.

Énünk legjavát adjuk, midőn fáradhatatlanul munkálkodunk a lelkek javán és gondos szeretettel egyengetjük az üdvösséghez vezető útjukat, mert ehhez a munkához erő, tehetség és idő kell, vagyis életünk legfontosabb értékei. Ezeket áldozzuk fel a lelkekért az apostoli munka oltárán és ezáltal bizonyítjuk, hogy mindenünket odaadtuk és semmit sem tartottunk meg magunknak.

Minél tökéletesebben adjuk énünk legjavát, annál nagyobb mértékben hasonlítunk örök eszményképünkhöz, Krisztushoz és annál tökéletesebben teljesül be rajtunk az apostoli szeretet, amelyről a kinyilatkoztatás azt mondja, hogy „nincs nagyobb szeretet annál, amely életét áldozza fel barátaiért”, vagyis aki énje legjavát adja a gondjaira bízott lelkeknek.

A gondjainkra bízott lelkekre vonatkozó beállításunkat nagymértékben befolyásolja és irányítja az apostoli munkával és küldetéssel járó roppant felelősség tudata. Eleven, éber és termékeny legyen és folyvást figyelmeztessen szent és nemes kötelességünkre.

A reánk bízott lelkek sorsáért elsősorban Istennek tartozunk felelősséggel. Ő bízta őket reánk, Ő küldött hozzájuk, és Ő adta meg a küldetéshez szükséges képességet. Minden szükséges tulajdonsággal felruházott és meg nem érdemelt, rendkívüli kegyelmekben is részesített, hogy még nagyobb mértékben biztosítsa apostoli munkánk eredményét. Ez csak fokozza felelősségünket, mert azért kaptuk mindezt, hogy a lelkek szolgálatába állítsuk és üdvösségüket előmozdítsuk. Minél több lelket bízott reánk az Úr, minél nagyobb küldetésben részesített és minél értékesebb tulajdonságokkal ruházott fel erre a célra, annál nagyobb a felelősség. Ezt fontoljuk meg, valahányszor a lekipásztorkodás, a nevelés, a szegénygondozás vagy egyéb más munkalehetőség feladataival foglalkozunk.

A reánk bízott lelkek sorsáért szerzetünknek is felelősséggel tartozunk. Részünk van, mint tudjuk, szerzetünk apostoli küldetésében és kötelességünk hozzájárulni beteljesüléséhez. A szerzet mint gondos édesanya, emberileg szólva mindenképen előkészítette bennünk a talajt, és gondos nevelés, lelkiismeretes kiképzés által lehetővé tette, hogy vállaljuk és végezzük az apostoli munkát. Szerzetes szellemünket, apostoli lelkületünket és egyéb-irányú képzettségünket a szerzet áldozatkészségének köszönjük, amint egyébként is mindent neki köszönünk. E sok jótéteményt csak azzal háláljuk meg, hogy a szerzet célkitűzésének megfelelően résztveszünk az apostoli munkában, megosztjuk vele a felelősséget és törekszünk hozzájárulni apostoli küldetése megvalósulásához. Ha nem felelünk meg e célnak, nem használjuk fel a kapott képességeket, másszóval, ha nem végzünk apostoli munkát, vagy csak felületesen tesszük, akkor a szerzettel

szemben is felelősek vagyunk e nagy mulasztásért. Egyébként pedig hálátlannak bizonyulunk, mert nem becsüljük meg a szerzettől kapott jótéteményeket és nem használjuk fel a cél elérésére.

A misztikus Krisztus-testnek is felelősek vagyunk a reánk bízott lelkek sorsáért. Tudjuk, mily szoros közösségben élünk a misztikus Krisztus-testtel és mennyi hasznot hajthatunk neki apostoli munkánk által. Tudnunk kell azt is, hogy mulasztásunk, hanyagságunk és az apostoli munkában tanúsított felületességünk nagy kárt okozhat a misztikus Krisztus-testnek, ami jóvátehetetlen következményekkel is járhat. Ennek tudatában törekednünk kell tökéletes apostoli munkára, nehogy kárára váljunk a misztikus Krisztus-testnek.

Aki apostoli munkát vállal, roppant felelősséggel terheli meg magát. Ez azonban ne riasszon vissza az apostoli tevékenységtől. Ellenkezőleg! Buzdításunkra szolgáljon és még fokozottabb munkára serkentsen, mert ha nagy a vállalt felelősség, nagy a vele járó jutalom és a rákövetkező megdicsőülés is. Erre gondoljunk, valahányszor apostoli munkáról van szó és ez buzdítson a nehézségek leküzdésére.

Egyébként pedig éljünk a gondjainkra bízott lelkeknek. Minél jobban tesszük ezt és minél tökéletesebben oldódunk fel e feladatban, annál nagyobb mértékben gondol reánk Isten, Aki semmit sem jutalmaz meg annyira, mint a halhatatlan lelkekkel szemben tanúsított önfelédtt gondoskodást és önfeláldozó munkát. Lelkeket bízott reánk, hogy Hozzá vezessük őket, mi pedig nyugodt szívvel bízzuk sorsunkat Őrá, Aki éppoly mértékben nem feledkezik meg rólunk, mint ahogy mi sem feledkezünk meg azokról a lelkekről, akiknél küldetésben járunk.

VIII.

KICSENDÜLÉS

A SZERZETES MENNYEI ÉDESANYJA

Krisztus, az Istenember, közvetlen halála előtt is reánk gondolt. Előre látta keserves küzdelmünket, ijesztő gyengeségünket, megrendítő egyedülletünket és nem akart eltávozni a nélkül, hogy segítene rajtunk.

A keresztfá tövében álló Édesanyja oltalmába ajánlott és gondjaira bízott. Másszóval: Szentséges Anyját hagyta reánk örökölni és ezáltal gondoskodott minden szükségletünkről.

A Szentséges Szűz Krisztus akarata szerint mennyei Édesanyánk és hatalmas pártfogónk. Erre az igazságra mi, szerzetesek különösen akkor gondolunk, midőn a keskeny ösvény egyik váratlan fordulójánál életünk nehézségeivel állunk szemben.

Felemelő tudat, hogy nem vagyunk egyedül és nem járjuk elhagyottan Krisztus komoly követésének meredek útját. Mennyei Édesanyánk is velünk van, hogy kézenfogjon, támogasson, vezessen és minden ballépéstől megóvjon.

Könnyen megállapítjuk, ha visszatekintünk a múltba, hogy mennyit tett értünk. Eddig tapasztalt segítsége határtalan bizalommal tölt el iránta és lényegesen elmélyíti vele szemben táplált szeretetünket. Arra készítet, hogy tökéletes odaadással és őszinte szívvel szolgáljunk neki és ezáltal rójuk le hálánkat. Arra kötelez továbbá, hogy mások előtt is ragyogtassuk kultusza gyönyörű világosságát és izzó apostolává váljunk tiszteletének. Végül arra is készítet, hogy az őt jogosan megillető szolgálatunkat a tökéletes életalakítás, a kifogástalan szerzetesi élet és példás életszentség megbízható alapjára fektessük. Tudjuk, hogy azáltal szolgálunk neki legjobban, ha törekszünk megütni az életszentség mértékét és minden szempontból megfelelni hivatásunknak.

Mennyei Édesanyánk, mint a mondottakból is kitudunk, tengelyszerepet játszik életünkben. Jóra serkentő, magasba ragadó, ambícióinkat a szerzetesi tökéletességben összpontosító Géniusz. Életünk Géniusza, aki nélkül életünk tökéletlen, törekvésünk lanyha és életalakításunk fogyatékos volna.

Mindennek tudatát elevenen őrizzük meg magunkban és arra törekszünk, hogy kapcsolatunkat mennyei Édesanyánkkal minél jobban elmélyítsük. Szükséges tehát, hogy tiszta fogalmat alkossunk magunknak róla, továbbá arról, hogy mit tesz az, gyermekének lenni, és végül a mennyei Édesanya és gyermeke közötti kapcsolatról.

141. Mennyei Édesanyánk

A Szentséges Szűz a szerzetes mennyei Édesanyja. E szeplőtelen anyaság tökéletes szeretetben nyilvánul meg.

Mennyei Édesanyánk izzó szeretet. Nála tökéletesebb nincs. Ezért nevezzük őt a Szép Szeretet Anyjának. Ezért ragaszkodunk hozzá és nem tudunk meglenni nélküle.

Csupa szeretet. Önfeláldozó szeretet. Fájdalmas, aggódó, gondoskodó, előrelátó, megvédő, irányító, vezető és boldogító szeretet.

Jelenlétét életünk minden percében érezzük. Tapasztaljuk, különösen ha veszély fenyeget, nehézségek környékeznek és ütött a megpróbáltatás órája, hogy mennyire aggódó, előrelátó és védelmező a Szentséges Szűz anyai szeretete. Aggódik érettünk, mert ismeri gyengeségünket, félt minket, mert látja, mily heves kísértések környékeznek, mennyi ellentmondásban van részünk és mily nehezen, szinte lihegve haladunk előre a magasbaívelő, keskeny ösvényen. Érthető, hogy aggódik és félt minket. Annyira bizonytalanok lépéseink, oly gyengék vagyunk a küzdelemben, állhatatlanok az úton és oly sokan tűnnek el közülünk nyomtalanul az utat körülengő halálos ködben, a szenvedélyek útvesztőjében. Ettől a balsorstól félt. Ezért olyan aggódó jóságos anyai

szeretete, melynek minden törekvése abban összpontosul, hogy megóvjon gyengeségünktől, megmentsen a veszedelmektől és megőrizzen életünk végéig a keskeny ösvényen. Érezzük, hogy aggódó szeretetében megértő lelkület izzik. Tudjuk, mennyire ismer, mily tökéletesen átlátott rajtunk és mennyire megérti helyzetünket. A legtöbb esetben jobban, mint önmagunk. Ennek köszönjük, hogy nem hagy magunkra, hogy nem gyengül vagy szűnik meg szeretete, midőn annyi alapos okot szolgáltatunk rá és csalódást okozunk neki. Az anyai szeretetben izzó megértő lelkületnek köszönjük pártfogását, segítségét és oltalmát.

Aggódó szeretete megmentő segítségben csendül ki; mert szeret: megért, és mert megért: megsegít. Nem hagy egyedül a válságos órában és kegyelemközvetítésével kieszközlí a döntő győzelemhez szükséges erőt. Ennek és csak ennek köszönjük, hogy még mindig a keskeny ösvényen járunk és lépésről-lépésre közelebb jutunk Krisztushoz. Ennek köszönjük kitartásunkat, állhatatosságunkat, lelki életünk és szerzetesi életünk minden sikerét.

Erre és az ezzel kapcsolatos igazságokra kell gondolnunk, hogy megértsük, mit tett Krisztus értünk, amikor a Szentséges Szűzet adta nekünk Édesanyául. Ezen meglátás világosságában bennünk is derengeni kezd a tökéletes megértés és legalább sejtjük, hogy ki a mi mennyei Édesanyánk és mit köszönünk neki.

142. A mennyei Édesanya gyermekei

Büszkeséggel tölthet el az a tudat, hogy a mennyei Édesanya gyermekei vagyunk. Tudnunk kell, hogy a gyermeket a hálás viszonzszeretet jellemzi. Reánk is vonatkozik ez. Együttal utat mutat és megmagyarázza, hogyan kell máriás gyermekségünket felfogni.

A gyermek hálás viszonzszeretete elsősorban korlátlan bizalomban nyilvánul meg. A tapasztalat bizonyítja, hogy a gyermek senkiben sem bízik annyira, mint szeretett édesanyjában. Mindenben hozzá fordul, mindent meg-

mond neki és mindenben tanácsát kéri. E gyermekded lelkiület határozza meg az Istenanyával szemben a szerzetes magatartását is. Mi is, mint szerzetesek, minden ügyünkkel mennyei Édesanyánkhoz fordulunk, minden apró-cseprő bajunkat megbeszéljük vele és minden vonatkozásban kikérjük tanácsát. Mennyei Édesanyánkkal szemben tanúsított magatartásunkat ennél fogva korlátlan és mindenre kiterjedő bizalom jellemzi. A gyermekded bizalom teljes odaadássá tökéletesül. A mi esetünkben ez annyit jelent, hogy minden bizalmat az Istenanyában összpontosítunk és ennek következtében fenntartás nélkül átadjuk magunkat neki abban a tudatban, hogy jobb kézbe nem is helyezhetnők sorsunkat. Önátadásunk univerzális, mindenre vonatkozik. Teljesen neki szenteljük magunkat, neki ajándékozunk mindazt, ami vagyunk és amink van, és ebben az odaadásban találjuk szerzetesi életünk beteljesülését. Minél tökéletesebben valósítjuk meg önátadásunkat, annál közelebb jutunk Krisztushoz, mert életünk céljához, az isteni Megváltóhoz csak egy út vezet és ez a Szentséges Szűz, az Istenanya.

A bizalomból fakadó önátadás alapozza meg a tökéletes közösséget. Közösségbe lépünk az Istenanyával és lelki vonatkozásban felbonthatatlan egységet képezünk vele. Lelkünk, akaratunk, minden képességünk az ő szeplőtelen egyéniségébe olvadt bele és őbenne találja beteljesülését. Olyan közösség ez, melynél szorosabb nincs. Termékenysége pedig felülmúlhatatlan. Ebből fakad az életünket átizzító lendület, a meglepően nagy cselekvőképesség és acélos kitartás. Minél teljesebb e közösség, annál tökéletesebb szerzetesi életünk és ragyogóbb természetfeletti, Istenben kicsendülő pályafutásunk.

Mária, az Istenanya kiváltságos gyermekei vagyunk. Gyermekségünket hálás viszonzszeretet jellemzi. Ennek beteljesülése a bizalmas odaadáson alapuló bensőséges lelki közösség.

143. Az Édesanya és a gyermek kapcsolata

Az anyát és a gyermeket szoros kapcsolat forrasztja felbonthatatlan közösségbe. E kapcsolat csodálatos. Győ-

zedelmes élet lüktet benne. Erős és termékeny. Megterhelőképes és felbonthatatlan.

Jellemző alapvonása a felülmúlhatatlan elevenség. Életerős, életképes, életet áraszt maga körül és életre nevel.

E kapcsolat elevensége elsősorban abban áll, hogy a kiindulópont, az édesanya, folyton cselekszik, vagyis szünet nélkül ad. Adja és ajándékozza énje legjavát, szeretete tüztét, kegyelemközvetítése gazdagságát és megsegítőereje bőségét. Nem is gondolható másként, mert a tökéletes édesanyát a folytonos önátadás, ajándékozás és odaadás jellemzi. Vonatkozik ez elsősorban az Istenanyára, aki csak gyermekeinek él, s akinek jóságos anyasága szeplőtelen énje önfeláldozó odaajándékozásban csendül ki.

A gyermek szerepe viszont abban áll, hogy szünet nélkül fogadja és elfogadja az édesanya ajándékát, másszóval az édesanyából meríti életerejét, gazdag ajándékával tökéletesíti és fejezi be életalakítását. A gyermek életének minden megnyilvánulásában az édesanya erejének és gazdagságának életképes visszfényével találkozunk. Az Istenanya gyermekében is csak a Szentséges Szűz élete ismétlődik meg. Szerény emberi formára alkalmazva. A gyermekre ennél fogva csak az tartozik, hogy a Szent Szűz ajándékainak szünet nélküli elfogadása által akarjon nemes visszfénye lenni az Istenanya életének és ezáltal dicsőségére válni mennyei Édesanyjának.

A kapcsolat elevenségéhez még hozzátartozik, hogy a gyermek az Édesanyától kapott gazdag erőértéket és ajándékot mindennapi élete és istenszolgálatra tökéletesítésére felhasználja. A lelkiismeretes szerzetes törekszik életét úgy alakítani, hogy az Istenanya kegyelemközvetítéséből merített gazdag életerő ne vesszék kárba, és életalakítása sikere által mennyei Édesanyja dicsőségét szolgálja. A szerzetes, aki ehhez tartja magát, a szó legnemesebb értelmében valósítja meg a Mária-kultuszt, hűséges szolgálója a Szentséges Szűznek, méltó gyermeke a mennyei Édesanyának.

A jóságos Istent nem lehet felülmúlni. A szerzetes, aki követte az Úr hívó szavát, első nagy áldozatát akkor hozta, amikor elszakadt édesanyjától és feláldozta őt az Úrnak.

A jóságos Isten tekintetbe vette szolgája életbevágó áldozatát és oly gesztussal válaszolt nagylelkűségére, amelyre csakis az isteni mindenhatóság képes.

A földi édesanyát, akitől a szerzetes szívszorongva szakadt el és akinek emlékét semmi sem törli el lelkében, mennyei Édesanyával pótolta. Egyszülöttje, Krisztus, Szentséges Anyját állította kiválasztottja mellé. Az eszményi édesanya szeplőtelen szívének kimeríthetetlen kincseivel ajándékozta meg és lehetővé tette a keskeny ösvényen magasba törekvő szerzetes életútját.

Földi édesanyánkért, akit a jóságos Isten bőségesen kárpótolt áldozatáért, mennyei Édesanyát vettünk cserébe. Kötelességünk ennek teljes tudatában alakítani életünket és a szó gyakorlati értelmében bebizonyítani, hogy megbecsüljük édesanyánkat, törekszünk hozzá méltók lenni, és kegyelemközvetítésén alapuló ragyogó életszentségünk által meghálálni aggódóan gondoskodó anyai jóságát.

AZ ÖRÖK BETELJESÜLÉS KÜSZÖBÉN

A keskeny ösvény szemléletének végére értünk és miután e nehéz, de életbevágóan fontos munkát elvégeztük, még egyszer visszatekintünk a megtett útra és egy pillantásba foglaljuk össze mindazt, amire szerzetesi életalakításunk tökéletesülése szempontjából szükségünk van.

144. Az üres kéz

Szerzetesi pályafutásunk végére gondolunk és lélekben Krisztus, Ítélobíránk előtt állunk, Aki számonkéri tőlünk cselekedeteinket.

Hogy állunk előtte? És hogyan állunk meg színe előtt?

Igaz, hogy bízhatunk végtelen irgalmában, megértő jóságában és megváltó szeretetében, de tudnunk kell, hogy abszolút igazságossága ellensúlyozza jóságos irgalmát és tárgyilagos, de szigorú ítéletre készíti.

A döntő pillanatban, mikor elválik örök sorsunk, csak akkor álljuk meg helyünket, ha nem jövünk üres kézzel.

Nincs jogunk rá, miért a jóságos Isten a szerzetesi hivatás keretein belül valóban gazdag ajándékokkal halmozott el. Ajándékának teljességét vettük és ha ennek ellenére üres kézzel jelenünk meg Itélőbíránk előtt, csak önhibánkból történik és jövátéhetetlen következményekkel jár.

Üres kézzel nem akarunk az ítéletre jönni, azért elsősorban tüzes, a jóban megerősödött és minden áldozatra kész akaratot! Nem akkor, hanem már most, mikor még csak szerzetesi életalakításunk további tökéletesítéséről van szó. A kegyelem majd alátámasztja akaratomkat, fokozza cselekvőképességünket és mindig tökéletesebb teljesítményre készítet. Az út ezáltal szabadabbá válik. A nehézségeket könnyen leküzdjük, az akadályokat eltávolítjuk és a kegyelem megmozdító erejével haladunk a keskeny ösvényen és küzdjük fel magunkat a tökéletesség leírhatatlan magasságába.

Nem jelenünk meg üres kézzel isteni Itélőbíránk előtt, ha erre alapozzuk további szerzetesi életünket és acélos akarattal együttműködünk a bőségesen rendelkezésünkre álló isteni kegyelemmel. Ez legyen egyik legfontosabb célunk, egyúttal megingathatatlan alaptörvénye szerzetesi életalakításunknak. Ha pedig — ami emberi gyarlóságunk folytán előfordulhat — ingadozni és tétovázni kezdünk, fontoljuk meg, mennyire szükséges az együttműködés a kegyelemmel, ha nem akarunk üres kézzel megjelenni a jóságos Megváltó előtt, Aki inkább jutalmazni, mint büntetni kívánja azokat, akik Neki szentelték életüket.

A jó akaraton kívül még a jó szándékot is magunkkal kell hoznunk a szerzetesi életbe.

A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy mindent lelkünk isteni Jegyesére vonatkoztatunk. Mindent érette teszünk és viselünk el. Őáltala és Őbenne élünk. Érette küzdünk és Általa akarunk megdicsőülni. Ez a tüzes szándék vezeti minden lépésünket és tökéletesíti minden teljesítményünket. Életünk és szerzetesi jellemalakításunk hűséges kifejezése legyen ennek a jó szándéknak, amely kegyelemteljes tűzével mindent, még a legjelentéktlenebb kötelességteljesítést is tökéletesen átalakít, megszentel és érdemben gazdaggá tesz. Akiben ez a szándék él és működik és aki hosszú életén keresztül sohasem cselekszik ellene, az nyugodtan tekinthet Itélőbírája szemébe. Nincs mitől félnie, mert nem jelenik meg üres kézzel és érdemben gazdagon számíthat az örök élet koronájára.

A jó akarat és a jó szándék alapján teljes és ruganyos munkaerőnket is magunkkal hozzuk a szerzetesi életbe. Tudjuk, hogy az evangéliumi tanácsok követése lelkiismeretes munkát, önfeláldozásteljes, fárasztó és kimerítő tevékenységet követel meg. Tudjuk, hogy a képességet Istentől kapjuk. Nekünk csak élni kell vele és gyümölcsöztetni a bennünk duzzadó, a kegyelem által kiegészített munkaerőt. Ennek tudatában úgy alakítjuk életünket, hogy a bőségesen kapott munkaerő és tehetség tökéletesen érvényesül benne. Megszakítás nélkül dolgozunk Isten dicsőségére, a lelkek javára és munkaerőnként úgy használjuk fel, hogy önmegszentelődésünk, tökéletes életalakításunk és jellemünk kibontakozása alapján végezzük a reánk váró munkát és szolgáljuk a megváltás örök céljait. Ezen feltétel mellett nem kell félnünk az Itélőbíró döntésétől. Nem jelenünk meg üres kézzel, hanem érdemben gazdagon várjuk Annak elismerését, Akiért hosszú életünkön keresztül a legnehezebb munkát is vállaltuk.

Ha nem akarunk üres kézzel megjelenni az ítélet napján, akkor úgy kell megszervezni életünket, hogy minden lépéssel közelebb jussunk Megváltónkhoz.

Krisztushoz törekszünk. Ez életünk magyarázata és ez biztosítja, hogy üres kéz helyett érdemben gyarapodva várjuk a megdicsőülés boldog pillanatát.

145. A szabad út

Ha lélekben az örök beteljesülés küszöbén állunk és Itélőbíránkra várunk, önkénytelenül eszünkbe jut, hogy szerzetesi életalakításunk tartalma és veleje az úttörés kemény munkája volt.

Midőn megkezdtük szerzetesi pályafutásunkat, tekervényes, hosszú út állott előttünk, tele akadályokkal és nehézségekkel. Igazán nem mondhatjuk, hogy szabad volt és minden nehézség nélkül járhattunk rajta.

Ellenkezőleg! Az akadályok és nehézségek oly számosságúak voltak, hogy kemény munkába került az utat szabaddá és járhatóvá tenni. A kegyelem megsegítő ereje nélkül sohasem lettünk volna erre képesek és még így is előfordult, hogy nem tudtunk velük megbirkózni.

Úttörők voltunk egész életünkön keresztül; utat törünk magunknak Isten felé. Ezen út énünkön (önmegszentelődés) és a gondjainkra bízott lelkeken (apostoli munka) keresztül vezetett a beteljesüléshez. Nem volt egyszerű és könnyű. Előbb szabaddá kellett tenni a lelkekhez vezető utat, le kellett győzni énünket, meg kellett törni rossz természetünket és felül kellett múlni magunkban a világot. Azután utat kellett törni a gondjainkra bízott lelkekhez. Itt is számtalan akadály tornyosult előttünk és csak a legnagyobb áldozat árán tudtunk keresztülvergődni és megközelíteni a lelkeket.

Csak így sikerült fokról-fokra magasba fejlődni, Isten közelébe jutni és a szerzetesi szellemnek megfelelően célt érni.

Mint úttörők, kiknek keze kemény munkában kergesedett meg és akiknek lelke nehéz küzdelemben gazdagodott meg, méltán remélhetjük, ha kitartóan továbbfolytatjuk úttörő munkánkat, hogy Isten elismeri teljesítményünket és örök dicsőséggel jutalmazza meg törekvésünket. Ez a tudat erősítsen meg a nagy küzdelemben,

tegyen kitartóvá a nehéz munkában és tartsa ébren bennünk a tüzes reményt, amely oly nagy fokban jellemzi Krisztus úttörőit és Isten országa munkásait.

146. Veronika kendője

Útban vagyunk örök megdicsőülésünk felé és sokat foglalkozunk lelkünkkel. Onkéntelenül eszünkbe jut Veronika kendője. Veronika, e kiváltságos lélek ott állott Krisztus keresztútjának egyik fordulópontjánál és midőn meglátta a vért izzadó, a súlyos teher alatt összeroskadó Megváltót, szánsalom fogja el és egyéb lehetőség híján kendőjét nyújtotta neki, hogy könnyítsen terhén. Krisztus megbecsülte e jóakaratot és megjutalmazta a szeretetet. Használta a feléje nyújtott kendőt és örök emlékül beléje nyomta megkínzott arculata hasonmását. E kendő azóta a kereszténység közös kincse és egyik legértékesebb ereklvéje.

A párhuzam kézenfekvő. Mint szerzetesek mi is ott állunk Krisztus keresztútja egyik fordulópontjánál és a fehér gyolcs helyett lelkünket tartjuk a szerzetesi élet minden tüzes szeretetével és meggyőződésével az élet poros országútján közeledő és keresztjét hordozó, megkínzott Krisztus felé. Ez a gesztus veleje és magva szerzetesi életünknek és törekvésünknek. Az isteni Megváltó elfogadja a feléje nyújtott lelket, mint Veronika kendőjébe, belevési Szentséges Arculata alapvető vonásait és megörökíti benne megkínzott arcát. Másszóval beteljesíti benne a Hozzá való hasonlatosságot és ezzel jutalmazza a szerzetesi életben és szolgálatában tanúsított hűséges odaadásunkat.

Lelkünk Veronika kendője. Magán hordja a Krisztus-arculat alapvető vonásait. Szerzetesi életünk lényege abban álljon, hogy folyton Krisztus felé fordulunk, neki tárjuk fel és feléje nyújtuk kegyelemmegszentelte lelkünket. Lelkünk Krisztus felé fordultságából termékenység, életképesseg és életerő fakad. Erre van szükségünk, ha hűségesen tovább akarjuk járni Istennek szentelt életünk útját és el akarjuk érni a végső célt. Erre töre-

kedjünk, ezért küzdjünk és hozzunk meg minden áldozatot. Akkor nem küzdünk hiába és valóban útban vagyunk örök beteljesülésünk felé. Utunk felett már ott ragyog az ellenállhatatlanul vonzó csillag, amely a boldog másik világnak fényességét árasztja felénk. — Ez a szent-séges Krisztus-arc, mely tökéletes szépségével és természetfeletti tűzével ellenállhatatlanul vonz. Vonz és magával ragad a keskeny ösvény legmerészebb ívelésű szakaszára, ahol már a megtisztultak és tökéletesek járnak, hogy még jobban megtisztulva és tökéletesülve, a Krisztushoz való hasonlatosságot teljesen kidomborítva méltók legyenek lelki arculatukat a mennyei Atya felé fordítani és a beléjük vésődött krisztusi jellemvonásokkal bizonyítani, hogy Isten Egyszülöttje hűséges követői és mint olyanok, a mennyei Atya igaz gyermekei.

IX.
FÜGGELÉK

AZ ELŐJÁRÓ

A 83. zsoltár egyik verse plasztikus elevenességgel vázolja az előjáró sorsát. A Zsoltáros erre vonatkozólag így szól: „Ascensiones in corde suo disposuit, benedictionem dabit legistlator, ibunt de virtute in virtutem.” Szabadon fordítva ez annyit jelent, hogy Isten az előjáró lelkébe ültette a (természetfeletti) magasbatörés, nagyra-vágyás csíráját. Ő (Isten), a törvényhozó, áldását adja, melynek erejével az előjáró erényről-erényre fejlődik.

Isten elsősorban természetfeletti nagyravágyással ajándékozta meg őt. Nem hiúságról, előretörésről, világi pályafutásról van szó, hanem lelki magasbatörésről. Az előjáró tudja, mivel tartozik szerzetének, a gondjaira bízott lelki család mindenegyes tagjának, és ezért, miután Isten magas polcra helyezte, nemes nagyravágyással törekszik megállni helyét és a tökéletes élet-alakítás ragyogó fényességével elárasztani a reá bízottakat. Nagyra vágyik, mert tudja, hogy a gondjaira bízottakat a tökéletes élet végtelen magasságába kell magával ragadnia. Ez a meggyőződés, amely a Szentlélek világosságában érett meg és tömörült élettörvényvé, vezetí minden lépését és irányítja életét.

A Törvényhozó, Isten, Akinek az előjáró közvetítő szerve s jobbkeze, atyai jóindulatának minden szeretetével kíséri nemes törekvését és magasbatörő küzdelmét. Áldását adja, hogy megerősítse, támogassa, tökéletesítse és célhoz vezesse. Áldásában mindaz bennefoglaltatik, amire az előjárónak a célszerű vezetéshez szüksége van. Ez a nyitja minden sikernek és ez könnyíti meg roppant felelőssége terhét. Természetes következménye minden-

nek, hogy az Isten áldásában bővelkedő előjáró élete a tökéletes kibontakozás jegyében áll. Erényről-erényre fejlődik, — mondja a Zsoltáros — vagyis a lelki élet ragyogó pályafutását teljesíti be. Megerősödik az életszentségben és oly tulajdonságokra tesz szert, amelyek bölccsé teszik kormányzatát, hogy valóban az alárendeltek lelki üdvösségét és a közösség érdekét szolgálja.

Az előjáró, aki Isten áldotta és a Szentlélek vezette, ékessége szerzetének és erőssége családjának.

Az ilyen előjáró sohasem téveszti szem elől a híres közmondást:

„Qualis pastor, talis populus” — amilyen a pásztor, olyan a nyáj és tudatában van lelkipásztori, vezetői elhivatottságának. Világosan látja, mennyi függ egyénisége súlyától, a benne felhalmozódott kegyelmi erőtlől és kormányzó bölcseségtől. A jó pásztor munkáját végzi és ezen speciális hivatása mélyíti el benne az érzékeny és kiértett lelkiismeretet.

Nehéz életútján nagy segítségére van kifejlett felelősségtudata. Tudja, hogy szigorúan számonkéri sáfarkodását és felelősség terheli minden reá bízott lélek sorsáért. Tőle fogják számonkérni azokat, akik kormányzata alatt elvesztek és őt fogják megjutalmazni azokért, akiket bölcs irányítása az életszentség útján vezetett. És ha — amint elkerülhetetlen — szenvednie kell és szükségessé válik az életbevágó áldozat, sok egyébtől eltekintve ez az izzó felelősségtudat és a lelkek szeretete fogja őt megerősíteni.

Az előjáró sokat foglalkozik lelkével, egyéniségével, jellemképével, életformájával és a kormányzat módszerével. Lelkiismeretesen ellenőrzi minden lépését, komolyan számot ad magának minden cselekedetéről, éberrel ügyel minden szavára és törekszik hivatalát teljes odaadással ellátni.

Visszfénye akar lenni a jó Pásztornak, Akit ismertek övéi és Aki ismerte övéit. Belőle meríti a kormányzathoz szükséges bölcs szeretetet, lelki finomságot, tapasztalatot és nem utolsó helyen a nagyjelentőségű szerény és mégis minden tekintélyt megalapozó alázatosságot.

A jó Pásztor visszfénye, az előljáró nehéz és meredek úton jár. Kötelességünknek tartjuk őt elkísérni és útravalóval ellátni, hogy időnként legyen mivel megerősíteni lelkét és miből táplálni tüzes, soha el nem apadó lelkesedését.

ÖNMEGSZENTELŐDÉS

A lelkiismeretes előljáró legelső és alapvető kötelessége az önmegszentelődés.

Itt nem abból a szempontból indulunk ki, hogy ő is szerzetes és mint olyan, kötelessége tökéletességre törekedni és életét megszentelni. Jelen megfontolásokban a közösség, az előljáró gondjaira bízott szerzetescsalád érdeke áll előtérben. Ebből a szempontból is nyomaték-kal hangsúlyozzuk, hogy az előljáró alapvető kötelessége életét megszentelni, tökéletességre törekedni, ezáltal alátámasztani kormányzó képességét és méltóvá válni a gondjaira bízott szerzetesek vezetésére.

Az előljáró minden kötelességének kiindulópontja lelki életének mélységes és lelkiismeretes ápolása. Minél jobban meg van győződve apostoli küldetéséről és minél tökéletesebben törekszik eszményképét, a jó Pásztort követni, annál inkább követ el mindent, hogy hasonlóvá váljon hozzá, elteljen szellemével és ezen az alapon teljesítse nemes és felelősségteljes küldetését.

A lelkiismeretes előljáró sohasem feledkezik meg arról a bebizonyult igazságról, hogy a reá bízott közösség lelki java és előmenetele nagyrésztben tőle függ: életszentségének mélységétől, lelki kibontakozásának beteljesülésétől és a Szentlélek kegyelmének benne működő erejétől.

A lelkiismeretes előljáró tökéletesen akarja betölteni hivatását és azért mindent megtesz, hogy kialakuljon kormányzó képessége. Magától értetődik, hogy szerzetesi kormányzatról lévén szó, az Evangélium szellemének és a szerzet jellegzetes küldetésének megfelelően természetfeletti szemszögből látja e nehéz feladatot, és

lelki élete elmélyítése alapján, a kegyelem segítségével, természetfeletti eszközökkel törekszik azt megoldani. Ez a fontos körülmény is arra készíti, hogy mélységes lelki életet éljen és önmegszentelődésén keresztül szentelje meg és tökéletesítse a reá bízott lelkeket.

147. A szent Szabály megtestesülése

A szerzeteselőjáró eleven és meggyőző megtestesülése a szent Szabálynak. Élete eleven szabálykönyv, amelyben az alárendelt, a vezetett mindent megtalál, amire lelki kibontakozásához és a szerzetesi fegyelem tökéletesüléséhez szüksége van.

A szent Szabály iránt tanúsított hűsége által bebizonyítja a gondjaira bízottaknak, hogy a szabálykönyvben minden benne foglaltatik, ami a tökéletesség eléréséhez szükséges. Életét teljesen a szent Szabály előírásainak megfelelően szervezi meg. A hangsúlyt arra fekteti, hogy példát adjon a szent Szabály betartására és életalakítása sikere által megcáfолhatatlanul bebizonyítsa, mennyire alkalmas a szerzetes Szabálykönyve a lelki élet elősegítésére, elmélyítésére és tökéletesítésére. Példaadásával hat a közösségre és életalakításával mutatja meg, hogyan kell a szent Szabály szellemének megfelelően lelki életet élni és hogyan lehet ezen az úton a tökéletesség eszményét megvalósítani. Ha az előjáró nagy gondot fordít erre és tényleg éli a szent Szabályt, akkor ritkán kell alárendeltjeit nyomatékka a szent Szabály fontosságára figyelmeztetnie, vagy a rendelkezésére álló eszközökkel megtartására kényszerítenie. Példája oly meggyőzően hat, hogy mindenki örömmel járja a szent Szabály előírta életutat. Ez csak azt bizonyítja, hogy mennyire fontos az előjáró példája. A gyakorlat is a mellett tanúskodik, hogy az előjáró magatartása a legtöbb esetben döntő befolyással van, mértéke a közösség szellemének és önmegszentelődésben összpontosuló törekvésének.

A lelkiismeretes előjáró szabályhűsége arra is megtanít, hogy hogyan lehet a szerzet jellegzetes szellemét

a mindennapi élet eleven formájába önteni, ezáltal az alapító szándékának megfelelni és a szerzet küldetését megvalósítani.

A szerzetesi élet lényege, mint már említettük, a szerzet szellemének a mindennapi életbe való átültetése és gyakorlati megvalósítása. Ez alapozza meg, mint mondtuk, a szerzetes jellemképét és képezi a lelki kibontakozás Isten-akarta biztos útját. Nagy mértékben elősegíti a beteljesülést, ha az előljáró példaadása által megmutatja, hogy hogyan kell a szerzet szellemét a mindennapi gyakorlat aprópénzére beváltani és az alapító szándékát megvalósítani. Az előljárónak arra is tekintettel kell lennie, hogy alárendeltjei étetalakítását előmozdítsa és bennük megerősítse (a szó gyakorlati értelmében) a szerzet jellegzetes szellemét. Ezáltal nagy hasznukra van, mert példaadásával túlszíti őket az esetleges akadályokon és meggyőzi őket a szerzet szellemének életrevalóságáról, szükségességéről és feltétlen sikeréről.

A szerzetesi szellem egyéni megtestesülése mindig a testület megszilárdulásához és életének elmélyítéséhez vezet. Nagyobb szolgálatot senki sem tehet szerzetének, mint példaadása által hozzájárulni e beteljesüléshez. Az előljáró elsősorban erre köteles. Isten különös kegyelemmel erősíti meg és képesíti hivatala betöltésére. Magas polcra emelte, hogy kegyelme segítségével tökéletes étetalakításának és a szerzet szelleme megvalósításának ragyogó fényességét árássa a reá bízott testületbe. Megkívánja tőle, hogy ezt a feladatot komolyan vegye és lényegesen hozzájáruljon a szerzet élete elmélyüléséhez, tevékenysége kibontakozásához és jövője biztosításához.

Említettük, hogy az előljáró élete — feltéve, hogy e hivatal viselője küldetése magaslátán áll — élő és eleven szabálykönyve szerzetének. Mindenki hozzá pillant fel, magatartásából meríti a szükséges útmutatást és a még szükségesebb lelkesedést. Az előljárónak törekednie kell, hogy mint élő szabálykönyv, minden szempontból megfeleljen a szerzet szükségletének és alátámasztja példája által tökéletes életre és a szerzet szellemének kifogástalan megvalósítására serkentse.

A szerzeteselőjáró ebből a szempontból fogja fel az önmegszentelődés feladatát és azt a szent Szabály hűséges megtartásával oldja meg. Ezen apostoli szándék épp olyan szerepet játszik magasbatorító s életszentségben összpontosuló törekvésében, mint az örök üdvösség kérdése és az önmegszentelődés elkerülhetetlen feladata.

148. Az egyéniség kibontakozása az előljáróban

A szerzetes önmegszentelődése a szent Szabály tiszteletében és megtartásában gyökerezik. Ez azonban csak alap és elindulás. Erre kell tovább építeni, mert a szerzetes szabályhűségével és az önmegszentelődésével egyéniséggé akar válni. Oly egyéniséggé, amely megüti a mértéket, megfelel Isten elgondolásának és összhangban áll a szerzetes életeszményével.

E törekvést minden jóra való szerzetesben megtaláljuk. Fokozottabb mértékben kell meglenni az előljáróban, aki döntő befolyást gyakorol a reá bízott testületre és felelős előmeneteléért. A lelkiismeretes előljáró tehát ebben a tekintetben is megelőz mindenkit és komolyan munkálkodik egyénisége kibontakozásán.

Eszményképe természetesen Krisztus, a jó Pásztor. Az Istenember jellemképének alapvető vonásait akarja saját jellemében megvalósítani, de mint másutt már fejtgettük, teljesen egyéni alapon, az egyéniségében rejlő lehetőségek segítségével. Ennek beteljesülése a következő feltételekhez van kötve:

Az első a józan és tárgyilagos önismeret. Erre mindenkinél szüksége van, fokozottabb mértékben az előljárónak, aki hivatásánál fogva sem nélkülözheti. Ismernie kell jelleme előnyeit és hátrányait, a pluszt és a mínuszt, az értékeket és azok ellenkezőjét. Tudnia kell, mi rejlik lelkében, mire képes, mily hibák lappanganak benne, mitől kell óvakodnia és mit kell elkerülnie. Szüksége van erre, különben nem tudja megvalósítani a krisztusi egyéniséget és jellemképében olyan torz vonások keletkeznek, amelyek lehetetlenné teszik a tökéletes példaadást és a reá bízott közösségre is káros hatással

vannak. Az előljárónak ezt a feltételt nagyon komolyan kell vennie, mert hivatalánál fogva abban a veszélyben forog, hogy a jellemében előforduló tökéletlenségeket észre sem veszi. Magas polcon áll, rendkívüli megtiszteltetésnek van kitéve és nem mindig őszinte, de annál veszedelmesebb hízélgés célpontja. Gyóntatóján kívül alig akad valaki, aki meg meri neki mondani az igazat és figyelmezteti hibáira. Magas állásában annak a veszélynek is ki van téve, hogy a beképzeltség és önámítás hálójába kerül és elvakulttá válik. Megsokszorosított erővel, fegyelmezett tárgyilagossággal kell önismeretét tökéletesítenie, hogy ezeket a hibákat elkerülje és gyarlóságai ellen eredménnyel küzdjön. Csak így bontakozik ki benne a tökéletes, Krisztushoz hasonló egyéniség és csak így válik életalakítása a rábízott közösség javára.

Egyénisége alakításában arra is törekednie kell, hogy életstílusa kiforrott, harmonikus legyen. Ne legyen benne semmi, ami ugrásszerű, logikátlan, kapkodó, bizonytalan és érthetetlen. A tökéletes előljárót az életkortól függetlenül benső kiforrottság és érettség jellemzi. Tudjuk, hogy ez nem magától lesz, hanem hosszadalmas munka, komoly önellenőrzés és acélos fegyelem eredménye. Az előljárónak erre kell törekednie, s miután belátja, hogy önerejéből képtelen célt érni, imádkoznia kell, hogy Isten megerősítse és megvalósítsa benne az érett és kiforrott lelkiséget.

A lelki érettség egyik következménye, ami szintén hozzátartozik a tökéletes egyéniséghez, a kiegyensúlyozott béke és nyugalom. Az előljárónak sohasem szabad elvesztenie a fejét és higgadt nyugalomát, mert ő a rábízott család biztos és megingathatatlan nyugvópontja. A béke, nyugalom és biztonság forrása. Ő árasztja ezt a nélkülözhetetlen és áldást fakasztó szellemet a reá bízottakra és az ő természetfeletti jósaigtól vezetett keze szünteti meg mind a testületben, mind a lelkekben a vihart és őrzi meg Krisztus békéjét. Gyönyörű kötelesség. Sok áldozattal jár. E feltétlen nyugalomra, amit semmi sem zavar meg és ami mindig beválik, csak az képes, aki a kegyelem segítségével szünet nélkül dolgo-

zik egyénisége kibontakozásán és szigorú fegyelemre neveli magát. Másszóval: ezt az eszményt csak az közeli meg, aki komolyan veszi az önmegszentelődés munkáját és a legnagyobb áldozattól sem riad vissza. Az előjáró ennek teljes tudatában cselekszik és nagy súlyt fektet arra, hogy lelkében megszilárduljon Krisztus békéje, mert csak ezáltal válik támpontjává a segítségére utaltaknak. Ezáltal nagy szolgálatot tesz a közösségnek. Biztos alap, megingathatatlan nyugvópont a testületben. Annyira az, hogy a gondjaira bízottak a legnagyobb viharban is nyugodtan és biztonságuk teljes tudatában teljesítik sokfajta kötelességüket, mert védve érzik magukat és tudják, az előjáró biztos vezetése, kiforrott egyénisége és megingathatatlan krisztusi békéje mellett a legnagyobb veszély sem okozhat komolyabb bajt.

A szerzeteselőjáró egyéniségének tökéletességéhez hozzátartozik még a világos, logikus, jól megfontolt elgondolás és hűséges keresztülvitele. Az előjárónak mindig tudnia kell, hogy mit akar, miért kell akarnia azt, amit akar és hogyan viszi keresztül akarátát. Sok függ ettől a közösség életében, mert az előjáró ingadozása, habozása és bizonytalansága magával rántja a testületet és bizonytalanná teszi életét. Az előjáró mindig biztos és céltudatos legyen döntésében és megfelelő eszközökkel gondoskodjék a keresztülvitelről. Fontolja meg előbb, hogy a körülményeknek és kötelességeknek megfelelően mit kell tennie. Döntése ne legyen elsietett, de késlekedő sem. Ha mindent megfontolt, határozzon, hogy elgondolását mily eszközökkel lehet és fogja keresztülvinni. Miután ezt megtette, maradjon végleg elhatározása mellett. Semmi sem árt annyira az előjáró tekintélyének és teszi a kormányzatot annyira bizonytalanná, mint az elhamarkodott döntések, visszavont rendeletek és félbeszakított kezdeményezések. Ezek nagyon rossz megvilágításban tüntetik fel az előjárót és bizonyos körülmények között nehezen jóvátehető kárt okoznak a szerzetnek. Minden egyébtől eltekintve még azt is bizonyítják, hogy az előjáró nem kiforrott egyéniség és hiányzik belőle a vezetéshez szükséges lelki érettség.

Ezeket az igazságokat kell az előjárónak szemmel tartania, midőn fontos döntésekről van szó. Éppen azért szükséges, hogy önmegszentelődésére vonatkozó tervébe az egyéniség kibontakozását és elmélyítését is felvegye.

A szerzetesi előjárót sok szempont kötelezi arra, hogy egyéniség legyen. Isten, Aki magas polcra emelte és súlyos felelősséget rótt rá, mindent megad, hogy azzá váljék. Csak akarnia kell. Ha komolyan akar, Isten együtt akar vele és e kettős akaráson épül fel a tökéletes, a szerzeteselőjárót nagymértékben jellemző egyéniség.

149. A lelkek sáfára

Az előjárót jogosan nevezzük a lelkek sáfárának. Mint a jó Pásztor helyettese, vezetőhelyre került. Rábízták a nyáját és felel érte. Lelkek gondozását vállalta, bizonyos értelemben lelkipásztori munkát végez és eszköze a rábízottak megszentelődésének.

Az előjárónak tehát ebből az okból is önmegszentelődésre kell törekednie, különben nem képes hivatálát ellátni és a rábízott lelkeket vezetni. Önmegszentelődése munkájában ennél fogva a következő szempontokra is tekintettel kell lennie:

Első feladata vezetni, magával vinni a meredek úton és magasba ragadni. Ehhez természetesen lendület kell, benső tűz, kegyelmi erő. Másszóval az önmegszentelődés kemény munkájának értékes gyümölcse. Az előjáró tehát nem mentheti fel magát e munka alól, nem nélkülözheti ezen gyümölcsöket. Nem tud magasba ragadni, ha még nem járt a magasságokban. Nem vihet magával a tövises útra, ha lábát még nem sértette fel a meredek ösvény köves talaja. Nem vezethet, ha még nem ismeri az utat és nem biztos az irányban. Az előjárónak tehát komolyan kell vennie az önmegszentelődést, másszóval szentnek kell lennie, hogy tökéletesen betölthesse hivatását. Ne feledje, hogy nem uralkodni jött, hanem a lelkeket Istenhez vezetni. A kettő lényegesen különbözik egymástól. Uralkodni kegyelem nélkül is lehet. Lelkeket vezetni nem. Ha valaki mégis megkísérli, ráillik, amit az írás mond,

hogy vak vezet világtalant és a végén mindketten az árokba fordulnak.

Súlyosbítja e kötelességet, hogy az előjáró nemcsak egyeseket, hanem közösséget vezet. Egyeseket sem könnyű vezetni, mert ehhez is sok kegyelem, fegyelmezett önuralom, lelki finomság, tapintat és érett tapasztalat kell. Közösséget vezetni, Isten akaratához idomítani és a szerzet szellemét megvalósítani benne, a legnehezebb küldetések közé számít. Össze kell egyeztetni a különböző temperamentumokat, érdekeket, képességeket, közös nevezőre kell hozni a különböző egyéniségeket, összetartásra kell készíteni azokat, akik gyakran, természetüknél fogva széjjelhúznak. Abroncsként kell összefogni a közösséget, hogy mindenkor meg legyen az egység, az egyöntetű munka és a közös törekvés. Mily nagy feladat ez! Mennyi kegyelmet és hozzáértést kíván! Mily szentnek kell lennie annak, aki erre vállalkozik!

A szerzeteselőjárónak ezenkívül még kell előznie a veszedelmeket. Távol kell tartania a szerzettől a káros benyomásokat, kártékony szellemet és mindazon tényezőket, amelyek olyan gyakran settengnek a kolostorok körül és keresnek bebocsátást. Éleslátás kell ehhez, ami viszont az életszentség egyik fontos gyümölcse. Kell hogy az előjáró a kegyelemben és az életszentségben megerősödött, acélosan megszilárdult ember legyen, különben nem tud megküzdeni a szerzet életét környékező veszedelmekkel.

Vannak belső veszedelmek is, amelyek ellen szintén küzdenie kell a jó előjárónak. A rábízott egyéneket szintén meg kell védeni e veszedelmektől, amelyek egyénenként és esetenként változnak. Ehhez nagy előrelátás és mélységes emberismeret szükséges. Az ingadozókat meg kell erősíteni, ami viszont kifogyhatatlan türelmet és szeretetet és mélységes megértést tételez fel. A visszaesőket sem szabad elhanyagolni. Rajtuk is segíteni kell, ami rendszerint a megbocsátás jóságos szellemét kívánja meg. A sokfajta és kicsinyes emberi gyöngeségek ellen is fel kell venni a harcot, nehogy elharapódzzanak és aláássák a közösség életét. Ehhez sok lelki finomság, tapintat és

buzgóság szükséges. Alázatosság is, mert azok, akikben a gyarlóság ellen küzdünk, könnyen félreértik szándékunkat és akadályokat gördítenek utunkba. Mindezt el kell viselni. Meg kell érteni és fell kell áldozni az Úrnak engesztelésként azokért, akik leginkább rászorulnak. Mindez kiforrott, jól megérett életszentséget tételez fel. Az előjárónak valóban szentnek kell lennie, különben nem méltó visszfénye és helyettese a jó Pásztornak, Aki nem átalította életét is feláldozni a rábízottakért.

Az előjárónak egyéniségével kell hatni a lelkekre. A fegyelem eszközei sok esetben nem elegendők. Ha csak ezeket alkalmazza, nem ér célt és nem eszközli a lelkek megszentelődését. Hatni a lelkekre csak az tud, akiben a kegyelem tüze izzik, a Szentlélek működik és aki az életszentség útját járja a mindennapi élet számos veszedelmei között. Az előjáró, aki ezt a feltételt nem teljesíti, lehet a fegyelem öre, megkövetelheti a szent Szabály betartását, lehet az is, hogy külsőleg eredményt ér el és külsőleg fegyelmet tart a közösségben, — bensőleg azonban nem lesz eredménye, mert nem hat a lelkekre, nem győzi meg őket és nem ragadja őket magával az életszentség kegyelemteljes magasságába. A lelkek irányítása viszont e nélkül nem sokat ér, alig számít az Úr előtt.

*

Szent Bernát mondotta: „Praesis, ut prosis” — légy előjáró, hogy hasznot hajts. Itt természetesen a lelkek hasznáról, a megszentelődésről és tökéletesülésről van szó. Ennek beteljesülése nagy mértékben az előjáró kezébe van letéve.

Nagy felelősség! Terhét csak azzal könnyíti a hivatásához hű előjáró, hogy kiforrott komolysággal és teljes odaadással járja az életszentség útját. Magasba törekszik. Nemcsak azért, hogy Krisztussal együtt megdicsőüljön, hanem azért is, hogy magával vigye azokat, akiket a jó Pásztor felelősségteljes gondjára bízott.

A SZENT SZEGÉNYSÉG SZEREPE A SZERZETESI KORMÁNYZATBAN

150. A szent szegénység gyakorlata a mai életben

A szent szegénység a tapasztalat bizonyítéka szerint nagy és fontos szerepet játszik a szerzetesi kormányzatban. Az előjárónak tudnia kell ezekről és világos fogalmat kell alkotnia magának a gyakorlatban legjobban beváló elvekről. A szerzeteselőjárónak nagy súlyt kell fektetnie arra, hogy a szegénység szelleme a szerzet hagyományának és az egyházjog előírásának megfelelően meg legyen a testületben. Kell hogy eleven legyen és minden szempontból irányítsa a testület életét. A szerzeteselőjáró nagy mértékben járul hozzá beteljesüléséhez. Sok szempontból csak tőle függ, hogy mennyire eleven e szellem és mily mértékben felelnek meg az egyének a vele járó követelményeknek.

A mai életkörülmények, mint tudjuk, megnehezítik a szent szegénység betartását. Ezek annyira ismereteseek, hogy nem tartjuk szükségesnek részletbe bocsátkozni. Az előjárók figyelmét azonban felhívjuk, hogy a kedvezőtlen körülmények még nem elegendő ok a szent szegénység szellemének elhanyagolására. Ne alkalmazkodjunk tehát szükségesen felül a modern életfeltételekhez. Az ügyes és tapasztalt előjáró megtalálja a módját, hogy hogyan egyeztesse össze a szent szegénység szellemét az életkörülményekkel és hogyan alkalmazza a mindennapi gyakorlatra. Lehetséges, hogy ebben egy és más szükségyszerűen a mai körülményeknek megfelelően alakul. A szellemnek azonban — és ezen van végelemzésben a hangsúly — azonosnak kell lennie őseink és az alapítók felfogásával.

A szerzeteselőjáró ne tévessze szem elől, hogy a szent szegénység ellen irányuló lazulások vagy visszaélések az ő lelkiismeretét is terhelik. Tudnia kell, hogy a rábízott közösségben fennálló fegyelemért felelősség terheli és egykor ezt is számonkérik tőle.

Ne feledjük, hogy a mai, csak anyagi értékek felé

fordult korszakban nekünk szerzeteseknek kell a legjobb példával előljárni és megmutatni az anyagiakhoz való ragaszkodástól függetlenített élet felbecsülhetetlen előnyét. Ezáltal elérjük, hogy a világ feleszmél és kevesebb elfoglaltsággal kezd foglalkozni a lelki értékekkel és kevésbé lesz kapható az anyagi bővelkedésre vonatkozó káros túltengésekre.

Eszményi szegénységünk által részben azt is jóvá tehetjük, amit a világ ezen a téren vét és engesztelő áldozat lehetünk a szerzetesi élet oltárán. Ezek és hasonló megfontolások készítsék a szerzeteselőjárót, hogy éber figyelemmel ügyeljen a szent szegénység szellemének beteljesülésére. Tegye ezt abban a tudatban, hogy a szent szegénység szellemét a gyakorlatban is komolyan ápoló szerzetek bensőleg mindig megerősödtek, elterjedtek a világban és termékeny működést fejtettek ki. Azok a testületek viszont, amelyek idővel eltértek az alapító-akarta gyakorlattól és nem vették komolyan a szent szegénységet, drágán fizettek könnyelműségükért.

151. A szent szegénység az előljáró életében

A szegénység fogadalmát megtartani és szellemét megvalósítani elsősorban az előljáró kötelessége. Az Úr magas polcra emelte őt. Kell hogy onnan, vagyis az előljáró életalakításából ragyogó fényesség, a tökéletes példaadás világossága áradjon a szerzetestestületbe.

A szerzeteselőjárónak a szent szegénység fogadalmát példás fegyelemmel kell megtartania. Oly mértékben köteles a szent szegénység szellemét megvalósítani, hogy életalakításából mindenki megtanulja a fogadalmat megtartani és elteljen a szent szegénység szellemével.

Az előljáró példája általános legyen és mindenre vonatkozzék. A legcsekélyebb dolgot sem szabad elhanyagolnia és mindenben a szent szegénység követelménye szerint kell eljárnia.

A szerzeteselőljáró eszményi szegénysége elsősorban a gyönyörű erény szellemét árássa a testületbe. Igénytelenségre és szerénységre nevei alárendeltjeit

(hogy csak a gyakorlati útmutatásoknál maradjunk). Jó-maga mindenben az igénytelenség és szerénység megtestesülése legyen és példájával mutassa, hogyan kell ezen a téren célt érni. Példaadása tökéletes legyen, hogy meggyőzze alárendeltjeit az igénytelenség és szerénység magasfokú értékeiről és ezáltal fölöslegessé tegyen minden figyelmeztetést, megrovást vagy más fegyelmi eszközöket. Minél igénytelenebb és szerényebb az előljáró személyére és szükségleteire vonatkozólag, annál könnyebben fogja az alárendeltnek néha túlzott igényeit lefokozni és elérni, hogy ők is a szerzetesi szegénység követelményeinek megfelelően éljenek.

Ami pedig a mindennapi gyakorlatot illeti, a következőkre kell ügyelni:

Az asztalnál, ami az étkezést és az ellátást illeti, alkalmazkodjék tökéletesen a közösséghez. Sohase tegyen kivételt és akarjon jobbat vagy többet annál, amit a közösségnek nyújtanak. Időközökben vagy titokban se vegyen magához semmit, mert eltekintve minden egyébtől, ez amúgy is kitudódik, rossz vért szül és a legtöbb esetben szeretetlen vagy gúnyos megjegyzésekre ad okot. Kivételt csak betegség esetén engedjen meg magának, vagy amikor az orvos lelkiismeretes vizsgálat után diétát ír elő. De ebben is mértéktartó legyen, nehogy a többieket megbotránkoztassa és a hasonló elbánásban részesülő szerzettársait túlzott követelésekre nevelje.

Előfordulhat, hogy alárendeltjei szeretetből és tiszteletből kivételt akarnak tenni vele. Ezt sohase engedje meg és minden hasonló kísérletezést a legnagyobb eréllyel utasítson vissza. Köszönje meg a kedves figyelmet és emlékeztesse alárendeltjeit, hogy az előljáró éppúgy köteles szerzeteséletet élni, mint a többiek. Nem egy előljáró volt kénytelen erre vonatkozólag erélyesen fellépni, és oly esetről is van tudomásunk, amikor fegyelmi eszközök használata vált szükségessé, hogy egyesekkel megértesse, mennyire nem akarja a kivételt.

A szerzeteselőljáró a ruházatban is példás szegénységet tart. Ruhája és fehérneműje ne legyen jobb annál, amit a többieknek ad. Gondoljon arra, hogy ő mint csa-

ládó, köteles a gondjaira bízottakról gondoskodni. Első-sorban alárendeltjeire és ne önmagára gondoljon, nehogy midőn az Udvözítő majd számonkéri cselekedeteit, felel-nie kelljen azért, hogy túlságosan szegényesen látta el a rábízottakat, míg önmagával szemben bőkezű volt. Ne feledje, hogy ezáltal, eltekintve minden természetfeletti előnytől, alárendeltjei jóindulatát is megnyeri és meg-könnyíti a kormányzást. A szerzetesek is emberek és semmit sem becsülnek annyira, mint ha valaki szeretettel és önzetlenül gondoskodik róluk és csak akkor gondol magára, amikor a többiek szükséglete már tökéletesen fedezve van. A szerzeteselőjáró inkább akarjon adni, mint kapni és mindig többet adjon, mint amennyit ő akar kapni a szerzettől.

Ugyanez áll a lakhelyre vonatkozólag is. Az előjáró lakása semmiben se különbözzék az alárendeltékétől, főleg ami a berendezést illeti. Reprezentációs helyek természetesen szükségesek és kivételt képeznek. Az előjáró lakása azonban nem reprezentációs hely és alaposan megkülönböztetendő az ilyen termektől. Az előjáró ne is tűrje, hogy lakása ily helyé váljék. Óvakodjon attól, hogy lakóhelye idővel a szerzetház múzeumává váljék, ahol minden, ami értékes és szép, felhalmozódik. Ne szedjen össze mindent és ne aggassa tele lakása falait a leg-szebb képekkel. Inkább arról gondoskodják, hogy a ház többi helyiségei legyenek a szükségessel ellátva és a szent szegénység keretein belül ízlésesen berendezve.

Nagy figyelmet kell fordítani a pénzkezelésre. Soha-sem engedheti meg magának, hogy magánpénze legyen, mert ezáltal nemcsak a szent szegénység, hanem előjárói tisztsége ellen is súlyosan vétene és komolyan visszaélne felettes előjárói bizalmával. Könyvelése példás, pontos és minden szempontból kifogástalan legyen. Ne feledje, hogy minden bejegyzésért felelős és az Úr egykor a leg-kisebb összeget is számonkéri és a mulasztást is bünteti. Nagyobb kiadásokról, a szabályok előírják, kérdezze meg tanácsát, felettes előjáróit és sohase cselekedjék ezektől függetlenül.

Terveiben, legyenek azok mégoly jók és célszerűek,

mindig higgadt, megfontolt, elővigyázatos és józanítéletű legyen, nehogy a túlságos tervezetések adósságokhoz vezessenek, amelyeket csak nagy áldozatok árán lehet törleszteni. Legyen elővigyázatos különösen a vállalkozó szellemű világiakkal (kereskedők, szállítók stb.) szemben. Ezek csak a saját érdekeiket tartják szem előtt és nagyon gyakran megfontolatlan kiadásokra készítenek az előjárókat, amelyeknek a szerzet vallja kárát. Kellő tanács, kérdezősködés és megfontolás nélkül soha ne döntsön. Fontolja meg végül, hogy a szerzet vagyonának csak kezelője, nem pedig tulajdonosa. Felelősséggel tartozik nemcsak Istennek, de a szerzetesi közösségnek is.

A fő az, hogy a szerzeteselőjáró szerezze a szegénységet, akarja viselni igáját és minden cselekedetéből a szegénység szelleme áradjon. A többi nyugodtan az isteni Gondviselésre bízhatja. Az majd gondoskodik a szerzetes-család szükségleteiről és megerősíti az alárendelteket a szent szegénység szellemében.

152. A szent szegénység az alárendelték életében

A szerzeteselőjárónak gondoskodnia kell, hogy a szent szegénység az alárendelték életében is tengelyszerepet játsszék.

Alapvető feladata, hogy alárendeltjeit a szent szegénység szellemében nevelje. A fősúlyt arra fektesse, hogy a szegénységet valóban szeressék, meg legyenek győződve értékéről és akarják vállalni mindazt az áldozatot, ami vele jár. Arra törekedjék, hogy a rábízottak ne csak fegyelmi szempontból és kényszerből gyakorolják a szent szegénységet, hanem izzó, tüzes, minden áldozatra kész meggyőződésből. Akkor tökéletes lesz a szerzetházban a fegyelem és biztosítva a jövő, mert az isteni Gondviselés bőségesen gondoskodik azokról, akik önként és a legmagasabb lelki szempontból vállalják a szent szegénység lelki igáját.

Ne tűrje meg a szent szegénység ellen elkövetett kihágásokat. Tanúsítson szeretetteljes, de kemény ellenállást és győzze meg a hibázókat cselekedetük helytelen-

ségéről. Csak akkor büntessen és alkalmazzon fegyelmi eljárást, ha a jó szó nem használ, a meggyőződés hiányzik és súlyos visszaélésekről van szó.

Jogos és megindokolt kéréseket mindig vegyen tekintetbe, feltéve, hogy azokat a kellő, fegyelmezett és a szent szabály megkövetelte tisztelettel adják elő az alárendeltek. Erre vonatkozólag tartsa be szigorúan a szent szabály és az egyházjog előírását és adja meg mindazt, amire a gondjaira bízottaknak valóban szükségük van, nehogy alkalmat szolgáltasson felesleges zúgolódásra.

Ne legyen fukar és szívesen akarjon, amennyiben a szent szegénység megengedi, örömet szerezni. Egy kis figyelmesség vagy csekély ajándék még nem kihágás (az előljáró részéről) a szegénység fegyelme ellen. Ellenkezőleg. Megjutalmazza az alárendelteket és erőteljesen serkenti őket, hogy továbbra is küzdjenek a szent szegénység eszményi beteljesüléséért. Ebből természetesen nem következik, hogy túlzottan bőkezű, különben a helyett, hogy jót tenne alárendeltjeivel, csak elkényezteti őket és fokozza igényeiket. Itt is az arany középutat kell választani.

Figyelmét a mindennapi ellátás kérdése se kerülje el. Gondoskodjék, hogy a táplálék elegendő s valóban tápláló legyen. E téren se tűrje meg a hanyagságot és ügyeljen, hogy a táplálék gondosan legyen elkészítve. Ezt nem ingyencséből teszi, hanem azért, mert a gondosan vezetett konyha által felesleges megbetegedéseket és egyéb kellemetlenségeket előzünk meg. Gondoljon arra, amit Avilai Szent Teréz és Loyolai Szent Ignác olyan szívesen hangoztattak: ha az ellátás körül nincs komoly baj, akkor a fegyelmet is könnyebb fenntartani. Sohase akarjon a szerzetesi közösség ellátásának rovására bizonyos összegeket más célra megtakarítani, mert ez nem vezet jó eredményhez. A mai élet a szerzetestől komoly és súlyos munkát kíván, szüksége van tehát célszerű táplálékra. Természetes, hogy itt sem tűri a túlzásokat. Nem fényűzésről, duskálkodásról van szó, hanem a testi erők szükséges fenntartásáról.

Ne nagyon tűrje, hogy a gondjaira bízottak az étke-

zés idején kívül is vegyenek magukhoz táplálékot, kivéve az orvos által meghatározott eseteket. Ez a szent szegénység és egyáltalán a fegyelem ellen van. A komoly szerzetes ezen a téren is rendet tart. Édességek, cukorkák és egyebek rendszeres élvezete nem jó világot vet a szerzetesre. Az előljárók gondoskodjanak róla, hogy ez minél kisebb mértékben forduljon elő. Legfeljebb csak ünnepek alkalmából vagy jutalomképen szerepeljenek. De ne legyenek napirenden és ne duzzasszák a szerzetesek zsebeit. Ez — a szabálytól eltekintve — a hozzánk illő komolyság rovására is volna.

Különös gondot fordítson az előljáró az öregekre és betegekre, mert ezek szorúlnak leginkább szerető figyelmére és jóságos védelmére. Adja meg nekik mindazt, amire a kezelőorvos szerint szükségük van és ne fukarkodjék a szeretetteljes és figyelmes gondoskodással. Érezze, hogy szeretet veszi őket körül, nem esnek a közösség terhére és minden megtörténik egészségük helyreállítására vagy utolsó napjaik megkönnyítésére.

Nevelje alárendeltjeit is, hogy tiszteljék, szeressék és gondozzák az öregeket és betegeket, hogy Isten áldását biztosítsák maguknak és az egész testületnek. Ez egyébként kötelesség, mert a szerzet tartozik a szent szegénység keretén belül meghálálni a sok munkát, amit ők a szerzet szolgálatában végeztek és a sok áldozatot, amit érte hoztak. Lássák, hogy a szerzet a szó gyakorlati értelmében édesanya, aki nem feledkezik meg a neki tett szolgálatokról.

A szerzeteselőljáró legyen mindig szeretetteljes és jóságos alárendeltjei rokonaival szemben. Ne tűrje azonban, hogy visszaéljenek a helyzettel és a szerzet terhére váljanak. A szent szabály és a kánonjog pontosan körülírják, hogy a szerzet mivel tartozik tagjai elszegényedett, nehéz sorsba jutott rokonainak. Az előljáró pontosan ehhez tartsa magát. A rokonságra vonatkozólag még meg kell jegyeznünk, hogy helyénvaló a kellő óvatosság. Meg kell nekik adni az őket megillető szeretetet, de nem szabad megtérni, hogy folytonos látogatásokkal, ki-bejárásokkal, pletykákkal és hasonló egyebekkel a szerzetes-

ház fegyelmét lazítsák, nyugtalanságot okozzanak, a szerzet tagjait a kötelességteljesítéstől elvonják és a testületnek lelkiileg kárt okozzanak.

Nem szabad megengedni, hogy beleszóljanak a testület ügyeibe, és annak sem szabad előfordulnia, amire a lelkiismeretes előjáró különösen ügyel, hogy a szerzettagok rokonságuk ügyét a szerzet érdekei elé helyezték és inkább rokonságuk, mint a szerzet érdekét szolgálják.

Az előjáróknak még azt a tanácsot adhatjuk, hogy jól teszik, ha rokonságukat távol tartják a háztól. Nem azért, mintha nem volna joguk arra, amit a többieknek is megengednek, hanem azért, mert ezt az okosság és az előrelátás úgy kívánja. Ezáltal elejét veszik a mendemondáknak és nem keltik azt a látszatot, hogy a rokonok befolyása alatt állnak vagy őket a megengedett mértéken felül segítézik.

Mi szerzetesek a szent szegénységgel jegyeztük el magunkat. A szerzeteselőjáró lelkiismeretbeli kötelessége és feladata örködni, hogy e gyönyörű kapcsolat soha meg ne lazuljon, mindig mélyebbé és tökéletesebbé váljon. Az előjáró másszóval a szent szegénység apostola, aki ragyogó példaadásával, felülmúlhatatlan buzgósággal és izzó szeretetével tanítja a rábízottakat a szent szegénység szeretetére, amely előfoka a tökéletes isteni szeretetnek, vagyis a teljes önátadásnak.

A SZENT ENGEDELMESSÉG SZEREPE

A SZERZETESI KORMÁNYZATBAN

A szent engedelmesség mindenkit kötelez, az előjárót is. Sőt! Őt kötelezi elsősorban.

Az előjáróknak kell megmutatni a mindennapi gyakorlatban, hogy a tökéletes szerzetes hogyan engedelmeskedik, mily komolyan veszi az engedelmesség szellemét és mily lelkesedéssel törekszik az engedelmesség fegyelmének sziklaszilárd alapjára felépíteni életét.

Az előljáró, mint minden szerzetes, — erről egyébként már megemlékeztünk — az engedelmesség fegyelmeire vonatkozólag is az isteni akaratból indul ki. Ezt tartja élete és erkölcsi törekvése legfőbb törvényének és hozzá alkalmazkodik. Minden erejével azon van, hogy mindenben Isten akaratát keresse és teljesítse.

A gyakorlatban ez több fontos irányelv megvalósítását teszi szükségessé. Az alábbiakban ezekkel akarunk foglalkozni.

153. Az engedelmesség az előljáró életében

Az előljáró élete is a szent engedelmességre van felépítve.

Mint minden szerzetes, ő is Isten akaratát kívánja teljesíteni, és ezt a következő módon teszi:

Elsősorban a szent szabálynak, a szerzet alkotmányának engedelmeskedik tökéletesen. Példásan megtartja a szabályt és mindenben a szerzet alkotmánya szerint cselekszik. Előfordulhat, hogy alárendeltjeit felhatalmazása keretein belül egyes pontok alól kénytelen felmenteni, jómaga azonban sohasem él hasonló felmentésekkel, vagy csak akkor, ha elkerülhetetlen. Ezt azért teszi, hogy példát adjon és megmutassa, mily komolyan kell venni a szerzet szabályait. Ezenkívül azért is, hogy bebizonyítsa a gondjaira bízottaknak, mennyire kötelezi az engedelmesség fogadalma az előljárót is és mily nagy mértékben tartozik ő is meghajolni a szent szabály Isten-adta tekintélye előtt.

A szerzeteselőljárónak van még egy fölöttes hatósága: ez a szerzet szelleme. A fellebbvaló az első, aki köteles e szellemet ápolni, igényének megfelelni, jópéldával előljárni és mindenben szerinte cselekedni. Másszóval, meghajolni a szerzet szellemének a dicsőséges múlt századaiban gyökerező, őseink példája által megszentelt nagysága és tekintélye előtt. Arra törekszik, hogy életalakítása eleven és meggyőző kifejezése legyen e szellemnek és mindenkit hasonló cselekvésre készteszen.

Minden előljárónak megvan a maga felsőbb hatósága.

Természetes, hogy engedelmességgel tartozik neki. Ezen a téren is példát kell adnia, hogy az alárendeltek megtanulják az engedelenség fegyelmének gyakorlatát, a magasabb előjárók tiszteletét és törekedjenek Isten-adta méltóságukat elismerni és rendelkezésüket minden szó és kritika nélkül keresztülvinni. Nincs szebb és ragyogóbb példa annál, ha az előjáró példás fegyelmet tanúsítva a közösség szeme láttára tisztelettel meghajol feljebbvalója előtt, alázatos lelkülettel veszi utasításait és mindenben irányítása szerint cselekszik. Különös hatással van, ha az alantas előjáró lényegesen idősebb feljebbvalójánál. Ha e körülménység ellenére is fegyelmezetten és szívesen engedelmeskedik, akkor valóban meggyőzi alárendeltjeit az engedelenség értékéről és megtanítja őket fegyelmet tartani.

Az előjáró feljebbvalója iránt mindig tökéletes bizalmat tanúsít.

Kormányzata ügyes-bajos dolgait őszinte lélekkel tárja fel előtte, szívesen kér tőle tanácsot és fogadja utasításait. Semmit sem titkol el előtte és minden gesztusával bizonyítja, hogy csak Isten helyettesét és az isteni akarat közvetítőjét látja benne.

Az alárendeltek elől gondosan eltakarja a magasabb előjárók esetleges emberi gyarlóságát, sohasem beszél róla, a legkisebb kritikát sem engedi meg magának és mindig azon van, hogy őket a tökéletesség színében tüntesse fel. Ezt nem érdekből teszi, amennyiben hízelegni akar feljebbvalóinak, hanem azért, hogy a magasabb előjáró tekintélye az alantasok szemében soha csorbát ne szenvedjen és a fegyelem e miatt ne lazuljon.

Az előjáró, aki a gondjaira bízottaktól megkívánja az alárendeltség komoly fegyelmét, jómaga ad példát és mindenben mint a ruganyos és fegyelmezett alárendeltség eszményképe cselekszik.

Az előjáró minden áldozatot meghoz az engedelmeség beteljesüléseért. Magasabb szempontból engedelmeskedik, nem keresi az emberi érdekeket és előnyöket, nem érzékenykedik, ha feljebbvalói történetesen félreértik vagy esetleg nem ismerik el érdemeit és sohasem érez-

teti alattvalóival ebbeli nehézségeit. Ha keresztről van szó, szótlanul és némán viseli a keresztet és önfeláldozásával azon van, hogy a szerzetben mint összekötő kapocs az alárendeltek és a magasabb előljárók között megszilárdítsa és tökéletesítse az engedelmisségen alapuló fegyelmet.

154. Az engedelmisség az alárendeltek életében

Ahhoz, hogy az alárendeltek példásan engedelmeskedjenek és az engedelmisség szelleme minden vonatkozásban megvalósuljon, kettő szükséges: az alárendeltek fegyelmezett engedelmeskedni akarása és az előljáró bölcs kormányzata.

Tudjuk, hogy bölcs, körültekintő, tapintatos kormányzattal sok bajt el lehet kerülni és az alárendeltek számára az engedelmisség eszményi igáját lényegesen meg lehet könnyíteni.

Az ideális kormányzathoz szükséges adottságokról másutt emlékeztünk meg. Itt csak a mindennapi gyakorlatra vonatkozólag állítjuk fel a nélkülözhetetlen alapelveket.

Az előljárónak sokat kell imádkoznia és elmélkednie, ha tökéletesen akar kormányozni. Az imádság útján tesz szert a megsegítő kegyelemre és az elmélkedés termékeny talajából meríti a természetfeletti világosságot, amely rámutat a helyes útra és megóv a melléfogásoktól. Az előljáró, aki nem kéri az imádságban Isten megerősítő kegyelmét és keveset elmélkedik, sohasem fogja hivatalát tökéletesen betölteni és mindig nagy megterheltséget fog jelenteni mind az alárendeltek, mind a szerzetesi testület számára.

A tapintatos előljáró sokat foglalkozik alárendeltjei egyéniségével. Elsősorban tiszteli minden alárendeltjében az egyéniséget és amennyiben a fegyelem megengedi és a bölcsesség megkívánja, alkalmazkodik hozzá. Tanulmányozza a különböző egyéniségeket, törekszik őket megközelíteni és megérteni. Igyekszik beleilleszkedni helyzetükbe és szemükkel, tehát „alulról” látni a

dolgokat. E feltétel mellett sok mindenre rájön, amit eddig mint előjáró nem is sejtett. Ezáltal bővül ismerete és tapasztalata, továbbá oly meglátásokra tesz szert, melyeknek a kormányzatban nagy hasznát veszi. Csak ezen az alapon válik lehetővé az, ami a kormányzatban nagy szerepet játszik és amit egyéni kezelésnek nevezünk. A bölcs előjáró nem húzza egy kaptafára embereit, és az imént vázolt meglátások alapján egyénileg foglalkozik mindenkivel, egyénileg vezet mindenkit és ezáltal hihetetlen módon megkönnyíti önmagának a kormányzat gondjait és alárendeltjeinek az engedelmisséget.

Az engedelmisség igáján még azzal is igyekszik könnyíteni, hogy hivatkozik a szerzetes jóakarására és figyelmezteti, hogy a fogadalma által egyszersmindkorra az engedelmisség áldozatára tökélt el magát. Áldozatkészségéhez apellál és ezzel serkenti példás engedelmisségre. Hivatkozik ezenkívül az engedelmisség gazdag érdemére és valahányszor megköveteli a fegyelmezett engedelmisséget, mindig feltárja a természetfeletti motívumokat és utal összehasonlíthatatlan szépségükre. E feltétel mellett alig fordulhat elő nagyobb nehézség vagy összeütközés, és a tapasztalat bizonyítja, hogy e módszer még a legkeményebb és csökönyösebb akaratot is megtöri és a fegyelmezett engedelmisség igája alá hajlítja.

Az előjáró alárendeltjeivel szemben a fegyelmezett engedelmisség érdekében is hangoztatja a közös célt és közös érdeket. Megmagyarázza nekik, hogy a közös cél érdekében mennyire szükséges az engedelmisség, amely mindenkit a maga helyére állít, megszervezi a közös munkát és ezáltal úgy vezet, hogy mind az egyén, mind a testület elérje célját. Az engedelmisség érdekében is lelkesíteni kell a közös célból összpontosult ambíciókat és arra kell nevelni az alárendelteket, hogy a közösség érdekében és az engedelmisség segítségével minden áldozatot meghozzanak.

A bölcs előjáró példájával tanít engedelmisségre és sohasem kíván alárendeltjeitől olyasmit, amit jómaga meg nem tenne, vagy a közösség szemeláttára még meg

nem tett volna. Olyan előjárónak, aki példájával nevel, könnyű engedelmeskedni, és az élet bizonyítja, hogy a gondjaira bízottak tényleg engedelmeskednek neki. Szükséges tehát, hogy az előjáró elsősorban önmaga vállalja, ha a körülmények megengedik, a legnehezebb és leghálátlanabb munkát és csak miután ezt megtette, kívánja meg alárendeltjeitől, hogy hasonlóképpen cselekedjenek. Biztos lehet, hogy megteszik, mert példája áttűzesítette és meggyőzte őket, másrészt meg szégyenlenék azt meg nem tenni, amitől előjárójuk sem riadt vissza.

A bölcs előjáró elnézéssel kezeli alárendeltjei gyarlóságait. Nem büntet könnyen, nem él megtorló eszközökkel, ha nem elkerülhetetlenül szükséges. A jó példán kívül arra is törekszik, hogy mindenkit figyelmeztessen gyarlóságára és törekedjék őt attól megszabadítani. Ezt szeretettel és megértéssel teszi, az egyéni közeledés alapján. Minél izzóbb benne a szeretet és nagyobb a megértés, annál tökéletesebb visszhangra talál alárendeltjei lelkében és könnyebben ér célta, ami viszont a fegyelem javára válik és az alárendeltnek lelki érdekét is előmozdítja. Túlzásokat itt sem enged meg magának. Nem arról van szó, hogy mindent elnézzon, hanem hogy mindent megértsen és lehetőleg jóvá tegyen.

A bölcs előjáró, mint egyebütt már említettük, jól megfontolja, mire kötelezi alárendeltjeit és mindig nyugodt, higgadt utasításokat ad. Sohasem kapkod, idegeskedik vagy hangoskodik. Ezekben a dolgokban is finom mértéket tart és mélységes lelki kultúráról tesz tanúbizonyságot. Minél nyugodtabb, higgadtabb, körültekintőbb és megfontoltabb a kormányzat, minél finomabb formában jönnek az utasítások az előjáró szájából, annál nagyobb hatással vannak és szívesebb fogadtatásban részesülnek.

Az előjárónak egyszóval törekednie kell tökéletes kormányzatra. Minél nagyobb benne a jóakarat, az önzetlen önfeláldozás és a jószándék, hogy csak Isten dicsőségét és a szerzet sorsát szolgálja, minél nagyobb szeretettel viseltetik alárendeltjei iránt és minél jobban

meg van győződve róla, hogy a jó Pásztor megbízásából jár el, annál tökéletesebben kormányoz és nagyobb mértékben biztosítja alárendeltjei lelki üdvösségét és a szerzet dicsőségét.

155. A megelőzés művészete

Nagy bölcseségre vall és érett, körültekintő kormányzatra, ha az előjárónak, mint kötelessége megkívánja — sikerül megelőzni a nagyobb bajokat.

A tapasztalat bizonyítja, hogy lehetséges, ha a kormányzatban a következő elvek szerint cselekszünk.

Az előjáró szeme mindenütt ott legyen. Nem jó előjáró az, aki „más” világban él és akinek sejtelve sincs arról, ami a vezetése alatt álló házban történik. Szükséges tehát, hogy mindenről értesüljön és személyes információ alapján világos képet alkosson magának a közösség életéről.

Az információra vonatkozólag nagyon elővigyázatosnak kell lennie. Egyáltalán nem válik be az, amit kémrendszernek nevezünk. A szerzetben semmiféle kémkedésre nincs szükség. A jó előjáró legyen éber, éljen közös életet a reábízott családdal, járja körül hivatalának megfelelően a házat, érintkezzék mindenkivel és akkor nem lesz szükség semmiféle segédeszköze.

Ne kedvezzen a besúgóknak. Mutassa meg félreérthetetlenül, hogy mindenféle besúgást elítél és nem szorul effajta segítségre. A besúgókat a közös fegyelem és bizalom érdekében tartsa távol magától és győzze meg őket arról, mennyire helytelen és szeretetlen eljárásuk. Az előjáró sohase játsszék kettős szerepet. Mindig őszinte és egyenes legyen, nehogy kevésbbé alkalmas eszközök által eljuttassa a gondjaira bízottak bizalmát.

A tapasztalat bizonyítja, hogy egyesek példája nagyon rossz hatással lehet az egész testületre és alááshatja a közösség fegyelmét. A körültekintő előjáró, aki meg akarja előzni a nagyobb bajokat, erre nagyon ügyel és nem tűri meg, hogy valaki rossz példát adjon, pártot szervezzon, megbontsa az egységet, nyugtalanságot okoz-

zon és lazítsa a fegyelmet. Az ilyeneket, ha jó szó nem használ, a megszokott fegyelmi eszközökkel bírja jobb belátásra és ha ez sem lehetséges, a felettes előljáró segítségével más házba való áthelyezésüket eszközöli.

Semmi szín alatt sem tűri meg a fegyelem lazulását. Előfordulhat, hogy az eddig kifogástalan fegyelem különösebb ok nélkül lazulni kezd és kisebb-nagyobb visszaélések mutatkoznak. Az előljáró nem vár addig, míg a helyzet elfajul, hanem elejét veszi a bajnak és a kellő eréllyel visszaállítja az eredeti fegyelmet. Erre vonatkozólag nem ismer tréfát és nem tűr ellentmondást. Jobb az ezzel járó kellemetlenséget vállalni, mint a közönséget annak a veszélynek kitenni, hogy később gyökeres reformra szoruljon.

Az előljárónak semmiféle igazságtalanságot sem szabad a testületben megtűrnie. A tapasztalat szerint ezek nagy mértékben aláássák a fegyelmet, elégedetlenséget szítanak és rendellenességhez vezetnek. Az előljáró kötelessége éber feltékenységgel őrködni a felett, hogy ilyesmi elő ne forduljon és ha emberi gyarlóságból mégis megtörténne, azonnal jóváteszi a történeteket és törekszik a következményeket elsimítani.

A nélkül, hogy zsarnokoskodna, nem tűr maga mellett más kormányzó kezét. Másszóval a különböző tisztségek viselőit úgy irányítja, hogy ne éljenek vissza a rájuk bízott hivatallal, ne kiskirályoskodjanak és ne adjanak okot elégedetlenségre. Lelkiismeretesen ellenőrzi a tisztségek viselőit, számonkéri tőlük rendelkezéseiket és ügyel, nehogy hatáskörüket túllépjék, igazságtalanságot kövessenek el, a testületben kellemetlenkedjenek, kedvenceik legyenek vagy olyanok, akiktől minden szolgálatot megtagadnak. A tisztségek fegyelmezetlen viselői már sok bajt okoztak. A tapasztalt előljáró ennek mindenáron elejét veszi és ha másként nem tud segíteni, megfosztja az illetőket hivataluktól és ezáltal bizonyítja, hogy minden szempontból igazságos és megköveteli a fegyelmet.

Nem tűri a pártoskodásokat s irgalmatlanul elnyom minden effajta kísérletezést. Tudja, hogy e jelenségek

mennyi bajt okoznak és mily nagy mértékben vannak kárára a szerzeteséletnek. Finom tapintattal igyekszik a rábizott szerzetescsaládban megőrizni az egységet, az egyetértést és az összetartást, s tekintet nélkül eltávolítja a testületből mindazokat, akik e fontos törvény ellen vétének és nem tudnak beleilleszkedni a közösségbe.

A tapasztalt előjáró különbséget tesz a jól fegyelmezett szerzetház és a kaszárnya között. A jól fegyelmezett szerzetházban a benső meggyőződés és szent tűz alapozza meg a fegyelmet. A kaszárnnyában viszont csak a külső kényszer és a másként nem tudás. E szellemre, benső meggyőződésre, szent tűzre fekteti a fősúlyt. Ezeket az értékeket ápolja minden erejéből és ezáltal biztosítja a fegyelem, engedelmesség és az alárendeltség eszményi beteljesülését.

A fő az, hogy a körültekintő előjáró fürge szemével mindent meglásson, finom, benső intuíciójával mindent megérezzen és bölcs kormányzatával minden bajt megelőzzön.

*

Nincs szebb dolog a fegyelmezett engedelmességnél, és nincs szebb dolog, mint erre nevelni és ezen eszménynek beteljesülését eszközölni. Az előjáró ebben a magasatos küldetésben jár. Isten bőséges áldása kísérje minden lépését és a Szentlélek világossága vezesse életútján, hogy lelkében az isteni tűzzel járja a meredek és magasbaívelő utat és ragadja magával azokat, akiket az isteni Gondviselés azért bízott gondjaira, hogy tökéletesülésüket és megszentelődésüket eszközölje.

A KORMÁNYZAT MŰVÉSZETE

156. Szent Pál, a tökéletes kormányzó

A nemzetek Apostola említi egyik levelében, hogy mindenkinek mindenévé vált, hogy mindenkit Krisztusnak megnyerjen. Nem tudni, hogy az Apostol gondolt-e e sorok írása közben arra, hogy mily nagy segítségére van

e szavakkal mindazoknak, akiket az isteni Gondviselés kormányzással bízott meg. A szerzeteselőjáró hálás Szent Pálnak e tanításért, mert szavaiban minden bennefoglal-tatik, ami az eszményi kormányzás lényegéhez tartozik.

Az előjárónak Szent Pál szavai szerint mindenki emberének kell lennie. Isten azért állította magas polcra, hogy mindenkié legyen, mindenkinek szolgáljon és min-denkinek lelki hasznára váljék. Nehéz mindenkié lenni és külön adottság kell ahhoz, hogy az előjáró e sokoldalú igénynek megfeleljen.

Szent Pál tanítása szerint az előjáró nemcsak min-denkíé, hanem minden alárendeltjének, gondjaira bízott-nak mindene. Az Apostol sokat mond ezzel, mert valaki-nek mindene lenni a legruganyosabb sokoldalúságot, alkalmazkodó képességet, áldozatkészséget, önfelédést, kifogyhatatlan szeretetet és mélységes megértést tételez fel. Az Apostol elgondolása szerint tehát az előjárónak olyan gazdag s tartalmas egyéniségnek kell lennie, aki mindenkinek, tehát a legkülönbözőbb igényű embereknek is mindent meg tud adni, amire szükségük van, egyszóval mindenévé tud válni.

Szent Pálnak teljesen igaza van. Csak így lehet lelke-
ket kormányozni, vagyis Krisztus követésének útján vezetni.

Az előjáró tehát arra törekszik, hogy megfeleljen Szent Pál tanácsának és az említett alapon gyakorolja a kormányzás művészetét. Az alábbiakban egypár gyakor-lati tanáccsal szeretnők az előjáró nehéz és göröngyös útját könnyebbé tenni és megmutatni, hogy mily eszkö-zök igénybevételével szerezheti meg azt a ritka és gaz-dag adottságot, amelynek alapján mindenkinek mindenévé válhat.

157. Az akarat kultúrája

Az előjárónak, aki Szent Pál tanácsának megfelelően kormányoz, erős akaratú embernek kell lennie.

Akaratára összpontosított erejétől, ruganyosságától, megterhelőképességétől és alkotóerejétől függ nagyobb-

részt a rábízott közösség sorsa. Nagy gondot kell tehát fordítania az akarat nevelésére. Törekednie kell, hogy megszerezze, megőrizze és elmélyítse magában az akarat alkotó, támadó és ellenállóképességét, másszóval ezen a téren is mélységes kultúrára kell szert tennie. Az ebbeli gyakorlatra vonatkozólag a következő bevált tanácsokat adhatjuk:

Az előjáró akarata elsősorban a kormányzás céljában összpontosuljon. Tudnia kell, hogy a cél miben áll, mit követel meg és hogyan érhető el. Tudnia kell azt is, hogy a közös cél elérésétől mennyi függ a rábízott szerzetescsalád életében. Akaratát erre a célra irányítja és ebben összpontosítja. Mindent ebből a szemszögből lát, ítél meg és akar. Más célt nem tűr meg és ezáltal biztosítja az összpontosított akaratból fakadó cselekvés egyöntetűségét.

Ugyanezt kell mondanunk a célhoz vezető eszközökre vonatkozólag is. Az előjáró, aki a célt akarja, ugyanazzal az energiával akarja és alkalmazza a megfelelő eszközöket. Ez gyakran rendkívüli fegyelmet, nagy és sokoldalú áldozatot kíván. Az előjáró ettől sem riad vissza, vállalja eltökélt akaratának következményeit és tántoríthatatlanul alkalmazza a célhozvezető eszközöket. Gyengeség, fáradtság vagy más emberi gyarlóság sem tartja őt vissza ezen eszközök folytonos alkalmazásától. Szünetet, megszakítást ezen a téren nem ismer, hanem kitarótan járja végig az előírt utat. Éles pillantása hamarosan felfedez minden célhozvezető eszközt és legyen az a gyakorlatban bármennyire nehéz, él ezen eszközzel, hogy biztosan célhoz érjen és önzetlenül szolgálja a közösség érdekeit.

Tudatában van az útjába gördülő akadályoknak, amelyek gyakran komoly problémává válnak és sok fejtörést okoznak. Akarata eléggé erős és életképes, hogy megküzdjön velük, útjából eltávolítsa őket és biztosítsa a szabad fejlődést, a további előhaladást és kibontakozást. Minél több az akadály, annál nagyobb eréllyel küzd ellene. A tapasztalat tanúsága szerint rendkívüli akadályok rendkívüli mértékben acélosítják az akaratot és

magas fokban tökéletesítik az erélyes akaratú ember ellenállóképességét. Az előljáró ebből a szempontból ítéli meg a helyzetet, nem ijed meg az akadályoktól és akaratát az ellenük folytatott eredményteljes küzdelemben összpontosítja.

Az előljáró másszóval addig nem nyugszik, míg lelkiismeretes, körültekintő és bölcs kormányzása által célt nem ér és nem teljesítette Istentől kapott hivatását. Tántoríthatatlanul halad előre a kijelölt úton és vezeti a közösséget a ragyogó beteljesülés, a végső cél felé.

Ezáltal nagy szolgálatot tesz a gondjaira bízottaknak és fontos szerepet tölt be életükben. Az erősakaratú, céltudatos, lelkiismeretes kormányzó előljáró a szó gyakorlati értelmében a közösség akaratává válik. A közösség nevében és helyett akar. Azok helyett is akar, akik túlságosan gyöngék ahhoz, hogy erős akarattal kormányozzák életüket és közeledjenek a kitűzött célhoz. Azok helyett is akar, akiknek akarata nem kifogástalan, nem tökéletes és nem mindig szolgálja az egyén és a közösség megszentelődése ügyét. Akar mindenki helyett és mindenki nevében. Ő a közösség akarata, acélos, tüzes, cselekvő ereje és elsősorban az ő érdeme, ha a közösség célt ér és benne az egyén megszentelődik.

Az előljáró sohasem tulajdoníthat elég fontosságot mélységes kultúrájú akarata szerepének. A fő az, hogy sohasse feledkezzék meg a következő igazságokról: minél tömörebb, összpontosítottabb, erélyesebb és a szent célnak megfelelően tökéletesebb és szentebb az előljáró akarata, annál egységesebb és célszerűbbé válik kormányzata és annál nagyobb mértékben szolgálja mind a közösség, mind az egyén ügyét.

158. A szellem kultúrája

Az előljárót éltető és megmozdító szellem rendkívüli hatással van a rábízott közösségre. Döntő szerepet játszik életében és szinte meghatározza irányát.

A tökéletességre törekvő előljáró ennek tudatában nagy súlyt fektet a szellem tökéletes kibontakozására és

minden erejével elmélyülésén és tökéletesülésén dolgozik. Tudja, hogy az őt megmozgató szellem az egész közösségre ráüti bélyegét, különösen akkor, ha ő mint előjáró, erőteljes és benső értékekben gazdag egyéniség.

A szellem kibontakozásában a gyakorlatot illetőleg különösen a következő alapelvekre van tekintettel:

Szelleme mindig az Egyház gondoskodása és felfogása szerint igazodik. A tökéletes előjárót ennél fogva egyházas szellem, az Egyházzal való együttérzés és együttgondolkodás jellemzi. Törekszik elmerülni az Egyház szellemében, tökéletesen magáévá tenni és egyéni lelki-ségén keresztülszűrve, a gondjaira bízottaknak továbbadni. Ezáltal nagy szolgálatot tesz nekik, mert megalapozza bennük az egyházas együttérzést, megtanítja őket az Egyházzal együtt gondolkodni és a mindenben megbízható egyházas felfogás szerint cselekedni.

Szelleme másik alappillére a szerzet szabálykönyve és az általa meghatározott lelkiség. Az előjáró gondolkodása és felfogása mindig a szent szabály szellemének fényes visszatükröződése. Gondolkodásában, felfogásában és cselekedeteiben sohasem tér el a szent szabály szellemétől és arra törekszik, hogy mindenben, még a legjelentéktelenebb dolgokban is, a szerzet törvénykönyvének felfogását képviselje. Ezáltal nagy hatást gyakorol a gondjaira bízottakra, mert megerősíti őket a szent szabály tiszteletében, feltárja előttük a szent szabály gazdag szellemét és megkönnyíti számukra nemcsak a szent szabály megtartását, hanem a benne gyökerező és a szerzet minden tagját jellemző szellem kialakulását.

A tökéletes előjáró szellemét ezenkívül még a mélységesen őszinte vallásos élet határozza meg. Magától értetődik, hogy az előjáró komoly lelki életet él, a kegyelem erejével cselekszik. E szerencsés körülmény nagy hatással van az őt mozgató szellem kialakulására. Meghatározza, átizzítja tüzével, gazdagítja értékeivel és természetfeletti nívóra emeli. A jó és tökéletes előjáró szellemén mindig meglátszik a mélységes vallásosság, a komolyan vett lelki élet és az együttműködés a kegyelem-

mel. Szellemének ezen tulajdonsága szintén nagy hatást gyakorol az alárendeltekre és őket is hasonló lelkiségre neveli.

A mondottak alapján megállapíthatjuk, hogy a tökéletes kormányzás egyik legnemesebb és leghatékonyabb eszköze a szellem. Ha teljesen kifejlett és elérte beteljesülését az előjáróban, feleslegessé teszi a szokásos fegyelmi segédeszközöket és annyira megkönnyíti a kormányzást, hogy az alárendeltek szinte észre sem veszik, mennyire előljárójuk szellemének befolyása alatt cselekszenek és mennyire lelkükön hordják erős jelleme sajátos bélyegét.

159. Vallásos kultúra

Az előjárónak, ha tökéletesen akar kormányozni, szüksége van mélységes vallásos kultúrára.

Ez alatt a természetfeletti kegyelemben gyökerező és a megfelelő vallásos gyakorlatokban bővelkedő lelkületet értjük.

E lelkiségnek ragyogó nyomát kell az előjáró minden gesztusában, cselekedetében, kormányzó ténykedése minden megnyilvánulásában megtalálni. E gazdag lelkiségnek mindenben keresztül kell szűrődnie, hogy tökéletesítse az előjáró rendelkezéseit és természetfeletti nívóra emelje kormányzatát.

Az utóbbi ezáltal a szó teljes értelmében beteljesül. Szerzeteseket kormányozni ugyanis csak természetfeletti lelkiséggel és kegyelemmel telített szellemmel lehet. Ez gyújtó tűzként hat az alárendeltek lelkére, előkészíti és megkönnyíti a Szentlélek befogadását az együttműködést irányító sugallatával és biztos utat mutat a közös cél és az egyéni beteljesülés felé. Másszóval, megmozdítja a nehézkeseket, megtöri a legcsökönyösebb akaratot és Krisztus igájába hajtja a legbüszkébb fejeket.

A tökéletes kormányzás titka a mindennapi tapasztalat szerint az Istennel telített és kegyelem-áttüzesítette lelkiség. Az előjáró, akiben a szellem ebben az értelem-

bén alakul, Isten közvetlen vezetése és a Szentlélek befolyása alatt áll. Az eredményes és sikeres kormányzáshoz több nem kell. Az isteni vezetés biztosítja, hogy a kormányzó és a kormányzott mindig helyes úton járnak és az Istennel telített lélek pedig annyi tüzet és életet sugároz ki magából, hogy az egész közösséget magával ragadja, lendületben tartja és meggyújtja benne azon lelkesedés tüzet, amely a cél elérésének, vagyis az önmegszentelődésnek és a reá következő megdicsőülésnek biztosítéka.

EGY KÖZTISZTELETBEN ÁLLÓ ELŐLJÁRÓ

hagyatékában a következő 12 pontot találtuk. Túlzás nélkül nevezhetjük őket a szerzetesi kormányzó bölcsesség aranymondásainak.

A pontokat alábbiakban közöljük:

1. Az előljáró semmi olyannal ne rendelkezzen, amit másnak nem engedhet meg.
2. Az előljáró bölcs bőkezűségével törekedjék megakadályozni a szent szegénység ellen elkövetett kihágásokat.
3. Az előljáró járjon elől jó példával, amennyiben tökéletesen engedelmeskedik felettes hatóságának.
4. A bölcs előljáró komolyan megakadályozhatja a kártékony tétlenséget, ha mindenkinek adottságának megfelelő munkát ad.
5. A tökéletes előljáró mindenkivel szemben pártatlan.
6. A tapasztalt előljáró a gondjaira bízottakat személyes befolyásával törekszik nevelni.
7. A megértő előljáró megfelelő időközökben szeretettel érdeklődik mindenki gondja iránt és bizalmasan foglalkozik a rábízottakkal.

8. A gondos előjáró jelenlétét mindenütt érezzék a házban. Tartsa kötelességének a házat időközönként körüljárni, minden részét meglátogatni és személyesen meggyőződni az állapotokról.
9. A tökéletes előjárónak hármat kell megtanulnia: hallgatni, tűrni és szenvedni.
10. A jó előjáró mindenkivel úgy bánik, ahogy maga is megkívánja, hogy bánjanak vele. (Firenzei Szent Antonin.)
11. „Praesis, ut prosis” — légy előjáró, hogy hasznot hajts. (Szent Bernát.)
12. A lelkiismeretes előjáró gyakran gondolkodik Szalézi Szent Ferenc mondása fölött: „Akik az utcán angyalok, odahaza ördögök”, — vagyis: a szeretetet és az udvariasságot odahaza és nem a kívülállóknál kell megkezdeni.

Nos cum Prole pia, benedicat Dolorosa Virgo Maria.

TARTALOMJEGYZÉK

A keskeny ösvényen	3
------------------------------	---

I. A SZERZETES ÉLETSZEMLÉLETE

Természetfeletti életszemlélet	9
1. A hajnali derengés tanítása	9
2. A nagy alkalom	10
3. A messze látható, kimagasló pont	12
4. Eszményi termékenység	14
5. Az „egy-szükséges”	15
A szerzetes életszemlélete	16
6. Az örökkévalóság bércei felé	16
7. Holocaustum orationis	17
8. Holocaustum contemplationis	21
9. Holocaustum laboris	24
10. Királyi út	27
Lélekkel telített életszemlélet	27
11. A lélek szemüvege	27
12. A lélek törvénye	28
13. A kegyelem keresése	29
14. A lelki érdekek vezetőszerpe	30
15. A fokozatos fejlődés	32
16. A kettős forrás	33
Napsugaras életszemlélet	34
17. A kolostorok légköre	34
18. Az ősegyház örvendező lelkülete	36
19. A szerzetes örömének különböző okai	37
20. Az öröm filozófiája	38

II. A SZERZETES ÉLETALAKÍTÁSA

Az ismeret szerepe az életalakításban	43
21. A mellőzhetetlen adottság	43
22. A világos Isten-fogalom	44
23. A tárgyvilágos önismeret	46
24. A munkakör kellő ismerete	48

25. A Szentlélek világossága az életalakítás útján	48
Az akarat nevelése	49
26. Az acélos akarat hőse	49
27. Az értelem világosságának alárendelt akarat	50
28. A gyenge akarat teljesítő és ellenálló képességének felfokozása	51
29. Az akarat nevelésének veszélyei	53
30. Miért lettünk szerzetesek?	56
Az ambíció szerepe az életalakításban	56
31. Kosztka Szent Szaniszló híres mondása	56
32. Az egészséges ambíció főbb motívumai	57
33. Az ambíció különböző munkaterei	60
34. Az ambíció ígéretei és sikerei	63
Az érzelmvilág nevelése	66
35. A kétélű kard	66
36. Az érzelmvilág szerepe az életalakításban	67
37. Az érzelmvilág nevelése	71
38. Az érzelmvilágot fenyegető veszélyek elhárítása	73

III. EMBERARC ÉS ISTENARC

Az emberarc istenadta szépsége	77
39. Isten páratlan alkotása	77
40. Az istenalkotta emberarc multja	78
41. Isten újrateremti az eltorzult emberarcot	80
42. Kötelességeink az emberarccal szemben	81
43. Az emberarc jövője	82
Az örökszép Krisztus-arc	83
44. A hívó génusz	83
45. Az imádásra méltó Isten-arc	83
46. Az eszményien tökéletes emberarc	86
47. Az Istenanya szépséges arculata	88
48. A Krisztus-arc fényessége	89
Jézus, az Istenember	90
49. A tökéletes eszménykép	90
50. Istennel való viszonyunk alakító mestere	91
51. Embertársaink megértéséhez vezető út	95
52. Jézus, lelki életünk mestere	99
Átalakulás	101
53. Vessük le a régi embert	101

54. Ültözzünk be Krisztusba	103
55. Folytonosság	106

IV. ISTENSZOLGÁLAT ÉS TERMÉSZETFELETTI ÉLET

A természetfeletti világrend	111
56. A Krisztus-archoz való hasonlatosság alapvető követelményei	111
57. A természetes világrend	112
58. A természetfeletti világrend	113
59. Az elkerülhetetlen összhang	114
60. Robbantó munka	114
A kegyelmi erő	114
61. Az isteni erő	115
62. A kegyelem forrása	117
63. Amiért a kegyelem adatott	119
Kegyelmi élet	120
64. A kegyelem a mindennapban	120
65. A kegyelem megtisztító ereje	120
66. A kegyelem tápláló ereje	121
Istenszemlélet	124
67. A felénk fordult Krisztus-arc	124
68. Lelkeket tápláló erő	125
69. Gyakorlati tanácsok	129
Beszélgetés Istennel	131
70. Miért szemléljük a Krisztus-arcot?	131
71. A néma Krisztus-szemlélet	132
72. Beszédes Krisztus-szemlélet	134
73. A Krisztus-arc megszólal	137
74. A keresztfá tövében	139
Liturgikus érzék	140
75. A liturgikus istentisztelet	140
76. Benső liturgikus kultúra	142

V. A KESKENY ÖSVÉNY, AZ EVANGÉLIUMI TANÁCSOK ÚTJA

A kiválasztás kegyelme	147
77. A hivatás mint misztérium	147
78. Rex regum et Dominus Dominantium	150
79. Honnan választott ki és mitől választott el?	151
A szerzetesi fogadalom	153
Az eszményi szegénység	157

80. Nihil habentes et omnia possidentes	157
81. A szent szegénység lényege	158
82. A szent szegénység lelki finomságra nevel	161
83. A szent szegénység égő áldozata	162
A szent engedelmesség	163
84. Ami a szerzetest szerzetessé teszi	163
85. Az egyéni akarat szerepe	166
86. Engedelmesség és életáldozat	167
87. A bölcsesség és értelem követelménye	168
A lelki érintetlenség	169
88. A lilomos lelkület	169
89. A lelki érintetlenség mint istentisztelet	171
90. A szeplőtelen lelkiség és mélységes kultúra	173

VI. A SZERZETES MINDENNAPI ÉLETE

Szerzetünk	177
91. Család és haza	177
92. A szerzet és az egyéniség	177
93. A szerzet és a működési tér	179
94. A szerzet és az erkölcsi védelem	181
95. Isten kinyújtott Jobbja	183
A szerzetesközösség	183
96. Szeressük szerzetescsaládunkat	183
97. Kölcsönös kiegészítés	186
98. A jövő előkészítése	187
A szerzet szelleme	189
99. A szellem tényezői	190
100. A szellem jelentősége	191
101. A szellem alkalmazása	192
102. A szerzetesi élet törvénykönyve	194
103. Az Úr szentséges akarata	195
104. A szerzet célkitűzése	196
105. Önnnevelés és önmegszentelődés	197
Elöljárók	198
106. Az előljárók küldetése	198
107. Az alárendeltség szelleme	199
108. Az előljárókkal való együttműködés	202
Lelki vezetés	204
109. Isten helyettése	205
110. Az ideális beállítás	207
111. A lelki vezetés fegyelme	208
A szerzetesi fegyelem	210

112. A szerzetesi élet alaptörvénye	210
113. Benső fegyelem	212
114. A külső fegyelem	215
115. Unuralom	218
116. Katonás fegyelem	220
Áthelyezések	221
A napirend szerepe a szerzetesi életben	229
117. A fegyelem gerince	229
118. Pontosság	231
119. A tökéletes önátadás	235
120. Sokoldalúság	237
121. Hősiesség a szürke mindennapban	239
Az idő	241
122. Az idő a szerzetes munkatársa	241
123. Az idő az élet kerete	241
124. Az idő felhasználása	243
125. Az idő ellenségei	244
A munka	247
126. Aki nem dolgozik, nem szerzetes	247
127. A munka törvényének megindokolása	248
128. A munka szerepe a lelki életben	249
129. A munka a közösség javát szolgálja	251
Olvasmányok és tanulmányok	252
Betegség, betegek és betegápolás	257
130. A betegség rendkívüli alkalom	258
131. A beteg tökéletes magatartása	260
132. A szerzet áldásforrása a betegek	263
133. A szerzetes mint hivatásos betegápoló	266
Szent ruhánk jelentősége	268

VII. AZ APOSTOLI GONDOLAT

A misztikus Krisztus-test	275
134. Szent Pál apostol alapvető tanítása	275
135. Hozzájárulásunk a Krisztus-test benső gazdagságának növekedéséhez	276
136. A misztikus Krisztus-test nagyobb dicsősége	277
137. Apostoli megfontolások	279
A gondjainkra bízott lelkek	280
138. Apostoli szeretet	280
139. Énünk legjava	282
140. Apostoli felelősségtudat	284

VIII. KICSENDULÉS

A szerzetes mennyei Édesanyja	289
141. Mennyei Édesanyánk	290
142. A mennyei Édesanya gyermekei	291
143. Az Édesanya és a gyermek kapcsolata	292
Az örök beteljesülés küszöbén	294
144. Az üres kéz	294
145. A szabad út	297
146. Veronika kendője	298

IX. FUGGELÉK

Gyakorlati tanácsok szerzeteselőjárók számára	303
Az előjáró	303
Onmegszentelődés	305
147. A szent Szabály megtestesülése	306
148. Az egyéniség kibontakozása az előjáróban	308
149. A lelkek sáfára	311
A szent szegénység szerepe a szerzetesi kormányzatban	314
150. A szent szegénység gyakorlata a mai életben	314
151. A szent szegénység az előjáró életében	315
152. A szent szegénység az alárendeltek életében	318
A szent engedelmisség szerepe a szerzetesi kormányzatban	321
153. Az engedelmisség az előjáró életében	322
154. Az engedelmisség az alárendeltek életében	324
155. A megelőzés művészete	327
A kormányzat művészete	327
156. Szent Pál, a tökéletes kormányzó	329
157. Az akarat kultúrája	330
158. A szellem kultúrája	332
159. Vallásos kultúra	334
Aranymondások	335

